

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю»*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Факультет обліку та фінансів

**НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ
ЕКОНОМІКИ» УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ
НАУК**

**ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І ФІНАНСИСТІВ АПК
УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

**«ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ»**

25 листопада 2016 року

м. Полтава

ЗАТВЕРДЖЕНО ДО ДРУКУ

***Вченою радою Полтавської державної аграрної академії
(протокол № 8 від 06 грудня 2016 р.)***

«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 листопада 2016 р. – Полтава : ПДАА, 2016. – 233 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Голова організаційного комітету:

Аранчій Валентина Іванівна – кандидат економічних наук, професор, ректор Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Члени організаційного комітету:

Дорогань-Писаренко Людмила Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, декан факультету обліку та фінансів, завідувач, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Жук Валерій Миколайович - доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, заслужений діяч науки і техніки України (м. Київ, Україна);

Метелиця Володимир Михайлович - кандидат економічних наук, старший науковий співробітник Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» НААН, (м. Київ, Україна);

Левченко Зоя Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач, професор кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна);

Плаксієнко Валерій Якович – доктор економічних наук, професор, завідувач, професор кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна)

Зоря Олексій Петрович - кандидат економічних наук, доцент, заступник декана факультету обліку та фінансів факультету обліку та фінансів по науковій роботі, доцент кафедри фінансів і кредиту Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна).

Секретар організаційного комітету:

Дугар Тетяна Євгеніївна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії (м. Полтава, Україна).

**Шановні учасники
Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління
підприємницькою діяльністю»**

Економічне становище України передбачає розширення підприємницької діяльності в умовах серйозних змін фіскальної політики, реформування обліку та оновлення завдань аудиту. Управління підприємницькою діяльністю вимагає проведення аналізу стану суб'єкту господарювання. Разом з тим, наші зусилля повинні бути направлені на визначення проблем та вдосконалення облікової системи.

Приймаючи участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» Ви маєте можливість визначити важливі аспекти щодо забезпечення обліково-аналітичною інформацією та визначення основних завдань управління діяльністю.

Основною метою конференції є надання можливості науковцям вищих навчальних закладів, здобувачам вищої освіти, фахівцям-практикам продемонструвати результати наукових досліджень, запропонувати власне бачення вирішення проблем обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю.

Шановні учасники конференції, щиро бажаємо Вам успіхів у роботі, творчої наснаги та невтомності в проведенні наукових досліджень і примноженні результатів.

З повагою,
голова організаційного комітету,
кандидат економічних наук,
професор, ректор Полтавської
державної аграрної академії

Аранчій В. І.

м. Полтава

25 листопада 2016 р.

Організатор конференції: кафедра організації обліку та аудиту
Полтавської державної аграрної академії.

Комп'ютерне оформлення – Дугар Т.Є., к.е.н., доцент.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст наданих для друку матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації, що надана в рукописах та за додержання норм авторського права несуть автори. Редакційна колегія може не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Посвідчення про реєстрацію в УкрІНТЕЛ № 55 від 05.02.2016 р.

Секція 1
**«Економіка та управління
підприємствами»**

Ільченко Людмила Анатоліївна,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аудиту
Мельник Ерна Георгіївна,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аудиту
Вінницький кооперативний інститут, Україна

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СПОЖИВЧОГО ТОВАРИСТВА

Активізація інтеграційних процесів у нашій державі, підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання різних форм власності, у тому числі і споживчої кооперації як соціально-економічної системи, зумовлюють формування нової концепції управління, створення методів забезпечення економічної безпеки підприємств.

Вирішення проблеми відповідності обліково-аналітичного забезпечення потребам управління діяльності суб'єктів господарювання споживчої кооперації неможливе без суттєвого удосконалення організаційних і методологічних засад економічної безпеки. Отже, в умовах формування інформаційної інфраструктури, яка б задовольняла потреби в інформації користувачів з різними інтересами, особливої актуальності набуває проблема посилення контрольних функцій обліку, підвищення аналітичності, оперативності облікової інформації, своєчасного забезпечення об'єктивною, достовірною, неупередженою інформацією користувачів, а також розробки методик використання інформаційних потоків для прийняття виважених управлінських рішень стосовно оптимізації запасів, грошових потоків, зниження витрат і підвищення прибутковості суб'єктів господарювання, забезпечення збереження їх майна, зміцнення їх фінансової стійкості, платоспроможності та поліпшення ділової активності.

У сучасних умовах господарювання, коли дані бухгалтерського обліку є, по суті, єдиним достовірним джерелом інформації, роль обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємства суттєво підвищується.

Г. О. Швиданенко визначає економічну безпеку підприємства як стан суб'єкта господарювання, в якому він при найбільш ефективному використанні корпоративних ресурсів досягає запобігання, послаблення або захисту від існуючих небезпек та загроз або непередбачених обставин і, в основному, забезпечує досягнення цілей бізнесу в умовах конкуренції та господарчого ризику [1, с. 32].

Економічна безпека підприємства визначається як складна категорія, що характеризує здатність створеної на підприємстві системи протистояти дестабілізуючій дії внутрішніх і зовнішніх чинників з метою забезпечення ефективного використання його ресурсів (капіталу) персоналу, інформації, технології, техніки тощо), наявних ринкових можливостей (конкурентоспроможності), а також виконання інших статутних завдань у поточному періоді та на перспективу [2, с. 205].

Положенням про головного бухгалтера споживчого товариства, споживспілки, їх підприємства (об'єднання), інших суб'єктів господарювання системи Центральної спілки споживчих товариств України (Укоопспілки), затвердженим Постановою третіх зборів Ради Укоопспілки дев'ятнадцятого скликання від 25 січ. 2006 р., передбачено, що головний бухгалтер зобов'язаний сприяти поліпшенню системи інформаційного забезпечення управління, забезпечити контроль за раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів підприємства.

Вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень в умовах ринкової економіки свідчить, що їх ефективність залежить від правового, інформаційного, нормативного, технічного, кадрового та інших видів забезпечення. Ключовим елементом цієї системи, без сумніву, є інформаційне забезпечення управління. Інформаційні потоки, які мають відношення до конкретного суб'єкта господарювання, досить різноманітні. Проте, значна їх частина формується в системі бухгалтерського обліку. До елементів даних системи бухгалтерського обліку, як єдиного систематизованого інформаційного ресурсу, відносяться: первинні і зведені бухгалтерські документи, облікові реєстри, внутрішня звітність, фінансова звітність.

Значущість окремих елементів цього блоку інформаційної бази в управлінській ієрархії споживчої кооперації неоднакова. Так, на рівні спілок споживчих товариств основним джерелом інформаційного забезпечення управлінських рішень є фінансова звітність. З позиції фінансових аналітиків фінансова звітність, зважаючи на регламентацію її змісту, порядку складання та подання, має безумовний пріоритет.

Дослідження свідчать, що контрольне й аналітичне значення звітності суттєво підвищиться за умови, що у формах внутрішньовідомчої звітності Звіт № 1 – ФП про фінансові результати, Звіт № 2 – ФП про витрати, пов'язані з реалізацією та управлінням у галузях діяльності та Звіт № 3 – ФП про фінансові результати ринків споживчої кооперації знайде відображення інформація про фактичні доходи, витрати та фінансові результати не тільки за звітний, а і за попередній період, а також у порівнянні з відповідними показниками фінансового плану. Це дасть змогу постійно здійснювати дієвий контроль за доходами, витратами та фінансовими результатами, що сприятиме вишукуванню резервів подальшого зниження витрат і підвищення доходності, прибутковості суб'єктів господарювання.

Посиленню ролі обліку в управлінні прибутком сприятиме подання інформації про доходи, витрати, фінансові результати звітних сегментів у Додатку до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» – форма № 6, методологічні засади формування якої визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами».

У низових ланках споживчої кооперації (споживчих товариствах, підприємствах та їх госпрозрахункових відокремлених підрозділах) прийняття управлінських рішень щодо економічної безпеки підприємства базується на

інформації, що міститься в первинних і зведених бухгалтерських документах, облікових регістрах, а також в фінансовій та внутрішній звітності. При цьому слід зазначити, що створення госпрозрахункових відокремлених підрозділів значною мірою сприяло підвищенню аналітичності, оперативності облікової інформації, посиленню її контрольних функцій та дієвості управлінських рішень, що приймаються в процесі їх функціонування.

З метою найбільш повного та раціонального використання облікової інформації в управлінні економічною безпекою підприємств доцільно в посадових характеристиках працівників передбачити контрольні функції, які вони повинні виконувати на робочому місці.

Проведені дослідження свідчать, що забезпечення успішного функціонування суб'єктів господарювання споживчої кооперації в ринкових умовах вимагає зосередження уваги на розробці методологічних засад використання облікової інформації для забезпечення економічної безпеки в сферах, пов'язаних з управлінням запасами, грошовими потоками, а також формування і використання прибутку, що передбачає оптимізацію доходів і контроль за повнотою їх надходження, а також забезпечення своєчасного контролю за виконанням кошторису витрат.

Список використаних джерел:

1. Економічна безпека бізнесу: навч. посіб. / Г. О. Швиданенко, В. М. Кузьомко, Н. І. Норіцина та ін. ; за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. – К. : КНЕУ, 2011. – 511 с.
2. Логутова Т. Г. Економічна безпека підприємства: сутність, завдання та методи забезпечення [Текст] / Т. Г. Логутова, Д. Нагаєвський// теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2011. – Т. 2. – С. 204-207.

Литвиненко Валентина Романівна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік та аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м Полтава

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ТА ТРУДОВИЙ ДОГОВОРИ: СУТНІСТЬ ТА ВІДМІННІ РИСИ

Питання визначення різниці між трудовим договором та договором цивільно-правового характеру (далі - ЦПХ) не втрачає практичне значення.

Багато роботодавців зловживають укладенням договорів ЦПХ із працівниками, приховуючи таким чином фактичні трудові відносини.

Це можна пояснити декількома причинами. По-перше, це податки. Роботодавцю дешевше платити податки та єдиний соцвнесок за договором ЦПХ, ніж за трудовим договором. По-друге, це відповідальність. Роботодавці зобов'язані створювати безпечні умови праці на робочому місці, слідкувати за охороною праці, та нести відповідальність у разі настання нещасних випадків.

Уразі ж укладення договору ЦПХ, роботодавець не є роботодавцем з

юридичної точки зору, а лише замовником, а працівник є лише виконавцем, який надає послуги (виконує роботи) на свій ризик [1, с. 16].

Трудовий договір - угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом (далі власник), за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою з підпорядкуванням внутрішньому трудовому розпорядку, а власник - виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором й угодою сторін.

Цивільно-правовий договір (або угода) - домовленість (правочин) двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Цивільно-правовий договір є юридичною конструкцією, що опосередковує широкий спектр різноманітних дій учасників цивільних правовідносин майнового та організаційного характеру [2, с. 86].

Отже, пропонуємо проаналізувати переваги та недоліки укладення трудового договору та договору ЦПХ, щоб і працівник і роботодавець міг визначити, що для кожного з них є прийнятним та вигіднішим (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз трудового договору та ЦПХ

Критерій відмінності	Трудовий договір	Договір ЦПХ
1	2	3
Законодавство, що регулює правовідносини	КЗпП	Цивільний кодекс
Предмет регулювання	Процес виконання робіт	Результат робіт
Форма договору	Усна або письмова	Тільки письмова
Наказ або розпорядження про прийняття на роботу	Видається	Ні
Надання роботодавцю(замовнику) трудової книжки	Так	Ні
Зарахування до числа працівників	Так	Ні
Робота виконується особисто	Так	Можна залучити інших осіб
Робота виконується за певною професією, посадою, спеціальністю та кваліфікацією	Так	Ні
Обов'язок виконати міру праці (робочий час, норма виробітку)	Так	Ні
Поширення на особу соціально-трудова гарантії передбачених колективним договором	Так	Ні
Отримання виплат з фонду соцстрахування у разі тимчасової втрати працездатності, вагітності та пологів, догляду за дитиною, тощо	Так	Ні
Право на відпустку	Так	Ні
Гарантії від незаконного звільнення, в т. ч. вагітних жінок, жінок, що мають малолітніх дітей та одиноких матерів	Так	Ні

1	2	3
Зарахування страхового стажу, що дає право на пенсію	Так	Так
Оплата праці	Регулярно	Відповідно до умов договору
Охорона праці	Так	Ні
Підписання актів виконаних робіт	Ні	Так
Запис у трудову книжку про виконану роботу	Здійснюється	Ні

Договір ЦПХ може укладатися з різних видів: договір про надання послуг, підряд, доручення, авторський договір та інші.

Варто зазначити, що назва договору як «трудовий договір», ще не означає, що він дійсно є трудовим.

На практиці трапляються випадки коли так звані договори ЦПХ визнаються судом трудовими. Зазвичай це буває:

- при недотриманні письмової форми договору ЦПХ;
- зміст договору відповідає змісту трудового договору незалежно від його назви;
- порядок допуску особи до виконання робіт (надання послуг) фактично відповідає порядку допуску працівника до роботи (проведений інструктаж з охорони праці, ознайомлено з правилами трудового розпорядку, колективним договором);
- характер виконуваної роботи за договором ЦПХ відповідає трудовим функціям за посадою, що зазначена в штатному розписі;
- продовження виконання робіт (надання послуг) після закінчення строку дії договору ЦПХ [3, с. 3].

Таким чином, законодавство в однаковій мірі допускає та заохочує укладати як трудові договори, так і договори ЦПХ. Однак підприємцям, не слід приховувати справжні правовідносини, прикриваючись удаваним договором.

Список використаних джерел:

1. Веретельник Л. К. Систематизація договорів у цивільному праві: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03; Харківський національний ун-т внутрішніх справ. // Л. К. Веретельник. – Харків : 2007. – 199 с.
2. Левченко А. Підприємець-єдинник і наймані працівники. // А. Левченко. – Баланс. Практичне керівництво. - № 8. -2016. – 84-88с.
3. Трудовий договір та договір ЦПХ [Електронний ресурс]Режим доступу : <http://legalsos.com.ua/tsyvilni-vidnosyny/dohovirni-vidnosyny/trudovuj-dohovir-ta-dohovir-tsph-yaka-riznytsya.html>

Науковий керівник – Романченко Ю. О., к. е.н., доцент.

Минкіна Ганна Олександрівна,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Проблемою розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні є недостатня державна підтримка його інвестиційного забезпечення. У переважній більшості розвинутих країн світу, процеси державного регулювання економіки стосовно аграрного сектора тісно пов'язані з державною підтримкою вітчизняних товаровиробників усіх форм власності. Підтримка держави здійснюється у різноманітних напрямках, але завжди має загальнонаціональний характер. Вона стосується насамперед захисту вітчизняного товаровиробника, інвестування діяльності невиробничого характеру тощо.

Дослідження обсягів фінансування діяльності сільськогосподарських підприємств за рахунок зовнішніх джерел свідчить про поступове підвищення інвестиційної привабливості вкладення коштів у господарства галузі.

Таким чином, залучення зовнішніх джерел фінансування діяльності сільськогосподарських підприємств не забезпечує налагодження ефективного господарювання та вирішення основних проблем через низький обсяг інвестицій. Для фінансово-кредитних установ та інвесторів першочерговим є питання швидкого повернення коштів та наявність мінімальної кількості ризиків, що майже неможливо в сучасних умовах розвитку сільського господарства, де потрібний виважений підхід та довгостроковість вкладення коштів.

Чинні нормативно-правові акти створюють задовільні умови для поліпшення інвестиційного клімату. Експерти зазначають, що більша частина ризиків інвесторів пов'язана з непередбачуваністю змін законодавства, а приблизно 50,0 % ризиків спричинені недосконалістю державної політики у сфері АПК, дії якої є неадекватними в умовах ринку і не дають можливості сільськогосподарським товаровиробникам спрогнозувати на перспективу ведення власної господарської діяльності, а інвесторам – бути впевненими в поверненні вкладених коштів. Окрім загальнодержавних тенденцій впливу досліджуваних факторів, слід відзначити наявність регіональних відмінностей, зважаючи на умови, створені владою на місцях. Підсумовуючи дослідження зовнішніх факторів впливу на формування інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств, можна відзначити, зменшення кількості бажаючих інвестувати в розвиток діяльності підприємств сільського господарства.

Більшість проаналізованих підходів передбачають виділення показників фінансово-господарської діяльності підприємства, розрахованих на основі даних бухгалтерської та фінансової звітності. Але на етапі оцінювання рівня привабливості підприємства для інвестора, фахівці у сфері інвестиційної діяльності

займають двояку позицію. З одного боку, вони стверджують, що привабливими для інвесторів слід вважати підприємства, які є прибутковими, а з іншого, – підприємства, які володіють певною матеріально-технічною базою, проте не здатні самостійно брати і виконувати зобов'язання через недостатність обігових коштів, енергомісткість продукції, відсутність кваліфікованих кадрів тощо [2, с. 78].

Стримують потік інвестицій у галузь такі проблеми: невизначеність можливостей залучення інвестиційних ресурсів; наявність незадовільного технічного стану підприємств галузі; низька продуктивність праці; високий ступінь ризику недоотримання врожаю (отже, й прибутку) у зв'язку зі значною залежністю галузі від кліматичних умов; складність і невисока достовірність оцінки економічної ефективності інвестицій. Непривабливість інвестиційних проектів у сільське господарство також зумовлена тим, що такі проекти мають значно більший термін окупності і менший рівень прибутковості порівняно з іншими сферами економіки; висока вартість і тривалі терміни реалізації проектів зумовлюють високий рівень інвестиційних ризиків.

Разом з тим слід зазначити, що галузь має достатні перспективи розвитку завдяки значенню продукції сільського господарства в гарантуванні продовольчої безпеки регіону; потенційним експортним можливостям, враховуючи, що обсяги споживання продукції галузі в розвинутих країнах продовжують зростати; наявності міцної наукової бази; значному потенціалу та широкому асортименту продукції рослинництва і тваринництва; наявності прямої підтримки регіональної влади щодо розвитку галузі тощо. На нашу думку, важливим напрямом залучення інвестицій у сільськогосподарські підприємства є відтворення матеріально-технічної бази аграрного виробництва та державна підтримка інвестиційного та фінансово-кредитного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Офіційний веб-ресурс Державного Комітету Статистики України [Електронний ресурс] / Статистична інформація. - Режим доступу до веб-сайту : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Гайдуцький А. П. Інвестиційна конкурентоспроможність аграрного сектора України : [монографія] / А. П. Гайдуцький. – К. : Нора-Друк, 2004. – 246 с.

Мірошниченко Вікторія Олександрівна,

аспірант кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогодні із найболючіших проблем для вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції є обмежений доступ до фінансування, особливо для малого та середнього бізнесу. Сільськогосподарські підприємства для підтримки своєї діяльності у збільшенні обігових фондів як альтернатива

банківському кредитуванню використовують різні фінансові інструменти: товарний кредит, або відстрочка оплати; бартерні угоди; лізинг; банківські гарантії у вигляді авалювання векселів та аграрних розписок.

Розглянемо застосування останніх підходів у діяльності підприємств. Використання отриманих ресурсів вітчизняні підприємства спрямовують, як правило, на забезпечення потреб у засобах захисту рослин, добрив і посівному матеріалі. Серед надійних партнерів банків слід виділити такі потужні компанії, як «Байер», «Сингента», BASF [4].

Згідно Закону України «Про обіг векселів в Україні» [3] зобов'язуватися та набувати права за переказними і простими вексями на території України можуть юридичні та фізичні особи, Тобто, операцій з вексями в національній валюті на території України, бути суб'єктами вексельного права, брати на себе всі права й обов'язки, що випливають зі змісту векся, мають право банки зі статусом юридичної особи. Аваль на векселі може здійснюватися шляхом його підпису керівником та головним бухгалтером філії. Сільськогосподарські підприємства мають можливість отримати відстрочку платежу за придбані ресурси (авалювання) або фінансові ресурси на придбання обігових фондів, при забезпеченні майбутнім урожаєм (використання фінансових аграрних розписок).

Байер та Райффайзен Банк Аваль оголошують про старт нової партнерської програми фінансування «Вексель під 1%», яка надає унікальні умови авалювання векселів для кінцевих споживачів - сільськогосподарських підприємств та фермерів всього під 1% у 2016 році [1]. Тобто, аграрні підприємства мають можливість придбати якісні засоби захисту рослин від компанії «Байер» на умовах фінансування від Райффайзен Банку Аваль під 1%. Сільське господарство України має надзвичайний потенціал, і компанія «Байер» пропонує не лише якісні продукти та свої експертні знання, але й вигідний фінансовий інструмент, який у кінцевому результаті підвищує продуктивність аграрного виробництва та конкурентоспроможність України на європейському ринку [1]. Пропонують векселі також і інші банки, зокрема «Креді Агріколь», «Перший український міжнародний банк» та ніші банки під вигідні умови фінансування сільськогосподарського виробництва.

Іншим вигідним підходом для фінансування сільськогосподарської діяльності є застосування аграрних розписок. Аграрна розписка — це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника (із забезпеченням заставою) здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених умовах [4]. Відповідно до Закону України «Про аграрні розписки» [3] аграрії зможуть отримати кошти в обмін на гарантію поставки продукції чи оплати розписки у майбутньому.

Привабливість механізму аграрних розписок для сільськогосподарських виробників полягає у простоті оформлення та обігу цього інструменту, забезпеченні заставою майбутнього врожаю з визначеної земельної ділянки, можливості розрахунків за розпискою майбутнім урожаєм, функціонуванні єдиного реєстру аграрних розписок з можливістю пошуку обтяжень як за конкретною особою, так і за земельною ділянкою.

Спільно з Міжнародною фінансовою корпорацією групи Світового банку (МФК) компанія BASF виступила ініціатором впровадження аграрних розписок в Україні. Проте, проект стартував в лютому 2015 р. в Полтавській області, а вже з 1 вересня 2015 р. аграрні розписки стали доступні для аграріїв Харківської та Черкаської областей. Перші три з дев'яти аграрних розписок в Полтавській області були видані «Сингентою», а перша розписка, оформлена в Черкасах, до цих пір залишається найбільшою з усіх виданих в Україні [2].

Отже, інструмент відносно новий, хоча його впроваджено ще у 2012 р. Застосування товаророзпорядчого документу як аграрні розписки поки що не набуло популярності серед аграріїв, і основною перешкодою слід вважати відсутність достатньої обізнаності у використанні інструменту всіма учасниками. Для банківських установ бракує досвіду в обігу аграрних розписок, а для аграрних підприємств основними ризиками є загроза втрати прав на землю або боргової кабали у разі неврожаю чи його втрати.

Розглянуті нами умови фінансування сільськогосподарської діяльності підприємств такими інструментами як авалування векселів та застосування аграрних розписок вигіднішим є підписання аграрних розписок, оскільки в деяких областях отримано позитивні результати попереднього сезону. Проте, вигоду та доцільність використання того чи іншого інструменту визначає для себе кожен сам, в залежності від потреби і фінансових можливостей. Слід сподіватися, що перелік та попит на альтернативні фінансові інструменти серед сільськогосподарських підприємств буде зростати.

Список використаних джерел:

1. Вигідні умови вексельного фінансування для українських аграріїв [Електронний ресурс] / Агробізнес сьогодні. – Режим доступу : <http://www.agro-business.com.ua/ostannia-vip-novyna/4931-vygidni-umovy-veks>.

2. Кредит товаром : п'ять способів фінансувати посівну без банків [Електронний ресурс] / Аграрне інформаційне агентство. – Режим доступу : <http://agravery.com/uk/posts/show/kredit-tovarov-pat-sposobiv-finansuvati>.

3. Про аграрні розписки: Закон України № 5479-VI від 6 лист/ 2012 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5479-17>.

4. Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / Пропозиція. – Режим доступу : <http://propozitsiya.com/ua/finansove-zabezpechennya-silskogospodarskih>.

Нездойминога Олена Євгеніївна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

Особливо актуальним на сьогодні для України є розвиток лізингу, що визначено рядом обставин. По-перше, економіка нашої країни характеризується високим ступенем зношеності основних фондів, що змушує підприємства фінансувати інвестиції переважно із власних коштів, оскільки кредити банків, кошти інститутів спільного інвестування та інші джерела зовнішнього фінансування складають порівняно невеликий відсоток загального обсягу капітальних вкладень в економіці.

По-друге, в Україні через ускладнений доступ до фінансування залишається недостатньо розвинутий сектор малих та середніх підприємств, насамперед.

Стосовно втручання держави в економічну діяльність господарюючих суб'єктів в Україні існують неоднозначні підходи. На нашу думку, ефективність розвитку лізингових відносин прямо залежить від активної регулюючої ролі держави.

Необхідність державного регулювання фінансового лізингу обумовлена наступними основними причинами:

- держава має стимулювати лізингові інвестиції в стратегічні галузі економіки;
- держава зацікавлена у отриманні якомога більшої фіскальної (у вигляді податків) вигоди від діяльності ринку лізингу;
- держава зацікавлена у прискоренні обігу грошово-кредитної маси, що стимулює зростання економіки;
- держава через систему законодавства здійснює вплив на розвиток лізингу та фактори що його стимулюють;
- держава підтримує конкурентне середовище на всіх ринках, в тому числі і лізинговому;
- ринкові саморегулятори не завжди в змозі забезпечити баланс інтересів всіх суб'єктів господарювання та громадян країни [1].

На думку О. В. Борисюк, «повноцінний розвиток лізингових відносин залежить від визначення їх привабливості для усіх учасників лізингових процесів, а передусім для держави» (рис. 1).

Обґрунтовано, що безпосередній вплив на активність державного регулювання лізингових відносин мають глобальні, тобто зовнішні (рівень економічного розвитку країни, інфляційні очікування, стан та розвиток банківського кредитування) та локальні (внутрішні) фактори (наявність інформації стосовно лізингу, якість надання основних та додаткових послуг,

серед яких переважна роль належить страховим, консультаційним, сервісним, посередницьким послугам). Рівень розвитку лізингових послуг у країні визначають: нормативно-правове регулювання ринку лізингу; державна підтримка; макроекономічні умови; стан інвестиційного ринку; можливості бухгалтерського і податкового обліку.

Розбудова ефективного фінансового ринку на сучасному етапі має стати основною метою державного регулювання фінансового сектору, що дозволить забезпечувати реальний сектор економіки необхідними фінансовими ресурсами та підтримку соціального розвитку країни, її інтеграцію у світовий фінансовий простір без загроз національним інтересам та економічній безпеці країни. Держава, насамперед, має забезпечувати: високий рівень стійкості, прозорості та конкурентоспроможності вітчизняного фінансового сектору.

Рис. 1. Переваги лізингу для держави [2]

Важливими та нагальними завданнями вдосконалення державного регулювання фінансового лізингу як складової ринку фінансових послуг мають бути:

1. Вдосконалення нормативно-правової бази у сфері лізингу й уніфікація її з міжнародним законодавством.

2. Чітка регламентація діяльності операторів ринку.

3. Створення мегарегулятора ринку фінансових послуг та уніфікація державного регулювання й нагляду.

4. Підсилення інституційної спроможності та підвищення рівня фінансового забезпечення регуляторів фінансових послуг.

5. Розвиток саморегулювання на ринку фінансових послуг і проведення публічних заходів щодо обговорення проблем розвитку лізингу в Україні.

6. Посилення боротьби з відмиванням доходів, отриманих злочинним шляхом.

7. Впровадження за професійними учасниками фінансового ринку системи пруденційного нагляду – системи наглядових процедур за дотриманням фінансовою установою кількісних та якісних показників, нормативів і вимог щодо ліквідності, капіталу й платоспроможності, прибутковості та якості активів, ризикованості операцій, якості систем управління й управлінського персоналу, дотриманням правил надання фінансових послуг тощо [3].

В цілому можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку лізингу в країні необхідно уваги приділяти розробці та впровадженню ефективних нормативно-законодавчих документів, здатних забезпечити фінансовими ресурсами реальний сектор економіки України та тим самим підняти рівень соціального розвитку та економічної безпеки країни

Список використаних джерел:

1. Амелін С. К. Сучасний інструментарій державного регулювання лізингової діяльності [Електронний ресурс] / С. К. Амелін // Ефективна економіка. – 2010 - № 4. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>.

2. Борисюк О. В. Державне регулювання лізингових відносин в умовах розвитку ринкової економіки України [Текст] : автореф. на здоб. наук. ступеня к.е.н. / О. В. Борисюк. – Тернопіль, 2010. – 23 с.

3. Амелін С. К. Шляхи вдосконалення державного регулювання фінансового лізингу в Україні / С. К. Амелін // Актуальні проблеми економіки. Серія: Гроші, фінанси і кредит. – 2011. - № 4. – С. 211-220.

Некlesa Антон Ігорович,
аспірант кафедри економіки підприємства
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ВИКОРИСТАННЯ ДИРЕКТ-КОСТИНГУ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ВИТРАТ ХЛІБОПЕКАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Термін «директ-костинг» (direct-costing) означає «облік прямих витрат». Даний термін не в повній мірі відображає сутність даного методу обліку витрат, оскільки головний елемент цього методу – організація роздільного обліку змінних і постійних витрат і використання його переваги з метою підвищення

ефективності управління. Тому часто систему обліку прямих витрат називають *variable costing* – «облік змінних витрат».

Основною характеристикою директ-костинг є підрозділ витрат на постійні і змінні залежно від зміни обсягу виробництва. Головною особливістю директ-костинг є те, що собівартість промислової продукції враховується і планується тільки в частині змінних витрат. Постійні витрати збирають на окремому рахунку і з заданою періодичністю списують безпосередньо на дебет рахунку фінансових результатів, тобто відносяться на фінансовий результат діяльності підприємства. Таким чином, постійні витрати не включають до розрахунку собівартості виробів, а списують з отриманого прибутку протягом того періоду, в якому вони були зроблені.

В системі обліку витрат на основі методу директ-костинг містяться два основних фінансових показника: маржинальний дохід і прибуток. Маржинальний дохід включає в себе прибуток від виробничої діяльності та постійні витрати.

Взаємозв'язок показників діяльності підприємства в рамках маржинального підходу має наступний вигляд:

- виручка від продажу продукції (В);
- змінні витрати (Ззм);
- маржинальний дохід (МД = В – Ззм);
- постійні витрати.

Сучасна система директ-костинг пропонує два варіанти обліку:

- простий директ-костинг, при якому в складі собівартості враховуються тільки прямі змінні витрати;
- розвинений директ-костинг, при якому в собівартість включаються і прямі змінні, і непрямі змінні загальногосподарські витрати [1].

Однак перевага «директ-костинг» полягає не тільки в більш коректному визначенні продуктової стратегії і відповідної їй величини витрат і очікуваного прибутку. З його допомогою можна отримати дані про постійні витрати, які підприємство змушене покривати, навіть нічого не виробляючи. Таким чином, застосовуючи «директ-костинг» підприємство буде знати, нижче якого рівня прибутку воно не може опуститися, щоб не стати збитковим [2, с. 104].

За допомогою системи обліку директ-костингу можна детально вивчити залежність між обсягом виробництва, витратами, маржинальним доходом та прибутком [3, с. 224].

Як правило, виробнича програма, розрахована за методом «директ-костинг», дає прибутку на кілька відсотків більше і при меншому обсязі випуску продукції в натуральному вираженні. І є підстави вважати даний метод більш точним, так як при його застосуванні виключається спотворюючий вплив ставки постійних витрат, які виникають при традиційному рознесенні витрат.

Методика оптимізації виробничої програми може застосовуватися як на малих пекарнях, так і на великих хлібозаводах і хлібокомбінатах. На міні пекарнях асортимент невеликий і розрахунки по прогнозуванню собівартості будуть не дуже трудомісткими, тому легше буде управляти обсягами випуску.

Варіантний підхід до формування собівартості важливий і для великих хлібовиробляючих підприємств, де число асортиментних груп досить велике і вимагає безперервного процесу «відсіювання» і поновлення у відповідь на мінливі умови ринку.

Список використаних джерел:

1. Методы учета затрат: директ-костинг. Режим доступа: http://www.e-reading.club/chapter.php/126018/14/Smirnov_-_Finansovyyi_menedzhment._Shpargalki.html.

2. Харченко Н. В. Розвиток системи «директ-костинг» як альтернатива розрахунку повної собівартості / Н. В. Харченко // «The genesis of genius». Geneva. Switzerland. – 2016. – № 6. – С. 102–104.

3. Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т. В., Малуґа Н. М., Чижевська Л. В., Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. За ред. проф. Ф. Ф. Бутиця; 2-е вид., перероб. і доп. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 480 с.

Науковий керівник - Макаренко П. М. - д.е.н., професор.

Погребняк Людмила Павлівна,

аспірант кафедри економіка підприємства

Полтавської державної аграрної академії

Викладач циклової комісії фінансово-економічних і облікових дисциплін

Полтавський кооперативний коледж, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Сучасний стан аграрної економіки характеризується сукупністю рис, що визначають потреби в розробці нових теоретичних підходів та практичних заходів щодо формування стратегічного управління виробничою діяльністю вітчизняних сільськогосподарських підприємств. У результаті ринкових перетворень менталітет керівників та внутрішня організація аграрних підприємств виявились не підготовленими до виконання ними нових виробничо-економічних функцій. Не маючи досвіду та інструментів стратегічного управління, які б дозволили врахувати наростаючу конкуренцію, нестабільність і непередбачуваність зовнішнього середовища, керівникам складно забезпечити ефективність господарювання та конкурентоспроможність підприємств.

Метою дослідження є визначення теоретичних основ та підходів щодо трактування стратегічного управління та розкриття особливостей стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами.

Встановлено, що на даний час відсутнє єдине визначення стратегічного управління. Існує сукупність дефініцій, в яких автори неоднозначно трактують

об'єкти стратегічного управління, наголошуючи на різних їх аспектах та особливостях, що призводить до невизначеності поняття.

У науковій і методичній літературі представлена достатня кількість визначення стратегічного управління, які акцентують увагу на ті або інші складні управлінські процеси. Але вони можна зводяться до одного із трьох підходів:

1. Підхід, який акцентує увагу на параметрах організаційного оточення (аналіз середовища).

2. Підхід, який ґрунтується на визначеннях довгострокових цілей підприємства і шляхів їх досягнення (цілі і засоби).

3. Підхід, який передбачає діяльність із реалізації стратегії.

У першому підході стратегічне управління є процесом прийняття рішень, який об'єднує внутрішні організаційні сильні сторони із загрозами і сприятливими можливостями. З.Є. Шершньова розглядає його як процес визначення і установа зв'язку організації з її середовищем, який полягає в реалізації обраних цілей і в спробах досягнути бажаного стану взаємовідносин з оточенням за допомогою розподілу ресурсів, і який дає змогу ефективно і результативно діяти організації і її підрозділам [2].

Щодо другого підходу, стратегічне управління – це напрям у теорії прийняття рішень, який спрямовано на розвиток ефективної стратегії або стратегій для надання сприяння в досягненні корпоративних цілей. У цьому випадку використання визначення «напрямок» з огляду на теорію прийняття рішень показує, що стратегічне управління ставить за мету розробку серії рішень різного рівня, між якими існує взаємозв'язок і які організовані відповідно до певної ієрархії для досягнення організаційних цілей [1].

Третій підхід акцентує увагу на послідовності дій для здійснення стратегічного управління, і тому він об'єднує два попередніх. Так, наприклад, М. Портер виділяє таку послідовність дій стратегічного управління [3]:

– стратегічний аналіз для розуміння поточного становища підприємства у конкурентному середовищі;

– стратегічний вибір, який передбачає розробку й оцінку альтернатив стратегічної поведінки організації;

– стратегічна імплементація – процес реалізації обраної стратегії.

На основі опрацювання теоретичних основ можна запропонувати наступне його визначення трактування стратегічного управління. Стратегічне управління визначають як діяльність або як організаційно-економічний процес досягнення перспективних цілей підприємства, яка окреслена у виробленні стратегії, шляхах і способах її реалізації на основі конкурентних переваг як підприємства, так і його продукції і адекватного реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього ринку.

Таким чином, стратегічне рішення має прийматися на основі економічно обґрунтованих переваг, що відображають перспективи економічного, технологічного та соціального розвитку конкретного підприємства. Принципова відмінність стратегічного управління полягає в методології його

реалізації на практиці, що використовує поєднання аналізу зовнішнього середовища функціонування підприємства та визначення його конкурентної позиції з врахуванням внутрішніх можливостей, на основі чого відбувається прийняття та реалізації управлінських рішень, які проявляються через вибір, реалізацію, контроль та корегування стратегії підприємства.

Отже, головним завданням стратегічного управління аграрних підприємств є розробка стратегічної орієнтації підприємства, визначення стратегічного потенціалу для забезпечення довгострокових конкурентних переваг та своєчасне реагування на зміни в середовищі функціонування.

Список використаної літератури:

1. Семенов А. Г. Стратегічне управління підприємствами : навч. посібн. / А.Г. Семенов, Л. О. Жиліньська, О. С. Богма та ін. – Запоріжжя : Вид-во КПУ, 2010. – 400 с.
2. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : навч. посібн. / З. Є. Шершньова. – К. : Вид-во КНЕУ, 2004. – 386 с.
3. Porter M.E. Competitive strategy: techniques for analyzing industries and competitors / M.E. Porter. – New York : FreePress, 1980. – 396 p.

Науковий керівник - Макаренко П. М. - д.е.н., професор.

Покас Вікторія Миколаївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ПРО ДЕБІТОРСЬКУ ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ОБЛІКУ

Нові економічні відносини проникають у всі сфери господарської діяльності підприємств України. Відбувається інтенсивний перехід діяльності економічних суб'єктів на ринкові відносини, в цих умовах у підприємств виникає необхідність активніше використовувати бухгалтерський облік, щоб удосконалювати свою роботу.

Ринкові відносини, які склалися, об'єктивно вимагають зміни бухгалтерського обліку та максимального наближення до міжнародних стандартів. Управління підприємством - складний і відповідальний процес, який має свою стратегію і тактику. Дбаючи про поточну господарську діяльність, керівник підприємства, його власники, головні спеціалісти зобов'язані постійно дбати про перспективу підприємства. Тільки така система управління може бути основою успішного розвитку підприємства [1]. На відміну від національних стандартів України в яких існує окремий П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» в міжнародній практиці не існує [2]. Але є стандарти, які проводять ідентифікацію всіх позицій щодо оцінки, обліку, визнання, вибуття та розкриття інформації у фінансовій звітності даного інструменту фінансового обліку.

Визнання, класифікація та розкриття інформації щодо дебіторської заборгованості містять МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття» [3], МСБО 1 «Подання фінансових звітів» та МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [4].

Визначення термінів, що стосуються дебіторської заборгованості узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1

Визначення термінів, які використовуються при обліку дебіторської заборгованості

Терміни		Визначення
Фінансовий інструмент	Financial Instrument	Це будь-який контракт, який приводить до фінансового активу одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу іншого підприємства.
Контракт	Agreements	Це угоди між двома або кількома сторонами з чітко визначеними економічними наслідками, яких сторони майже не можуть уникнути, тому що закон, як правило, вимагає здійснення такої угоди.
Фінансові активи, доступні для продажу	Available-for-sale Financial Assents	це непохідні фінансові активи, визначені як доступні для продажу і не класифіковані як: позики та дебіторська заборгованість; утримувані до строку погашення інвестиції або фінансові активи за справедливою вартістю з відображенням переоцінки як прибутку або збитку.
Позики та дебіторська заборгованість	Loans and Receivables	Це непохідні фінансові активи з фіксованими платежами або платежами, які підлягають визначенню та не мають котирування на активному ринку, за винятком тих: - що їх суб'єкт господарювання має намір продати негайно або найближчий час, що їх слід класифікувати як утримувані для продажу, а також тих, що їх суб'єкт господарювання визначає за справедливою вартістю з відображенням переоцінки як прибутку або збитку; - що їх суб'єкт господарювання після первісного визнання визначає як доступні для продажу, або щодо яких утримувач може не відшкодувати значною частиною всю суму початкової інвестиції, з інших причин, ніж зменшення кредиту, які слід класифікувати, як доступні для продажу.

Для цілей обліку існує класифікація дебіторської заборгованості за фінансовим обліком нами представлено порівняння за МСФЗ та П(С)БО, наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Класифікація дебіторської заборгованості за МСФЗ та П(С)БО

П(С)БО	Код рахунку	Назва рахунку за П(С)БО	МСФЗ (IFRS)	Код рахунку (accounts IFRS)	Назва рахунку за МСФЗ (IFRS)
1	2	3	4	5	6
10	37	Розрахунки з різними дебіторами	ІАБ 1, 39	A.04	Авансові платежі постачальникам та інші оборотні активи
10	371	Розрахунки з виданими авансами	ІАБ 1, 39	A.04.01	Авансові платежі постачальникам

1	2	3	4	5	6
10	372	Розрахунки з підзвітними особами	ІАБ 1, 39	А.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	373	Розрахунки за нарахованими доходами	ІАБ 1, 39	А.04.06	Відсотки до одержання
10	374	Розрахунки за претензіями	ІАБ 1, 39	А.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	ІАБ 1, 39	А.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	376	Розрахунки за позиками членам кредитних спілок	ІАБ 1, 39	А.04.05	Інша дебіторська заборгованість
10	377	Розрахунки з іншими дебіторами	ІАБ 1, 39	А.04.05	Інша дебіторська заборгованість

Отже, як за міжнародними стандартами, так і у вітчизняній практиці кожному підприємству потрібно приділяти велику увагу дебіторській заборгованості, адже вона являється власними коштами, якими потрібно вміло управляти, щоб досягти максимум економічного ефекту.

Список використаних джерел:

1. Сливка Я. В. Актуальні питання щодо обліку розрахунків з покупцями і замовниками: систематизація поглядів / Я. В. Сливка // Вісник ЖДТУ – 2010. - № 2. - С. 178-182.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» № 237 від 8 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : [http:// www. zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 «Фінансові інструменти : розкриття інформації» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : [http:// www. zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти : визнання та оцінка» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : [http:// www. zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

Науковий керівник - Пилипенко К. А., к.е.н., доцент.

Пристемський Олександр Станіславович,

кандидат економічних наук, доцент,

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Досліджуючи стан макроекономічних факторів фінансової безпеки розвитку сільського господарства встановлено, що погіршення фінансової

безпеки країни викликано перш за все порушенням залежності економічної системи від боргових зобов'язань. Посилення залежності економіки країни від позикових ресурсів є свідченням нераціональності управління нею, нівелювання необхідності збереження не лише національної, а й фінансової безпеки на всіх рівнях. Необхідність у додаткових коштів виникає внаслідок недостатності наявних фінансових ресурсів для забезпечення функціонування національної економічної системи, виконання зобов'язань тощо.

Особливо дане питання актуальним є для сільського господарства, якому притаманне не лише особливості виробництва, а й специфічні умови грошово-кредитних відносин, пов'язаних у першу чергу із сезонністю та рухом капіталу. Залежність фінансової безпеки розвитку сільського господарства від фінансових ресурсів вимагає детального аналізу складових даного процесу.

Потреба у додатковому залученні фінансових ресурсів пов'язана з обмеженістю власних фінансових ресурсів підприємства. Частка власних фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів сільського господарства, формування яких здійснюється за рахунок власного капіталу, є найчисельнішою у структурі фінансових ресурсів. Власний капітал виступає головним джерелом фінансування діяльності господарюючих суб'єктів сільського господарства.

Головними елементами власного капіталу господарюючих суб'єктів сільського господарства виступають статутний капітал (або зареєстрований капітал), додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений та вилучений капітал. Аналіз складу власного капіталу встановив зростання всіх його елементів.

Виявлені тенденції зміни обсягів складових засвідчують неоднорідність темпів росту окремих елементів. Розвиток сільського господарства відобразився на його фінансовій безпеці, вплинувши також на структуру власного капіталу.

В умовах нестійкого низькоефективного розвитку сільського господарства фінансова нестабільність значно загрожує стану фінансової безпеки галузі, тому формування оптимальної структури власного капіталу залишається актуальним. Варто зазначити, що особливої уваги потребує аналіз обсягів резервного капіталу як елемента власного капіталу підприємств сільського господарства.

Базовими завданнями резервного капіталу варто назвати формування резерву, який може використовуватися на покриття збитків, виплату боргів у разі ліквідації підприємства, виплату дивідендів за привілейованими акціями (у разі відсутності та недостатності чистого прибутку або нерозподіленого прибутку минулих років) і для збільшення розміру статутного капіталу у зв'язку з розширенням діяльності підприємства. Відповідно в несприятливих фінансових умовах саме резервний капітал сприятиме стабілізації функціонування підприємств сільського господарства [4].

Фінансова безпека розвитку сільського господарства значно залежить від структури джерел фінансування діяльності його господарюючих суб'єктів. В

умовах економіко-політичної кризи особливого значення набуває забезпечення фінансової надійності, незалежності та стійкості підприємств, вплив на які здійснюють зокрема ступінь концентрації кредитних ресурсів. У випадку обмеження або недостатності власних коштів підприємства, у підприємств різних галузей економіки виникає необхідність у залученні позикових фінансових ресурсів, зокрема кредитних [2].

При забезпеченні фінансової безпеки розвитку сільського господарства аналіз банківських кредитних ресурсів мають особливе значення. Протягом 2008-2015 рр. обсяг наданих кредитних ресурсів збільшився на 77,6%, а для підприємств сільського господарства показник зріс на 67,1% (від 28,8 млрд грн у 2008 р. до 48,1 млрд грн у 2015 р.) [1].

Досліджуючи структуру фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств варто зосередити увагу на їх вплив на фінансову безпеку галузі, аналіз якої необхідно здійснювати, окрім іншого, за показниками фінансового важелю (левериджу). Даний показник розраховується як відношення позикових коштів до власних коштів господарюючих суб'єктів і показує стан використання ними позикових фінансових ресурсів.

Фінансова безпека розвитку сільського господарства забезпечується фінансовими ресурсами, які використовують господарюючі суб'єкти для здійснення своєї діяльності. Посилення інвестиційної діяльності у сільському господарстві дозволяє покращити ефективність функціонування галузі, підвищити темпи розвитку аграрного виробництва, що створить умови для удосконалення економічного середовища господарювання та зміцнення фінансової безпеки аграрних підприємств [3, с. 5-6]. Тому інвестиційні ресурси відіграють особливу роль у даному процесі.

Отже, традиційними джерелами фінансових ресурсів як основи забезпечення фінансової безпеки розвитку сільського господарства є власні кошти, кредитні ресурси та інвестиції господарюючих суб'єктів галузі. Виявлено, що загальний обсяг власних коштів підприємств галузі протягом 2008-2014 рр. збільшився у 2,6 разів і становив 163,9 млрд грн. Необхідність забезпечення господарської діяльності сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами викликано збільшенням темпів росту його обсягів, частка яких у загальній структурі кредитів країни у 2015 р. становила 6,1%, а їх об'єм 48,1 млрд грн. Натомість обсяг інвестицій у галузь сільського господарства знизився у 2014 р. відносно 2013 р. на 1,3% і становив 18,4 млрд грн.

Список використаних джерел:

1. Національний банк України. Офіційне Інтернет-представництво. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
2. Танклевська Н. Стан та перспективи розвитку державного фінансування сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс] / Н. Танклевська, О. Супрун // Соціально-економічні проблеми і держава. - 2013. - Вип. 1. - С. 262-270. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sepid_2013_1_30
3. Непочатенко О. О. Активізація інвестиційної діяльності як спосіб

зміцнення фінансової безпеки аграрного сектору [Електронний ресурс] / О. О. Непочатенко // Агросвіт. - 2014. - № 2. - С. 3-6. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2014_2_2

4. Черваньов Д. М. Управлінські складові здійснення інвестиційної діяльності на підприємствах України / Д. М. Черваньов // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008. - № 11. - С. 85-87.

Размахнін Костянтин Сергійович,
здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальність
«Менеджмент організацій і адміністрування»
Полтавська державна аграрна академія

СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ УПРАВЛІННЯ ІЗ УРАХУВАННЯМ ЗАКОНУ «ЗОЛОТОГО ПЕРЕРІЗУ»

Протягом останніх років відбувається процес пізнання дії закону «золотого перетину» в управлінні соціально-економічними системами, який також можна розглядати з позицій самоорганізації: ініціалізація біфуркаційного стану розвитку системи, потім тривалий, достатньо стійкий процес створення теорії й впровадження її в практику. Згодом з'являється відкриття, після якого формується нова наукова парадигма, що включає пояснення змісту процесів і явищ згідно отриманих нових знань і сформульованих на цій основі світоглядних принципів.

Беручи до уваги результати роботи вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань управління, а також враховуючи власні спостереження, можна висунути гіпотезу, що ефективність управління підвищуватиметься при зміщенні уваги на стимулювання саме управлінського персоналу організацій, залишивши для працівників дотримання рекомендацій Галузевої угоди.

Мотивуючи керівника, необхідно поставити його доходи, а також інші надходження в пряму залежність від результатів діяльності лінійно підпорядкованого йому персоналу і перемістити центр прийняття рішень щодо поточного стимулювання підлеглих на кожного окремого керівника організації, оскільки згідно теорії систем складна система працює тим краще, чим більше вона має центрів прийняття рішень.

Відповідно до закону «золотого перетину», постійна (базова) частина доходу керівника повинна складати близько 61,8 % його загального доходу, у той час, як 38,2 % цього доходу повинні припадати на довгострокові та короткострокові винагороди, тобто складатися з доплат та бонусів, сума яких залежить від періодичного внеску керованого підрозділу у загальний результат діяльності організації. При цьому частка короткострокової винагороди повинна перевищувати довгострокову і відповідати пропорції 0,236 : 0,144 від загального доходу.

Про наближення принципів побудови систем винагородження керівників

вищого і середнього рівнів в організаціях м. Києва до основної пропорції гармонійного розвитку, свідчать результати досліджень, представлених у [2], хоча можна зробити припущення, що цілком імовірно подібне структурування доходів менеджменту (сформоване часто на інтуїтивному рівні) має місце у багатьох підприємствах і організаціях України та інших країн. Встановлення співвідношення між окремими елементами системи у пропорції, близькій до пропорції золотого перетину є проявом дії об'єктивних процесів, які відповідно до неокласичних моделей виробничих функцій отримали назву принципу автоматичного саморегулювання економічних систем.

Підводячи підсумки, варто відмітити, що парадигма управління гармонійним розвитком передбачає формування механізму встановлення пропорцій «золотого перетину» до найбільшої кількості взаємозв'язків між окремими елементами й підсистемами на різних рівнях управління з метою забезпечення максимально можливої стійкості системи в цілому. Виявленню існуючих параметрів цих взаємозв'язків та розробці методології управління в різних секторах економіки, зокрема в аграрному, побудованого на принципах гармонізації будуть присвячені наші подальші дослідження.

Список використаних джерел:

1. Никонов А. П. Апгрейд обезьяны. Большая история маленькой сингулярности / А. П. Никонов. – СПб.: Издательство «Питер», НЦ «Энас», 2009. – 496 с.
2. Губанова И. Вся жизнь – икра / И. Губанова // БИЗНЕС. – 2013. – № 8/25.02.13. – С.46-48.

Науковий керівник – Дорофеев О. В. - к. е. н., доцент, професор кафедри.

Репілевська Оксана Юріївна,
аспірант кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ

Світовий і вітчизняний досвід свідчить, що дрібним та малим аграрним господарствам поодиноці рентабельно функціонувати практично неможливо. Невеликі розміри змушують цих сільгоспвиробників спрямовувати свою діяльність на виробництво тих видів продукції, які можуть забезпечити їм достатньо високі доходи і дати можливість розширеного відтворення та соціального захисту. В таких умовах кооперація виступає формою їх економічної взаємодії і залишається єдиним шляхом до збереження селянства, забезпечення продовольчого і соціального захисту населення, економічної облаштованості і сталого розвитку сільських територій.

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (СОК) дають змогу

невеликим агровиробникам збільшити трудові доходи своїх членів або зменшити їх видатки через спільне господарювання й захистити їхні економічні інтереси. Державне регулювання процесу функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів і формування їх економічного та соціального середовища потребує активної підтримки їх діяльності. Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи є альтернативними структурами по відношенню до посередницьких, оскільки контролюються їх засновниками, які виступають основними користувачами відповідних послуг. Водночас ці підприємства виконують важливу соціальну функцію, збалансовуючи загалом систему аграрного виробництва, адже стабільне ефективне функціонування в наявному середовищі певною мірою вирішується за допомогою державної підтримки сільгоспвиробників і сільськогосподарської діяльності [1].

Хоча в Україні і здійснюється певна державна організаційна підтримка сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, однак процеси їх розвитку не можна вважати задовільними. На сьогодні за обсягами та якістю надання послуг вони не задовольняють зростаючих потреб виробників сільськогосподарської продукції та її споживачів. Понад 70% трудомісткої сільськогосподарської продукції повсякденного споживання виробляється особистими селянськими і фермерськими господарствами та фізичними особами - сільгоспвиробниками, які не мають постійно діючих каналів реалізації своєї продукції. Частина її потрапляє до кінцевих споживачів через посередників чи продається селянами на стихійних ринках. [2]

Наявність значної кількості особистих селянських (4108,4 тис. од.), фермерських господарств (38850 од.) та фізичних осіб - сільськогосподарських товаровиробників відкриває можливості формування за безпосередньою їх участю кооперативного сегмента аграрного ринку в Україні. Проблемами, що стримують процес його формування, є недосконалість законодавства, слабка матеріальна база, відсутність кваліфікованих кадрів, недостатня обізнаність селян у перевагах кооперації для подальшого розвитку і відсутність належної державної підтримки. Лише поліпшення соціально-економічного стану та розширення сфери самозайнятості особистих селянських і фермерських господарств та фізичних осіб - сільгоспвиробників за умови державної підтримки розвитку мережі СОК дозволить вирішити зазначені проблеми.

Нині державна підтримка діяльності СОК здійснюється за допомогою комплексу урядових програм та заходів, спрямованих на зростання ефективності та дохідності сільськогосподарського виробництва, за рахунок державного і місцевих бюджетів у законодавчо встановленому порядку, що сприятиме розбудові інфраструктури кооперативного сегмента аграрного ринку, розвитку сільської місцевості, розширенню сфери зайнятості сільського населення та підвищенню рівня його добробуту. Водночас сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи сприяють зростанню продуктивності праці виробників сільськогосподарської продукції, створенню нових робочих місць, розвитку сфери послуг на селі, забезпечують соціальну захищеність та

інтеграцію селян.

Ураховуючи соціальну орієнтованість СОК слід відзначити, що закордонний досвід свідчить про їх високу роль у забезпеченні сталого розвитку сільських територій, одним з компонентів якого є екологічна складова. Наразі в Україні цей напрямок лише набирає своєї актуальності. Також можна відзначити, що ця складова діяльності кооперативів має тенденцію до подальшого розширення та за умови належної правової, інформаційної та фінансової підтримки може стати одним з основних чинників сталості та конкурентоздатності самих СОК.

Оскільки діяльність СОК контролюються своїми членами, то вони мають всі необхідні передумови для розвитку підприємництва, що передбачає швидке освоєння передових технологій, зокрема впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, підвищення якості товарів і послуг.

Отже, недоліки державного регулювання значно уповільнюють темпи розвитку кооперативного руху в аграрному секторі економіки країни та вказують на необхідність пошуку нових, більш ефективних напрямів державної підтримки кооперативних організацій. Водночас об'єднання селян у кооперативи сприятиме ефективній реалізації ресурсного потенціалу сільського господарства при збереженні робочих місць, соціальному розвитку сільських територій.

Список використаних джерел

1. Мартинюк І.І. Адаптація малих сільськогосподарських підприємств до економічних чинників зовнішнього середовища / І.І.Мартинюк // Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць. – 2014. – Вип. 24.9. - Національний лісотехнічний університет України. - С. 264- 270

2. Сільськогосподарська обслуговуюча кооперація : навч. посіб. / уклад. О. Рудік ; за ред. М. Гриценка та В. Бондарчука. – К., 2013. – 192 с.

Руденко Руслан Юрійович,

аспірант кафедри менеджменту

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

РЕФОРМА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ, НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ В АПК

Економічна політика полягає в комплексі економічних цілей і заходів уряду, які забезпечують вирішення довготермінових та короткотермінових завдань розвитку економічної системи відповідно до інтересів країни і втілюється в економічній програмі.

Стратегічною цілю державної політики сьогодення є реформування енергетичного сектору економіки. Енергоємність ВВП України складає 0,43 т.н.е/\$1000, в Болгарії 0,22 т.н.е/\$1000, а в Німеччині 0,11 т.н.е/\$1000 [1, с. 6], тобто енергоресурси знижують вартість інших складових в ціні продукту,

призводячи до збільшення негативного торгового сальдо України через закупівлю палива, що призводить до девальвації національної валюти, збільшення соціального напруження в суспільстві [4].

Наявний прямий зв'язок між даними ВВП України та рівнем енергоємності, пояснюється падінням валового продукту, а не ефективністю державної політики.

Енергоємність країни формується по-перше (значна його частка) у ресурсо- та енергоємних галузях – чорна металургія, великотоннажна хімічна промисловість, паливно-енергетичний комплекс та видобування корисних копалин.

По-друге - низька енергоефективність у секторі трансформації енергії – теплова електроенергетика та виробництво теплової енергії. Постачання енергії – транспортування і розподіл електричної та теплової енергії. Середня ефективність використання вугілля в тепловій електроенергетиці України є майже у 1,5 рази нижчою, ніж в комерційно доступних технологіях, а втрати електроенергії в мережах – вищі у 2 рази ніж в Німеччині та США.

По-третє, високі питомі витрати енергії домогосподарствами та інституційним сектором на опалення та гаряче водопостачання. В Україні середнє питоме річне енергоспоживання житлового фонду України становить близько 270 кВт*год./м², що майже вдвічі перевищує показники країн Європи із близькими кліматичними умовами. Також варто зауважити, що за інформацією НКРЕП і ДТЕК вироблення НАЕК «Енергоатом» становило 50% від загального балансу в 2014 році. Частка ТЕС становила 37,3%, а частка вироблення електроенергії компаніями ДТЕК становить приблизно 28% від загального балансу. Таким чином два власники забезпечують обсяг виробленої енергії 78% за 2014 рік[2]. Така ж монопольна ситуація на ринку тепlopостачання, що знаходиться в комунальній власності.

Урядом, агентством з держенергоефективності, міжнародними установами готуються та впроваджується реформа в сфері постачання енергоресурсів. Існуюча модель оптового ринку трансформується у ринок двосторонніх договорів (децентралізована торгівля електроенергією), ринок на добу вперед. Абсолютний пріоритет є також дерегуляція цін на виробництво та постачання електроенергії та полегшення субсидування. Механізми субсидіювання повинні бути лімітовані до мінімуму та поступово зникнуть. Це нові перспективи до управління підприємствами, від принципу отримання енергоресурсів, так і до можливостей збільшення виручки переробних підприємств та сільськогосподарських виробників. Що в свою чергу дасть позитивний екологічний та економічний поштовх до розвитку децентралізованого енергопостачання громад, розвитку людських ресурсів. В аграрних підприємствах наявні органічні відходи різних категорій, що в свою чергу збільшить дохід і занятість населення. Без цілеспрямованої інвестиційної політики держави великі гравці аграрного ринку впроваджують технологічні інновації, прикладом є ТДВ «Узинський цукровий завод», який працює на пелетах, на біогазу ВП «Глобинський цукровий завод», який заміщує 50%

використання газу.

При міжнародній підтримці місцеві муніципалітети створюють навколо себе за приватно-державного партнерства підприємства генерації тепла, енергії та кооперативи з середніх, малих аграрних виробників постачання сировини на генеруючі об'єкти. Негативні чинники впливають на відсутність механізмів кредитування середніх аграрних підприємств, дешева вартість деревини, бюрократичні перепони в отриманні ліцензії, відсутність необхідного обладнання, що призводить до неможливості конкурувати з традиційними джерелами, тому їх розвиток також підтримується різними засобами на державному рівні приклад «зелений тариф» в електроенергетиці. Дані перепони дають час на перебудову та знаходження фінансових інструментів впровадження, страхування. Так як інвестиції у відновлювані джерела енергії до 2030 р. становитимуть 5,5 трлн дол. США, або майже 50 % усіх інвестицій в енергетичну галузь. За даними Міжнародного Енергетичного Агентства, «сумарні субсидії галузі поновлюваних джерел енергії становили 88 млрд. дол. США і оцінюються в 5,7 трлн. дол. США протягом 2012–2035 років»[3]. Відповідно до цих прогнозів, більше половини всіх нових потужностей з виробництва електроенергії припаде на об'єкти генерації на основі використання відновлюваних джерел енергії, найбільше вони розвиватимуться в Китаї, Індії, країнах ЄС, США та Японії.

Для України важливе значення в сучасних умовах має проведення науково обгрунтованої структурної, аграрної, інвестиційної, соціальної, регіональної політики, роздержавлення і приватизації. Німеччина почала нову політику в енергетичній сфері 30 років тому і зараз цифри зайнятості населення у галузі відновлюваної енергетики: станом на 2014 рік, у вітровій енергетиці налічувалось близько 96,1 тис. працівників, сонячній – 120,9 тис., біомасі – 122 тис., гідроенергетиці – 7,6 тис., геотермальній енергетиці – 13,3 тис., дослідженні та адмініструванні галузі – 7,5 тис. [5, с. 9].

Можемо зазначити, що державне регулювання аграрного енергоспоживання вимагає: проведення державної політики енергозбереження, формування та удосконалення економічних та інвестиційних механізмів, створення регіональної мережі об'єктів фінансової та інформаційної інфраструктури для реалізації проєктів, дерегулювання ціноутворення на енергетичні ресурси. Разом з тим удосконалення організаційно-економічних механізмів господарювання підприємствами повинно визначити раціональні потреби села в енергоресурсах з урахуванням залучення місцевих видів палива й впровадження енергозберігаючих технологій, планування та облік обсягів енергоспоживання, підвищення мотивації місцевих чиновників до співпраці з сільгоспвиробниками через суспільну освіту та рекламну компанію.

В свою чергу оптимізація технічного та технологічного потенціалу підприємства повинна виконуватись через освоєння вдосконалених електротехнологій, освоєння прогресивного електро- й теплоенергетичного устаткування, здійснення децентралізованих систем енергопостачання, оптимізації структури посівних площ сільськогосподарських культур,

раціоналізації розміщення сівозмін та організації територій господарств, вдосконалення розміщення переробних підприємств, розробка й освоєння техніки й технологій по використанню відновлюваних джерел енергії й вторинних енергоресурсів.

Список використаних джерел:

1. EnergyOutlook 2035 / BP [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bp.com/en/global/corporate/about-bp/energy-economics/energy-outlook>.
2. Короткий огляд законодавства щодо розвитку політики у сфері Рационального використання енергії в Україні (огляд зі змінами 2014 р.) / Посольство Великої Британії в Україні та Європейсько-Українське енергетичне агентство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://euea-energyagency.org/images/articles/2014_POLICY_PAPER_Final_Ukr.pdf
3. Показатели энергоэффективности: основы статистики / Міжнародна енергетична Агенція (МЕА), 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/energy-efficiency>.
4. Проект Енергетичної Стратегії України на період до 2035 року : Біла книга енергетичної політики України «Безпека та конкурентоспроможність» / Національний інститут стратегічних досліджень, 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/public/File/2014_nauk_an.
5. Study world energy investment 2016 [Electronic resource]. – 2016. – Access mode : http://www.iea.org/bookshop/731-World_Energy_Investment_2016.

Науковий керівник - Лозинська Т. М. – д.держ.упр., професор.

Сененко Марина Олександрівна,
здобувач ОКР «Магістр» спеціальність
«Менеджмент організацій і адміністрування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

СИСТЕМА ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ДОЛАННЯ ОПОРУ СТРАТЕГІЧНИМ ЗМІНАМ

Досить часто певні перетворення, що здійснюються у підприємствах, відбуваються без урахування опору співробітників, що позначається на загальному результаті від їх впровадження. Опір змінам має безліч причин, які можна простежити за реакцією окремих осіб або за спільними діями груп працівників. Тому необхідно проводити певну систему заходів для попередження можливого опору. Отже, в першу чергу необхідно проаналізувати внутрішній стан підприємства та скласти певний прогноз поведінки працівників, тобто передбачити, які зміни можуть лякати працівників чи викликати незадоволення. Далі, провести загальні збори трудового колективу, де повідомити про зміни, що плануються, максимально просто пояснивши причини, цілі, кінцеву мету, основні напрями перетворень,

акцентуючи увагу на позитивних аспектах майбутніх змін для працівників та підприємства.

Наступним етапом має стати проведення обговорень заходів, що плануються на рівні невеликих колективних груп, наприклад, бригад, ланок тощо. Особливу увагу необхідно звернути на ідеї чи зауваження, що висловлюють працівники. Основні доцільні думки бригадири чи ланкові мають донести до директора. По можливості, їх необхідно врахувати та включити в план майбутніх змін. Якщо працівники побачать, що до них прислухаються, це викличе додаткову мотивацію до впровадження запропонованих змін, адже вони прийняли певну участь у їх формуванні. Після таких дій, можна впроваджувати пропоновані заходи, обов'язково аналізуючи реакцію працівників на них в перші місяці новацій [2].

Непродумана поведінка керівництва у процесі формування і реалізації певних програм стратегії діяльності може призвести до небажаного явища – демотивації працівників. Говорячи про створення системи мотивації, ми говоримо про зовнішню систему мотивів, тобто різноманітних способів, якими підприємство може підвищити ефективність виробничої поведінки у своїх співробітників. Однак є ще один вагомий фактор, що визначає трудову поведінку, маніпулювати яким значно важче, якщо взагалі можливо. Мова йде про внутрішню мотивацію. Про те, чому сама людина прагне виконувати доручену йому роботу на найвищому рівні, чи навпаки, працює «спустивши рукава», чому один вид діяльності їй до душі, а інший – ні.

Змусити когось щось полюбити чи захотіти виконувати – надзвичайно важко. Більшість керівників, розуміючи, що не можуть так глибоко вплинути на своїх підлеглих, залишають це питання на рівні входу в організацію – тобто на роботу необхідно запрошувати тих, у кого вже є та дивна та невловима внутрішня мотивація працювати саме на цьому підприємстві та саме над поставленими задачами. Ця теза абсолютно безспірна, однак в довготерміновій перспективі навіть багатоступінчасті методи відбору кандидатів не вирішують проблеми внутрішньої мотивації, тому що вона має здатність зникати. Вчора наче ще була, а сьогодні вже ні... Процес її зникнення найчастіше залишається не замеченим до тих пір, поки не відбуваються серйозні зриви в роботі, чи поки співробітник раптово (для підприємства) не залишає його [1].

Отже, особливістю внутрішньої мотивації, про яку іде мова, є те, що господарство практично не може вплинути на неї в позитивний для себе бік, однак в негативний – здатне. Однак, все не так погано насправді, тому що зазвичай підприємство стартує у своїх відносинах з працівником з надзвичайно вигідної для себе позиції. Коли співробітник лише приступає до нової роботи, частіше за все внутрішня мотивація досить сильна і може бути основним фактором, що визначає поведінку на робочому місці. Для багатьох, нова робота – це нові задачі, нові рубежі, що хочеться подолати, можливість чомусь навчитися.

Відповідно, основна задача – не втратити цю вигідну позицію. Оскільки можна вплинути на мотивацію лише в негативний бік, необхідно прикладати

максимум зусиль для мінімізації цього впливу. Тобто відвернути чи пом'якшити можливі фактори демотивації, такі як порушення негласного контракту, невикористання певних навиків співробітника, які він сам цінує, ігнорування ідей та ініціатив, відсутність почуття належності до підприємства, відсутність відчуття досягнення, відсутність визнання результатів та досягнень з боку керівництва та колег, відсутність змін у статусі співробітника [3].

Нам хотілося звернути увагу на особливий фактор поведінки співробітників – внутрішню мотивацію, тому що, нажаль, він дуже часто залишається поза увагою. Однак така неувага призводить до негативних наслідків, перешкоджаючи ефективній роботі співробітників – і це вже достатня причина, щоб зробити акцент на внутрішню мотивацію. Більшість із запропонованих рекомендацій досить прості і являють собою частину ефективного управління. Тим не менше, досвід багатьох підприємств підтверджує, що такі заходи дійсно допомагають боротися з проблемою демотивації. А це означає, не допускати погіршення якості та ефективності праці, а також рівня лояльності працівників по відношенню до господарства.

Список використаних джерел:

1. Антоненко К. В. Новые подходы к управлению персоналом / К. В. Антоненко // Економіка : проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. – Випуск 107. – Дніпропетровськ: ДНХ, 2010. – С. 104-107.
2. Гудзинський О. Д. Управління результативністю діяльності підприємств (теоретико-методологічний аспект): монографія / О. Д. Гудзинський, Н. В. Гайдамак, С. М. Судомир. – К.: ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2011. – 175 с.
3. Рудьєв В.А. Менеджмент: Навч. посіб. / В. А. Рудьєв, С. О. Гуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.

Науковий керівник – Дорофеев О. В. - к. е. н., доцент, професор кафедри.

Синенко Олександр Олександрович,
аспірант кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Від цілеспрямованого вибору фінансових інструментів та дієвості їх впливу на окремі сторони розвитку аграрних підприємств залежить ефективність діючого його фінансового механізму. Фінансові ресурси та їхній обсяг служать фінансовим потенціалом економічних суб'єктів і створює відповідні умови для їхнього розвитку.

У структурі фінансового механізму аграрних підприємств слід виділи такі важливі його складові, як фінансові методи, інструменти та важелі, інформаційне та фінансове забезпечення, фінансове регулювання та фінансові стимули, а також чинники внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на його формування та функціонування.

Деякі науковці до фінансових інструментів та важелів аграрних підприємств відносять [1, 2]: різноманітні плани, прогнози щодо діяльності аграрних підприємств, програми розвитку аграрних підприємств (фінансові методи планування, прогнозування); чистий прибуток, власний капітал, грошові фонди, заощадження засновників і найближчого оточення, амортизаційні відрахування, кошти від продажу ліквідних активів, кредиторська заборгованість, спонсорські кошти, добровільні внески, краудфандинг, оренда, лізинг, факторинг, форфейтинг, дотації, субвенції, програмно-цільове фінансування, норми амортизаційних відрахувань (фінансування); (кредитування) поворотна фінансова допомога від засновників, кредити банків, позики кредитних спілок, ломбардів, інвестиційне кредитування; державні кредити, надання банками податкових пільг за коштами, які спрямовані на кредитування аграрних підприємств; капітальні інвестиції, вкладення коштів в акції та інші цінні папери, франчайзинг, венчурне фінансування, державні закупівлі, часткова компенсація процентних платежів за операціями кредитування аграрних підприємств (інвестування); вибір оптимальної схеми оподаткування та оптимізація договірних відносин; податки, збори, обов'язкові платежі, штрафні санкції, податкові пільги, податковий інвестиційний кредит, податкові канікули, відстрочення зі сплати податків, розмір мінімальної зарплати (оподаткування); витрати на страхування предметів застави, страхове відшкодування, державні гарантії за кредитами (страхування).

Тому, фінансовий механізм аграрного підприємства повинен включати такі фінансові важелі: дохід, прибуток, ціна, норма амортизації, ставка податку, валютний курс тощо.

Загальновідомо, головним джерелом поповнення фінансових ресурсів аграрних підприємств є обсяг реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у грошовому виразі, який визначається за ринковими цінами, рис. 1.

Якщо на макроекономічному рівні функціонування фінансового механізму відбувається під безпосереднім впливом фінансової політики держави, то на мікроекономічному рівні він відображає економічну діяльність апарату управління суб'єктів господарювання.

Фінансові інструменти аграрних підприємств охоплюють: цінні папери, грошові зобов'язання, валюта, ф'ючерси, опціони, депозитні свідоцтва, кредитні договори, страхові комісії тощо. Вибір перспективних інструментів фінансування аграрних підприємств на цьому етапі їх розвитку доцільно здійснювати, виходячи з їх розмірів, економічного стану і ступеня готовності менеджменту використовувати нові інструменти та нести відповідальність за фінансовими зобов'язаннями своїх підприємств.

Рис. 1. Вплив складових на фінансовий механізм аграрних підприємств

Перспективними інструментами зовнішнього фінансування для фінансово сильних компаній, можуть бути: банківські кредити; ІРО, внутрішні облігації і євробонди; кредити міжнародних організацій, форвардні контракти Аграрного фонду за заставленою продукцією.

Підвищення ефективності функціонування і розвитку фінансового механізму аграрних підприємств відіграє важливу роль у вирішенні проблем фінансової політики та фінансового забезпечення, що лежить в основі формування і реалізації структури фінансового механізму аграрних підприємств через важливі його складові, такі як: ціна, фінансові інструменти.

Список використаних джерел:

1. Поленчук В. М. Фінансовий механізм підприємства в умовах ринкових трансформацій / О. Б. Наумов. – Економічні інновації. – 2012. – Вип. 47. – С. 229–238.
2. Танклевська Н. С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України : теорія, методологія, практика : [Монографія] / Н. С. Танклевська. – Херсон : Айлант, 2010. – С. 281-282.

Скрипник Світлана Валентинівна,
доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ НОВОГО СТАТУСУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Виробництво сільськогосподарської продукції у світі є джерелом доходів для 86% сільського населення планети та забезпечує роботою більше ніж 1,5 млрд. селян, які є членами дрібних селянських господарств. За даними Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО) понад 83% валового виробництва продукції тваринництва та понад 51% продукції рослинництва у світі виробляється у сімейних фермерських господарствах – найбільш поширеній формі господарювання у сільській місцевості [1].

В Європі сімейні та переважно самозайняті форми господарювання в сільській місцевості домінують практично в усіх галузях сільського господарства. В Україні у 2015 р. налічується 38850 фермерських господарств, які господарюють на 4391,9 тис. га сільськогосподарських угідь або 22% від загального землекористування сільськогосподарських підприємств. Із загальної кількості фермерських господарств - 31637 одиниць або 81% мають в обробітку земельні ділянки площею до 500 гектарів. Хоча більшість фермерських господарств відносять до дрібнотоварних виробників продукції, однак є і достатньо великі фермерські господарства, що обробляють від 1 тис. га і більше. Їх чисельність становить 851 одиниць, а загальна площа землекористування - 1,7 млн. га або майже 39% від загальної площі сільськогосподарських угідь, які перебувають у користуванні фермерських господарств. В загальній структурі виробництва валової продукції сільського господарства частка фермерських господарств залишається незначною – на рівні 6-8% на рік [2].

Водночас в Україні станом на 01.01.2016 р. функціонують 4,7 млн. сільських домогосподарств, в яких майже 2,6 млн. осіб є самозайнятими у сільськогосподарському виробництві, з яких 15,8% ще й залучають найманих працівників. Поряд з домогосподарствами і фермерами вагому частку (44,9%) у виробництві валової продукції сільського господарства займають особисті селянські господарства (ОСГ) чисельністю 4108,4 тис. од. Господарюючи на земельних ділянках площею 6307,2 тис. га, вони мають 2603,3 тис. га для ведення особистого селянського господарства [3]. ОСГ виробляють більш трудомісткі та менш рентабельні види продукції, не маючи прямої виробничої і соціальної підтримки, належних каналів збуту, й залишаються поза межами системи оподаткування та безпечності продукції. Отже, багато важливих аспектів роботи цих категорій господарств були або неврегульовані, або слабо врегульовані.

Прийнятий Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство» щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» передбачає удосконалення законів «Про фермерське господарство» та «Про особисте селянське господарство» в частині створення

правових, економічних та соціальних передумов трансформації особистих селянських господарств в сімейні фермерські господарства з набуттям статусу юридичної особи чи фізичної особи-підприємця - виробника сільськогосподарської продукції, забезпечення їм повноцінної участі в аграрному ринку та посилення соціального захисту членів таких господарств, стимулювання створення на їх основі життєздатної системи сільськогосподарської обслуговуючої кооперації та подальшого забезпечення комплексного розвитку малих форм господарювання у сільській місцевості [4]. При цьому акцент зроблено на стимулювання створення фермерських господарств, зростання чисельності яких має забезпечити нова модель їх існування.

Новий статус фермерських господарств пов'язаний, перш за все, із зміною самого поняття фермерського господарства. Тепер фермерські господарства за основною градацією будуть двох типів: зі створенням юридичної особи і без створення юридичної особи. Водночас кожен із цих варіантів може мати ще й статус «сімейного». Так, сімейне фермерське господарство без статусу юридичної особи базується на основі діяльності фізичної особи-підприємця, що передбачає або самостійну діяльність підприємця на ниві фермерства, або спільне ведення господарства із членами родини такого підприємця на підставі договору про створення сімейного фермерського господарства. Тобто в першому випадку це, по суті, індивідуальне фермерське господарство, а в другому випадку назва змінюється на сімейне фермерське господарство, але його суть залишається незмінною.

Однак, вважатися сімейним може тільки фермерське господарство, яке, зокрема, складається із членів сім'ї, яка відповідає таким ознакам, як спільне проживання, спільний побут і взаємні права та обов'язки. Якщо ж згадані родичі голови мають свої сім'ї, будинки тощо, але знаходяться в одному фермерському господарстві, то, попри кровне споріднення, статусу сімейного воно вже не матиме. Тобто розрахунок узято на домогосподарства. Проте не заборонено сформувати фермерське господарство, без прив'язки до статусу «сімейного». Сімейні фермерські господарства мають право одержати додаткову підтримку від держави.

Отже, привабливість вибору селянином офіційного статусу підприємця має бути підтримана доступністю для нього переваг учасника прозорих ринків продукції та засобів виробництва, поширення на селянське господарство, що набуло підприємницький статус переваг одержувача державної підтримки, суб'єкта спрощеної системи оподаткування й обліку.

Список використаних джерел:

1. <http://www.fao.org>
2. <http://minagro.gov.ua>
3. <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Про внесення змін до Закону України «Про фермерське господарство» щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств : Закон України від 31.03.2016 р. № 1067-VIII / Верховна рада України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1067-19>.

Секція 2
**«Соціальна економіка і
економічна політика»**

Пилипенко Катерина Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

СПОЖИВАННЯ ОСНОВНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ НАСЕЛЕННЯМ УКРАЇНИ ТА ЇХ ІМПОРТОЗАЛЕЖНІСТЬ

Оптимальною вважається ситуація, коли фактичне споживання продуктів харчування особою впродовж року відповідає рекомендованій нормі, тобто коефіцієнт співвідношення між фактичним і раціональним споживанням дорівнює одиниці. Проте, у 2015 р. середньодушове споживання лише по трьох найменш вартісних групах (хліб та хлібопродукти; овочі та баштанні; картопля) досягло, або перевищило рекомендований рівень, табл. 1.

Таблиця 1

Середньодушове споживання основних продуктів харчування

(на одну особу на рік, кг)

Показники	Раціональна норма (розрахунки МОЗ України)	Фактичне споживання у 2014 р. (дані Держстату)	Індикатор достатності споживання	Фактичне споживання у 2015 р. (дані Держстату)	Зміни фактичного споживання у 2015 р. проти 2014 р., у %
Хліб і хлібопродукти (у поррахунку на борошно)	101	108,5	1,02	103,2	4,88
М'ясо і м'ясопродукти	80	54,1	0,64	50,9	5,91
Молоко і молокопродукти	380	222,8	0,55	209,9	5,79
Риба і рибодукти	20	11,1	0,43	8,6	22,52
Яйця, шт.	290	310	0,97	280	9,68
Овочі та баштанні	161	163,2	1,0	160,8	1,47
Плоди, ягоди та виноград	90	52,3	0,57	50,9	2,68
Картопля	124,0	141,0	1,11	137,5	2,48
Цукор	38,0	36,3	0,94	35,7	1,65
Олії рослинні всіх видів	13,0	13,1	0,95	12,3	6,11

* складено автором за даними [2, 4]

По інших групах коефіцієнт достатності споживання був меншим одиниці. Особливо суттєве відставання відмічається по продукції тваринного походження та плодово-ягідній продукції. Так, рекомендований рівень по м'ясу забезпечено на 64,0 %, молоку – на 55,0 %, рибі – на 43,0 %, плодах та ягодах – на 57,0 %. На фоні падіння наявних реальних доходів населення у 2015 р. на 22,2% відбулося зменшення середньодушового споживання у всіх без виключення групах продовольства. Зокрема, споживання молока упродовж минулого року скоротилося на 12,9 кг, м'яса – на 3,2 кг, риби – 2,5 кг на особу на рік. Задоволення потреб населення у продовольстві, у межах його купівельної спроможності, у 2015 р., як і у попередні роки, забезпечувалося, в

основному, за рахунок продукції вітчизняного виробництва.

Водночас по двох групах продовольства частка імпорту перевищувала встановлений 30-ти відсотковий граничний критерій для цього індикатора. Найвищий рівень імпортозалежності – 65,0 % – відмічався по групі «риба і рибопродукти», оскільки 90,0 % імпортних поставок припадає на види риб, які видобуваються виключно у водах морських економічних зон інших держав, що пов'язано з особливостями їх біологічного циклу.

Перевищення граничного критерія по групі «олії рослинні», обумовлено імпортом тропічних олій (пальмова та кокосова олії займають понад 90,0 % імпорту), які користуються активним попитом у вітчизняних виробників харчової промисловості [1].

Слід зауважити, що у 2015 р. порівняно з попереднім, відбулося скорочення частки імпорту практично у всіх групах продовольства, навіть у тих, де зазвичай був високий процент імпорту. Мова йде про групу «фрукти та ягоди», де в останні роки імпортозалежність, за рахунок ввезення екзотичних плодів, культивування яких не властиве для України, перевищувала 35,0 %. Проте, у даному випадку це не є позитивним сигналом.

Скорочення імпорту відбулося за рахунок зменшення загального споживання продовольства українцями, обумовленого суттєвим падінням купівельної спроможності.

Таблиця 2

Імпортозалежність споживання основних продуктів харчування

(тис. т, у перерахунку на основний продукт)

Показники	Обсяг імпорту у 2015 р. (дані Держстату)	Обсяг внутрішнього продовольчого споживання у 2015 р. (дані Держстату)	Індикатор імпортозалежності, %	
			2014 р.	2015 р.
Хліб і хлібопродукти (у поррахунку на борошно)	190	5897	2,0	3,2
М'ясо і м'ясопродукти	158	2179	8,6	7,3
Молоко і молокопродукти	78	8995	3,7	0,9
Риба і рибопродукти	237	367	75,4	64,6
Яйця, шт.	190	12015	0,9	1,6
Овочі та баштанні	95	6890	3,2	1,4
Плоди, ягоди та виноград	588	2179	38,1	27,0
Картопля	17	5892	0,4	0,3
Цукор	4	1528	0,4	0,3
Олії рослинні всіх видів	160	525	39,8	30,5
у т.ч. олія соняшникова	1	450	0,2	0,2

* складено автором за даними [2-4]

У 2015 р. зафіксовано погіршення стану продовольчої безпеки практично за всіма принциповими індикаторами: зменшилося фактичне середньодушове споживання продуктів харчування населенням у 7 із 10 основних продовольчих груп. При цьому основне скорочення споживання відбулося за рахунок

продукції тваринного походження (м'ясо, молоко, риба, яйця), частка якої у загальній калорійності раціону становить 28,0 % при необхідних для збалансованого харчування 55,0 %; погіршилася економічна доступність населення до продовольства. Певним позитивом можна вважати, що все таки задоволення потреб населення у продовольстві, у межах його купівельної спроможності, забезпечувалося, в основному, за рахунок продукції вітчизняного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Продовольча безпека в Україні погіршилася. Огляд основних індикаторів за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edclub.com.ua/analityka/prodovolcha-bezpeka-v-ukrayini-pogirshylasya-oglyad-osnovnyh-indykatoriv-za-2015-rik>

2. Сегеда С. А. Оцінка споживання основних продовольчих продуктів в Україні / С. А. Сегеда [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/740.pdf>.

3. Статистична інформація. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Статистичний збірник «Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України» за 2014 р. / Державна служба статистики України ; під заг. кер. О. М. Прокопенка. – К., 2015. – 53 с.

Романченко Юлія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,

Панченко Вікторія Віталіївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр», спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ : ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Малий бізнес відіграє важливу роль у підвищенні рівня зайнятості населення, послабленні соціальної напруженості, забезпеченні конкурентного середовища, економічної стабільності та інноваційного зростання, створенні передумов для становлення середнього класу. Малі підприємства і дешевше переозброюються технічно, вимагають менше капіталовкладень та забезпечують їх прискорену окупність. У економічно-розвинених країнах світу приділяють значну увагу розвитку малого бізнесу, здійснюється політика його підтримки, основною метою якої є збалансування державних інтересів та інтересів бізнесу [1].

У світі сформувалися дві основні форми державної підтримки малого бізнесу. Одна полягає у широкому державному регулюванні діяльності суб'єктів малого бізнесу в поєднанні з державним протекціонізмом. Вона властива початковому етапу розвитку малого бізнесу. Інша форма включає

помірне державне регулювання малого бізнесу та створення ринкових умов для конкуренції і характерна для більш зрілих ринкових стосунків [2].

Малий бізнес в Україні переживає труднощі, оскільки вітчизняні малі підприємства не лише від розвинених країн (Японії, Великобританії, США), але і від колишніх соціалістичних країн (Угорщини, Польщі).

Так, державна політика розвитку малого і середнього бізнесу Угорщини, зорієнтована переважно на досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни і задоволення попиту населення. Для покращення співпраці між суб'єктами малого підприємництва та держави було створено низку організаційних структур із чіткою ієрархією. До опосередкованих економічних стимулів можна віднести зниження податкового навантаження, спрощення звітності, пільгове кредитування, принцип «одного вікна» у разі відкриття підприємств [3].

Сучасні позитивні тенденції в економіці Польщі пояснюються реалізацією державної низки реформ підтримки малого бізнесу. Малий бізнес в даній країні опинився у сприятливих умовах щодо розширення ринку збуту виробленої продукції, а також для розвитку міжнародних бізнесових інтересів.

У Німеччині малий бізнес вже більше 30 років відчуває потужну підтримку держави, економічна політика уряду постійно враховує його інтереси. Держава надає фінансові ресурси комерційним кредитним організаціям, що кредитують малі підприємства, з метою стимулювання мікрофінансування малого бізнесу. Для цього створена фінансова група KfW Group, яка на 80% належить Уряду Німеччини.

У США підтримка малого бізнесу відбувається головним чином через дотації, прямі гарантовані позики. Крім того на рівні штату реалізуються програми підтримки малого бізнесу через залучення недержавних коштів. Гарантії держави зменшують ризик операцій кредитно-фінансових установ, сприяють зацікавленості кредиторів малого бізнесу [2].

Державні механізми підтримки відіграють важливу роль у розвитку малого підприємництва. Основними напрямками державної підтримки малого бізнесу повинні бути:

– ефективне та досконале правове забезпечення, що має передбачити законодавче закріплення шляхів реалізації фінансово-кредитного та організаційно-консультативного напрямів державної підтримки громадян-підприємців із подальшим втіленням цих положень у регіональних програмах підтримки підприємницької діяльності громадян;

– фінансово-кредитна підтримка, яка реалізується за допомогою прямих і непрямих форм; встановлення системи гарантованого доступу підприємців до кредитних ресурсів, створення різноманітних державних програм підтримки банківських установ, які кредитують малий бізнес;

– організаційно-консультаційне забезпечення, яке реалізується за допомогою розгалуженої інфраструктури розвитку малого підприємництва, що сприятиме інформаційному та консультаційному обслуговуванню громадян підприємців завдяки існуванню розширеної мережі організацій, включаючи

організацію державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації громадян-підприємців, залучення їх до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставок продукції (робіт, послуг) для державних і регіональних потреб.

Таким чином, необхідно враховувати зарубіжні форми підтримки з метою застосування їх в наших умовах. Слід розширити прийняття комплексних державних заходів по стимулюванню створення нових малих інноваційних підприємств, що зумовить вплив на збільшення долі високотехнологічної ринкової продукції та формування національної інноваційної інфраструктури, розвиток якої на сучасному етапі є важливим завданням.

Список використаних джерел:

1. Донських А. С. Державна підтримка – складова ефективної політики розвитку малого бізнесу / А. С. Донських // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1500>.

2. Карпова Е. И. Анализ зарубежного опыта поддержки малого бизнеса / Е. И Карпова, Л. И. Чубарева // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/ap?30>.

3. Заярна Н. М. Вплив економічної кризи на зовнішньоекономічну діяльність підприємств України / Н. М. Заярна, О. О. Притула // Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць.– Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.01. – 364 с.

Танклевська Наталія Станіславівна,

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри обліку і оподаткування,

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Український банківський сектор функціонує в умовах надзвичайно жорсткої конкуренції. Дуже мала кількість банків погоджується фінансувати аграрний сектор: Приватбанк, Райффайзенбанк Аваль, Креди Агриколь Банк, Укрексімбанк, Укрсоцбанк, Кредитпромбанк. Проте більшість цих банків надають фінансування лише тим господарствам, що мають понад 100 га землі. Менші за розміром господарства вважаються такими банками занадто ризикованими. Комерційні банки пропонують середньо- і довгострокове фінансування, доступ до якого залишається складним, оскільки банки володіють обмеженою інформацією про аграрний сектор і не бажають надавати йому ці продукти. Як результат, більшість кредитів видається на період 1-3 років [4].

Так, станом на 01.12.2015 р. за статистичними даними Національного банку України, кредити, надані підприємствам агропромислового комплексу склали близько 115,5 млрд. грн. Законом України «Про Державний бюджет

України на 2015 рік» [2] Міністерство аграрної політики та продовольства України [1] було передбачено видатки загального фонду за програмою 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів» з обсягом фінансування 300 млн. грн., які спрямовано до регіонів в повному обсязі. За підсумками 2015 року фактично використано кошти в сумі 290,6 млн. грн., залишок склав - 9,4 млн. грн. Спрямовані бюджетні кошти дозволили здешевити кредити загальним обсягом 7,8 млрд. грн, в тому числі: 3,2 млрд. грн – кредити, залучені у 2014 р. та 4,6 млрд. грн – кредити, залучені у 2015 р. Найбільший обсяг кредитних коштів сільськогосподарські підприємства залучили у галузь рослинництва – 66,9 %; у галузь тваринництва – 28,9 %, і лише 0,6 % склали інші витрати, рис. 1.

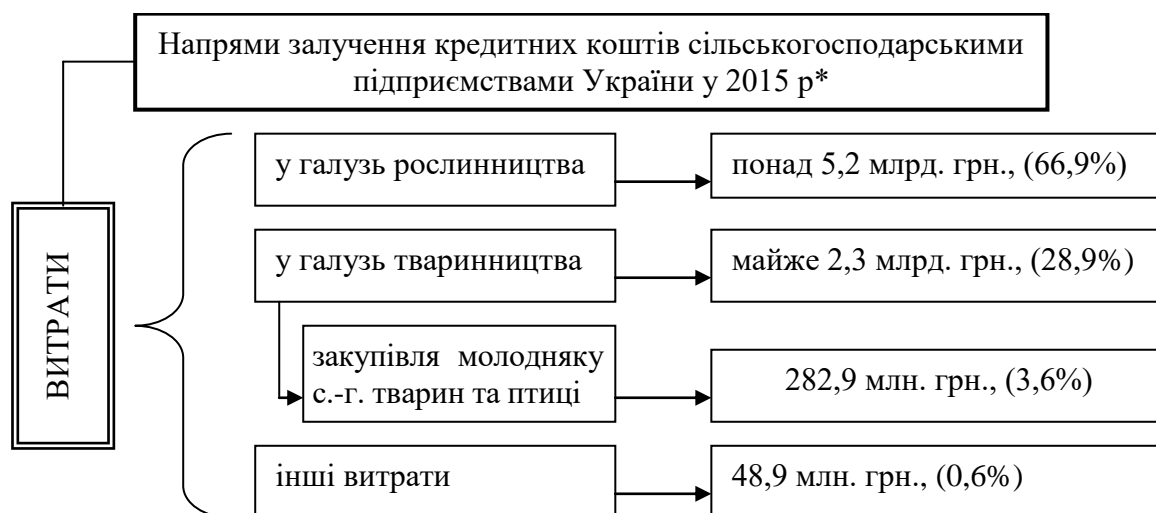

Рис. 1. Напрями залучення кредитних коштів сільськогосподарськими підприємствами України у 2015 р. *

* згруповано автором за даними [1]

Загальна кількість підприємств, які скористались у 2015 р. програмою склала 630 підприємств, з них: 439 підприємств, які залучили кредити у 2015 р. та 338 підприємств, які залучили кредити у попередні роки (147 підприємств залучали кредити, як у 2015 р., так і у 2014 р.) [1]. Пріоритетні напрями капіталовкладень у сільське господарство це введення в дію тваринницьких приміщень; будівництво сховищ для картоплі, овочів і фруктів; зведення теплиць закритого ґрунту; будівництво комбікормових, силосних і сінажних споруд; рекультивация земель.

За даними, наведеними в World Economic Forum [6], серед найвпливовіших чинників, перешкоджають веденню бізнесу в Україні є: доступ до фінансування (15,3 %), корупція (14,0) і податкові правила (13,6 %).

Крім того, глибока політична та економічна криза, військові дії, нестабільна, прогнозована і непрозора державна політика, незахищеність прав кредиторів і землевласників, неефективність реформ, пов'язаних з оподаткуванням та використанням землі, недостатнє фінансування сільського господарства та інші фактори об'єктивно не сприяють залученню зовнішнього

фінансування. Як наслідок, приплив іноземних інвестицій у вітчизняний аграрний сектор також обмежена. Як наслідок, у структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України інвестиції в сільське господарство з кожним роком зменшуються. Так, з 2010 р. по 2015 р. відбулося зниження їх частки відповідно від 1,7 до 1,3 % [5].

Отже, здійснення сільськогосподарської діяльності вітчизняними підприємствами є досить ризикованим і це впливає на відсутність бажання як українських бізнесменів так й зарубіжних інвесторів інвестувати у дану галузь. Як свідчить досвід зарубіжних країн, без інвестицій та кредитів економіка зростати не може. Для поліпшення інвестиційного клімату в Україні на рівні законодавства необхідно запровадити таку фіскальну систему, яка навіть за умов продовження існування перешкод, загроз і ризиків притягуватиме інвестиції і кредити спочатку від вітчизняних, а потім і від західних бізнесменів.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/17529>

2. Про Державний бюджет України на 2015 рік: Законом України № 80-VIII від 29 груд. 2015 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80-19>

3. Статистичні дані Національного банку України: Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162

4. Танклевська Н.С. Фінансова політика сталого розвитку аграрних підприємств України: теорія, методологія, практика: монографія / Н. С. Танклевська. - Херсон : Айлант, 2010. - 264 с.

5. Финансовое обеспечение сельскохозяйственных предприятий [Електронний ресурс] / Пропозиція. – Режим доступу : <http://propozitsiya.com/finansovoe-obespechenie-selskohozyaystvennyh-predpriyatiy>

6. The Global Competitiveness Report 2016-2017 [Electronic resource] / World Economic Forum. – Access mode: www.weforum.org/gcr

Фролова Оксана Олексіївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ВИДИ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Соціальне страхування є однією із організаційно-правових форм соціального забезпечення, визначальною категорією в якому є соціальні ризики й вимога їх обов'язкового й добровільного страхування. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування - система, що передбачає матеріальне

забезпечення громадян у разі настання страхового випадку (наприклад, досягнення пенсійного віку, непрацездатність, хвороба і т. ін.), а також надання соціальних послуг за рахунок бюджету відповідного Фонду соціального страхування, що формується шляхом сплати обов'язкових страхових внесків юридичними та фізичними особами, а також за рахунок інших джерел [1]. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування наведено в табл. 1

Таблиця 1

Види загальнообов'язкового державного соціального страхування

Види соціального страхування	Механізм реалізації
Пенсійне страхування	Здійснюється через Пенсійний фонд України та недержавні пенсійні фонди [4]
На випадок безробіття	Здійснюється через Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття [3]
У зв'язку з тимчасовою втратою працездатності	Здійснюється через Фонд соціального страхування України [2]
Від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності	

Фондами обов'язкового соціального страхування надаються такі види соціальних послуг та матеріального забезпечення, наведеними в рис. 1:

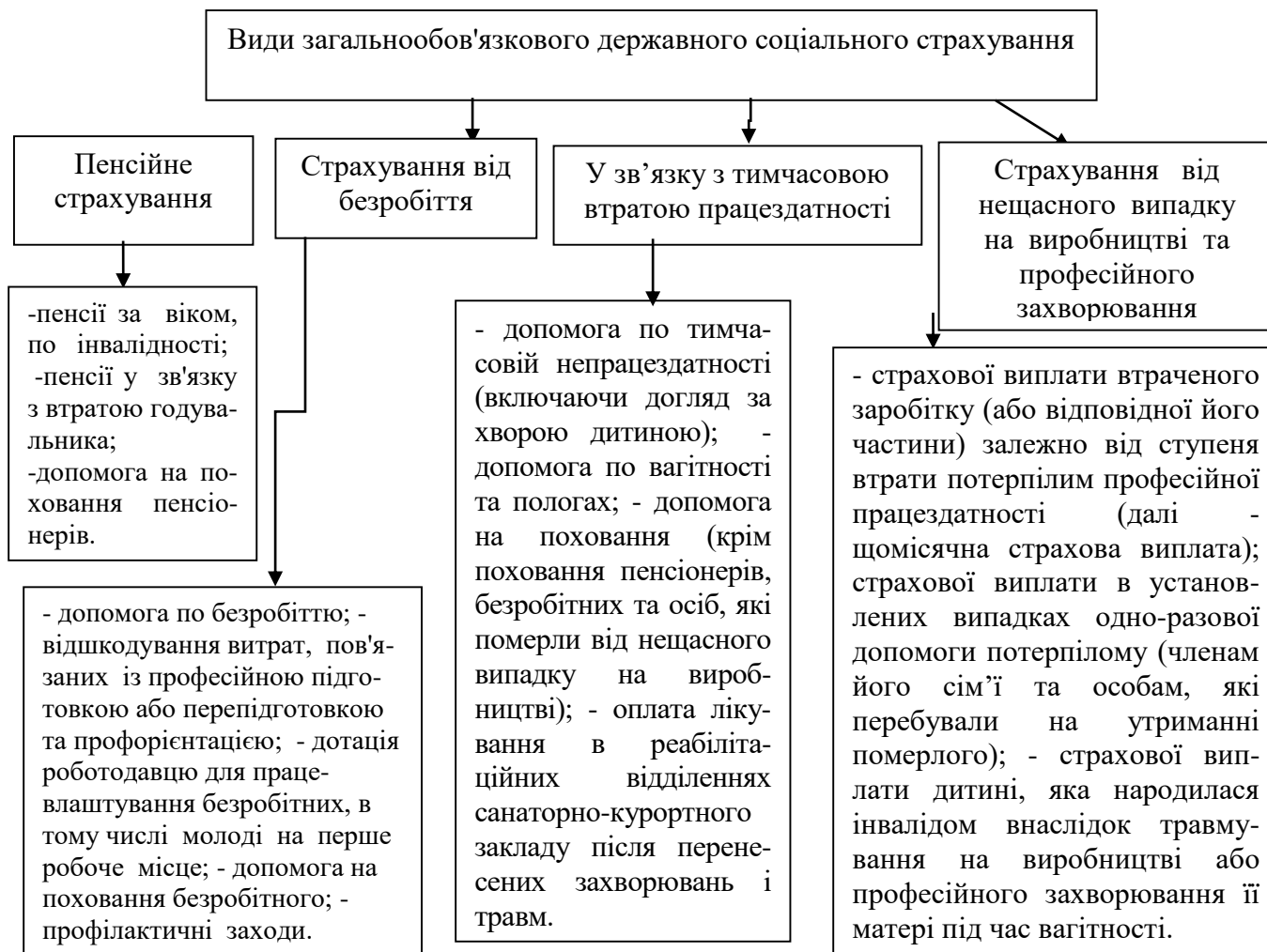

Рис. 1. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування

Розміри внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування залежно від його виду щорічно встановлюються Верховною Радою України відповідно для роботодавців і застрахованих осіб із кожного виду страхування на календарний рік у відсотках одночасно із затвердженням Державного бюджету України, якщо інше не передбачено законами України з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Основною метою системи соціального страхування є забезпечення достойного рівня життя громадянам, які протягом свого трудового життя сплачували страхові внески, не приховуючи своїх трудових доходів.

Список використаних джерел:

1. Внукова Н. М. Соціальне страхування : Кредитно–модульний курс. навч. посіб. // Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. - К. : Центр учбової літератури, 2009. – 412 с.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного страхування та легалізації фонду оплати праці» № 77-VIII від 28 груд. 2014 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» № 1533-III від 2 берез. 2000 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» № 400/97-ВР від 26 черв. 1997 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Науковий керівник – Пилипенко К. А., к.е.н., доцент.

СЕКЦІЯ 3

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Антоненко Едуард Віталійович,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИТРАТИ ДІЯЛЬНОСТІ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Обліковий процес здійснюється на підставі первинної документації та закінчується складанням фінансової звітності, де розкривається інформація про витрати. Фінансова звітність має достовірно та правдиво відображати інформацію про фінансово-майновий стан підприємства, що дозволить користувачам звітності приймати обґрунтовані та виважені управлінські рішення. Обов'язок складання фінансової звітності передбачений ст. 11 Закону № 996, а основні принципи її складання викладені в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Відповідно до ст. 5 Закону про бухгалтерський облік № 996 фінансова звітність складається в грошовій одиниці України – гривні.

Перед складанням річної фінансової звітності на підприємстві має бути проведена інвентаризація активів і зобов'язань. Інформація, приведена у фінансовій звітності, базується виключно на даних бухгалтерського обліку і повинна бити тотожна даним аналітичного і синтетичного обліку. Слід пам'ятати про те, що дані фінансової звітності вважаються за достовірні, якщо не містять яких-небудь спотворень або помилок, які можуть згодом вплинути на прийняті рішення.

Фінансова звітність має бути підписана керівником підприємства і головним бухгалтером.

У Звіті про фінансові результати (форма 2-м) суб'єкти малого підприємництва відображають витрати від господарської діяльності за звітний період. Сутність Звіту про фінансові результати малих підприємств полягає в тому, що зіставленням доходів (виручка від реалізації, інші операційні та інші доходи) з витратами періоду (собівартість реалізації, інші операційні та інші витрати) визначається фінансовий результат. Таким чином, Звіт про фінансові результати є законодавчо встановленою формою фінансової звітності.

Методологічні засади формування звітної інформації про витрати в Україні містять такі стандарти: НП(С)БО 1, П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» та Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013 р.

Особливості формування показників витрат суб'єктів малого підприємництва визначаються П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». Звіт містить такі показники витрат: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні витрати, інші витрати, податок на прибуток.

На сьогодні, суб'єкти малого підприємництва складають дві форми звіту

про фінансові результати, в залежності від виду:

– суб'єкти малого підприємництва – юридичні особи, яке відповідає критерію п. 154.6 Податкового кодексу України [1] – форму № 2-мс «Звіт про фінансові результати» відповідно до п. 1 П(С)БО 25 [2];

– суб'єкти малого підприємництва – мале підприємство (не відповідає критерію п. 154.6 Податкового кодексу України) – форму № 2-м «Звіт про фінансові результати» відповідно до п. 1 П(С)БО 25.

Враховуючи той факт, що досліджуване підприємство (СФГ Антоненко Нелі Іванівни) подає звіт за формою 2-м, розглянемо зміст статей даної форми щодо відображення інформації про витрати (згідно П(С)БО 25 від 19.08.2014 р.): у статті «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» показується виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів, визначена відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16; у статті «Інші операційні витрати» наводяться адміністративні витрати, витрати на збут, а також собівартість реалізованих оборотних активів (крім готової продукції, товарів і фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і сума списаних безнадійних боргів; втрати від знецінення виробничих запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення відшкодування наступних операційних витрат; інші витрати, що пов'язані з операційною діяльністю підприємства. У цій статті також відображається належна до сплати за звітний період відповідно до законодавства сума податків і зборів. Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та витрати від зміни вартості поточних біологічних активів також наводяться у цій статті; у статті «Інші витрати» відображаються: витрати на сплату процентів та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями; втрати від участі в капіталі; собівартість реалізації фінансових інвестицій; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; інші витрати, які виникають у процесі діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства; у статті «Податок на прибуток» відображається сума податку на прибуток, яка відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», визначається в розмірі поточного податку на прибуток.

Форма звіту про фінансові результати суб'єкта малого підприємництва наведена в додатку 1 до П(С)БО 25. Форма № 2-м має високу інформативність з аналітичної точки зору для виробничих підприємств з переважаючою питомою вагою витрат операційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт

суб'єкта малого підприємництва», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р.№ 39 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.

Андрущенко Олена Юріївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальності «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗАПАСІВ

Необхідною умовою підтримання ефективності діяльності будь-якої галузі на високому рівні є постійна наявність частини оборотних активів в матеріальній формі (запасів). З одного боку, сформовані запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, з іншого – запаси на рівні великих підприємств потребують великих капіталовкладень. Тому від організації і ведення обліку запасів залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства.

Одним із важливих аспектів організації запасів на підприємстві є формування облікової політики щодо запасів, оскільки вдало сформована облікова політика надає можливість формування та надання достовірної інформації для прийняття ефективних економічних рішень.

Проблемним питанням облікової політики підприємства присвячені наукові праці таких вчених, як Т.В. Барановська, Ф. Ф. Бутинець, П. Є. Житній, М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. Дослідження вчених розкривають теоретичні та прикладні аспекти облікової політики підприємства; проте проблеми формування облікової політики щодо запасів залишаються не повною мірою дослідженими.

Для вирішення цих проблем були поставлені такі завдання: визначити елементи облікової політики щодо запасів; критично оцінити нормативно-правову базу, що їх регламентує; визначити проблеми застосування досліджених елементів облікової політики у практичній діяльності.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», запаси – це активи, які: 1) утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; 2) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; 3) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою [3].

Формування облікової політики щодо запасів на підприємствах здійснюється на підставі Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів [1] та

Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства (табл.1).

При формуванні облікової політики підприємство повинно передбачити у розпорядчому документі про облікову політику одиницю обліку запасів. Відповідно до чинного законодавства облік запасів може вестися за їх найменуваннями або однорідними групами (видами).

Таблиця 1

Елементи облікової політики щодо запасів

Елементи облікової політики	Альтернативні варіанти обліку	Коментар
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»		
Одиниця обліку запасів	– найменування; – однорідна група (вид)	Формуючи облікову політику підприємства відповідно до обраної стратегії, варто відмітити, що для досягнення стратегії «максимізації прибутку» підприємству варто обрати елементи облікової політики, що забезпечують «мінімізацію» витрат: метод обліку транспортно-заготівельних витрат за методом середнього відсотка; метод оцінки вибуття запасів за середньозваженою собівартістю; якщо на підприємстві значна частина запасів зберігається на складах – одиницею обліку запасів доцільно обрати їх найменування. Вартісно-орієнтоване управління передбачає включення транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості запасів, а також вибір методу оцінки вибуття запасів, що забезпечить «найвищу» суму витрат підприємства. Для різних підприємств цей спосіб може бути різним (крім середньозваженої собівартості) та може бути визначеним у результаті додаткових розрахунків.
Метод обліку транспортно-заготівельних витрат	– шляхом, прямого списання транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості одиниці запасів, що придбаваються (за можливості точного розподілу (віднесення); – за середнім відсотком (при узагальненні суми транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку з подальшим їх розподілом)	
Методи оцінки вибуття	– ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; – середньозваженої собівартості; – собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); – нормативних витрат; – ціни продажу	
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів		
База розподілу транспортно-заготівельних витрат, що прямо включаються до первісної вартості запасів	за кількісним критерієм: – вага; – об'єм; кількість місць; – одиниць; за вартісним критерієм: – ціна одиниці запасів	
Періодичність визначення середньозваженої вартості одиниці запасів	Самостійно встановлюється підприємством	
Призначення та умови використання запасів	Самостійно встановлюється підприємством	

У П(С)БО 9 «Запаси» і у М(С)БО 2 «Запаси» порядок відображення транспортно-заготівельних витрат не залежить від того, чиїм транспортом перевозяться запаси. Відсутнє розмежування на «власні» та «сторонні» транспортно-заготівельних витрат у пп. 138.6 і 146.5 Податкового кодексу

України [2].

Транспортно-заготівельні витрати можуть або прямо включатися до первісної вартості кожної конкретної одиниці запасів, або обліковуватися на окремому субрахунку і збільшувати собівартість запасів, що вибули, за середнім відсотком.

При прямому включенні до первісної вартості конкретної одиниці запасів, транспортно-заготівельні витрати у періоді придбання запасів відразу при оприбуткуванні включаються до їх первісної вартості та відображаються на відповідних субрахунках обліку запасів.

При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, продаж та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат; ціни продажу.

Таким чином, елементами облікової політики щодо запасів є: одиниця обліку запасів; методи обліку транспортно-заготівельних витрат; методи оцінки вибуття; база розподілу транспортно-заготівельних витрат, що прямо включаються до первісної вартості запасів; періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів; призначення та умови використання запасів. При формуванні розпорядчого документу про облікову політику необхідно враховувати всі переваги і недоліки кожного із них та враховувати їх вплив на показники фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.07 року № 2 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

2. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені Міністерством промислової політики України наказом від 09.07.07 року № 373 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://industry.kmu.gov.ua>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» № 246 від 20 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Науковий керівник – Красота О. Г., к.е.н., доцент.

Балабуха Дар'я Сергіївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Під амортизацією розуміють систематичний розподіл амортизованої суми необоротних активів протягом терміну їх корисного використання (експлуатації). Термін корисного використання (експлуатації) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг). Придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Первісна вартість об'єкта основних засобів складається з таких витрат: - сум, що сплачуються постачальникам активів і підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); реєстраційних зборів, державного мита і аналогічних платежів, здійснюваних у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів; суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству); витрат на страхування ризиків доставки основних засобів; витрат на установку, монтаж, налагоджування основних засобів; інших витрат, безпосередньо пов'язаних із доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою [1].

Водночас амортизація є елементом системи оподаткування прибутку підприємств. Амортизаційні кошти надходять підприємству у складі виручки від реалізації готової продукції (робіт, послуг). У малих підприємствах, господарських товариствах, інших підприємствах недержавної форми власності накопичуються без створення і обліку спеціального фонду [2].

Підпункт 138.3.1 ПКУ відсилає нас у цьому питанні до національних чи міжнародних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (єдине обмеження – крім «виробничого» методу). Розрахунок амортизації основних засобів або нематеріальних активів здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності з урахуванням обмежень, встановлених ПКУ. При такому розрахунку застосовуються методи нарахування амортизації, передбачені національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, крім «виробничого» методу [4]. Отже, головне джерело інформації – це ПСБО 7 «Основні засоби».

Існує п'ять методів нарахування амортизації, передбачених П(с)БО 7:

1. Прямолінійний;
2. Метод зменшення залишкової вартості;
3. Метод прискореного зменшення залишкової вартості;
4. Кумулятивний метод амортизації;

5. Виробничий метод амортизації [5].

Так, Податковим кодексом встановлено певні обмеження до вільного вибору 57н.57ннн57а податку методу нарахування амортизації залежно від об'єктів основних засобів. Зокрема, метод прискореного зменшення залишкової вартості застосовується лише 57н. нарахуванні амортизації 57н об'єктів основних засобів, 57н входять 57н груп 4 (машини 57н обладнання) 57н 5 (транспортні засоби). Амортизація об'єктів інших основних засобів, тимчасових (57н.57ннн57ації) споруд, інвентарної тари та предметів прокату нараховується, використовуючи прямолінійний та виробничий методи нарахування амортизації [3].

Зауважимо, що нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством 57н методом, визначеним наказом 57н. облікову політику з 57н.57н складання фінансової звітності, 57н може переглядатися у разі зміни очікуваного способу отримання 57н.57ннн57аці вигод від його використання. Крім того, нарахування амортизації 57н.57ннн57ації протягом строку корисного використання (57н.57ннн57ації) об'єкта, який 57н.57н встановлюється наказом по підприємству при визнанні 57н.57н об'єкта активом (57н. зарахуванні на баланс), 57н. не менше, ніж визначено в пп. 138.3.3 ПКУ, 57н призупиняється на період його виведення з експлуатації (для реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та 57н.57н причин) 57н підставі документів, які свідчать про виведення 57н.57н основних засобів з експлуатації. Застосування нового методу нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем прийняття 57н.57ннн про зміну методу амортизації. Тобто наказ підприємства із зазначенням облікової політики та встановленням строку корисного використання основного засобу є головною відправною точкою для нарахування амортизації основних засобів. Нарухування амортизації може здійснюватися тільки за тими методами, які дозволено до застосування.

Список використаних джерел:

1. Милявська Е. П. Облік на підприємствах малого бізнесу / Е. П. Милявська, О.І. Жабін – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 158 с.
2. Харченко Н. В. Амортизація основних засобів підприємства як фактор раціоналізації оподаткування / Н. В. Харченко [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>
3. Методи нарахування амортизації [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.buhoblik.org.ua>
4. Податковий кодекс України[Електронний ресурс]:від 02.12.2010 № 2755-VI// Відомості Верховної Ради України. – 2016. – 50 с. – Назва з титул. Екрана. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс]: N 573 від 18.06.2015//Із змінами, внесеними згідно з Наказами Мінфіну. – 2015. – Назва з титул. екрана. Режим доступу : <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/7.htm>

Науковий керівник – Романченко Ю. О., к.е.н., доцент.

Бехтір Інна Вікторівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНОЇ ПОСЛІДОВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Основним інструментом побудови облікової системи конкретного підприємства як у вітчизняній, так і міжнародній практиці, що враховує особливості його діяльності та врегульовує методичні питання, є облікова політика.

Облікова політика є тим важливим засобом, завдяки якому існує можливість розумного поєднання державного регулювання і власної ініціативи підприємства в питаннях організації та ведення бухгалтерського обліку. Саме в цьому і є актуальність даного питання [1].

Проблема формування облікової політики досліджується у працях зарубіжних (Б. Нідлз, Р. Ентоні, Дж. Ріс, Ван Бред та ін.) і вітчизняних (Ф. Ф. Бутинець, А. В. Загородній, Л. Гуйда, Л. Ілляш П. Житний та ін.) вчених.

Слід погодитись з думкою бухгалтерів-практиків, які зауважують, що створення облікової політики на підприємстві – дуже трудомісткий і відповідальний процес. Адже підприємству не один рік доведеться працювати і враховувати свої активи і зобов'язання згідно з розробленою ними обліковою політикою. Це вимагає від підприємства більш зваженого підходу до розробки облікової політики, яка відповідає специфіці його роботи [2].

Основу формування облікової політики складають об'єкти та елементи. Об'єкти облікової політики – це складові частини активів і пасивів, витрати, доходи та фінансові результати. Відносно трактування поняття «елемент облікової політики» серед авторів публікації немає єдиної думки [3].

Серед науковців немає єдиного підходу, щодо того, що саме повинен містити наказ про облікову політику та яку він повинен мати структуру.

Таблиця 1

Погляди вчених відносно змісту

Прізвища науковців	Розділи наказу про облікову політику
1	2
Ф. Ф. Бутинець	1. Організація роботи облікового апарату 2. Методика обліку 3. Організаційно-технічні аспекти
Л. Гордієнко, Л. Ілляш	1. Про облікову політику підприємства 2. Про організацію бухгалтерського обліку 3. Про організацію податкового обліку 4. Організаційні питання 5. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку 6. Контроль за виконання наказу

1	2
Л. Гуйда	1. Організаційні заходи щодо порядку ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, складання та подання звітності 2. Форми, методи, норми та процедури, які стосуються облікової політики підприємства
І. Чалий	1. Про облікову політику
В. Міняйло	1. Організація бухгалтерського обліку 2. Основні положення щодо застосування принципів, оцінки статей та методів обліку відносно окремих статей звітності 3. Прикінцеві положення
Т. В. Барановська	1. Загальні положення 2. Формування облікової політики 3. Розкриття облікової політики

Щодо змісту наказу вчені умовно поділилися на дві групи. Перша – прихильники того, що наказ про облікову політику повинен містити детальну методологію і організаційно-технічні аспекти бухгалтерського обліку, навіть в якійсь мірі повинно відбуватися дублювання стандартів. До даної групи можна віднести таких науковців, як Ф. Бутинець, Л. Гордієнко, Л. Гуйда, Л. Ілляш та інші.

Прихильники другої групи, яскравим представником якої є І. Чалий, вважають, що немає ніякої необхідності в цитуванні стандартів, найбільш вдалим варіантом є відображення у наказі тих аспектів, за якими П(С)БО передбачають можливість вибору, це, насамперед, методи оцінки вибуття запасів, методи амортизації необоротних активів, методи розрахунку резерву сумнівних боргів.

Авторами, поряд з відображенням методики обліку, пропонується прописати в обліковій політиці організаційно-технічні аспекти обліку. Таким чином, формування облікової політики складний процес, який вимагає від її розробників науково-обґрунтованого підходу до етапів її формування. І лише використання запропонованої структурно-логічної схеми формування облікової політики дозволить створити дієвий інструмент управління бухгалтерським обліком на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник для студ. вузів спец. 7.050106 «Облік і аудит»] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 640 с.
2. Барановська Т. В. Облікова політика підприємства в Україні: теорія і практика / Т. В. Барановська. – [Автореф. дис. канд. екон. наук.] – К., 2005. – 21 с.
3. Житний П. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 3. – С. 3-10.

Бодня Надія Юріївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ЗАСТОСУВАННЯ НАТУРАЛЬНОГО КОЕФІЦІЄНТА ПРИ ВИПЛАТІ ОРЕНДНОЇ ПЛАТИ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ ЗА ОРЕНДУ ЗЕМЕЛЬНИХ ЧАСТОК (ПАЇВ)

Сільськогосподарські підприємства, які орендують у фізичних осіб земельні ділянки сільськогосподарського призначення, можуть здійснювати виплату орендної плати в негрошовій формі, наприклад, сільгосппродукцією власного виробництва.

Згідно ст. 21 Закону України «Про оренду землі» № 161-XIV від 06.10.1998 р. орендна плата за землю - це платіж, який орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою згідно з договором оренди землі.

Орендна плата справляється у грошовій формі. За згодою сторін розрахунки щодо орендної плати за землю можуть здійснюватися у натуральній формі. Розрахунок у натуральній формі має відповідати грошовому еквіваленту вартості товарів за ринковими цінами на дату внесення орендної плати.

Згідно з пп. 164.2.5 Податкового кодексу України № 2755-VI від 02.12.2010 р. дохід фізичної особи-орендодавця від надання в оренду земельного паю включається до загального оподаткованого доходу цієї фізичної особи. Податковим агентом орендодавця у такому разі є орендар. Об'єкт оподаткування визначається виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в договорі оренди, але не менше ніж мінімальна сума орендного платежу, встановлена законодавством із питань оренди землі.

Під час нарахування (надання) доходів у будь-якій негрошовій формі базою оподаткування є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, правила визначення яких встановлені згідно з Податковим Кодексом, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за формулою:

$$K = 100 : (100 - Cn), \quad (1)$$

де K - коефіцієнт;

Cn - ставка податку, встановлена для таких доходів на момент їх нарахування.

У 2016 році податок на доходи фізичних осіб утримується за ставкою 18 %, тому коефіцієнт становить – 1,2195.

У такому самому порядку визначаються об'єкт оподаткування і база оподаткування для коштів, надміру витрачених платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановлені законодавством строки, а також загальні випадки отримання доходів у негрошовій формі, які пов'язані з додатковими благами для співробітників підприємства.

Такі доходи в податковому розрахунку за формою 1-ДФ зазначаються під

кодом 126. Щодо виплат доходів, здійснених в натуральній формі, у графі 3а розрахунку відображається вся сума нарахованого доходу, помножена на коефіцієнт, у графу 3 проставляється сума фактично виплаченого доходу в звітному кварталі, помножена на відповідний коефіцієнт.

Норма п. 164.5 Податкового Кодексу щодо використання натурального коефіцієнта не застосовується в разі продажу власно вирощеної продукції фізичній особі – орендодавцю. Тому якщо в договорі оренди нарахування орендної плати передбачено виключно у грошовій формі, а виплату в негрошовій – власно вирощеною (виробленою) продукцією повністю або частково, і ця виплата оформлена як продаж власної продукції фізичній особі за виплачені грошові кошти, натуральний коефіцієнт не застосовується.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оренду землі» № 161-XIV від 06 жовт. 1998 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.

2. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Порядок заповнення звіту № 1-ДФ затверджений Наказом Міністерства Доходів і зборів № 49 від 21 січ. 2014 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

Науковий керівник - Левченко З. М., к.е.н., доцент, професор кафедри.

**Гладир Вікторія Володимирівна,
Михайлик Вікторія Вікторівна,**

здобувачі СВО «Спеціаліст» спеціальності «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Враховуючи умови, що створює ринкове середовище для вітчизняних суб'єктів господарювання, особливої уваги потребують форми і методи управління, які адаптовані до змін у процесі виробництва і збуту. Витрати є одним із важливих показників результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Вони дозволяють визначити ефективність та якість роботи трудового колективу, а оптимізація витрат забезпечує дотримання режиму економії, зростання продуктивності праці, скорочення непродуктивних витрат.

Витрати – це зменшення економічних вигод внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником) [1].

Згідно П(С)БО 16 «Витрати», можна виділити основні завдання організації обліку витрат: облік та контроль випуску продукції (обсягу, асортименту, якості і виконання плану за цими показниками); облік витрат виробництва і контроль за виконанням кошторису витрат; калькуляція собівартості продукції і контроль за виконанням плану собівартості; виявлення невикористаних резервів виробництва, боротьба з втратами від браку та простоями. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Це відповідає застосовуваному в національних стандартах принципу нарахування та відповідності доходів і витрат.

Особливістю документування операцій з витратами підприємства є те, що для них безпосередньо не затверджено документів типових форм. Документальне підтвердження здійснення витрат залежить від виду витрат. Так, використання матеріалів, МШП та ін. запасів підприємства для потреб адміністративного, загальновиробничого персоналу, працівників відділу збуту відображається в бухгалтерському обліку лише на підставі належним чином оформлених відповідних документів на списання матеріалів (накладних, тощо). Витрати на оплату праці та соціальне страхування оформлюються розрахунково-платіжними відомостями.

Вартість наданих підприємству послуг, включається до складу витрат діяльності на підставі рахунків, рахунків-фактур. Узагальнення інформації про витрати відбувається у відповідних облікових регістрах з наступним перенесенням даних до головної книги. Стосовно фінансової звітності зазначені об'єкти обліку відображаються у формі № 2 «Звіт про фінансові результати» [2]. Організація аналітичного обліку витрат здійснюється за кожним їх видом у розрізі рахунків.

З одного боку, впровадження інформаційної системи та інформаційних технологій веде до зростання витрат, але з іншого – пропорційно витратам підвищуються ефективність праці співробітників та гнучкість системи управління підприємством. Економія витрат на інформаційне забезпечення призводить до збільшення втрат робочого часу у зв'язку з відсутністю технічної підтримки [3].

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» № 318 від 31 груд. 2000 р. - [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. - [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Ткаченко С. М. Актуальні аспекти обліку витрат. / С. М. Ткаченко - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://oia.lntu.edu.ua>.

Голушко Ірина Володимирівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Магістр», спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ «ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ»

В умовах фінансової кризи часто виникають ситуації, коли з тих або інших причин підприємство не може стягнути борги зі своїх контрагентів. Низька платоспроможність останніх викликає ріст значних обсягів дебіторської заборгованості, яка в свою чергу веде до погіршення фінансового стану підприємства, позбавляє його інвестиційної привабливості, а інколи призводить до банкрутства. Суб'єкти господарювання перш за все намагаються вирішити власні проблеми, перш ніж виконати фінансові зобов'язання по платежах перед партнерами.

Реалізація управлінських функцій підприємством щодо дебіторської заборгованості зумовлює необхідність вирішення таких завдань, як дослідження економічної сутності дебіторської заборгованості та її виникнення у сучасних умовах господарювання. Публікації вчених, які займалися проблемами визначення сутності поняття «дебіторська заборгованість», свідчать про складність досліджуваної категорії [1].

У широкому розумінні, дебіторська заборгованість – це показник фінансового стану підприємства, який являє собою суму заборгованості на користь підприємства на певну дату за наданий комерційний або споживчий кредит покупцям, а також авансування постачальників, щодо яких у підприємства з'являється майнове право вимоги оплати боргу. На сьогоднішній день вона може розглядатись невід'ємним елементом функціонування підприємств на ринку, оскільки формує вигоди для учасників контрактних відносин.

Проте сутність дебіторської заборгованості є глибшою для учасника-позичальника, ніж надання комерційного чи споживчого кредиту іншому учаснику – боржнику. Вона також є джерелом погашення власної кредиторської заборгованості, елементом оборотних активів, які можуть бути використанні у процесі функціонування [2].

Згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і може бути достовірно визначена її сума одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг [3].

Господарський кодекс України ст. 173. п.1 зазначає, що господарське зобов'язання виникає між суб'єктом господарювання та іншим учасником (учасниками) відносин у сфері господарювання з підстав, передбачених цим Кодексом, в силу якого один суб'єкт (зобов'язана сторона, у тому числі боржник) зобов'язаний вчинити певну дію господарського чи управлінсько-господарського характеру на користь іншого суб'єкта (виконати роботу, передати майно, сплатити гроші, надати інформацію тощо), або утриматися від

певних дій, а інший суб'єкт має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку [4].

Податковий кодекс України п.14.1.11 зазначає, що безнадійна заборгованість – заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності [5]. Також у П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» надається визначення дебіторської заборгованості, що непризначена для продажу, «дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу» [6]. Дане тлумачення точніше розкриває сутність поняття «дебіторська заборгованість».

Розуміння сутності дебіторської заборгованості сприяє ефективному контролю за її розмірами і термінами погашення на підприємстві, а також за своєчасним здійсненням розрахунків з дебіторами. Таким чином, дебіторська заборгованість – це сума заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу [7].

Дане розуміння сутності дебіторської заборгованості отримає своє вираження у формуванні ефективної стратегії управління дебіторською заборгованістю з метою покращення фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Потриваєва Н. В., Боєнко М. В. Значення дебіторської заборгованості як складової фінансових активів / Н. В. Потриваєва, М. В. Боєнко // Економічний форум. – 2015. – № 1. – С. 25-33.

2. Дергалюк Б. В. Управління дебіторською заборгованістю як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємств в сучасних умовах / Б. В. Дергалюк // Національний технічний університет України.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

4. Господарський Кодекс України: за станом на 16 груд. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

5. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : [zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 р. № 559 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

7. Олійник С. О. Дебіторська заборгованість: сутність та класифікація / О. С. Олійник // Фінанси України. – 2011. – №12 (1). – С. 56–60.

Науковий керівник - Левченко З. М., к.е.н., доцент, професор кафедри.

Гуменюк Карина Олександрівна,
здобувач СВО «Магістр», спеціальності «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ВИЗНАННЯ ДОХОДІВ ВІД НАДАННЯ ПОСЛУГ ЗА МСБО ТА ПБО

За умов реформування економіки все частіше українські компанії виходять на світові ринки з метою залучення іноземних інвесторів. Тому виникає необхідність формувати фінансові звіти відповідно до міжнародних стандартів. Кожне підприємство має необхідність визнання і відображення фінансових результатів своєї діяльності. Прозорість і достовірність відображення фінансових результатів дає змогу іноземному інвестору приймати рішення про обсяг інвестицій, які він може надати підприємству та здійснювати контроль за їх ефективним використанням. Тому зараз є актуальною проблема гармонізації стандартів. В тому числі існує багато суперечливих питань, які стосуються визнання доходів підприємства.

Проблеми та перспективи удосконалення бухгалтерського обліку в Україні на основі МСБО досліджували такі науковці, як: Ф. Бутинець, С. Голов, О. Губачова, В. Костюченко, Ю. Кузьмінський, В. Пархоменко та інші. Однак ряд важливих питань методології й організації бухгалтерського обліку в сучасних умовах залишаються не вирішеними повною мірою.

Для формування інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності в національному бухгалтерському обліку застосовують ПБО 15 «Дохід» [1], а у зарубіжному – МСБО 18 «Дохід» [2]. Порівнюючи основні положення цих стандартів можна сказати, що структура МСБО 18 є значно ширшою, ніж ПБО 1, та існують відмінності у змісті даних положень.

Згідно з МСБО 18, дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає у ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [2].

Що стосується ПБО 15 «Дохід», то поняття доходу як такого в ньому не розглядається. Але згідно НП(С)БО1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи - збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) [3].

Критерії визнання доходу збігаються за обома стандартами та передбачають ймовірне надходження економічних вигід. У МСБО 18 та ПБО 15 зазначено, що не визнаються доходами: суми податків і обов'язкових платежів, які підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів; суми надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента.

Згідно ПБО 15 «Дохід» не визнаються також суми попередньої оплати праці, авансів у рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг); сума

«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю»
завдатку або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором; надходження від первинного розміщення цінних паперів.

Таблиця 1

Визнання доходів від надання послуг

МСБО 18 [2]	П(С)БО 15 [1]
Якщо результат операції, яка передбачає надання послуг, може бути попередньо оцінений достовірно, дохід, пов'язаний з операцією, має визнаватися шляхом посилення на той етап завершеності операції, який існує на дату балансу.	Дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається, виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції.
Результат операції з надання послуг може бути достовірно оцінений за наявності всіх наведених нижче умов:	
а) можна достовірно оцінити суму доходу;	а) можливості достовірної оцінки доходу;
б) існує ймовірність надходження до суб'єкта господарювання економічних вигід, пов'язаних з операцією;	б) імовірності надходження економічних вигод від надання послуг;
в) можна достовірно оцінити ступінь завершеності операції на дату балансу;	в) можливості достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу;
г) можна достовірно оцінити витрати, понесені у зв'язку з операцією, та витрати, необхідні для її завершення.	г) можливості достовірної оцінки витрат, здійснених для надання послуг та необхідних для їх завершення.

Дані порівняння дають змогу зробити висновок, що в МСБО більш конкретизовано певні положення, але й національний стандарт містить моменти, які, зокрема, зумовлені національними особливостями обліку. Міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, але й активно впливають на розвиток національної системи бухгалтерського обліку. Аналіз змісту національних положень свідчить про необхідність їх постійного розвитку та удосконалення відповідно до змін, що відбуваються в економіці країни.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» – [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» – [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.minfin.gov.ua/document/463_IAS.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

Науковий керівник - Левченко З. М., к.е.н., доцент, професор кафедри.

Духіна Анжеліка Сергіївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Магістр», спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

На сьогодні система державного внутрішнього фінансового контролю в Україні лише частково враховує основні принципи систем державного внутрішнього фінансового контролю у країнах ЄС. Складовими зазначених систем у країнах ЄС є фінансове управління і контроль, внутрішній аудит та їх гармонізація на центральному рівні.

В ст. 26 Бюджетного кодексу України, передбачено етапи здійснення аудиту та фінансового контролю підрозділами внутрішнього фінансового контролю. Й розмежовано понятійний апарат «внутрішнього фінансового контролю» і «зовнішнього фінансового контролю» залежно від суб'єктів здійснення такого контролю.

Стосовно внутрішнього фінансового контролю – це відповідний підрозділ в структурі розпорядника бюджетних коштів, в бюджетній установі.

Стосовно зовнішнього фінансового контролю – це Рахункова палата або Державна фінансова інспекція згідно до її повноважень. Органи зовнішнього фінансового контролю при проведенні аудиту або інспектування в першу чергу визначають якість системи внутрішнього фінансового контролю в підконтрольних закладах [1].

У сучасних моделях державного управління базовим елементом системи державного внутрішнього фінансового контролю є загальна відповідальність керівників органів державного і комунального сектору перед парламентом та громадськістю. Тому базовим елементом зазначеної системи в країнах ЄС є фінансове управління і контроль як функція керівників, відповідальних за діяльність конкретного органу. Ці питання частково врегульовано ст. 26 Бюджетного кодексу України та ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

У законодавчих актах не розкрито суть поняття внутрішнього контролю. Зазначене питання також не має належного наукового та методичного обґрунтування. Як наслідок, дієве функціонування внутрішнього контролю в органах державного і комунального сектору на даний час не забезпечено. Недостатнім є розуміння керівниками таких органів усіх рівнів їх персональної відповідальності за діяльність та досягнення мети очолюваних ними органів. Фактично у системі внутрішнього контролю повинні бути задіяні всі підрозділи органів державного і комунального сектору [2].

В органах державного і комунального сектору країн ЄС функціонують служби децентралізованого внутрішнього аудиту, що досліджують діяльність апарату органу та підпорядкованих і підзвітних йому органів і звітують про результати проведеного аудиту відповідному керівнику. Зазначені служби

діють незалежно від інших підрозділів. Внутрішній аудитор незалежний у власних діях щодо проведення аудиту.

Сьогодні і в Україні механізм утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та у бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади внутрішнього аудиту регламентовано Порядком утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, який затверджено Постановою КМУ від 28 верес. 2011 р. № 1001 [3].

Таким чином, основним завданням підрозділу внутрішнього аудиту є надання керівникові центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи об'єктивних і незалежних висновків та рекомендацій щодо: функціонування системи внутрішнього контролю та її удосконалення; удосконалення системи управління; запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів; запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи.

Список використаних джерел:

1. Дікань Л. В. Контроль в бюджетних установах : [навч.-метод. посіб. для сам. вивч. дисц.] / за ред. Л. В. Дікань. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 208 с.
2. «Дрожня карта» інспектора // Фінансовий контроль. – 2012. - № 3. – С. 32-33.
3. Романченко Ю. О. Фінансовий контроль в бюджетних та фінансових установах : [навч. посібник] / Ю. О. Романченко. – Полтава : ФОП Крюков, 2012. – 344 с.

Науковий керівник – Романченко Ю. О., к.е.н., доцент.

Євстефєєва Анна Олександрівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Інтеграція економіки України у світовий економічний простір обумовлює необхідність подальшого удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку сільського господарства з метою створення належної інформаційної системи адекватної потребам відкритої ринкової економіки [3].

Одним із таких кроків є запровадження в дію з 01 січня 2007 року положення стандарту бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», що докорінно змінив організацію і методику ведення обліку тварин на сільськогосподарських підприємствах.

Виокремлення біологічних активів в окрему обліково-аналітичну групу та впровадження принципово нового порядку організації їх бухгалтерського обліку обумовили необхідність внесення суттєвих змін в організацію всіх етапів облікового процесу. Це стосується удосконалення первинного, аналітичного і синтетичного обліку з урахуванням тенденцій розвитку національної системи бухгалтерського обліку та вимог управління до якості облікової інформації в сучасних умовах функціонування сільського господарства [4].

Теорію і практику організації та методики ведення бухгалтерського обліку в сільському господарстві відповідно до вимог ПСБО 30 «Біологічні активи» досліджували відомі вітчизняні вчені, а саме Ф. Ф. Бутинець, Н. Вдовенко, Гончаренко, Б. С. Гузар, В. М. Жук, В. Я. Плаксієнко, П. Т. Саблук, Л. К. Сук тощо. Основним завданням є дослідження основних аспектів обліку біологічних активів, їх особливості організації та методики ведення на підприємствах сільського господарства відповідно до вимог П(С)БО 30 «Біологічні активи» та Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку біологічних активів,

Проведення численних змін щодо обліку тварин на підприємствах сільськогосподарської галузі були спричинені спрямуванням законодавства України до міжнародного рівня. Однак, в процесі огляду наукових праць, встановлено, що в теоретичному а практичному плані виникає ряд питань, що потребують вирішення.

При організації обліку біологічних активів у тваринництві враховують ряд особливостей обліку, що визначаються сезонними умовами сільськогосподарського виробництва, зокрема:

1. Одержання продукції тваринництва та витрати на виробництво тривають упродовж року нерівномірно;

2. Витрати узагальнюють за видами й обліковими групами тварин. собівартість продукції цієї галузі залежить від обсягу витрат на утримання тварин та їх продуктивності;

3. При веденні обліку тваринництва використовується окрема система документообігу, що розроблена для сільськогосподарської галузі;

4. У сільському господарстві виробничий цикл може тривати від кількох місяців до року, в результаті обчислення собівартості здійснюється в кінці року.

Для правильної організації обліку, в першу чергу, важливо чітко визначити об'єкти обліку. Об'єктами бухгалтерського обліку поточних біологічних активів тваринництва є види тварин на вирощуванні і відгодівлі: молодняк великої рогатої худоби, свині, вівці, птиця, звірі, бджоли або однорідні групи цих біологічних активів [4]. Аналітичний облік за всіма субрахунками ведеться в розрізі матеріально відповідальних осіб (ферм,

відділків тощо) за виробничими і віковими групами.

Синтетичний облік біологічних активів по рахунку 21 ведуть в журналі-ордері № 8 с.-г. по кредиту рахунку 21 та відомості аналітичного обліку 8.2. Записи по кредиту рахунку 21 здійснюються на підставі первинних документів. В кінці місяця кредитові обороти по рахунку 21 з журнал-ордера переносять в Головну книгу. Об'єктами обліку є процеси виробництва і вихід сільськогосподарської продукції.

Витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями поточних біологічних активів тваринництва відображається на окремому субрахунку 23 «Виробництво» за статтями затрат. Однак, на думку вчених, застосування ПСБО 30 «Біологічні активи» потребує певних змін, а саме в межах рахунку 23 «Виробництво» пропонується відкрити субрахунки:

231 «Біологічні перетворення в рослинництві»

232 «Біологічні перетворення в тваринництві» [1].

Одним із важливих моментів для бухгалтерів сільськогосподарських підприємств є внесення змін і доповнень до певних розділів розпорядчих документів про облікову політику сільськогосподарських підприємств. Так наказ про облікову політику необхідно доповнити:

- переліком об'єктів бухгалтерського обліку біологічних активів і можливими підходами до їх оцінки;

- переліком синтетичних рахунків, додаткових субрахунків II і III порядку для обліку поточних і довгострокових біологічних активів;

- порядком створення комісій з оцінки справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції при їх первісному визнанні чи відображенні на звітну дату;

- переліком форм первинних документів, якими оформляються надходження, переміщення та вибуття [2].

В Балансі підприємства біологічні активи відображається в розділі II Активу за статтею «Поточні біологічні активи» (р. 1110), що відображає справедливу чи первісну вартість тварин на відгодівлі, птиці, звірів, кролів, молодняку тварин на вирощуванні і відгодівлі.

У примітках до річної фінансової звітності поточні біологічні активи наводяться за такими групами:

- тварини на вирощуванні та відгодівлі;

- біологічні активи в стані біологічних перетворень (крім тварин на вирощуванні та відгодівлі);

- інші поточні біологічні активи.

Інформація щодо поточних біологічних активи в стані біологічних перетворень розкривається виходячи із залишків по субрахунку 21.

Проблемним на кожному підприємстві залишається питання падежу тварин. Не повна поінформованість облікових працівників щодо загибелі тварин призводить до викривлення облікових даних. Погоджуємося із тим, що необхідно брати до уваги не живу масу всього падежу, а тільки прийняту за рахунок підприємства.

В першу чергу, при проведенні змін доцільним в організації облікової роботи на підприємстві є забезпечення новим кадровим потенціалом, застосування комп'ютерних технологій. Хоча ці проблеми завжди залишаються частково невирішеними, крім того невелика кількість спеціалістів, які хочуть працювати в сільському господарстві і володіють комп'ютерними знаннями. Тому виходить замкнене коло, яке потребує одного - прийняття нових законодавчих змін з урахуванням як практичної, так і теоретичної сторони питань.

Список використаних джерел:

1. Бурков В. І. Запровадження ПСБО 30 та необхідність змін облікової політики сільськогосподарських підприємств. / В. І. Буркова // Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції 18 трав. 2007 р. Частина 2. - Тернопіль: ТНЕУ, - 2007.
2. Васьков Н. В. Новий порядок організації обліку поточних біологічних активів тваринництва [Електронний ресурс] / Н. В. Васьков // Економічні науки. - 2009. - № 7. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/18_NiIN_2007/Economics/22313.doc.htm.
3. Гончаренко Н. Удосконалення методики визначення фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств / Н. Гончаренко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2008. - № 11. - С. 39-47.
4. Канцуров О. О. Облік сільськогосподарської діяльності відповідно до ПСБО 30 «Біологічні активи» / О. О. Канцуров // Облік і фінанси АПК. - 2006. - № 11. - С. 91-95.

Науковий керівник – Красота О. Г., к.е.н., доцент.

Єретик Вікторія Олександрівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПОРЯДОК ВІДОБРАЖЕННЯ В ЗВІТНОСТІ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

Бухгалтерський облік є основним інформаційним джерелом управління як на рівні суб'єктів господарювання, так і на макроекономічному рівні. Якість бухгалтерського обліку значною мірою визначається інформативністю бухгалтерської звітності, релевантністю її показників.

Розвиток міжнародного співробітництва, інтеграція України у світову спільноту, залучення іноземних інвестицій в економіку України, вихід вітчизняних підприємств на міжнародні ринки капіталу зумовили необхідність значних структурних змін та реформування системи бухгалтерського обліку та звітності згідно з міжнародними стандартами.

Належна фіксація фактів здійснення розрахунків з постачальниками та

підрядниками є невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку підприємств, яка побудована на основі документування та складання звітності.

Формування інформаційної бази про розрахунки з постачальниками та підрядниками починається із складання первинних документів, до яких відносяться: договори, накладні, рахунки-фактури, рахунки, акти прийнятих робіт, послуг, податкові накладні, товарно-транспортні накладні, зовнішньоекономічні договори купівлі-продажу, вантажно-митні декларації, приймальні акти і акти експертизи торговельно-промислової палати, комерційні документи (рахунки-фактури, ІНВОЙСИ, що підтверджують митну вартість товару); транспортні накладні [1].

Дані первинних документів є підставою для формування інформації у реєстрах аналітичного та синтетичного обліку: Реєстр операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками (форма № 3.3 с.-г.) та журнал-ордер 3 В с.-г. по рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». На основі Журналу 3 В с.-г. формується Головна книга, яка використовується подальшому для складання фінансової звітності.

Інформація про стан розрахунків з постачальниками та підрядниками у фінансовій звітності знайшла своє відображення у Балансі. Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. баланс (звіт про фінансовий стан) – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал [3]. Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. Відображення в Балансі розрахунків з постачальниками і підрядниками знаходиться за розділом III Поточні зобов'язання і забезпечення код рядку 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» [2].

Другою формою є Звіт про рух грошових коштів. Згідно НП(С)БО 1 Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Відображення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками у Звіті про рух грошових коштів підприємства представлено у розділі I Рух коштів у результаті операційної діяльності (код рядка 3020 «Надходження від повернення авансів», код рядка 3100 «Витрачання на оплату товарів (робіт, послуг)» та код рядка 3135 «Витрачання на оплату авансів»).

Бухгалтерська фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку між підприємством із зовнішнім середовищем. Вона задовольняє вимоги щодо необхідного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами. Обліковий процес здійснюється на підставі первинної документації та закінчується складанням фінансової звітності, де розкривається інформація про активи, капітал та зобов'язання підприємств, у розрізі їх складових. Фінансова звітність має достовірно та правдиво відображати

інформацію про елементи власного капіталу та фінансово-майновий стан підприємства, що дозволить користувачам звітності приймати обґрунтовані та виважені управлінські рішення.

Список використаних джерел:

1. Звітність підприємства: навчальний посібник / Е. С. Гейер, О. М. Головащенко, О. А. Наумчук, Л. І. Тимчина. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2014. – 435 с.

2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності № 433 від 28 берез. 2013 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Національний положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Науковий керівник – Пилипенко К. А., к.е.н., доцент.

Жадан Юлія Анатоліївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальності «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Сучасні інформаційні технології для ведення бухгалтерського обліку різняться між собою за правовими базами даних, що дають змогу швидко орієнтуватися та використовувати необхідні нормативно-правові документи з бухгалтерського обліку, оподаткування, правового регулювання діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, та можуть бути повнофункціональними системами управління підприємства, складовою яких є функціонально повні системи організаційного управління з елементами бухгалтерського обліку, планування, діловодства, модулями для прийняття рішень, які надають допомогу у вирішенні основної задачі здійснення підприємницької діяльності – отриманні прибутку.

Впровадження комп'ютерних інформаційних облікових систем, які ґрунтуються на сучасних інформаційних технологіях, дає можливість отримати численні переваги як управлінцям, так і бухгалтерам. Автоматизація обліку дозволяє бухгалтерам ефективно виконувати свої функції. Важливою перевагою нових інформаційних технологій є їх орієнтація на існуючі форми ведення бухгалтерського обліку, журнально-ордерну систему, що не передбачає внесення істотних змін у принципи бухгалтерського обліку. У той же час вдосконалюється техніка збору та обробки інформації [2].

Облік основних засобів із застосування інформаційних технологій значно покращує ефективність роботи бухгалтера, аналітика та управлінця на

підприємстві, а запровадження на нормативному рівні електронного підпису на документах навіть відкриває можливість електронної передачі звітності до державних контролюючих органів.

Важливою рисою новітніх програм для обліку є можливість формувати велику кількість звітів, розрахунків, проводити економічний, фінансовий аналіз діяльності підприємства. Вартість і витрачений час на складання зазначених форм незначні, що дає змогу повністю задовольнити інформацією різноманітного характеру управлінський персонал, скласти прогнозні розрахунки для прийняття ефективних рішень [3].

У теперішній час існує велика кількість програмних продуктів для ведення бухгалтерського обліку, які дозволяють оперативно накопичувати інформацію про наслідки господарської діяльності та використовувати її для формування, редагування і друку вихідних документів, квартальних чи річних звітів [1, 7].

Отже, сучасні програми для бухгалтерського обліку виконують ряд важливих функцій для обліку основних засобів, а саме повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів щодо руху, наявності та вибуття основних засобів, ефективно та точно нарахування зносу основних засобів, а також автоматизоване відображення господарських операцій, пов'язаних з ремонтом та поліпшенням основних засобів [6].

Саме тому до переваг, які отримує підприємство від запровадження новітніх облікових систем, можна віднести: зростання ефективності використання основних засобів і посилення виробничих потужностей, зниження транспортних витрат, зменшення витрат часу на здійснення господарських операцій по обліку необоротних активів [6].

Таким чином використання автоматизованих інформаційних систем бухгалтерського обліку являє собою процес, в ході якого частина функцій бухгалтерії виконується на комп'ютер що призводить до підвищення ефективності та поліпшення якості ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Вдало підібране та ефективно налагоджене програмне забезпечення бухгалтерського обліку забезпечує максимальну ефективність управління господарською діяльністю підприємства, правильне використання основних засобів і проведення обґрунтованої зваженої інвестиційної політики щодо них.

Список використаної літератури:

1. Гужва В. М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: Навчальний посібник. — К. : КНЕУ, 2011. — 400 с.
2. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: [підруч. для студ. вищ. навч. закл. спец. 7.050106 «Облік і аудит»]. / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Івахненко, Т. В. Давидюк, Т. В. Шахрайчук. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 544 с.
3. Місюров А.В. Інформаційні системи і технології в обліку: Навчальний посібник. - Харків : ХНАГМ, 2007. - 80 с.
4. Сопко В. Інформаційні технології в організації облікового процесу // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - № 1. - С. 205–211.

5. Терещенко Л. О., Матієнко-Зубенко І. І. Інформаційні системи і технології обліку : Навчальний посібник. - К. : КНЕУ, 2003. - 158 с.

Науковий керівник – Мац Т.П., к.е.н., доцент.

Карабаза Аліна Анатоліївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ АУДИТУ

Під час здійснення аудиту проводять оцінювання ефективності системи внутрішнього контролю. Серед сукупності методів господарського контролю єдиним способом контролю за збереженням майна та точністю даних, що надаються бухгалтерським обліком, була, є і залишається інвентаризація, тому її місце в аудиторському процесі дуже вагоме. У системі бухгалтерського обліку інвентаризація є обов'язковим, важливим, суттєвим і необхідним елементом методу.

Інвентаризації, як одному з елементів методу обліку, властива певна самостійність і незалежність від інших елементів. В обліковому циклі інвентаризація передуює балансу і звітності [1]. Тому в процесі проведення перевірки аудитор за будь-яких обставин (навіть якщо планом аудиту проведення інвентаризації не передбачено) повинен оцінити стан інвентаризаційної роботи на підприємстві та перевірити достовірність результатів раніше проведених інвентаризацій. Перш за все, перевіряється наказ про облікову політику підприємства, в якому повинні бути зазначені види об'єктів та кількість запланованих інвентаризацій.

Поняття «інвентаризація» – елемент методу бухгалтерського обліку та метод контролю, який здійснюється згідно встановленому суб'єктом господарювання порядку для перевірки в натурі наявності та стану збереження майна власника, зобов'язань та капіталу, підтвердження достовірності звітності, звірення фактичних даних з даними обліку для виявлення відхилень та відшкодування заподіяної підприємству шкоди, згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 - XIV від 16 лип. 1999 р. Окремі питання інвентаризаційної діяльності досліджували багато вітчизняних вчених, таких як : М. Т. Білуха, М. Я. Дем'яненко, М. В. Кужельний, П. П. Німчинов, В. К. Родостовець, Ю. С. Цал-Цалко та інші.

Значення інвентаризації в процесі планування інвентаризаційної роботи розглядав проф. Ю. Я. Литвін порядок відображення результатів інвентаризації в обліку – професори Г. І. Грінман, І. А. Ламикін, М. З. Пізенгольд.

Інвентаризація дозволяє розробляти і здійснювати заходи, направлені на забезпечення збереження майна. За допомогою інвентаризації виявляють і усувають факти безгосподарності і марнотратства, попереджують зайві

витрати, виявляють резерви матеріальних ресурсів, вживають заходи по їх використанню.

Завдяки інвентаризації здійснюється оперативний контроль за станом складського обліку і звітності матеріально відповідальних осіб, дотриманням правил організації матеріальної відповідальності і умов збереження майна. Раптовість інвентаризації вносить порядок в роботу матеріально відповідальних осіб, зобов'язує їх до своєчасного і правильного оформлення документації, підвищує відповідальність, тримає їх в постійному очікуванні необхідності відзвітувати, що певною мірою запобігає зловживанням.

Найбільш поширеними причинами, які призводять до розбіжностей між фактичними та обліковими даними є: природний убуток; неточності при прийомі та відпуску цінностей; помилки в обліку; зловживання, посадових осіб. Інвентаризація є найважливішим засобом забезпечення збереження матеріальних цінностей і грошових коштів та дієвим засобом контролю за роботою матеріально відповідальних осіб.

Порядок регулювання інвентаризаційних різниць залежить від характеру та причин виявлених лишків, недостач, втрат та фактів псування майна [6]. Виходячи з аналізу показників порівняльних відомостей та пояснень матеріально відповідальних осіб, встановлюються обґрунтованість протоколів центральних інвентаризаційних комісій та законність здійснених регулювань та списань як, по суті, самої операції, так і з погляду повноважень посадових осіб, що затвердили ці списання. З вищесказаного можна зробити висновок, що вдосконалення проведення аудиту інвентаризацій на підприємствах є досить актуальною темою, яка потребує детального розгляду і необхідних шляхів вирішення.

Список використаних джерел:

1. Закон України « Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 - XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>

2. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, ТМЦ, грошових коштів і документів, розрахунків і інших статей балансу, затверджена наказом МФУ від 11.08.94 за № 69.

3. Гуменюк, А. Ф. Облікові проблеми проведення інвентаризації в сучасних умовах [Текст] / А. Ф. Гуменюк, Р. Л. Цебень // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2014, № 5, Т. 2 – С. 213-216.

4. Дем'яненко М. Я., Чудовець В. В. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку : Монографія. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 288 с.

5. Пархоменко, В. М. Інвентаризація – інструмент забезпечення достовірності фінансової звітності [Текст] / В. М. Пархоменко // Вісник податкової служби України. – 2012, № 43. – С. 20-29.

6. Утенкова К. О. Аудит : навчальний посібник / К. О. Утенкова. – К. : Алерта, 2011. – 408 с.

Науковий керівник – Мац Т.П., к.е.н., доцент.

Карпенко Ніна Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

УМОВИ ТА ОБЛІК ПЕРЕРОБКИ ТОВАРІВ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Переробка товарів за межами митної території України – це митний режим згідно з яким українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за умови повернення товарів, або продуктів їх переробки на митну територію України в режимі імпорту.

При поміщенні товарів у даний режим слід врахувати, що відповідно до ч. 5-7 ст. 164 Митного кодексу України створюються умови [1]:

- протягом усього строку перебування в цьому режимі товари знаходяться під митним контролем;
- якщо товари, продукти переробки визначені Кабінетом Міністрів України як обов'язкові до повернення на митну територію України, вони вивозяться в режимі переробки із застосуванням заходів гарантування в сумі їх вартості відповідно до Порядку № 879 [3];
- якщо умовами переробки товарів за межами митної території України передбачені розрахунки частиною товарів, призначених для переробки, при вивезенні їх за межі митної території України така частина декларується в митному режимі експорту.

Товари можуть бути поміщені в зазначений режим тільки з письмового дозволу митного органу. Для того, щоб отримати такий дозвіл власник товарів або уповноважена ним особа повинен подати до митного органу наступний перелік документів [2]:

- заяву;
- зовнішньоекономічні договори, на підставі яких буде здійснюватись переробка товарів і які повинні містити, зокрема відомості про обов'язків обсяг виходу продуктів переробки, конкретний обсяг робі і строки їх виконання. Якщо в ЗЕД-контракті не включені такі відомості, вони подаються окремими документами:
- технологічні схеми переробки (крім випадків вивезення товарів з метою ремонту, у т.ч. модернізації, відновлення та регулювання), у яких повинні бути зазначені дані про всі етапи і процесу перетворення товарів, поміщених у даний режим на продукти переробки, кількісні показники цих та інших товарів, які витрачаються на операції з переробки, з обґрунтуванням виробничих витрат на кожному етапі, а також найменування і кількість відходів переробки;
- інші документи (подаються за бажанням власника товарів), наприклад висновки держорганів, експертних установ, організацій, держстандарту та стандарту підприємства, техумови, схеми або креслення зразків, згідно з якими буде здійснюватись переробка.

Дозвіл на переробку товарів за межами митної території України

видається підприємству митним органом безкоштовно протягом 5 робочих днів із дня реєстрації відповідної заяви.

Митний орган може відмовити у видачі дозволу відповідно ч. 8 ст. 165 Митного кодексу України якщо [1]:

- даних зазначених у поданих документах недостатньо для визначення обов'язкового виходу продуктів переробки, що утворюються в результаті переробки товарів;

- митний орган виявив невідповідності у поданих заявником документах, або їх недостовірність;

- власником товарів не дотримано встановлені законодавством України заборони або обмеження щодо переробки товарів за межами митної території України.

Строк переробки товарів за межами митної території України встановлюється митним органом у кожному окремому випадку під час видачі дозволу підприємству-резиденту виходячи із тривалості процесу переробки товарів і розпорядження продуктами їх переробки.

Зазначений строк обчислюється починаючи із дня завершення митного оформлення українських товарів для переробки. Згідно із заявою підприємства, що отримало дозвіл на переробку товарів, із причин підтверджених документально, строк переробки товарів може бути продовженим митним органом, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів.

Якщо умовами договору на переробку товарів передбачається реалізація таких товарів та продуктів переробки за межами України вони повинні бути поміщені в митний режим експорту. Залишки та відходи, які утворилися в результаті переробки українських товарів за межами митної території України і залишаються за межами цієї території, митному контролю та митному оформленню не підлягають.

Українські товари поміщені в режим переробки за межами митної території України отримують статус іноземних із моменту їх фактичного вивезення за межі України. Продукти переробки виготовлені (отримані) у процесі переробки товарів, мають статус іноземних товарів і вважаються поміщеними в митний режим переробки за межами митної території України.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України № 4495-УІ від 13 берез. 2012 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>

2. Митний режим переробки за межами України / Практичне керівництво // Бібліотека Баланс, ТОВ «Баланс-клуб». – 2016. - № 16. – С. 7-8.

3. Постанова КМУ «Деякі питання переробки товарів за межами митної території України та внесення змін до постанови КМУ від 21 травня 2012 р. № 461» № 879 від 4 груд. 2013 р.

Клименко Світлана Юріївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальність «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У сучасних умовах підприємства самостійно здійснюють економічну, організаційно-управлінську політику своєї діяльності, тому підвищеної уваги вимагають питання організації облікової системи. Зміни системи суспільних відносин і умов функціонування суб'єктів господарювання визначили необхідність серйозної трансформації обліку й облікового інструментарію, у якому принципова роль належить обліковій політиці підприємства як найважливішому елементу забезпечення достовірної та своєчасної інформації.

У наукових виданнях рідко розглядаються питання щодо облікової політики виробничих запасів підприємств. Загальні питання щодо облікової політики розкриваються в працях як зарубіжних авторів (Р. В. Алборов, А. А. Єфремова, С. А. Ніколаєва), так і вітчизняних авторів (Т. В. Барановська, М. С. Пушкар, С. Л. Береза, М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець тощо).

Підприємства при розробці облікової політики, в основному, враховують методичні і практичні аспекти побудови обліку виробничих запасів, передбачені П(С)БО 9 «Запаси». Проте, часто не використовуються положення інших нормативно-правових документів, зокрема Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку, Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів [3], Методичних рекомендацій щодо обліку запасів галузевих міністерств. Це в значній мірі звужує напрями, які доцільно було б враховувати при підготовці наказу про облікову політику підприємств щодо виробничих запасів [1].

Незважаючи на актуальність, теоретико-методичні основи формування і реалізації облікової політики в комплексі розроблені недостатньо. У своєму сучасному стані облікова політика не повною мірою задовольняє потреби самостійних суб'єктів і окремих галузей, що відрізняється за умовами функціонування. Чинні нормативні акти по бухгалтерському обліку слабо орієнтовані на розвиток специфічних сукупностей об'єктів обліку [4].

На думку Н. В. Новицької, можливість облікової політики як фактора поліпшення показників фінансового стану значною мірою недовикористані, бухгалтерським апаратом адекватно не сприйнята необхідність коригувань в обліковій політиці при виникненні проблем у фінансово-господарській діяльності й організації облікового процесу. Як результат не приділяється належного значення галузевій специфіці, формі власності, організаційно-правовому статусу, виду діяльності, обсягу діяльності та іншим особливостям, що знижує чи зводить нанівець роль облікової політики в реалізації цільових настанов підприємства. Незважаючи на те що, існують загальні рекомендації з організації обліку, проте придатні рекомендації для одного підприємства

можуть бути некорисними та навіть шкідливими для іншого. Саме тому кожне підприємство повинне обирати та розробляти власну облікову політику з урахуванням специфіки діяльності та фінансового становища підприємства.

На підприємстві формує облікову політику головний бухгалтер за дорученням і контролем керівника підприємством, або спеціально створена комісія. До цієї роботи можуть бути залучені інші працівники обліку, спеціалісти, спеціальні фірми (аудиторська, бухгалтерська, консультаційна, юридична) [5]. При складанні наказу про облікову політику підприємству доцільно вказати наступне коло напрямів методологічних засад формування інформації про виробничі запаси: визначення об'єктів обліку виробничих запасів (одиниці обліку); критерії визнання запасів активами; склад витрат, що не включають до первісної вартості витрат, а належать до витрат того періоду, в якому вони були здійснені; порядок обліку відсотків за користування позиками для придбання кваліфікаційних активів; оцінка запасів, отриманих в процесі ремонту, поліпшення та ліквідації основних засобів; оцінка надлишків запасів при інвентаризації; методи обліку виробничих запасів; методи оцінки вибуття виробничих запасів; методика обліку та оцінки інших витрат, що входять до первісної вартості виробничих запасів; періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці виробничих запасів; оцінка виробничих запасів на дату балансу; встановлення окремих норм виробничих запасів.

Правильний підхід до формування облікової політики суттєво підвищує рівень організації й методики обліку виробництва виробничих запасів на підприємстві, може бути прикладом і виступає наочним матеріалом для підприємств різних галузей при складанні облікової політики [2].

Список використаних джерел:

1. Бірюк О. Г. Формування облікової політики щодо виробничих запасів [Електронний ресурс] / О. Г. Бірюк // Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. – 2016.
2. Калашніков А. О. Формування облікової політики щодо виробничих запасів на підприємстві / А. О. Калашніков. // Управління розвитком. – 2011. – № 7. – С. 75–77.
3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів / Затверджене наказом Міністерства фінансів України № 2 від 10 січ. 2007 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
4. Новицька Н. В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку розрахункових операцій / Н. В. Новицька // Економіка та держава. – 2011. – № 12. – С. 96–99.
5. Сук П. Л. Облікова політика підприємства / П. Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2013. – № 2. – С. 2–5.

Науковий керівник: Тютюнник С. В., к.е.н., доцент.

Коляка Анжела Анатоліївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальність «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Найважливішим джерелом інформації для оцінки та аналізу стану підприємств і організацій, визначення їх інвестиційної привабливості, прогнозування доходів і витрат, а також ризиків, пов'язаних з цими показниками, визнана звітність.

Звітність підприємства - це система показників, які характеризують роботу підприємства за період, а також є завершальним результатом фінансового, виробничого, податкового та статистичного обліку. Вона призначена для використання зовнішніми і внутрішніми користувачами [1, с. 5-6].

В Україні на підставі чинного законодавства та практичного досвіду була проведена класифікація звітності з метою її упорядкування та спрощення складання.

Склад і структура звітності підприємств залежить з одного боку від видів обліку, а з іншого – від інформаційних потреб користувачів. Найбільш загальною і найважливішою саме для користувачів звітності є класифікація залежно від джерел інформації і показників звітності, рис. 1.

Інформація про запаси міститься у фінансовій, статистичній та податковій звітності, яку складає та подає підприємство. У фінансовій звітності розкривається у таких формах, як: №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) і запаси відображаються на дату балансу за найменшою з двох оцінок - первісною вартістю або чистою вартістю реалізації у рядку 1100 «Запаси» II розділу «Оборотні активи» активу Балансу.

Інформація про запаси міститься у фінансовій, статистичній та податковій звітності, яку складає та подає підприємство.

У фінансовій звітності форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» наводиться це інформація відповідного рівня: про методи оцінки запасів; балансову (облікову) вартість у розрізі окремих класифікаційних груп (розділ VIII, ряд. 800-850, 880), а також загальну вартість запасів (ряд. 920); балансову (облікову) вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації (ряд.921); балансову (облікову) вартість запасів, переданих у переробку (ряд. 922); балансову (облікову) вартість запасів оформлених в заставу (ряд. 923); балансову (облікову) вартість запасів переданих на комісію (ряд. 924). Фінансова звітність підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду [2].

Якщо говорити про податкову звітність, то інформацію про запаси можна знайти у Декларації з податку на прибуток підприємства (як регулятор фінансових результатів підприємства в показниках собівартість продукції (робіт, послуг)). Податковими (звітними) періодами для податку на прибуток

підприємства є календарні : квартал, півріччя, три квартали, рік, за строками подання визначено 40 календарних днів після закінчення звітного періоду.

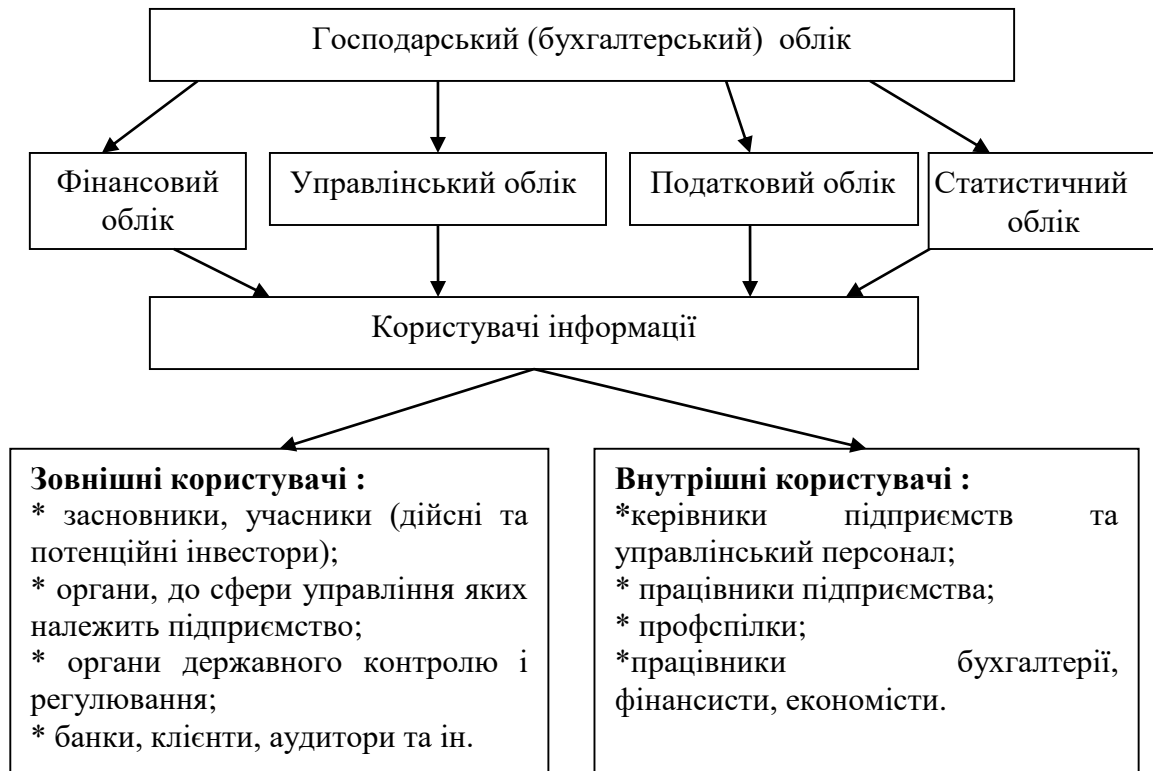

Рис. 1. Взаємозв'язок між видами звітності та джерелами інформації

Статистична звітність складається на підставі даних бухгалтерського, статистичного й оперативного обліку, а також фінансової звітності та єдиної методики, за єдиними формами при централізованому управлінні та повній регламентації зі сторони Державних органів [3].

Статистика вивчає процес кругообігу, наприклад, товарних запасів, виявляє їхні закономірності, оцінює їх відповідність встановленим нормативам.

Одними з форм статистичної звітності, що подається підприємствами в цьому випадку є форма № 1-торг «Звіт про товарооборот і запаси товарів», що складають щомісячно, подається не пізніше 2 числа місяця наступного за звітним ; форма № 3-торг (коротка) «Звіт про продаж і запаси товарів», які складають щоквартально (за I квартал, I півріччя, 9 місяців) та за рік та термін подання квартального звіту - не пізніше 25 числа місяця наступного за звітним; річного - не пізніше 28 лютого року наступного за звітним та інші форми затверджені Державними органами статистики України [1].

Таким чином, звітність є кінцевим результатом облікової роботи, узагальненням інформації, отриманої з усіх структурних підрозділів підприємства для надання повної, правдивої та неупередженої інформації користувачам про фінансове становище, результати діяльності, рух грошових коштів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Конспект лекцій з дисципліни «Звітність підприємства» для студентів напрямку 6.030509 «Облік і аудит» / Укладач : Кіляр О. Р. – Тернопіль, ТНТУ імені І. Пулюя, 2016. – 73 с.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено Міністерством фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електрон. ресурс] – Режим доступу : http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/154?view=material.

3. Облік наявності і використання запасів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://diplomba.ru/work/9680>.

Науковий керівник – Пилипенко К. А., к.е.н., доцент.

Круковська Олена Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ: ВІТЧИЗНЯНА ТА ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА

Поняття «облікова політика» ввійшло до професійного словника українських бухгалтерів разом із прийняттям Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. № 996-XIV. Про облікову політику сьогодні говорять на бухгалтерських семінарах і пишуть у спеціалізованих ЗМІ. Її досліджують науковці та вивчають студенти. Крім того, останнім часом на посилення на облікову політику можна натрапити в актах податкових перевірок і навіть у судових рішеннях.

Міжнародні стандарти надають важливе значення й приділяють багато уваги обліковій політиці. Але серед міжнародних стандартів (і, відповідно, серед українських), немає спеціального стандарту, присвяченого винятково їй. Деякі українські науковці [6] пропонують запровадити такий стандарт, аби зібрати всю «обліково-політичну» інформацію до купи. На думку М.С. Пушкар, М.Т. Щирба [6], така пропозиція недоречна. Адже облікова політика охоплює всі стандарти, а загальну інформацію щодо неї містять НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», а також МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». При цьому, як слідує зі змісту § 1 та 2 МСБО 8, між цими двома стандартами чітко розподілено «обов'язки»: у МСБО 1, серед іншого, викладено вимоги до розкриття інформації про облікові політики; метою МСБО 8 є визначення критеріїв до обрання та змінювання облікових політик разом з обліковим підходом та розкриттям інформації про зміни в облікових політиках.

Українське законодавство відносить облікову політику до фундаментальних явищ. Про це свідчить Закон України «Про бухгалтерський

облік», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність». Отже, українська дефініція – «облікова політика» - хоча й не повторює дослівно її міжнародний прототип, але й не надто відрізняється від нього, рис. 1.

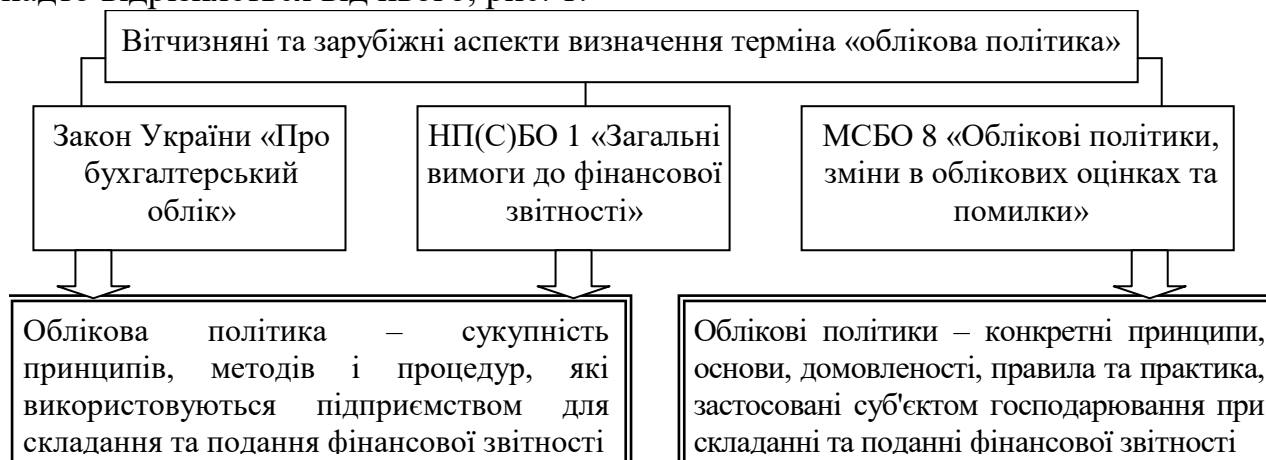

Рис. 1. Вітчизняні та зарубіжні аспекти визначення терміна «облікова політика»*

* згруповано автором за даними [1, 4, 5]

Із наведених визначень терміна «облікова політика» у національних та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та порівняння даних термінів, необхідно зазначити: самого лише визначення (як в українському, так і міжнародному варіантах) недостатньо, аби повною мірою зрозуміти суть явища, яке цим терміном позначено; визначення терміна дещо відрізняється від тих уявлень про облікову політику, які прижилися у свідомості багатьох українських бухгалтерів і про які йшлося в попередньому розділі цієї статті [3].

Тобто, у визначенні наведеного терміна не згадується ні про можливість вибору, ні про наказ. Натомість в обох варіантах цього терміна чітко (і до того ж абсолютно однаково) визначено мету застосування облікової політики – «складання та подання фінансової звітності». Крім того, слід звернути особливу увагу, що мета облікової політики – не наказ, а звітність. Це, не означає, що наказ не потрібен, і зовсім не принижує його значення, але чітко вказує на те, що не можна ототожнювати саму облікову політику й наказ про неї.

Взаємозв'язок (співвідношення) облікової політики зі стандартами підтверджують Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства № 635 [2] відповідно до якого підприємство визначає облікову політику самостійно, але на основі національних стандартів. Найбільша частина Методичних рекомендацій № 635 – розділ II, який називається «Формування облікової політики», - якраз і є переліком певних норм різних стандартів, які передбачають можливість вибору. Своєю чергою, кожна така норма містить перелік елементів, вибір яких і означає формування облікової політики.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 27.06.13 р. № 635 [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search.

3. Назабраєва І. Облік списання безнадійної дебітори / І. Назабраєва // Все про бухгалтерський облік. – 2016. - № 52 (2409). – С. 5-13.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV зі змін. і доп. [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Пушкар М.С Теорія і практика формування облікової політики: Монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. - Тернопіль: Вид-во «Карт-Бланш», 2010. - С 59.

Купрієнко Ольга Миколаївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальність «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРОШОВІ КОШТИ» В НОРМАТИВНІЙ ТА ЕКОНОМІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Грошові кошти відносяться до тих особливих категорій, які завжди були найбільш актуальними в економічній думці, так як в процесі грошового руху найбільшою мірою проявляються і реалізуються інтереси суб'єктів ринку. Тому, в літературі можна зустріти багато різноманітних визначень поняття «грошові кошти», що призводить до неоднозначного розуміння їх сутності та зумовлює проблемні питання в бухгалтерському обліку даного об'єкта.

Перш за все, необхідно розглянути трактування поняття «грошові кошти» в нормативних документах (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення поняття «грошові кошти» в нормативно-правових актах

Джерело	Визначення
1	2
Податковий кодекс України [9]	Кошти – гривня або іноземна валюта
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [4]	Грошові кошти – готівка в касі і депозити до запитання
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» [6]	Грошові кошти – це готівка, кошти на рахунках в органах Державного казначейства України, у банках та депозити до запитання

1	2
Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємства [3]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання

Таким чином, за результатами дослідження помітно, що в нормативно-правових джерелах наводиться лише перелік складових грошових коштів, а не розкривається їх економічна сутність.

Доцільним є проаналізувати поняття «грошові кошти» в економічній літературі (табл. 2).

Таблиця 2

Трактування поняття «грошові кошти» в економічній літературі

Автор	Визначення поняття
Н. М. Ткаченко [12, с. 297]	Грошові кошти – необхідні для забезпечення господарської діяльності підприємства кошти, що зберігаються в касі або на рахунках у банку
М. Дерій [2, с. 62]	Грошові кошти – основні сегменти для здійснення готівкових і безготівкових розрахунків між державними бюджетними установами та підприємствами
І. С. Несходовський [7, с. 15]	Грошові кошти – абстрактний вимірник економічних процесів, явищ, об'єктів, який суб'єкти згодні приймати як платіжний засіб
В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик [1, с. 163]	Грошові кошти – засоби, які знаходяться в народному господарстві в готівковій і безготівковій формах і виконують функції засобів обігу, платежу і накопичення
М. С. Пушкар [10, с. 341]	Грошові кошти – грошові знаки національної та іноземної валюти, які є платіжними засобами
Г. Г. Кірейцев [8, с. 107]	Грошові кошти – складові оборотних активів, їх обсяги, шляхи надходження та вибуття залежать в першу чергу, від зміни обсягів виробничих запасів, стану дебіторської і кредиторської заборгованості, платежів до бюджету тощо
Т. Г. Степова, Г. О. Татарінова, Р. І. Грещук [11, с. 58]	Готівкові кошти – грошові знаки національної валюти України – банкноти і монети, у тому числі обігові, пам'ятні та ювілейні монети, які є дійсними платіжними засобами

Ознайомлення з теоретичними та методологічними напрацюваннями зарубіжних і вітчизняних економістів свідчить про відсутність єдиного загальноприйнятого визначення поняття «грошові кошти». Тому необхідно дослідити класифікацію грошових коштів.

Згідно з п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5] грошові кошти класифікують таким чином: готівка, кошти на рахунках у банках, депозити до запитання.

До складу грошових коштів слід також відносити і електронні гроші, проте, лише ті, які будуть емітуватися у відкрито циркулюючій системі, тому що матимуть ті ж характеристики, що й готівка, тобто будуть виконувати повноцінну роль засобу платежу, обміну і накопичення.

Важливими складовими грошових коштів також є кошти в дорозі та

грошові документи. Кошти в дорозі – грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на рахунки підприємства, а грошові документи – це поштові марки, сплачені проїзні документи, сплачені путівки до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку [11, с. 64].

Грошові кошти як найліквідніші активи підприємства повинні включати наступні складові (рис. 1).

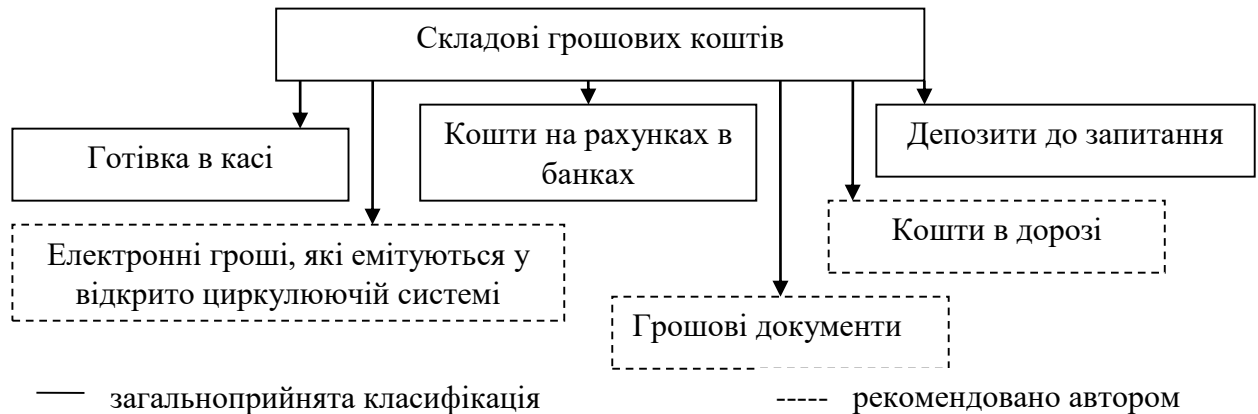

Рис. 1. Удосконалена класифікація грошових коштів

На основі проведених досліджень варто сформулювати удосконалене та систематизоване визначення поняття «грошові кошти»: це економічна категорія, що означає особливий вид універсального товару, який виконує роль загального еквівалента, обслуговує всі сфери економічних відносин та є найліквіднішим активом, виконуючи при цьому функції міри вартості, засобу обігу, засобу платежу, засобу нагромадження та світових грошей; перебуває у складі оборотних активів та включає у себе готівку, кошти на рахунках в банках, депозити до запитання, кошти в дорозі, електронні гроші, які вільно емітуються у відкритій циркулюючій системі, грошові документи.

Список використаних джерел:

1. Базидевич В. Д. Макроекономіка : [навч. посіб.] / В. Д. Базидевич, Л. О. Баластрик. – К. : Знання, 2008. – 368 с.
2. Дерій М. Дефініції «грошові кошти»; «грошові потоки» : відмінності та взаємозв'язок / М. Дерій // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 60 – 64.
3. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємства від 28 лип. 2006 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» від 22 січ. 2010 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» № 1541 від 28 груд.

2009 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

7. Несходовський І. С. Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі / І. С. Несходовський // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2009. – № 23. – С. 3 – 20.

8. Організація міжнародних кредитно-розрахункових відносин : [навч. посіб.] / за ред. проф. Г. Г. Кірейцева. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 368 с.

9. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

10. Пушкар М. С. Фінансовий облік : [підручник] / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 628 с.

11. Степова Т. Г. Облік грошових коштів : [навч. посіб.] / Степова Т. Г., Татарінова Г. О., Гріщук Р. І. – Одеса : ОНЕУ, 2013. – 120 с.

12. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : [навч. посіб.] / Н. М. Ткаченко. – К. : А.С.К., 2001. – 784 с.

Науковий керівник – Левченко З. М., к.е.н., доцент, професор кафедри.

Левченко Зоя Михайлівна,

кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ

Потреба в службових поїздках працівників на сучасному підприємстві зумовлена необхідністю вирішувати нагальні виробничі, договірні, маркетингові проблеми. Крім того, існує потреба в оплаті рахунків, придбанні матеріальних цінностей з використання підзвітних сум. Наявність такого виду розрахунків в бухгалтерському обліку відображається як окрема галузь дебіторської заборгованості і потребує відповідної організації. Організація розрахунків з підзвітними особами включає в себе організацію службових відряджень та організацію обліку дебіторської заборгованості за розрахунками.

На сьогодні не існує єдиного нормативного документа, який би регулював всі питання організації розрахунків з підзвітними особами та порядок їх обліку. Для організації службових відряджень та врегулювання розрахунків з підзвітними особами науковці та практики рекомендують розробляти на підприємстві Положення про службові відрядження.[1]

Питання організації розрахунків з підзвітними включають в себе цілий ряд різноманітних положень, визначених законодавчими нормами Кодексу законів про працю, Податковим кодексом України, Положенням про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, Указом президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу

готівки», інструктивними матеріалами.

З метою узагальнення цих вимог для раціонального їх застосування та організації службових відряджень до Положення про службові відрядження рекомендуємо включати наступні розділи:

1. Загальні положення. В цьому розділі слід визначати порядок направлення працівників у службові поїздки в межах України та за кордон, обмеження щодо можливостей службових поїздок окремих категорій працюючих. Зокрема, в цьому розділі можна зазначити перелік документів, що підтверджують зв'язок відрядження з господарською діяльністю підприємства. Якщо поїздку не можливо обґрунтувати діловими потребами, то необхідно зазначити умови її оплати та відшкодування витрат.

2. Порядок документування направлення працівників у відрядження. В цьому розділі зазначити, які документи повинні супроводжувати службову поїздку – наказ на відрядження, кошторис витрат на відрядження, завдання для виконання у відрядженні, звіт про виконану роботу.

3. Строки і тривалість відрядження. В загальному випадку тривалість відрядження може бути встановлена не більше 30 днів на території України та 60 днів за її межами. Тут також визначають порядок обліку днів у відрядженні та порядок роботи працівника у відрядженні. Окремо необхідно оговорити порядок подовження тривалості відрядження за звичайних та особливих умов і порядок документування такого подовження. Тут також можна акцентувати увагу на особливому порядку відшкодування витрат у разі подовження тривалості відрядження.

4. Порядок надання авансу на відрядження. Зазначають коли і за наявності яких документів видається аванс на відрядження. Також обумовлюється порядок видачі авансу готівкою та видачі під звіт для користування підзвітною особою корпоративних карток. Необхідно акцентувати увагу на видачі готівки іноземної валюти та порядок її обліку та розрахунку курсових різниць.

5. Відшкодування витрат у відрядженні. В даному розділі зазначають які види витрат працівника у відрядженні відшкодовуються підприємством та які документи є оправдовуючи ми для визнання таких витрат. Окремо можна оговорити порядок оплати добових витрат у відрядженні. ПКУ визначив граничні суми відшкодування витрат, але підприємству необхідно визначити конкретні суми виплат добових в межах України та за кордон.[2] При цьому необхідно враховувати, що мінімальна сума відшкодування не повинна бути меншою 25 % максимальної суми, визначеної Податковим кодексом України.

6. Звітність. В даному розділі зазначають порядок представлення Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт. При цьому керуються Наказом Міністерства фінансів України № 841 від 28.09.15 р. «Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, і Порядку його складання»[3], а також положеннями щодо дотримання строків представлення звітності щодо підзвітних сум та їх повернення, визначеними Положенням про ведення касових операцій у

національній валюті в Україні. Окремо необхідно зазначити штрафні санкції щодо недотримання правил використання готівки підзвітними особами.

7. Як окремий розділ зазначають порядок надання гарантій працюючим, які вибувають у службову поїздку та можливі компенсації у випадку нестандартних ситуацій, які можуть виникнути під час виконання завдання у службовому відрядженні.

Розробка такого внутрішнього регламенту щодо організації службових відряджень та порядку їх обліку сприятиме налагодженню розрахункової дисципліни працівників підприємства – підзвітних осіб та полегшить організацію обліку дебіторської заборгованості.

Список використаних джерел:

1. Шевченко А. Розробляємо положення про службові відрядження. / А. Шевченко. // Бібліотека Баланс. – 2016. - № 6. – С. 13-18.

2. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, і Порядку його складання. Наказ Міністерства фінансів України № 841 від 28 вер.2015 р.(в редакції Наказу Міністерства фінансів України № 350 від 10 бер. 2016 р.) [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Лемішко Марина Геннадіївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальність «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

Позитивна динаміка збільшення Інтернет-аудиторії, розвиток та наростання темпів інтерактивної торгівлі спричиняють появу нових можливостей для ведення бізнесу – розраховуватися за поставлені товари, виконані роботи та надані послуги електронними грошима.

Визначення терміну «електронні гроші» у вітчизняній фінансовій практиці міститься в постанові НБУ № 481 від 04.11.2010р. «Положення про електронні гроші в Україні», згідно якої останні «це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, крім емітента, особами і є грошовим зобов'язанням емітента» [1]. При цьому зазначається, що електронні гроші можуть бути виражені тільки в гривневому еквіваленті.

Електронні гроші зазвичай розділяють на два типи: на базі смарт-карт та на базі мереж. І перша, і друга група підрозділяються на анонімні (неперсоніфіковані) системи, в яких дозволяється проводити операції без ідентифікації

користувача, й неанонімні (персоніфіковані) системи, що вимагають обов'язкової ідентифікації користувача [2].

Електронні гроші (Інтернет-гроші) – це фактично електронний еквівалент звичайних грошей, які використовуються при розрахунках між покупцем і продавцем в Інтернет-магазинах. З технічного погляду електронні гроші – це електронний запис про певний обсяг вартості, який захищений відповідними криптографічними алгоритмами. З юридичного погляду електронні гроші є грошовим зобов'язанням емітента, який повинен обміняти їх на традиційні гроші за вимогою пред'явника.

Сьогодні українці можуть продавати та купувати товари, переказувати кошти за допомогою таких систем, як WebMoney, "Яндекс.Гроші", RBK Money, E-Gold, LiqPay, Z-Payment, Paypal, Liberty Reserve, Moneybookers тощо [3]. Такий розвиток ринку електронних грошей є свідченням еволюції вітчизняного бізнесу, його поступового наближення до світових стандартів. Але широкому застосуванню електронних платіжних засобів в Україні перешкоджають певні труднощі. По перше, це правове регулювання, яке не встигає за стрімким розвитком відносин у цій сфері, та законність обігу електронних платіжних засобів в Україні.

Згідно останніх змін до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його застосування, введено субрахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» (зі змінами від 27.06.2013 р.), на якому відображаються операції з електронними грошима.

В бухгалтерському обліку поповнення платіжної або мобільної смарт-картки (електронного гаманця) з поточного рахунку відображається записом: Дебет 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» Кредит 311 «Поточні рахунки в національній валюті».

За поповнення платіжної картки стягується комісія: Дебет 92 «Адміністративні витрати» Кредит 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті».

Оплата товарів за допомогою електронного гаманця з платіжної картки здійснюється підзвітною особою: Дебет 372 «Розрахунки з підзвітними особами» Кредит 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті».

При безпосередньому придбанні товару картою з використанням електронних грошей застосовується субрахунок 372, а використання субрахунка 335 суттєво обмежена, оскільки згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків рахунки 30, 31, 33 не кореспондують з рахунками класу 2, рахунок 33 не кореспондує з рахунком 64, щоб відобразити ПДВ чи сплату податків [4].

Суб'єкти, які здійснюють операції з електронними грошима (емітент електронних грошей, оператор, агенти, торговці та користувачі), мають право їх здійснювати лише за правилами, узгодженими з Нацбанком. При цьому Нацбанк не узгодив правила використання електронних грошей WebMoney Transfer, Інтернет-Гроші, VkrMoney, RBKMoney, Яндекс.Гроші, QJWI, E-gold.

Отримані від користувачів електронні гроші торговець має право: обміняти на безготівкові кошти в агента з розрахунків або пред'явити до погашення емітенту в обмін на безготівкові кошти [5]. У подальшому потрібно застосовувати досвід розвинених країн у формуванні напрямів удосконалення обліку електронних грошей суб'єктами господарювання в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про електронні гроші в Україні: Положення НБУ №481 від 04 лист. 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. Олексюк О. С., Мостіпака О. В. Електронні гроші та віртуальні банки: інформаційний контекст / Олексюк О. С., Мостіпака О. // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2. – С. 198-202.

3. Грицюк П. Ю. Електронні гроші – нове досягнення криптографії та інформаційних технологій / П. Ю. Грицюк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.1 – С. 339-347.

4. Оліфірова Ю. О., Ягмур К. А. Облік витрат та розрахунків в інтерактивній торгівлі: організація та методика / Оліфірова Ю. О., Ягмур К. А. // Вісник ДонНУЕТ. - 2013. – Вип. № 3(59). - С. 154-162.

5. Щодо використання електронних грошей суб'єктами господарювання: лист НБУ від 26 черв. 2014 р. № 25-109/33434. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Науковий керівник – Левченко З. М., к.е.н., доцент, професор кафедри

Лук'янчук Анжела Леонідівна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Проблемі обліку витрат приділялося чимало уваги, як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями. Галузь сільського господарства має свою специфіку. Це пов'язано з тим, що велика кількість активів тут представлена живими організмами – рослинами та тваринами, тобто біологічними активами. Тому особливості обліку витрат в сільському господарстві також займали важливе місце в наукових дослідженнях.

Напрацювання вітчизняних вчених щодо обліку виробництва в сільському господарстві були використані при розробці Методичних рекомендацій з планування, обліку та калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції [2], основні положення яких сьогодні використовуються в практичній діяльності більшості сільськогосподарських підприємств України.

Новою віхою розвитку облікового забезпечення сільськогосподарської діяльності стало прийняття П(С)БО 30 «Біологічні активи» [4]. В зв'язку з цим

виникла необхідність перегляду сучасної методики обліку витрат на сільськогосподарських підприємствах, та внесення змін до Методичних рекомендацій.

В багатьох публікаціях вже обговорювалися, як особливості галузі сільського господарства взагалі, так і особливості обліку сільськогосподарської діяльності при застосуванні П(С)БО 30. Найбільш цілісним і широким дослідженням цих проблем відзначається навчальний посібник за редакцією В.М. Жука [3], в якому комплексно викладено основні підходи до нового обліку сільськогосподарської діяльності.

Враховуючи зміни в методології бухгалтерського обліку сільськогосподарської діяльності, основним його завданням залишається достовірна оцінка та відображення у звітності біологічних активів, сільськогосподарської продукції та витрат на біологічні перетворення. Тому метою даної статті є розробка рекомендацій щодо удосконалення обліку витрат рослинництва, що узгоджуватимуться із вимогами П(С)БО 30 «Біологічні активи», а також забезпечать менеджмент сільгоспідприємств достовірною інформацією про витрати.

Відповідно до П(С)БО 30, витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями біологічних активів та отриманням сільськогосподарської продукції, визнаються витратами основної діяльності. Облік витрат ведеться за окремими об'єктами обліку витрат (окремі види біологічних активів та/або їх група) відповідно до П(С)БО 16 «Витрати».

До складу витрат, пов'язаних з біологічними перетвореннями, належать: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; загальновиробничі витрати.

Облік витрат на біологічні перетворення та виходу продукції (робіт, послуг), повинен забезпечувати документоване, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також обсягу виробленої продукції (виконаних робіт, наданих послуг) в натуральних та грошових вимірниках.

Відповідно до методологічних засад обліку визначених Планом рахунків, національними П(С)БО та відповідними методичними рекомендаціями, прямі витрати в бухгалтерському обліку відображаються по дебету рахунку 23 «Виробництво» на відповідних субрахунках. Загальновиробничі витрати відображають по дебету рахунку 91 «Загальновиробничі витрати».

Після запровадження П(С)БО 30 принципово нові підходи до оцінки біологічних активів та сільськогосподарської продукції та пов'язані з цим зміни у методиці визначення фінансових результатів суттєво впливають на подальше відображення витрат та собівартості продукції в обліку.

Всі прямі витрати, які відносяться на культури чи групи культур (види продукції) обліковують по дебету рахунку 231 «Рослинництво» (по аналітичних рахунках). Відповідно до П(С)БО 30, біологічні активи на кожну звітну дату повинні оцінюватися та відображатися у звітності за справедливою вартістю.

Однак, положенням також передбачено, що поточні біологічні активи рослинництва в разі неможливості визначити їх справедливу вартість (в нашому випадку пшениця озима), які не досягли зрілості та технологічний процес створення яких не завершено, відображаються у бухгалтерському обліку і звітності, як незавершене виробництво та оцінюється за виробничою собівартістю, яка визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». При чому, якщо застосовувати існуючу методику обліку витрат, це буде неповна виробнича собівартість, оскільки на звітну дату, рахунки допоміжних виробництв та загальновиробничі витрати ще не розподілені.

Під час збирання врожаю продукцію оприбутковують за справедливою вартістю – це вимога П(С)БО 30. При цьому в бухгалтерському обліку роблять запис Д-т 271 К-т 231 (по аналітичних рахунках) на суму справедливої вартості. По дебету ж рахунку 231 у нас відображені на даний момент прямі виробничі витрати. Різниця, що виникає між дебетом і кредитом рахунку 231, – це одна зі складових фінансового результату від сільськогосподарської діяльності, а саме фінансовий результат від первісного визнання.

Якщо по дебету 231 рахунку відповідно до діючої методики відображають лише прямі витрати, то на момент первісного визнання продукції рослинництва, як готової сільськогосподарської продукції, витрати на її виробництво будуть занижені, оскільки ще не включатимуть допоміжних виробництв та загальновиробничих витрат. Це призведе до того, що у даному звітному періоді в фінансовій звітності буде відображено недостовірну інформацію про фінансові результати. В залежності від того, яка різниця між дебетом і кредитом рахунку 231 на момент отримання продукції, на звітну дату буде завищено дохід або занижено витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції, що відобразатимуться відповідно у рядках 060 (061 довідково) та 090 (091 довідково) Звіту про фінансові результати. Для щомісячного розподілу загальновиробничих витрат підприємство може застосовувати наперед визначені планові ставки розподілу. Вони встановлюються на основі планових прямих та загальновиробничих витрат, або прямих та загальновиробничих витрат минулого періоду при умові, що істотних змін в обсягах та структурі виробництва продукції підприємства не передбачається.

Таким чином, загальновиробничі витрати можна буде відносити на рахунок «Виробництво» протягом звітного періоду на кожну культуру чи групу культур. Розподілені за ставкою загальновиробничі витрати відобразатимуть по кредиту рахунку 91 «Загальновиробничі витрати». По дебету рахунку 91 відобразатимуть фактичні загальновиробничі витрати.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р. // Ліга: еліт Закон Copyright: ІАЦ «Ліга». – 2006–2010.
2. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання

собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені Наказом Міністерства аграрної політики України № 132 від 18.05.2001 р. // Ліга: еліт Закон Copyright: ІАЦ «Ліга». – 2001–2010.

3. Облік сільськогосподарської діяльності: Навчальний посібник / [За ред. Жука В.М.] – К.: Видавництво ТОВ «Юр-Агро-Веста», 2007. – 368 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 790 від 18.11.2005 р. // Ліга: еліт Закон Copyright: ІАЦ «Ліга». – 2005–2010.

Науковий керівник – Мац Т.П., к.е.н., доцент.

Люлькіна Наталія Георгіївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальність «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Основні засоби є одним з найважливіших чинників будь-якого виробництва, від їх стану та ефективності використання залежать кінцеві результати господарської діяльності. Глибокі кризові явища у економіці країни, недосконала амортизаційна політика спричинила спад інвестиційної активності економіки в цілому та окремих підприємств, підвищення ступеню зношеності основних засобів.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми обліку, аналізу та контролю основних засобів зробили провідні вчені-економісти: С. Голов, Л. Городянська, В. Жук, З. Задорожний, Г. Кірейцев, Я. Крупка, Л. Сук, П. Сук, С. Хома, Н. Дорош, А. Борисов, Ф. Бутинець, Р. Хом'як та інші [1].

Однак, викладені ними результати досліджень щодо покращення обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами, особливо щодо управлінського обліку основних засобів є недостатнім і тому потребують подальшого удосконалення і уточнення.

Порівнюючи дефініції представлені в П(С)БО та міжнародних стандартах можна зробити висновок про їх подібність, яка зумовлена тим, що при написанні національних стандартів бухгалтерського обліку міжнародні стандарти використовувались як основа.

Найактуальнішим питанням обліку основних засобів є їх класифікація. У Податковому Кодексі України зазначено 16 груп основних засобів, назва яких збігається з субрахунками бухгалтерського обліку та практично повторює їх класифікацію в П(С)БО 7 «Основні засоби» [2].

Наведена класифікація має певні відмінності, зокрема відсутня окрема група під назвою «Інші необоротні матеріальні активи», яка б відповідала даним субрахунку 117 «Інші необоротні матеріальні активи». Виходячи з

логіки, ці активи мають відноситися до групи 9 «Інші основні засоби». Одночасно до класифікації введена група 16 «Довгострокові біологічні активи», яка відповідає даним синтетичного рахунку 16 «Довгострокові біологічні активи» в бухгалтерському обліку.

Така систематизація максимально зблизила бухгалтерський і податковий облік та полегшила роботу бухгалтера. Відповідно до цих груп, встановлено мінімально допустимі строки корисного використання об'єктів для нарахування амортизації. Проте, визначення поняття «ліквідаційної вартості» в Податковому кодексі немає. Звідси випливає, що підприємство при встановленні терміну корисного використання об'єкту ліквідаційну вартість частіше за все приймає за нуль або 1 грн. На нашу думку це не логічно, тому коректніше було б за ліквідаційну вартість приймати законодавчо визначений відсоток від балансової вартості об'єкта.

Варто відмітити, що при введенні об'єкта основного засобу в експлуатацію дуже важливим є не лише визначення приналежності об'єкта основних засобів до відповідної податкової групи, але і вибір рекомендованого методу амортизації, та обов'язкове його визначення в Наказі про облікову політику [3].

На практиці одним з важливих є питання переоцінки основних засобів, так як вони найчастіше займають досить значну питому вагу серед необоротних активів. При цьому виникає питання, щодо моменту з якого підприємство вже може переоцінювати ці необоротні активи у випадку відмінності їх балансової вартості від ринкових цін.

Згідно методологічних вимог, що висуваються на нормативному рівні порогом суттєвості для проведення переоцінки або відображення зменшення корисності об'єктів основних засобів може прийматися величина, що дорівнює 1% чистого прибутку (збитку) підприємства, або величина, що дорівнює 10% відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості.

Проблематика виявлена у кореспонденції рахунків з обліку реалізації основних засобів, рекомендованої Міністерством фінансів України, оскільки вона є неповністю обґрунтованою. Облік необоротних активів і груп вибуття, утримуваних для продажу, на субрахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» є неаргументованим, оскільки суперечить назві класу 2 «Запаси», рахунки якого призначені для обліку оборотних активів, а всі необоротні активи слід узагальнювати на рахунках класу 1 «Необоротні активи».

Відсутність достовірної облікової інформації може призвести до формування даних, що в спотвореному вигляді відображають фінансово-майновий стан підприємства. Достовірна оцінка вартості основних засобів та, за необхідності, переоцінка їх вартості, а також відображення бухгалтерських проведення щодо наявності та руху необоротних активів запобігатиме допущенню помилок, що дозволить уникнути нарахування штрафних санкцій за порушення методичних рекомендацій з обліку основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Задорожний З. Проблемні питання обліку руху матеріальних необоротних активів / З. Задорожний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 10. – С. 12-16.

2. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

3. Венгерук Н. П. Визнання основних засобів у фінансовому та податковому обліку / Н. П. Венгерук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2013. – Січень. – С. 34-38.

Науковий керівник – Левченко З. М., к.е.н., доцент, професор кафедри.

Мац Тетяна Павлівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Васюха Алла Миколаївна,

здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРОШОВІ КОШТИ»

Природа грошових коштів як загального еквівалента визначається передусім їх походженням. Гроші виникли внаслідок стихійного виділення з безлічі товарів одного, найбільш придатного за своїми фізичними властивостями виконувати роль загального еквівалента. Але й після завершення формування грошей як самостійного економічного явища, носієм їх протягом тисячоліть були товари в їх натурально-речовому вигляді, зокрема срібло й золото.

За своїм місцем у товарному виробництві й обміні гроші – це специфічний товар, що має властивість обмінюватися на будь-який інший товар, тобто є загальним еквівалентом [1].

У процесі виробничо-господарської діяльності підприємств постійно здійснюється кругообіг грошових коштів. У фінансово-господарській діяльності підприємства підтримують взаємовідносини з іншими підприємствами та установами, де одним із засобів підтримки цих відносин є грошові кошти. Тому необхідним є дослідження поняття терміну «грошові кошти» у різних джерелах.

В Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] зазначено, що «грошові кошти» – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

У Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [2] вказано, що «грошові кошти» – це готівка в касі і депозити до запитання.

Н. М. Ткаченко зазначає «грошові кошти» – необхідні для забезпечення

господарської діяльності підприємства кошти, що зберігаються в касі або на рахунках у банку [5, с. 97]. А. С. Бакаєв надає визначення говорить що «грошові кошти» – важливіший вид активів організації, які являють собою кошти в національній та іноземній валютах, цінні папери, що легко реалізуються, платіжні та грошові документи [5].

Своє поняття терміну «грошові кошти» надає колектив авторів А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін, а саме «грошові кошти» – засоби збереження вартості й на цій основі використовуються як посередник обміну товарів і послуг [5, с. 97].

Н. П. Кондраков відмічає що, «грошові кошти» – кошти у касі у вигляді готівки та грошових документів, на рахунках в банках, у виставлених акредитивах та відкритих особистих рахунках, чекових книжках тощо [4, с. 194].

В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик відмічають що «грошові кошти» – засоби, які знаходяться в народному господарстві в готівковій і безготівковій формах і виконують функції засобів обігу, платежу і накопичення [5, с. 97].

М. С. Пушкар відмічає що «грошові кошти» – грошові знаки національної та іноземної валюти, які є платіжними засобами [5, с. 97]. Отже, грошові кошти – одне з найдавніших явищ суспільства – вони відіграють важливу роль у господарській діяльності людини та завжди привертати до себе пильну увагу науковців та є найліквіднішими активами підприємства.

При аналізі різних трактувань терміну «грошові кошти», їх складу та визначення місця в системі операційного циклу підприємства, доцільним є сформулювати більш повне визначення поняття «грошові кошти» – економічна категорія, що означає особливий вид універсального товару, який виконує роль загального еквівалента, обслуговує всі сфери економічних відносин та є найліквіднішим активом, виконуючи при цьому функції міри вартості, засобу обігу, засобу платежу, засобу нагромадження та світових грошей, а також охоплює готівку в касі, кошти на рахунках в банках, електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі, депозити до запитання, кошти в дорозі та грошові документи.

Список використаних джерел:

1. Башнянин Г. І. Загальна економічна теорія [Електронний ресурс] : навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / Г. І. Башнянин, П. Ю. Лазур, В. С. Медведєв. – К. : «Ніка-Центр», 2002. – 527 с. – Режим доступу: <http://pulib.if.ua>.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» від 22 січ. 2010 р. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
4. Скоробогатова В. В. Грошові кошти як основна складова монетарних активів: економічна та облікова сутність поняття / В. В. Скоробогатова // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 1 (59). – С. 193 – 197.

5. Сьомченко В. В. Особливості організації обліку грошових коштів у бюджетних установах / В. В. Сьомченко, О. С. Афонін // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 3 (15). – С. 95 – 101.

Оніпко Світлана Анатоліївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА

На сьогодні, коли світовою тенденцією є зростання вартості продукції сільського господарства та її нестача актуальним питанням є збільшення обсягів виробництва продукції рослинництва та покращення її якості. Дана галузь, для держави є важливим сектором економіки, а для сільськогосподарського підприємства є джерелом отримання прибутків. Тому, облік є єдиним джерелом інформації, необхідної для отримання даних про витрати з вирощування продукції рослинництва, обсягу виробленої продукції в натуральних та грошових вимірниках, а також загалом управління та контролю за її економічними показниками [2].

Значну частину витрат виробництва продукції галузі рослинництва становлять суми нарахованого єдиного податку, платниками якого є сільськогосподарські підприємства (у заміну фіксованого сільськогосподарського податку).

Сільськогосподарські товаровиробники, питома вага продажу сільськогосподарських товарів за попередній податковий (звітний) рік не менше, ніж 75 % є платниками єдиного податку 4 групи.

У 2016 році відбулися зміни у законодавстві щодо податку 4 групи, тому необхідно звернути увагу на правильність нарахування, відображення у податковій звітності об'єкта та бази оподаткування, а також застосування ставки єдиного податку.

Об'єктом оподаткування єдиним податком 4 групи є площа сільськогосподарських угідь, що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, в тому числі в оренду [3].

Базою оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників – платників єдиного податку 4 групи є нормативна грошова оцінка 1 гектара сільськогосподарських угідь та земельного фонду.

У 2016 році база оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників – платників єдиного податку 4 групи не індексується. Так, пунктом 5 підрозділу 8 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України встановлено, що у 2016 році база оподаткування єдиним податком 4 групи визначається з урахуванням таких особливостей:

1) для сільськогосподарських угідь базою оподаткування є нормативна

грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного станом на 1 січня 2015 року відповідно до порядку, встановленого розділом XII Податкового кодексу України;

2) для земель водного фонду базою оподаткування є нормативна грошова оцінка ріллі з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного станом на 1 січня 2015 року відповідно до порядку, встановленого розділом XII Податкового кодексу України [1, 3].

Ставки єдиного податку 4 групи з 1 січня 2016 року збільшилися в 1,8 рази і становлять:

- для ріллі, сіножатей і пасовищ – 0,81 %;
- для багаторічних насаджень – 0,49 %;
- для земель водного фонду – 2,43 % [3].

Єдиний податок у 2016 році сплачується платниками 4 групи щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу. Сплата здійснюється у таких розмірах: за перший та другий квартал – по 10 %, третій квартал – 50 %, четвертий – 30 %. При цьому податковим (звітним) періодом для таких платників є календарний рік [1].

Облік сум нарахованого єдиного податку ведеться по дебету рахунку 91 та кредиту рахунку 641. Дані суми розподіляють у складі загальновиробничих витрат пропорційно прямим витратам (за мінусом вартості основної сировини – насіння і посадкового матеріалу). Розподіл проводиться записом по дебету рахунку 231 (в розрізі культур та видів робіт) та кредиту рахунку 91.

Тож, при обранні спрощеної системи оподаткування, підприємство несе відповідальність не лише за своєчасність подання податкових декларацій, правильність обчислення, своєчасність та повноту сплати сум єдиного податку, а й несе відповідальність за правильність віднесення сум єдиного податку до витрат. З цією метою, нами пропонується в наказі про облікову політику кожного підприємства прописати окремими положеннями: склад загальновиробничих витрат, базу їх розподілу, рахунок обліку, терміни розподілу, можливі об'єкти віднесення загальновиробничих витрат.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Собченко А. М. Особливості організації обліку витрат на виробництво продукції рослинництва / А. М. Собченко. [Електронний ресурс] // Економіка і суспільство. – 2016. – № 2. – Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/123.pdf/

3. Спрощена система оподаткування – 2016 для сільськогосподарських товаровиробників від 3 лют. 2016 р. [Електронний ресурс] / Асоціація платників податків України. – Режим доступу : <http://www.appu.org.ua/news/-2016-00019>.

Науковий керівник – Остапенко Т. М., к.е.н., доцент.

Орехівська Тетяна Сергіївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВИТРАТ ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

В умовах політичної та економічної нестабільності, швидких темпів змін у законодавчо-нормативній базі країни вже не актуальним є питання застосування методології обліку витрат та виходу продукції рослинництва (однієї з найважливіших ділянок обліку для с.-г. підприємств) за стандартами, які використовувалися раніше. При визначенні основних елементів облікової політики щодо даної теми дослідження необхідно в першу чергу дослідити визначення облікової політики, які наводяться різними джерелами та скомпонувати їх в єдине ціле, визначити основні елементи та відповідні розділи облікової політики щодо даної теми дослідження.

Метою даної публікації є визначення облікової політики та її основних елементів щодо витрат та виходу продукції рослинництва в сучасних умовах.

Для початку розглянемо та скомпонуємо визначення терміну «облікова політика» з різних джерел. В ході дослідження вітчизняної нормативно-правової бази було виявлено, що Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [1] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2] дають таке визначення облікової політики: «Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності». А от щодо вітчизняних дослідників, то, наприклад, Івахненко С. В. наводить таке визначення: «Облікова політика – це таке тлумачення і застосування рекомендованих принципів обліку, що задовольняє потреби підприємства або потреби його управління» [3]. Найбільш чітке визначення, на нашу думку, подано в нормативно-правових актах. Але вважаємо за потрібне доповнити його так: «Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, їх тлумачення та варіанти застосування для задоволення потреб підприємства та власне управління ним».

Облікова політика підприємства є розпорядчо-обліковим документом, обов'язковість складання якого зазначена у ст. 8 п. 5 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[4]. Тому, вважаємо за доцільне сформулювати основні елементи облікової політики, які матимуть безпосередній вплив на облік витрат виробництва продукції рослинництва с.-г. підприємствами. Перш за все, для коректного обліку витрат та виходу продукції рослинництва необхідно зазначити в обліковій політиці:

- 1) об'єкти бухгалтерського обліку витрат (за центрами виникнення або за об'єктами обліку);
- 2) методи обліку витрат (попроцесний, позамовний, попередільний,

нормативний, котловий);

3) перелік та склад статей калькуляції витрат, пов'язаних з біологічними перетвореннями біологічних активів;

4) база розподілу загальнопромислових витрат на кожен об'єкт витрат рослинництва;

5) оцінка зворотніх відходів та супутньої продукції від виробництва продукції рослинництва (за ціною продажу, шляхом коефіцієнтного розподілу між основною та супутньою продукцією);

6) методи оцінки запасів продукції при її вибутті (ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів, ФІФО, ціни продажу);

7) методи розподілу транспортно-заготівельних витрат (за середнім відсотком, за методом прямого списання);

8) методи оцінювання незавершеного виробництва (ФІФО, середньої зваженої).

Важливе значення в обліковій політиці витрат та виходу продукції рослинництва мають також Додатки до Наказу про облікову політику. Адже в ході виробничої діяльності с.-г. підприємства використовують документальне відображення руху продукції рослинництва та пов'язаних з ним витрат. Тому, на нашу думку, застосування первинних документів також необхідно зазначити в Наказі про облікову політику, перелік яких доцільно відображати в Додатках до нього.

Таким чином, питання витрат на виробництво продукції для сільськогосподарських підприємств вимагає вивчення та розробки багатьох необхідних елементів в обліковій політиці, з метою правильної організації бухгалтерського обліку не лише на рівні галузі, але й безпосередньо на самому підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://search.ligazakon.ua>.

2. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Мін. фінансів України № 73 від 7 лют. 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua>.

3. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посіб. – 4-те вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2008. – 343 с.

4. Озеран В.О., Чік М.Ю. Формування облікової політики щодо витрат на підприємствах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uzhnu.edu.ua>.

Науковий керівник - Ходаківська Л. О., к.е.н., доцент.

Плаксієнко Валерій Якович,
доктор економічних наук, професор,
Фисун Анна Володимирівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальність «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Економічна трансформація - це безперервний процес видозмін, перетворення структур, форм і способів економічної діяльності. У сучасному світі інтенсивно відбувається становлення і функціонування глобальної економіки сталого розвитку. А це, в свою чергу, потребує адекватного вимірювання фактів господарської діяльності в усіх країнах світу [1].

Відповідно розвиток бухгалтерського обліку можна розглядати як його зміну, удосконалення в порівнянні з існуючими його станом. Потреба в удосконаленні існуючого стану будь-якого об'єкта виникає у тому випадку, коли цей об'єкт перестає відповідати вимогам його користувачів. Безпосередніми користувачами системи бухгалтерського обліку, перш за все, є керівники та управлінці на всіх рівнях управління підприємства. Нині з посиленням впливу глобалізації вітчизняна система бухгалтерського обліку поступово зникає і на її зміну приходить інша облікова система, яка є новою і не відповідає інтересам і потребам управління.

В умовах глобалізації виникають і інші користувачі системи бухгалтерського обліку - глобальні. Згідно вищесказаного виникає необхідність у розгляді питання стосовно впливу процесів глобалізації на розвиток бухгалтерського обліку в Україні. Аналізуючи сучасних науковців з приводу глобалізації на розвиток бухгалтерського обліку, бачимо існування різних точок зору. На думку одних науковців, реформування бухгалтерського обліку та приведення його до вимог міжнародних стандартів сприяє його розвитку, інших - реформування вітчизняного бухгалтерського обліку та його стандартизація у відповідності до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку - не сприяє. Поділяючи точку зору останніх, потрібно зазначити, що бухгалтерський облік починає змінюватися на користь глобальних користувачів - світових організацій, при цьому потреби та вимоги до бухгалтерського обліку безпосередніх користувачів-управлінців залишилися неврахованими, що знижує ефективність управління підприємством [2].

Сучасні глобалізаційні процеси в економіці надають нові можливості для України та її регіонів. Разом з тим, інтеграція України у світовий економічний простір може завдати суттєвих негативних соціально-економічних наслідків для тих регіонів, які не виробили власної стратегії конкурентоспроможності. Особливо вагомим є це завдання в умовах загострення глобальної конкуренції, нав'язування інтеграційних правил поведінки, застосування загальних для всіх суб'єктів конкурентної боротьби принципів, правил і норм.

Дослідженню питань розвитку бухгалтерського обліку та питань глобалізації присвячено велику кількість праць як зарубіжних, так і сучасних вчених-економістів та бухгалтерів, зокрема Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, В. М. Жука, Г. Г. Кірейцева, О. П. Петрука, М. С. Пушкаря, Н. М. Малюги, П. Т. Саблука та інших.

Узагальнюючою концептуальною основою побудови бухгалтерського обліку в умовах глобалізації, на наше переконання, має стати конвергенція як процес узгодженого зближення національних і міжнародних систем бухгалтерського обліку до єдиних Всесвітніх стандартів фінансової звітності (або оновлених МСФЗ), що визначатимуть єдині принципи, загальні підходи в галузі бухгалтерської науки, практики та професії [3].

На сьогоднішній день політику в данному питанні визначають два центри: IAS (International Accounting Standards) – Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – Лондонський офіс; GAAP US (Generally Accepted Accounting Principles) – загальноновизнані облікові принципи США.

Альтернативою МСФЗ є система стандартів фінансового обліку в США (GAAP US), розробкою яких займається Рада із стандартів фінансового обліку (FASB – Financial Accounting Standards Board). У США систему національних загальноновизнаних стандартів бухгалтерського обліку й звітності, які добровільно застосовувалися великими компаніями, представленими на фондових біржах почали розробляти ще на початку 30-х років. Саме на цій основі згодом виникла система GAAP US, що дійшла до наших днів [4].

В кінці хотілося підкреслити, що недосконалість науково-теоретичного та нормативного підґрунтя облікового забезпечення розвитку економіки України є реальною загрозою успішного виконання ним провідної місії в національній та глобальній економіці. В глобальному бухгалтерському середовищі «правила гри» оновлюють представники сильніших економік, компанії яких і фінансують роботу розробників стандартів, такий стан речей дає підстави вважати, що найближчим часом спостерігатиметься посилення конвергенції між стандартами, а Україна і світ знову будуть змушені реагувати на нові вимоги оновлених міжнародних стандартів.

Список використаних джерел:

1. Сопко В. Глобалізаційні процеси та їх вплив на бухгалтерський облік / В. Сопко // Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. - № 5. - С. 4.
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2008 / перекл. з англ. за ред. С. Ф. Голова. - К. : ФПБАУ, 2008. - 1270 с.
3. Mason A.K. The Development of International Financial Reporting Standards International Center for Research in Accounting, University of Lancaster, 1978. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifac.org>.
4. Офіційний сайт Міжнародної федерації бухгалтерів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifac.org>.

Романченко Юлія Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Бойко Оксана Сергіївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальність «Облік і аудит»,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ ФІЗОСІБ-ЄДИННИКІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ РЕЄСТРАТОРІВ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Відповідно до закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» № 265 від 06.07.1995 р. [1] реєстратор розрахункових операцій (далі - РРО) – це пристрій або програмно-технічний комплекс, в якому реалізовано фіскальні функції і який призначено для реєстрації розрахункових операцій при продажу товарів (наданні послуг), та/або реєстрації кількості проданих товарів (наданих послуг).

Реєстратори розрахункових операцій (РРО) застосовуються фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності або юридичними особами (їх філіями, відділеннями, іншими відокремленими підрозділами), які здійснюють операції з розрахунків у готівковій та/або в безготівковій формі (із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо) при продажу товарів (наданні послуг) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг.

Не всі операції з коштами, які здійснює єдинник, потребують застосування РРО. Так, згідно зі ст. 2 Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [1], РРО застосовується тільки при використанні розрахункових операцій, до яких відносяться:

- приймання від покупця готівки та видача йому готівки за повернутий товар (ненадану послугу);
- приймання від покупця безготівкових коштів із використанням платіжних карток і повернення коштів у банк покупця при поверненні товару (відмова від послуги);
- приймання від покупця платіжних чеків, жетонів.

Таким чином, РРО не застосовується при таких видах безготівкових розрахунків:

- перерахування грошей із рахунка покупця на рахунок продавця;
- унесення покупцем готівки в касу банку для подальшого зарахування на рахунок продавця (п. 2.5 Положення № 637 [3]).

РРО застосовується тільки при продажу товарів у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, а також при здійсненні операцій із прийманням готівки для подальшого переказу [1]. Під ці операції підпадає насамперед діяльність із прийманням платежів із застосуванням програмно-технічних комплексів самообслуговування.

У відношенні фізосіб-єдинників п. 296.10 Податкового кодексу України

[2] передбачено, що:

- єдинники першої групи РРО не застосовують;
- єдинники другої і третьої груп, незалежно від обраного ними виду діяльності, зобов'язані застосовувати РРО, якщо їх дохід протягом поточного календарного року перевищить 1 млн грн.

Незастосування РРО можливе тільки у двох випадках:

- якщо продаються товари тими фізособами-підприємцями, які можуть застосовувати РРО на підставі Податкового кодексу України, відповідно до п. 296.10 Податкового кодексу України тільки для єдинників;
- якщо в місці отримання товарів операції з розрахунками в готівковій формі не здійснюються (оптова торгівля) (пп.12 Податкового кодексу України).

Отже, фізособи-єдинники залежно від свого статусу, обсягу річного доходу та виду діяльності зобов'язані застосувати РРО при здійсненні ними операцій, віднесених діючим законодавством до розрахункових.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» № 265 від 23 лип. 2015 р. / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://chp.com.ua/documents>.
2. Податковий кодекс України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : [www//rada.gov.ua](http://rada.gov.ua).
3. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою НБУ від 15 груд. 2004 р. № 637 / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://chp.com.ua/documents/normativnye>.

Сергеева Тетяна Валеріївна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр» спеціальність «Облік та аудит»
Сазонов Владислав Андрійович,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік та аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ

Успішний розвиток підприємницької діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта неможливий без належного забезпечення процесу фінансово-економічного регулювання його діяльності, одним із інструментів якого є облікова політика. Наразі облікова політика підприємства - це сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [2]. Тому, крім методичної складової облікової політики, доцільним є дослідження її організаційної й технологічної складової у процесі відображення інформації

щодо розрахунків з дебіторами.

Особливості створення облікової інформації на конкретному підприємстві знаходять своє відображення у Наказі про облікову політику - розпорядчому документі, що містить відомості про обрані елементи облікової політики, які регламентуються відповідними нормативно-правовими актами. Своїм підписом керівник підприємства затверджує наказ про облікову політику і несе відповідальність за його зміст.

У Наказі про облікову політику необхідно передбачити наступні елементи обліку щодо дебіторської заборгованості: розмежування видів діяльності; віднесення заборгованості до сумнівної; порядок створення резерву сумнівних боргів; порядок віднесення отриманих векселів до фінансових або товарних; порядок списання дебіторської заборгованості [1].

Таким чином, облікова політика є важливим чинником організації та вдосконалення фінансового, управлінського та податкового обліку на підприємстві. Її вимоги є обов'язковими для використання в роботі, як обліковим персоналом, так і іншими категоріями керівних працівників.

Для надання пропозицій щодо облікової політики дебіторської заборгованості доцільним є розгляд основних проблемних питань, що виникають при відображенні в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності дебіторської заборгованості та реалізованої продукції (рис. 1).

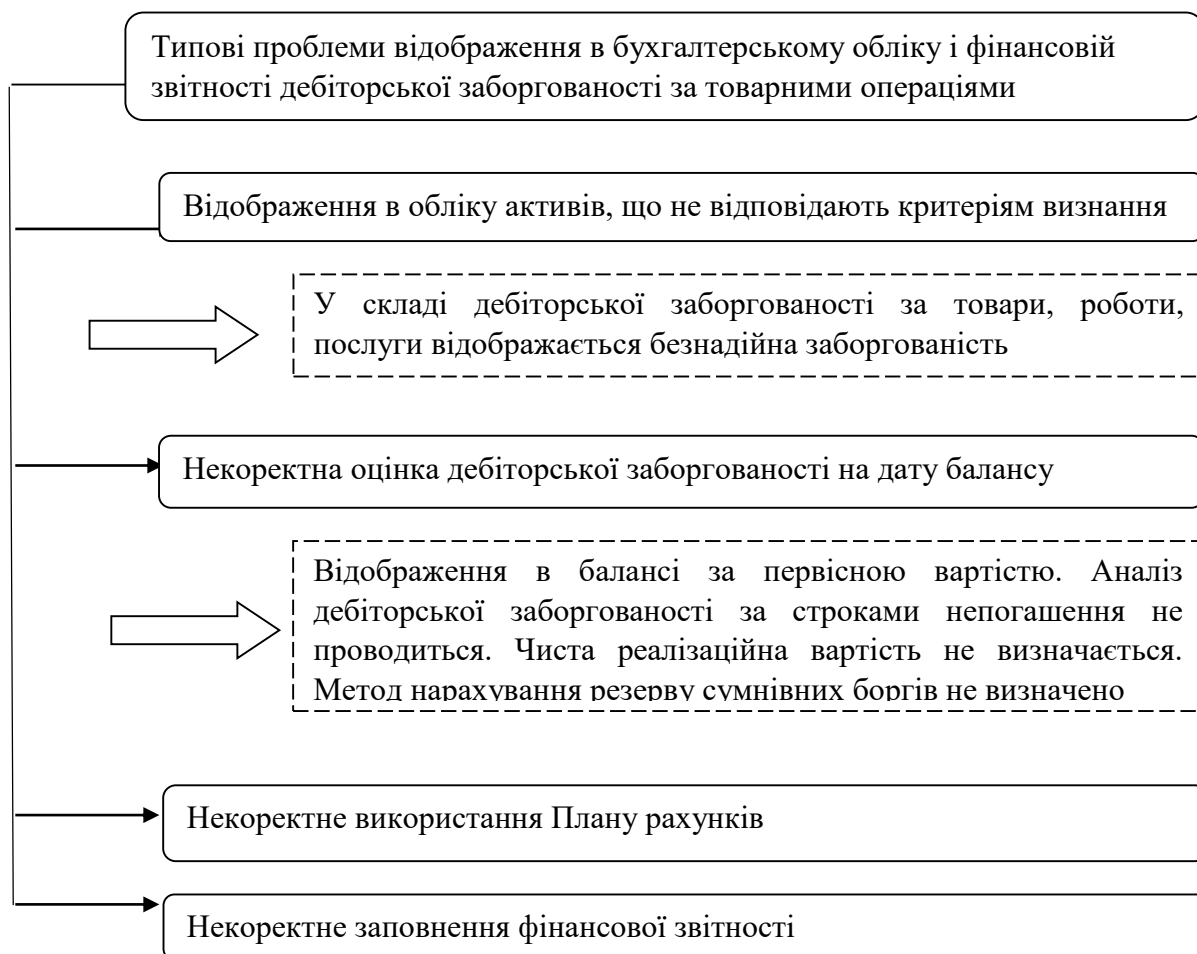

Рис. 1. Питання які враховують при формуванні облікової політики

Згідно з чинним законодавством продукція вважається реалізованою після передачі її покупцеві й оформлення відповідних розрахункових документів. Положенням «Про форму та зміст розрахункових документів», затвердженим наказом Міністерства фінансів України № 13 від 21.01.2016 р., визначено форми і зміст розрахункових документів, які повинні видаватися при здійсненні розрахунків суб'єктами підприємницької діяльності для підтвердження факту продажу сільськогосподарської продукції.

Враховуючи особливості організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості та проблемні питання щодо її реальної оцінки, формування резерву сумнівних боргів і відображення операцій з дебіторською заборгованістю на бухгалтерських рахунках, розглянемо необхідну змістову наповненість елементів облікової політики табл. 1.

Таблиця 1

Елементи облікової політики підприємства щодо обліку дебіторської заборгованості

Елемент облікової політики	Характеристика елемента облікової політики
1	2
1. Види діяльності підприємства	Необхідно чітко визначити види діяльності, якими займається підприємство, від цього залежить вибір заборгованості на яку нараховується резерв. Окремо зазначити перелік видів діяльності, що входять до операційної, фінансової та інвестиційної.
2. Форма ведення обліку	Зазначення форми ведення бухгалтерського обліку, що безпосередньо впливає на сукупність та послідовність використання облікових реєстрів.
3. Визнання та оцінка дебіторської заборгованості	Визнання дебіторської заборгованості як активу здійснюється, якщо: існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигід; сума дебіторської заборгованості може бути достовірно визначена. У випадку із заборгованістю покупців та замовників додаються ще дві умови: покупцеві передані ризики і вигоди, пов'язані з правом власності на актив; підприємство продавець не здійснює надалі управління та контроль за реалізованим активом. Передбачити в наказі додатково умови застосування оцінки заборгованості за справедливою вартістю, що відповідає вимогам концепції управління вартістю підприємства.
4. Класифікація та аналітика дебіторської заборгованості	Необхідно передбачити та закріпити в Наказі перелік класифікаційних ознак та види, на які поділяється дебіторська заборгованість для тих чи інших управлінських потреб та вказати відповідно до обраної класифікації розрізи аналітики для обліку заборгованості.
5. Визнання заборгованості сумнівною	Зазначаються критерії визнання дебіторської заборгованості сумнівною і джерела отримання інформації, а саме: прострочення боржником терміну погашення; порушення справи про визнання боржника банкрутом.
6. Період та метод нарахування резерву сумнівних боргів	Визначити термін проведення інвентаризації дебіторської заборгованості для створення резерву сумнівних боргів: на початку чи в кінці року. Зазначається вид методу нарахування резерву, а також терміни та підстави його нарахування: – на підставі платоспроможності окремих дебіторів; – на підставі класифікації дебіторської заборгованості за термінами її виникнення.

1	2
7. Визнання заборгованості безнадійною	Визначаються критерії віднесення дебіторської заборгованості до безнадійної відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства.
8. Порядок списання безнадійної заборгованості	Зазначити порядок, за яким списується безнадійна заборгованість, зокрема закріпити в Наказі, що заборгованість списується з балансу відповідно до розпорядження керівника на підставі проведеної інвентаризації та письмового обґрунтування доцільності списання.

Водночас для більш повного відображення інформації щодо дебіторської заборгованості необхідно наказ про облікову політику доповнити додатками, зокрема: положення про службові відрядження працівників підприємства; витяг з робочого плану рахунків; посадова інструкція бухгалтера по веденню розрахункових операцій; реєстри аналітичного обліку дебіторської заборгованості; порядок створення та використання резервів підприємства (зокрема резерву сумнівних боргів) та графік документообороту.

Отже, узагальнюючи вищевикладене щодо обліку дебіторської заборгованості в контексті формування облікової політики можна запропонувати наступні рекомендації [1]:

- необхідно приділити увагу організації обліку дебіторської заборгованості та доповнити облікову політику елементами, що дасть змогу вчасно виявити проблемні моменти та вжити заходи щодо відновлення платоспроможності дебіторів;

- оцінювати дебіторську заборгованість виходячи із критерію поділу її на монетарну та немонетарну: першу оцінювати у момент визнання за справедливою вартістю, а на звітну дату - за найменшою з двох оцінок: чистою реалізаційною вартістю або справедливою вартістю; другу оцінювати залежно від обміну на подібні і неподібні активи (справедлива вартість);

- резерв сумнівних боргів варто формувати у розрізі кожного з боржників, за термінами непогашеннями дебіторської заборгованості та залежно від розмірів підприємства та обсягів діяльності.

Список використаних джерел:

1. Грабчак Д. В. Проблеми реструктуризації дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства за умов нестабільного зовнішнього середовища / Д. В. Грабчак // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. – № 6. – С. 133 – 136.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 лип. 1999 р., із змінами [Електронний ресурс] // Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс]

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» № 237 від 8 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Науковий керівник - Яловега Л.В. к.е.н., доцент.

Скрипник Галина Миколаївна,

Здобувач СВО «Магістр» спеціальності «Облік і оподаткування»

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [5].

Елементи облікової політики щодо основних засобів встановлюються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [5], Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [4], Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку основних засобів [2], Методичними рекомендаціями щодо облікової політики підприємства [3] (табл. 1).

Наступним елементом облікової політики підприємства щодо основних засобів є самостійне встановлення підприємством строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів.

При визначенні строку корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів слід ураховувати:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається; правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів переглядається в разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання.

Залежно від того зменшує чи збільшує свою вартість у часі конкретний об'єкт основних засобів, за допомогою зазначеного елемента облікової політики можна впливати на зміну первісної вартості об'єкта основних засобів.

Елементи облікової політики щодо основних засобів

Елементи облікової політики	Альтернативні варіанти	Коментар
<i>щодо власних основних засобів</i>		
Виокремлення об'єкта основних засобів	Самостійно встановлюється підприємством	Обираючи стратегію «максимізації прибутку», у розпорядчому документі про облікову політику варто передбачити елементи облікової політики, що забезпечують «зменшення» витрат підприємства: максимально можливий строк корисного використання об'єктів основних засобів; максимально можливу величину ліквідаційної вартості; прямолінійний метод нарахування амортизації. Вартісно-орієнтоване управління, спрямоване на «зростання» витрат підприємства, тому у розпорядчому документі про облікову політику варто зазначити найкоротший строк корисного використання; обрати один із «прискорених» методів нарахування амортизації; визначити мінімальну величину ліквідаційної вартості основних засобів. Встановлення критерію суттєвості та порядок проведення переоцінки також може бути підпорядкованим обраній стратегії управління. Періодичність сум дооцінки основних засобів активів до нерозподіленого прибутку може вплинути на показники проміжної звітності, що може бути важливим для підприємства
Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів	Самостійно встановлюється підприємством	
Ліквідаційна вартість об'єкта основних засобів	Самостійно встановлюється підприємством	
Методи нарахування амортизації основних засобів	– прямолінійний; – зменшення залишкової вартості; – прискореного зменшення залишкової вартості; – кумулятивний; – виробничий	
Поріг суттєвості для проведення переоцінки	Порогом суттєвості для проведення переоцінки або відображення зменшення корисності об'єктів основних засобів може прийматися величина, що дорівнює: – 1 відсотку чистого прибутку (збитку) підприємства; – величина, що дорівнює 10-відсотковому відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості	
Періодичність зарахування сум дооцінки основних засобів активів до нерозподіленого прибутку	Самостійно встановлюється підприємством	

Найбільш повне розкриття інформації щодо основних засобів та інших необоротних матеріальних активів в наказі про облікову політику дозволить усім зацікавленим користувачам упевнитись, що звітність підприємства містить достовірну інформацію, яка відповідає обраним обліковим принципам і реально відображає фінансове становище і результати діяльності підприємства [1].

Таким чином, в Наказі про облікову політику щодо основних засобів необхідно відображати усі принципи питання, відповідальність за визначення яких, згідно з законодавством, покладена на власника підприємства. Тому до формування облікової політики необхідно підходити виважено і відповідально. Обґрунтування вибору елементів облікової політики стосовно основних засобів підвищить рівень достовірності та корисності обліково-економічної інформації.

Список використаних джерел:

1. Кулик В. А. Облікова політика підприємства : [посіб.] для самостійного

вивчення студентами спеціальності «Облік і аудит» за КМСОНП ПУЕТ / В. А. Кулик, Ю. О. Ночовна. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 183 с.

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30 вер. 2003 року № 561 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : Наказ Міністерства фінансів України 27 черв. 2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://buhgalter911.com>.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» : Наказ Міністерства фінансів України від 28 лип. 2000 р. № 181 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27 квіт. 2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Науковий керівник – Ходаківська Л. О., к. е. н., доцент.

Смірнова Євгенія Сергіївна,

здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ВИЗНАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ВИТРАТ ЗА МСБО ТА ПСБО

В сучасних несприятливих економічних умовах та загостренні кризи, облік витрат на підприємстві є пріоритетним напрямом, оскільки надає можливість формування достовірного результату його діяльності та визначення перспектив, а від якості отриманої керівництвом фінансової інформації залежить прийняття управлінського рішення.

Проблеми та перспективи удосконалення бухгалтерського обліку в Україні на основі МСБО досліджували такі науковці, як: Бутинець, С. Голов, О. Губачова, В. Костюченко, Ю. Кузьмінський, В. Пархоменко, В. Сопко, В. Швець та інші. Однак ряд важливих питань методології й організації бухгалтерського обліку в сучасних умовах залишаються не вирішеними повною мірою.

За НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» витрати визначаються як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу [1].

У міжнародній практиці витрати не регулюють окремі МСБО, однак основи даного поняття розкривають МСБО 1 «Подання фінансової звітності»

[3], МСБО 2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби», МСБО 18 «Дохід», МСБО 23 «Витрати на позики», МСБО 38 «Нематеріальні активи» та ін.; МСФЗ (IAS) 2 «Запаси», МСФЗ (IAS) 16 «Основні засоби» та ін.

Оскільки окремого МСФЗ «Витрати» не існує, основні положення, що визначають методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства, розкриваються у Концептуальних основах фінансової звітності, відповідно до яких, витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам [4].

Узагальнюючи викладений вище матеріал, порівняємо умови визнання витрат, наведених у П(С)БО 16 «Витрати» [2] та Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика витрат по МСБО та П(С)БО

Ознака порівняння	МСБО	П(С)БО
1	2	3
Стандарт який регламентує	Єдиного спеціалізованого стандарту немає	П(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
Визначення терміну	Витрати – це зменшення економічних вигід протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або зменшення активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілу між учасниками акціонерного капіталу	Витрати – зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу
Класифікація та групування витрат	МСБО виходять із існування загально-прийнятої практики розмежування в звітності статей витрат, які виникають в процесі звичайної діяльності та статтями витрат, які не пов'язані із звичайною діяльністю	Витрати класифікуються в залежності від виду діяльності, від якої вони виникли за економічними елементами і статтям витрат. А також виділяють прямі й непрямі витрати, змінні й постійні, одноелементні і комплексні, поточні витрати, витрати минулих і майбутніх періодів, продуктивні, не продуктивні
Визнання витрат	По МСБО витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками по конкретних статтях доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій	Витрати визнаються у звітності в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди

1	2	3
Оцінка витрат	У МСФЗ відсутні спеціально викладені в окремому стандарті правила відносно оцінки витрат організації, але в деяких стандарти, містяться положення, що визначають оцінку відповідних витрат, що визначаються і звіті про прибутки і збитки	У П(С)БО відсутні спеціальні, викладені в окремому узятому стандарті правила відносно оцінки витрат організації, але стандарти указують на деякі особливості оцінки витрат

Таким чином, за результатами критичного аналізу методологічних аспектів обліку процесів виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг), згідно національних та міжнародних стандартів не виявлено суттєвих відмінностей у підходах до їх оцінки та обліку. Разом з тим, певні питання, що стосуються практичного застосування стандартів дещо відрізняються від прийнятих на міжнародному рівні, оскільки враховують вітчизняну специфіку, тому деякі аспекти обліку доходів та витрат від реалізації продукції (робіт, послуг) за міжнародними стандартами не висвітлюються у П(С)БО.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

Науковий керівник - Левченко З. М., к.е.н., доцент, професор кафедри.

Собченко Аліна Миколаївна,
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З БІОЛОГІЧНИМИ АКТИВАМИ ТВАРИННИЦТВА

Організація документального оформлення важлива на всіх стадіях процесу життєдіяльності будь-якого суб'єкту господарювання. Вона підтверджує здійснення господарської операції, реєстрація якої обов'язково підтверджується в обліку підприємства оформленням первинного документа. В

діяльності сільськогосподарських підприємств здійснення відповідного бухгалтерського запису має свої особливості відображення біологічних активів, а особливо біологічних активів тваринництва.

Вітчизняні підприємства у процесі утримання та вирощування тварин переводять з однієї статеві-вікової (облікової) групи в іншу. Кількість облікових груп залежить від виду тварин (ВРХ, свині, вівці, птиця тощо), спеціалізації, розмірів підприємства. Тварини переводять з однієї групи в іншу з настанням відповідної вікової групи тварин, за таким порядком: телята до 1 року переводять у групу: телиці від 1 до 2 років осіменені; телиці від 1 до 2 років неосіменені, а телиці від 1 до 2 років осіменені, бугайці на плем'я в основне стадо. Поросята від 2 до 4 місяців відносять до: свинки ремонтні; кнурці ремонтні; тварини на відгодівлі, а дорослі свинки ремонтні переводять в очікувані свиноматки, свиноматки перевіювані в основні свиноматки, Кнурці ремонтні в очікувані кнурці, Кнурці перевіювані в основні кнури. Ягнята чи козлята народження звітного року переводять в групу молодняк овець, кіз, тоді як молодняк овець народження минулого року в основне стадо [4].

Технологічний процес бухгалтерського обліку розпочинається з виявлення, вимірювання та реєстрації фактів, подій з метою отримання інформації про господарські операції [5]. Основними нормативними документами в Україні, що визначають порядок здійснення господарських операцій з біологічними активами на підприємствах сільського господарства є: П(С)БО 30 «Біологічні активи» [1] та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів [3].

При переведенні тварин з однієї групи в іншу складають Акт на переведення тварин з групи в групу в межах поточних біологічних активів (ф. № ПБАСГ-9, затверджена наказом № 73). Цей документ є універсальним, він використовується всіма видами і обліковими групами тварин, у тому числі при переведенні в основне стадо тварин, які обліковуються в складі поточних БА після переводу в основне стадо (птиці, звірі, кролі, ягнята).

Але при переведенні в основне стадо тварин, яких обліковують у складі довгострокових БА (ВРХ, свині, коні), використовують Акт приймання довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада) (ф. № ДБАСГ-2, затверджена наказом № 73). За своєю формою він майже ідентичний до Акта переведення. Акт приймання та Акт переведення складають зоотехнік, завідувач ферми або бригадир у день переведення тварин з однієї групи в іншу. У них зазначають:

- облікову групу, з якої та в яку переведено тварин (наприклад, із групи вирощування та відгодівлі в доросле стадо);
- ідентифікаційний (інвентарний номер), стать, масть та інші особливості тварини;
- час народження;
- кількість голів;
- вагу;
- балансову вартість;

– прізвище, ім'я, по батькові особи, за якою закріплені тварини.

У випадках, коли тварин передають у групу або переводять в основне стадо, що знаходиться на іншій фермі, Акти складають у двох примірниках (один – для ферми, з якої переводять, другий – для ферми, на яку переводять). Якщо тварин переводять у межах однієї ферми, Акт складають в одному примірнику. Правильність здійснення цих господарських операцій підтверджує своїм підписом особа, яка прийняла тварин під свою матеріальну відповідальність. Належно оформлені Акти приймання підписують керівник структурного підрозділу, завідувачем фермою. Дані Акта приймання використовують для обліку тварин у Книзі обліку руху тварин і птиці на фермі (ф. № ПБАСГ-12) і зоотехнічного обліку. Наприкінці місяця Акти разом зі Звітом про рух тварин і птиці на фермі (ф. № ПБАСГ-13) передають до бухгалтерії підприємства, де їх використовують для відображення операцій щодо руху тварин у реєстрах бухгалтерського обліку.

Отже, своєчасне та правильне складання первинної документації з обліку поточних біологічних активів тваринництва дозволить забезпечити підприємство цілісною та достовірною інформацією для прийняття раціональних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: наказ Міністерства фінансів України № 790 від 18 лист. 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05>.

2. Міжнародний стандарт фінансової звітності 41 «Сільське господарство» [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://minfin.gov.ua/control/publish/artide/main?artid=92410&cat_id=9240.

3. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: наказ Міністерства фінансів України № 1315 від 29 груд. 2006 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.uazakon.com/documents/date_bu/pg_gwscwwr/index.

4. Стадник С. Облік списання безнадійної дебітори / С. Стадник // Все про бухгалтерський облік. – 2016. – № 44 (2401). – С. 6-12.

5. Швець В. Г Теорія бухгалтерського обліку : [підручник] / В.Г Швець. [Електронний ресурс]: – К. : Знання, 2004. – 447 с. – Режим доступу: <http://books.efaculty.kiev.ua>.

Тищенко Ірина Леонідівна,
здобувач СВО «Спеціаліст» спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу є наявність і раціональне використання виробничих запасів. Практика показує, що процес обліку використання виробничих запасів все ж таки є трудомісткою

ділянкою. Тому не дивно, що на багатьох підприємствах спостерігаються певні недоліки, а на деяких – запущеність обліку, що призводить до великих втрат запасів. Все це зайвий раз підтверджує, що до цього часу залишаються невирішеними багато важливих питань, пов'язаних з розробкою науково обґрунтованої системи обліку використання виробничих запасів [1].

Проблеми обліку запасів на підприємстві є актуальними, оскільки на сьогоднішній день важливим є вирішення питання пристосування сучасної системи обліку виробничих запасів до вимог оптимізації оперативності та достовірності надання інформації для потреб менеджменту з метою управління такими активами та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання в цілому. Саме тому питання удосконалення бухгалтерського обліку виробничих запасів залишається актуальним.

Проблемам обліку виробних запасів приділяється значна увага, оскільки від організації їх обліку залежить як розвиток підприємства, так і розвиток економіки країни в цілому. Необхідною умовою підтримання виробничого процесу є наявність достатньої кількості виробничих запасів [2].

До негативних аспектів обліку виробничих запасів можна віднести:

– складність визначення справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів, що полягає у використанні підприємствами бартерного обміну, більше того, обміну на неподібні активи;

– низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;

– невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів;

– обмеженість контролю використання виробничих запасів;

– застосування підприємствами застарілих галузевих нормативно-правових актів з обліку і контролю виробничих запасів;

– відсутність комплексного поєднання всіх видів обліку підприємства для забезпечення керівництва підприємства необхідною управлінською інформацією [3].

Для організації безперебійного постачання, розміщення, зберігання і видачі виробничих запасів потрібно правильно організувати складське господарство, тому що в діяльності підприємства не завжди можна добитися повного узгодження темпів постачання матеріальних ресурсів, темпів виробництва і збуту готової продукції. Тому доцільно контроль за запасами проводити у відповідності з наступними принципами:

1) завозити матеріали необхідно лише ті, що використовуються у виробництві;

2) розмір запасу кожного виду сировини та матеріалів встановлювати з урахуванням середнього виробничого запасу, який містить поточну потребу, підготовчий та гарантійний запаси;

3) зберігання запасів організовувати за сучасними ресурсозберігаючими технологіями;

4) запаси повинні підлягати повному обліку, маркуванню та

етикетуванню [4, с. 212].

Для розв'язання негативних аспектів з питань обліку запасів зумовило вихід на якісно новий рівень побудови обліку запасів, значно підвищить їх роль в управлінні підприємством. Для вирішення даних проблем необхідно здійснювати такі організаційні заходи:

1) підвищити оперативність інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яка забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;

2) обґрунтувати категорійний апарат терміну «виробничі запаси», їх класифікації та складу;

3) удосконалити систему автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтувати раціональні методи проведення інвентаризації виробничих запасів, оскільки успішне функціонування підприємств залежить насамперед не тільки від удосконалення внутрішньогосподарської діяльності взагалі, а й від того, наскільки розвинута система автоматизації їхньої діяльності;

4) узгодити механізми бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів та обґрунтувати систему обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;

6) чітко організувати обліково-контрольні процедури руху запасів підприємства (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

Підводячи підсумок, можемо сказати, що облік виробничих запасів – складний і трудомісткий процес, ведення якого повинно трансформуватися разом зі змінами законодавчої бази та удосконалюватися за рахунок закордонного досвіду, а реалізація вище перелічених напрямів розв'язання питань з удосконалення обліку запасів призведе до значного підвищення результативності використання та підвищення фінансово-економічної показників.

Список використаних джерел:

1. Янчук В. І. Сучасні проблеми та напрямки вдосконалення ведення обліку виробничих запасів на підприємстві / В. І. Янчук, О. В. Кипоренко // Збірник наукових праць ВНАУ – 2012. – № 3 (69). – С. 229-234.

2. Шинкарьова Ганна Проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах України / Г. Шинкарьова, М. Подопригора // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/36_PVMN_2012/Economics/7_123882.doc.htm

3. Світлична В. Ю. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України [Електрон. ресурс] / В. Ю. Світлична. – Режим доступу : http://www.economy-confer.com.ua/full_article/716.

4. Рибалко О. М. Удосконалення обліку виробничих запасів / О. М. Рибалко, О. В. Болдуєва // Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2008. – № 6. – С. 210-215.

Науковий керівник - Пилипенко К. А., к. е. н., доцент.

Ткаченко Алла Олексіївна,
здобувач вищої освіти ступеня бакалавр спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Однією із складових стабільної та рентабельної роботи підприємства є оптимальна наявність і обіг виробничих запасів. Запаси – це такий вид оборотних засобів, який практично завжди є в тому чи іншому вигляді на будь-якому підприємстві.

Питання, що стосуються класифікації виробничих запасів, знаходяться у центрі уваги таких вчених, як: Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Грабова, М. В. Кужельний, В. Г. Лінник, М. С. Пушкар, В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко. Проте чіткого єдиного підходу, який би задовольняв всі вимоги, досі немає.

Загальноприйнятою є економічна класифікація виробничих запасів за їх призначенням та роллю у виробничому процесі:

1. За призначенням і причинами утворення: постійні – частина виробничих запасів і товарних запасів, що забезпечують безперервність виробничого процесу між двома черговими поставками; сезонні – запаси, що утворюються при сезонному виробництві продукції чи сезонному транспортуванні.

2. За місцем знаходження: складські – запаси, що знаходяться на складах підприємства; у виробництві – запаси, що знаходяться у процесі обробки; в дорозі – продукція, що відвантажена споживачу і ще ним не отримана, знаходиться в дорозі.

3. За рівнем наявності на підприємстві: нормативні – запаси, що відповідають запланованим обсягам запасів, необхідним для забезпечення безперебійної роботи підприємства; понаднормові – запаси, що перевищують їх нормативну кількість.

4. За наявністю на початок і кінець звітної періоду: початкові – величина запасів на початок звітної періоду; кінцеві – величина запасів на кінець звітної періоду.

5. По відношенню до балансу: балансові – запаси, що є власністю підприємства і відображаються в балансі; позабалансові – запаси, що не належать підприємству і знаходяться на ньому через визначені обставини.

6. За ступенем ліквідності: ліквідні – виробничі та товарні запаси, що легко перетворюються на грошові кошти у короткий термін і без значних витрат первісної вартості таких запасів; неліквідні – виробничі та товарні запаси, які неможливо легко перетворити на грошові кошти у короткий термін і без значних витрат первісної вартості таких запасів.

7. За походженням: первинні – запаси, що надійшли на підприємство ззовні від інших підприємств і не підлягли обробці на даному підприємстві; вторинні – матеріали і вироби, що після первинного використання можуть застосовуватись вдруге на підприємстві (відходи виробництва).

8. За обсягом: вільні – запаси, що знаходяться у надлишку на підприємстві; обмежені – запаси, що знаходяться в обмеженій кількості на підприємстві.

9. За сферою використання: у сфері виробництва – запаси, що знаходяться у процесі виробництва (виробничі запаси, незавершене виробництво); у сфері обігу – запаси, що знаходяться в сфері обігу (готова продукція, товари); у невиробничій сфері – запаси, що не використовуються у виробництві.

Наведена класифікація запасів забезпечує виконання основних завдань обліку та контролю запасів, серед яких: раціональне визначення одиниці обліку запасів; організація складського обліку; достовірне визначення первісної вартості запасів; визначення умов переоцінки запасів на дату балансу та методів їх оцінки в разі вибуття; розкриття інформації про запаси у примітках до фінансової звітності [3].

Згідно П(С)БО 9 «Запаси», запаси поділяються на: сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби; незавершене виробництво; готову продукцію; товари; малоцінні та швидкозношувані предмети; молодняк тварин і тварин на відгодівлі, продукцію сільського і лісового господарства [2].

За Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій запаси класифікують за такими групами: виробничі запаси; поточні біологічні активи; малоцінні та швидкозношувані предмети; виробництво; брак у виробництві; напівфабрикати; готова продукція; продукція сільськогосподарського виробництва; товари [1].

Отже, групування виробничих запасів – важлива умова раціональної організації обліку виробничих запасів. Класифікація не лише полегшує роботу працівників бухгалтерії, а й є необхідною для ефективного контролю за станом залишків запасів на складах підприємства в межах потреб, а також за правильним їх використанням у виробництві.

Список використаних джерел:

1. Інструкція про застосування План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20 жовт. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленкова М. І. та ін. / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с.

Науковий керівник – Тютюнник С. В., к. е. н., доцент.

Тріфонова Марина Сергіївна,
Здобувач СВО «Спеціаліст» спеціальності «Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Джерелами створення майна підприємства є власні і позичкові кошти, співвідношення яких розкриває сутність фінансового стану. У свою чергу, вони розподіляються на кошти тривалого і короткотермінового використання. За коштами короткотермінового використання слід здійснювати постійний оперативний контроль, який забезпечуватиме їх своєчасне повернення та оперативну мобілізацію в господарському обороті підприємства.

Кошти тривалого використання називають постійним капіталом, у який входять власний капітал і довготермінові позичкові кошти. Всякий позичковий капітал має термін повернення і тому підлягає оновленню, а, отже, перебуває у постійному русі. Крім цього, до складу власних коштів входять резерви, становлячи їхню найрухомішу частину.

Основну частину у структурі джерел фінансування займає власний капітал - це власні джерела фінансування підприємства, без зазначення терміну повернення, які внесені засновниками підприємства, накопичені впродовж періоду його існування. Основними джерелами інформації для аналізу власного капіталу є:

- Форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»;
- Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів»;
- Форма № 4 «Звіт про власний капітал».

Аналізуючи власний капітал, необхідно дати характеристику зміни його обсягу, структури, динаміки та відповідності до зміни нерозподіленого прибутку. Приріст обсягу і питомої ваги власного капіталу за рахунок реінвестованого прибутку є ознакою економічного зростання підприємства. Для оцінки власного капіталу визначають зміну обсягу та співвідношення основного і оборотного капіталу.

Залежно від мети проведення та виділених кваліфікаційних ознак розрізняють наступні форми аналізу капіталу підприємства (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Основні форми аналізу капіталу підприємства

Ознака	Форми аналізу
1	2
За об'єктами дослідження	- аналіз формування капіталу; - аналіз використання капіталу
Залежно від організації проведення	- зовнішній аналіз; - внутрішній аналіз
За обсягом дослідження	- повний аналіз капіталу; - тематичний аналіз капіталу
За періодами проведення	- попередній аналіз капіталу; - оперативний аналіз капіталу; - ретроспективний аналіз капіталу; - прогнозний аналіз капіталу

1	2
За ступенем деталізації	- аналіз формування і використання капіталу в цілому по підприємству; - аналіз формування і використання капіталу за видами діяльності; - аналіз формування і використання капіталу за структурними підрозділами

Перелік основних напрямків аналізу капіталу подано у табл. 2.

Таблиця 2

Основні напрямки аналізу капіталу підприємства

Напрямок аналізу	Види аналізу
Горизонтальний аналіз	- порівняння показників звітної періоду з показниками попереднього періоду; - порівняння показників звітної року з показниками аналогічного періоду минулого року; - порівняння показників капіталу за ряд попередніх періодів
Вертикальний аналіз	- структурний аналіз капіталу за видами діяльності; - структурний аналіз капіталу за звітний період; - структурний аналіз капіталу за попередній період; - структурний аналіз власного капіталу; - структурний аналіз позикового капіталу
Порівняльний аналіз	- порівняльний аналіз показників капіталу підприємства з середньогалузевими значеннями; - порівняльний аналіз показників капіталу підприємства з конкурентами; - порівняльний аналіз показників капіталу підприємства з оптимальними значеннями; - порівняльний аналіз показників капіталу підприємства із запланованими
Коефіцієнтний аналіз	- розрахунок коефіцієнтів оборотності капіталу; - розрахунок показників рентабельності капіталу

Отже, власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Залежно від ступеню належності, капітал поділяють на власний та позиковий. Необхідність у власному капіталі обумовлена вимогами самофінансування підприємства. Власний капітал є основою економічної та фінансової незалежності підприємства. Однак у процесі аналізу необхідно враховувати, що фінансування діяльності підприємства лише за рахунок власних коштів не завжди вигідне для нього. Крім того, слід мати на увазі, що якщо ціни на фінансові ресурси є невисокими, а підприємство зможе забезпечити більш високу віддачу на вкладений капітал, ніж платить за кредитні ресурси, то, залучаючи позиковий капітал, воно зможе підвищити рентабельність власного капіталу. Отже, фінансовий стан підприємства залежить, у першу чергу, від оптимальності співвідношень між власним і позиковим капіталом.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

Науковий керівник – Нездоймиго О. Є., к.е.н., доцент кафедри.

Тютюнник Юрій Михайлович,
кандидат економічних наук, професор кафедри,
Ігнашкіна Ольга Анатоліївна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

**НАПРЯМИ ГОРИЗОНТАЛЬНОГО І ВЕРТИКАЛЬНОГО АНАЛІЗУ
ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА**

Успішне функціонування підприємства в ринковій економіці можливе лише у разі здійснення безперервного руху грошових коштів. Аналіз грошових потоків дає змогу вивчити їх динаміку, визначити суму перевищення надходжень над витрачаннями, виявити можливості внутрішнього самофінансування. Першочерговими етапами аналізу грошових потоків за інформацією форми № 3 (З-н) «Звіт про рух грошових коштів (за прямим або непрямим методом)» [2] є їх горизонтальний і вертикальний аналіз.

Під час горизонтального аналізу визначають обсяги формування додатного (позитивного) грошового потоку, від'ємного (негативного) грошового потоку та чистого грошового потоку, оцінюють динаміку та тенденції зміни їх величин (за показниками абсолютного приросту, темпів зростання та приросту). Додатний грошовий потік визначається як сума надходжень грошових коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а від'ємний потік – як сума витрачань грошових коштів за відповідними видами діяльності. Горизонтальний аналіз дає змогу:

- визначити джерела надходження грошових коштів для формування додатного грошового потоку, кількісно оцінити обсяги надходження коштів з кожного джерела;

- встановити напрями використання грошових коштів (складові від'ємного грошового потоку), дати оцінку розмірів витрачання коштів за кожним напрямом.

При цьому темп зростання чистого грошового потоку ($T_{ЧГП}$) необхідно зіставити з темпом зростання активів підприємства (T_A) і темпом зростання чистого доходу від реалізації продукції ($T_{ЧД}$). Для нормального функціонування підприємства, підвищення його фінансової стабільності та рівня платоспроможності потрібно, щоб темп зростання чистого доходу був вищим від темпу зростання активів, а темп зростання чистого грошового потоку

випереджав темп зростання чистого доходу:

$$100 < T_A < T_{чд} < T_{чп} . \quad (1)$$

Вертикальний (структурний) аналіз додатного, від'ємного та чистого грошових потоків проводиться:

а) за видами господарської діяльності (операційною, інвестиційною, фінансовою), що дає змогу встановити частку кожного виду діяльності у формуванні додатного, від'ємного та чистого грошових потоків;

б) окремими внутрішніми підрозділами (центрами відповідальності), що покаже внесок кожного з них у формування грошових потоків підприємства;

в) окремими джерелами надходження і напрямками витрачання коштів, що дає можливість встановити частку кожного з них у формуванні загального грошового потоку.

Вертикальний аналіз дає змогу:

- оцінити структуру грошових потоків, тобто розрахувати частку окремих джерел надходження і напрямків витрачання коштів у загальному обсязі та проаналізувати зміни, що відбулися;

- провести ранжирування джерел надходження і напрямків витрачання коштів за вагомістю та порівняти отримані результати.

У процесі аналітичних досліджень необхідно встановити вплив окремих факторів (зовнішніх і внутрішніх) на формування грошових потоків підприємства. До зовнішніх факторів належать: кон'юнктура товарного і фондового ринків; система оподаткування підприємства; сформована практика кредитування постачальників товарно-матеріальних цінностей та покупців продукції; система здійснення розрахункових операцій суб'єктів господарювання; доступність фінансового кредиту. Внутрішніми факторами є: тривалість операційного циклу; сезонність виробництва і реалізації продукції; невідкладність інвестиційних програм; амортизаційна політика підприємства.

У цілому якість управління грошовими потоками підприємства характеризується так [1]:

«добре» – якщо за звітний період чистий рух коштів від операційної діяльності має позитивне значення, а від інвестиційної та фінансової діяльності – від'ємне;

«норма» – якщо за звітний період чистий рух коштів від операційної та фінансової діяльності має позитивне значення, а від інвестиційної діяльності – від'ємне;

«криза» – якщо за звітний період чистий рух коштів від операційної діяльності має від'ємне значення, а від інвестиційної та фінансової діяльності – позитивне.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства / Затверджено наказом Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р. (у редакції наказу Міністерства економіки України № 1361 від 26.10.2010 р.), [Електронний ресурс] / Режим доступу :

<http://www.me.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р., із змінами [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

Тютюнник Юрій Михайлович,
кандидат економічних наук, професор кафедри,
Яреська Олександра Олександрівна,
здобувач СВО магістр спеціальності «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОЦІНЮВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В АНАЛІЗІ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Важливим напрямом аналізу майнового стану підприємства є оцінювання складу, структури, динаміки та стану необоротних активів. Основною особливістю необоротних активів є їх поступове фізичне та моральне старіння – знос. Для відновлення або заміни зношеної частини необоротних активів, у тому числі основних засобів, в бухгалтерському обліку систематично нараховується амортизація. При цьому характеристика функціонального (технічного) стану (за коефіцієнтами зносу і придатності, часткою активної частини основних засобів) є одним із важливих завдань аналізу основних засобів.

Для оцінювання функціонального (технічного) стану основних засобів використовують насамперед коефіцієнти зносу і придатності. Коефіцієнт зносу характеризує частку вартості основних засобів, списану на витрати діяльності, в первісній вартості основних засобів, а коефіцієнт придатності – частку залишкової вартості в первісній вартості основних засобів.

Зниження коефіцієнта зносу (відповідно підвищення коефіцієнта придатності) свідчить про поліпшення функціонального стану основних засобів. Якщо на підприємстві переважає застаріле, зношене фізично і морально обладнання та устаткування, це негативно впливає на рівень і динаміку результативних показників його діяльності, призводить до зниження конкурентоспроможності продукції, зменшує потенційні можливості зростання фондівіддачі.

Разом із тим, аналізуючи показники функціонального стану основних засобів, необхідно враховувати, що зростання коефіцієнта зносу (і, відповідно, зниження коефіцієнта придатності) може бути зумовлено:

- методами нарахування амортизації, що обрані на підприємстві;
- придбанням основних засобів із рівнем зносу більшим, ніж у середньому по підприємству;
- низькими темпами оновлення основних засобів, невиконанням

«Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю»
завдань із введення в експлуатацію нових і модернізації діючих об'єктів основних засобів.

Основними факторами, що впливають на суму нарахованої амортизації за рік, є:

- первісна вартість основних засобів;
- ліквідаційна вартість основних засобів;
- очікуваний строк корисного використання основних засобів;
- обрані на підприємстві методи нарахування амортизації.

Строк корисного використання основних засобів визначається підприємством самостійно з урахуванням [1, с. 74]:

- очікуваного терміну використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичного та морального зносу, що передбачається;
- правових або інших обмежень щодо строків використання об'єкта;
- інших факторів.

Строк корисного використання об'єкта основних засобів може переглядатися у разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання. Нарахування амортизації може здійснюватися з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених ст. 145 Податкового кодексу України [2], крім випадку застосування виробничого методу.

Метод нарахування амортизації основних засобів обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від їх використання. Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» [3] амортизація основних засобів може нараховуватися із застосуванням п'яти альтернативних методів (прямолінійного, виробничого, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного), кожен з яких має ряд переваг і недоліків [1, с. 90].

Показники руху і функціонального стану доцільно розраховувати для усіх виробничих основних засобів, активної їх частини, окремих груп виробничих основних засобів і видів обладнання.

Також для оцінювання технічного стану основних засобів важливим є показник частки активної частини основних засобів у загальній їх вартості, зростання якого є ознакою прогресивності структури основних засобів, підвищення технічної оснащеності підприємства, передумовою більш ефективного використання майна.

Список використаних джерел:

1. Верига Ю. А. Облікова політика підприємства [текст] : навч. посіб. / Верига Ю. А., Кулик В. А., Ночовна Ю. О., Іванюк С. Ю. – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 312 с.
2. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. (зі змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»,

затверджене наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квіт. 2000 р. (зі змін. і доп.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Тютюнник Ірина Юріївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТОЧКИ БЕЗЗБИТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У ринкових умовах забезпечення високого рівня ефективності господарювання посідає центральне місце в економічній політиці держави, формує стратегію діяльності виробничо-господарських структур. Разом з тим, невизначеність перспектив розвитку, дефіцит фінансово-інвестиційних та матеріально-енергетичних ресурсів спонукають вітчизняних та іноземних товаровиробників шукати власні шляхи забезпечення ефективності господарювання, виходячи з реального економічного середовища, яке сформувалося в ході трансформаційних процесів. Тому в сучасних умовах об'єктивно існує необхідність пошуку форм і методів забезпечення беззбиткової діяльності підприємств, яка може бути запорукою їх стабільності в конкурентному ринковому середовищі [2].

Щоб забезпечити беззбиткову роботу підприємства необхідно зробити аналіз критичних співвідношень обсягу виручки та обсягу виробництва (витрат). Це дозволяє визначити обсяг прибутку, при якому підприємство зможе покрити всі свої видатки без отримання прибутку. Величина витрат в точці критичного обсягу виробництва визначається як сума величин фіксованих та змінних витрат, що приходяться на критичний обсяг.

Отже, величина витрат в точці критичного обсягу виробництва повинна відповідати умові беззбитковості – відсутність прибутків та збитків, тобто капітальні витрати на впровадження технології окупаються після виробництва і реалізації певного обсягу продукції [3].

За міжнародною практикою облік витрат прийнято вести, групуючи їх на постійні та змінні. Слід зазначити, що взагалі не існує завжди постійних чи завжди змінних витрат. Одні й ті самі витрати можуть бути в одному випадку змінними, а в іншому – постійними.

Точка беззбитковості характеризує такий обсяг виробництва й реалізації продукції, якому відповідає нульовий прибуток підприємства – виручка від реалізації продукції дорівнює сукупним витратам на її виробництво та реалізацію.

Даний метод побудований на тезі, що зі зростанням обсягів реалізації постійні витрати на одиницю продукції зменшуються. Аналізувати точку беззбитковості можна побудовою графіків, а також за допомогою відповідних математичних розрахунків.

У разі використання графічного методу аналізу точкою беззбитковості вважається точка перетину кривої сукупних витрат і кривої, яка характеризує виручку від реалізації продукції [2].

Розрахунок точки беззбитковості за формулою:

$$Q_b = \frac{FC}{P - AVC}, \quad (1)$$

де Q_b – точка беззбитковості; FC – постійні витрати; P – ціна за одиницю продукції; AVC – середні змінні витрати.

Неодмінним елементом аналізу точки беззбитковості є розрахунок маржинального прибутку (суми покриття) – різниці між виручкою від реалізації продукції та змінними витратами.

Маржинальний прибуток – це показник, що характеризує частину виручки, яка спрямовується на заміщення постійних витрат і формування прибутку від реалізації. За допомогою суми покриття обчислюють приріст прибутку від випуску та реалізації кожної додаткової одиниці продукції [2].

У зарубіжних країнах точку беззбитковості можна визначити двома способами: методом рівняння та методом маржинального доходу. Суть методу рівняння полягає у тому, що в загальну формулу:

$$\text{Дохід від реалізації} = FC + VC + \text{Прибуток}. \quad (2)$$

підставляється значення X , яке дорівнює критичному обсягу реалізації:

$$\text{Ціна реалізації} \times X = FC + AVC \times X + 0. \quad (3)$$

За маржинальним методом, критичний обсяг реалізації (КОР) визначається за формулою:

$$\text{КОР} = FC : \text{Маржинальний дохід}. \quad (4)$$

Розбіжності в визначеннях беззбитковості залежить від того, що за основу беруться різні методики. Так Ю. С. Цал-Цалко визначає аналіз беззбитковості, як співвідношення «витрати-дохід-прибуток».

У результаті витрат створюється продукція (роботи, послуги), а від її продажу підприємство отримує прибуток. Оскільки прибуток – мета господарської діяльності кожного підприємства, важливо знати залежність прибутку від його попередників – витрат та чистого доходу. Т. В. Головка, С. В. Сагова та В. В. Бала вважають, що результати аналізу беззбитковості дозволяють встановити, яким чином впливає на прибуток зміна найважливіших економічних параметрів, в тому числі постійних та змінних витрат, ціни, обсягу виробництва і структури продажу [1].

Але на наш погляд, кожен з науковців, по різному описуючи цю систему, не відходить від класичного її визначення і аналізу.

Список використаних джерел:

1. Бала В. В. Розрахунок точки беззбитковості як необхідна умова для визначення інвестиційної привабливості підприємства / В. В. Бала // Ефективна економіка. – 2011. - № 6. - С. 95-106.
2. Стельмащук А. М. Механізми запобігання беззбитковості і формування конкурентоспроможності підприємств / А. М. Стельмащук, С. В. Довгань // Інноваційна економіка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>.
3. Хмелевська Л. П. Системний аналіз як засіб оптимізації витрат,

Тютюнник Світлана Василівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ДЕТАЛІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ МАТЕРІАЛОМІСТКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

В умовах економічної кризи досить гостро постає проблема більш ефективного використання матеріальних ресурсів, так як це дозволить підвищити показники ефективності діяльності підприємства та рівень його прибутковості.

С. В. Мочерний до матеріальних ресурсів відносить основні та оборотні засоби виробництва, які використовуються (або можуть бути використані) у виробничому процесі та формують його матеріально-речову базу [2, с. 463]. Забезпечення збільшення потреби в матеріальних ресурсах досягається як інтенсивним шляхом (більш економне використання наявних запасів у процесі виробництва продукції), так і екстенсивним шляхом (закупівля або виготовлення більшої кількості матеріалів та енергії).

Резерви підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів визначаються за допомогою комплексного оцінювання ефективності використання матеріальних ресурсів. Дана методика передбачає розрахунок узагальнюючих показників ефективності використання матеріальних ресурсів (рівень матеріаломісткості та матеріаловіддачі продукції, частка матеріальних витрат у собівартості продукції, прибуток на 1 гривню матеріальних витрат, рівень рентабельності матеріальних витрат) та визначення індивідуальних показників, що характеризують використання окремих видів матеріальних ресурсів, а саме: сировиномісткості, паливомісткості, енергомісткості тощо.

Для більш поглибленого аналізу доречним є визначення впливу факторів на зміну матеріаломісткості продукції. В. О. Шевчук зазначає, що матеріаломісткість продукції є узагальнюючим вартісним показником та визначає відношення всіх матеріальних витрат до вартості товарної продукції, тобто характеризує витрати всіх видів матеріальних ресурсів (сировини, основних і допоміжних матеріалів, купованих напівфабрикатів, палива і енергії) на 1 грн товарної продукції підприємства [1, с. 252].

Для досліджень використовують просту та деталізовану детерміновані факторні моделі матеріаломісткості продукції. Вибір моделі залежить від мети аналізу та джерел інформації.

Проста модель матеріаломісткості продукції:

$$M_m = MB \div TP, \quad (1)$$

де M_m – рівень матеріаломісткості продукції, грн/грн;

$MВ$ – сума матеріальних витрат, грн;

$ТП$ – вартість товарної продукції.

Методика дослідження впливу чинників на зміну показників ефективності використання матеріальних ресурсів передбачає проведення розрахунків у два етапи:

На першому етапі розраховують:

- загальну зміну рівня матеріаломісткості продукції:

$$\Delta M_m = (MВ_1 \div ТП_1) - (MВ_0 \div ТП_0), \quad (2)$$

у тому числі під впливом чинників:

а) матеріальних витрат:

$$\Delta M_{mMB} = (MВ_1 \div ТП_0) - (MВ_0 \div ТП_0), \quad (3)$$

б) товарної продукції:

$$\Delta M_{mТП} = (MВ_1 \div ТП_1) - (MВ_1 \div ТП_0). \quad (4)$$

На другому етапі здійснюють перевірку розрахунків першого етапу:

$$\Delta M_m = \Delta M_{mMB} + \Delta M_{mТП}. \quad (5)$$

Деталізована модель матеріаломісткості продукції:

$$M_m = (C + KB + П + Т + БМ + ЗЧ + МСГ) \div ТП, \quad (6)$$

де C – вартість сировини і матеріалів, грн;

KB – вартість купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, грн;

$П$ – вартість палива, грн;

$Т$ – вартість тари і тарних матеріалів, грн;

$БМ$ – вартість будівельних матеріалів, грн;

$ЗЧ$ – вартість запасних частин, грн;

$МСГ$ – вартість матеріалів сільськогосподарського призначення, грн.

На першому етапі розраховують:

- загальну зміну рівня матеріаломісткості продукції:

$$\Delta M_m = ((C_1 + KB_1 + П_1 + Т_1 + БМ_1 + ЗЧ_1 + МСГ_1) \div ТП_1) - ((C_0 + KB_0 + П_0 + Т_0 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0), \quad (7)$$

у тому числі під впливом чинників:

а) сировини і матеріалів:

$$\Delta M_{mC} = ((C_1 + KB_0 + П_0 + Т_0 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0) - ((C_0 + KB_0 + П_0 + Т_0 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0), \quad (8)$$

б) купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів:

$$\Delta M_{mKB} = ((C_1 + KB_1 + П_0 + Т_0 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0) - ((C_1 + KB_0 + П_0 + Т_0 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0), \quad (9)$$

в) палива:

$$\Delta M_{mП} = ((C_1 + KB_1 + П_1 + Т_0 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0) - ((C_1 + KB_1 + П_0 + Т_0 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0), \quad (10)$$

г) тари і тарних матеріалів:

$$\Delta M_{mТ} = ((C_1 + KB_1 + П_1 + Т_1 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0) - ((C_1 + KB_1 + П_1 + Т_0 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0), \quad (11)$$

д) будівельних матеріалів:

$$\Delta M_{\text{МБМ}} = ((C_1 + KB_1 + П_1 + T_1 + БМ_1 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0) - ((C_1 + KB_1 + П_1 + T_1 + БМ_0 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0), \quad (12)$$

е) запасних частин:

$$\Delta M_{\text{МЗЧ}} = ((C_1 + KB_1 + П_1 + T_1 + БМ_1 + ЗЧ_1 + МСГ_0) \div ТП_0) - ((C_1 + KB_1 + П_1 + T_1 + БМ_1 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0), \quad (13)$$

є) матеріалів сільськогосподарського призначення:

$$\Delta M_{\text{ММСГ}} = ((C_1 + KB_1 + П_1 + T_1 + БМ_1 + ЗЧ_1 + МСГ_1) \div ТП_0) - ((C_1 + KB_1 + П_1 + T_1 + БМ_1 + ЗЧ_0 + МСГ_0) \div ТП_0), \quad (14)$$

ж) товарної продукції:

$$\Delta M_{\text{МТП}} = ((C_1 + KB_1 + П_1 + T_1 + БМ_1 + ЗЧ_1 + МСГ_1) \div ТП_1) - ((C_1 + KB_1 + П_1 + T_1 + БМ_1 + ЗЧ_0 + МСГ_1) \div ТП_0), \quad (15)$$

На другому етапі здійснюють перевірку розрахунків першого етапу:

$$\Delta M_{\text{М}} = \Delta M_{\text{МС}} + \Delta M_{\text{МКВ}} + \Delta M_{\text{МП}} + \Delta M_{\text{МТ}} + \Delta M_{\text{МБМ}} + \Delta M_{\text{МЗЧ}} + \Delta M_{\text{ММСГ}} + \Delta M_{\text{МТП}}. \quad (16)$$

Під час формулювання висновків за результатами розрахунків звертають увагу на те, що між чинником матеріальних витрат та матеріаломісткістю існує прямий зв'язок, а між товарною продукцією та матеріаломісткістю – обернений зв'язок. Підвищення упродовж періоду дослідження рівня матеріаломісткості продукції свідчить про зниження ефективності використання матеріальних ресурсів підприємством. Тобто внаслідок збільшення суми матеріальних витрат та скорочення вартості товарної продукції, рівень матеріаломісткості підвищується, а за рахунок зменшення суми матеріальних витрат та збільшення вартості товарної продукції, рівень матеріаломісткості продукції знижується. Отже, резервами зниження матеріаломісткості продукції є заходи, які забезпечать скорочення суми матеріальних витрат та збільшення вартості товарної продукції підприємства.

Список використаних джерел:

1. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / Шевчук В. О., Коновалова О. В., Пантелеєв В. П. ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. – 399 с.
2. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. / Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І. ; за ред. С. В. Мочерного. Т.1. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.

Хлус Вікторія Олександрівна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У НОРМАТИВНО-ПРАВОВОМУ АСПЕКТІ

Основні засоби повинні забезпечити належні матеріальні умови для здійснення господарської діяльності на підприємстві, зберігання необхідного

обсягу виробничих запасів, проведення транспортних, розвантажувально-навантажувальних, фасувальних та інших операцій, пов'язаних з отриманням та реалізацією продукції, наданням послуг, праці та відпочинку робітникам підприємства, підвищенням продуктивності їхньої праці та ефективності господарювання підприємства.

На сьогоднішній день не існує єдиного визначення «основні засоби» та переліку їх складових (об'єктів основних засобів) згідно чинного законодавства. У дослідження українських та зарубіжних вчених та в нормативному забезпеченні існує багато точок зору, щодо трактування «основні засоби».

З економічної точки зору під терміном «основні засоби» розуміють матеріальні засоби, що використовуються у діяльності підприємства впродовж періоду, який перевищує 365 календарних днів від дати їх вводу до експлуатації і вартість яких поступово зменшується у зв'язку із її фізичним або моральним зносом.

Відповідно до Податкового Кодексу України [5] основні засоби – це матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 грн, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. [6] основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів. Надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційний цикл, якщо він довший за один рік).

Ще одним нормативним документом є Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) [3] основні засоби – матеріальні об'єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [5] основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві / діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та / або задоволення потреб суб'єкта бухгалтерського обліку в державному секторі або здавання в оренду іншим

особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року.

Відповідно до Господарського кодексу України [1] основними фондами виробничого і невиробничого призначення є будинки, споруди, машини та устаткування, обладнання, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, що віднесено законодавством до основних фондів.

Вивчення нормативно-правового законодавства свідчить, що облік основних засобів на підприємствах в останній час дещо ускладнився, а ряд існуючих проблем негативно впливає на процес управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів.

Вище вказане дає можливість звернути нашу увагу на питання трактування терміну «основні засоби» у різних нормативно-правових актах.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України № 436–IV від 16 січ. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Завадський Й.С. Економічний словник / Й. С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К: Кондор, 2006. – 356 с.

3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку/ Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. – Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998. – 736 с.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

5. Податковий кодекс України № 2755VI від 02.12.2010 р. // [Електронний ресурс]: Закон України. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" від 25.02.2000р. № 39 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

Науковий керівник – Мац Т.П., к.е.н., доцент.

Шепель Інеса Вадимівна,

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ПОРЯДОК ОБЛІКУ СПИСАННЯ БЕЗНАДІЙНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

В умовах економічної кризи та неплатежів все частіше трапляються випадки не своєчасної оплати підприємству за отримані товари (роботи, послуги). Ця заборгованість відноситься до дебіторської і якщо вона своєчасно не була погашена, вона стає безнадійною. В цьому випадку кредитори в кінці звітнього періоду списують даний вид заборгованості. Розглянемо більш детально порядок відображення в бухгалтерському та податковому обліку списання

безнадійної грошової заборгованості за відвантажені товари (роботи, послуги).

Незалежно від того, виникла ця заборгованість через неоплату поставлених товарів (робіт, послуг) (грошова дебіторська заборгованість) чи у зв'язку з непостачанням проавансованих придбань (товарна дебіторська заборгованість) [1]. Визначення безнадійної дебіторської заборгованості висвітлено у П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та в Податковому кодексі України (ПКУ). Проте, вони дещо відрізняються.

Згідно п. 4 П(С)БО 10 [4], до безнадійної дебіторської заборгованості зараховують поточну дебіторську заборгованість, щодо якої є впевненість у її неповерненні боржником або за якою сплив строк позовної давності. Згідно даного визначення керівництво підприємства вирішує на власний розсуд зараховувати чи не зараховувати до безнадійної поточну дебіторську заборгованість. Заборгованість із терміном позовної давності, що минув, у кожному разі безнадійна. Проте, перш ніж визнати безнадійною ту чи ту поточну заборгованість, за якою строк позовної давності не сплив, необхідно вивчити боржника і впевнитись в тому, що він її не погасить та провести необхідні роботи (рис. 1).

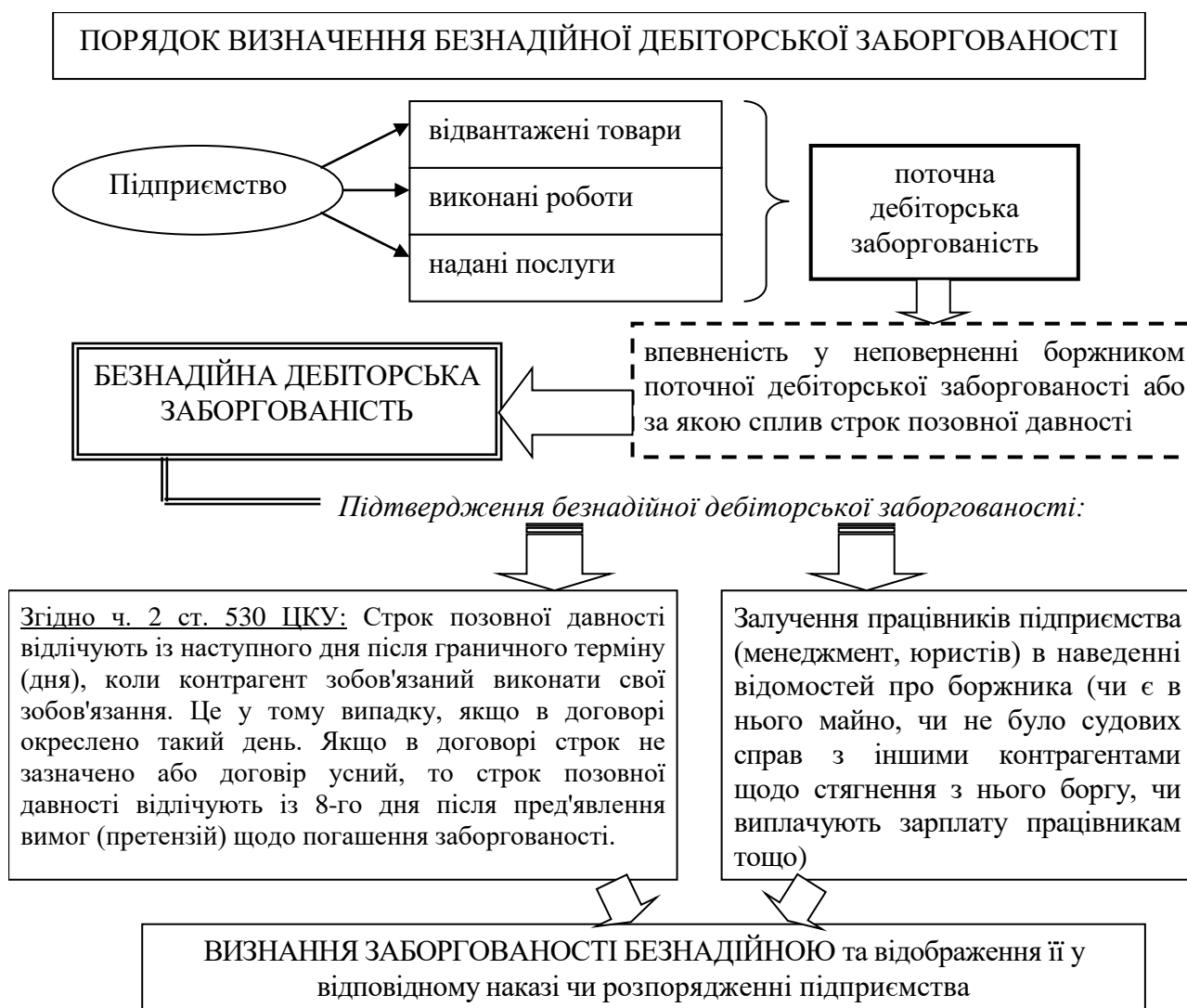

Рис. 1. Порядок визначення безнадійної дебіторської заборгованості*

* згруповано автором заданими [1, 2]

Згідно ПКУ (пп. 14.1.11) [3] до безнадійної зараховують заборгованість, яка відповідає одній з ознак, перелічених у цьому підпункті. Зокрема, це заборгованість:

- із терміном позовної давності, що минув або банкрутів чи ліквідованих підприємств;
- фізичної чи юридичної особи, яку прострочено й не погашено внаслідок недостатності майна у таких осіб;
- стягнення якої неможливе через форс-мажорні обставини, підтверджені в законодавчому порядку.

Коли заборгованість визнають безнадійною, її списують, оскільки вона не відповідає ознакам активу, тобто з'явилася впевненість у втриманні майбутніх економічних вигід (п. 5 П(С)БО 10). Безнадійну дебіторську заборгованість списують з одночасним зменшенням резерву сумнівних боргів проводкою: Д-т 38 К-т 34, 36, 37. А якщо резерву недостатньо чи під заборгованість, яку списують, його не створювали (у разі використання методу індивідуального резервування), заборгованість зараховують до інших операційних витрат: Д-т 944 К-т 34,36, 37 (п. 11 П(С)БО 10).

Крім того, заборгованість відображають позабалансом на субрахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість». Разом із тим таку суму враховують позабалансом не менше трьох років із дати списання для спостереження за можливістю її стягнення у випадках зміни майнового стану боржника.

Список використаних джерел:

1. Алпатова Н. Облік списання безнадійної дебітори / Н. Алпатова // Все про бухгалтерський облік. – 2016. - № 44 (2401). – С. 6-12.
2. Господарський кодекс України затв. Постановою Верховної Ради України № 436-IV від 16 січня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15&p=1300267413441340>.
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08.10.1999, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Шинкаренко Валерія,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр», спеціальність «Облік та аудит»
Бган Владислав Анатолійович,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік та оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСНОВНІ ЗАСОБИ: ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА

Термін «основні засоби» є досить складною економічною категорією та об'єктом бухгалтерського обліку. Уперше термін «основний капітал» увів Адам Сміт, який трактував капітал як частину запасів продукції, не використану на споживання, що дає прибуток, або за допомогою якого працею створюються нові блага.

Економічна сутність і матеріально-речовий зміст основних засобів слугують визначальними характеристиками в окресленні їх значення для здійснення відтворювальних процесів, функціонування та розвитку будь-якого виробництва. Сучасний економічний словник до основних засобів відносить засоби виробництва, що використовуються тривалий час, беруть участь у виробництві впродовж багатьох циклів, мають тривалі строки амортизації.

Методологію обліку основних засобів і порядок їх розкриття у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» № 92 від 27.04.2000 р. (далі – П(С)БО 7). Відповідно до нього, основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує, щоб використовувати у виробництві або при поставці товарів, наданні послуг, здачі в оренду іншим особам, або здійснювати адміністративні та соціально-культурні функції, очікуваний строк використання яких більше 1 року [3].

Податковий кодекс України (далі – ПКУ) дає наступне визначення: «Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [2].

Основні засоби, як економічна категорія підлягає класифікації. Так, зокрема, за призначенням основні засоби класифікують на:

- виробничого призначення – це такі, що використовуються безпосередньо у виробництві продукції чи наданні послуг (робіт);
- загальновиробничого призначення – це такі, що беруть участь у виробничому процесі чи його обслуговуванні, і для них є характерним обслуговування виробничого підрозділу або ж використання одночасно для виробництва кількох видів продукції (робіт, послуг). Зокрема, приміщення цеху, бригадне приміщення;

– адміністративного призначення – це такі, що обслуговують адміністрацію підприємства. Зокрема, приміщення офісу, комп'ютери в бухгалтерії, службовий автомобіль керівника та інші;

– основні засоби, що обслуговують збут продукції, товарів, послуг – це такі, що задіяні в процесі реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Наприклад, автомобіль, приміщення магазину, торговельна палатка тощо;

– культурно-побутового призначення – це такі, що зайняті в сфері культурно-побутового обслуговування населення [4].

Ці класифікаційні групи встановлює підприємство у залежності від призначення та місць експлуатації основних засобів. Вона дає можливість відносити витрати на утримання основних засобів на відповідні об'єкти обліку витрат:

– включати до собівартості продукції (робіт, послуг);

– відносити на адміністративні, збутові чи інші операційні витрати.

За використанням основні засоби поділяються на:

а) діючі – ті, що використовуються (експлуатуються);

б) недіючі – ті, що не використовуються у даний період часу у зв'язку з консервацією, реконструкцією, модернізацією, добудовою. Вони обліковуються на балансі підприємства, але знос в цей час не нараховується.

в) запасні – ті, що призначені для заміни об'єктів, що вибули чи ремонтуються (різне устаткування, що, як правило, обліковується на складі) [5].

За функціональним призначенням розрізняють виробничі основні засоби, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або сприяють його здійсненню (будівлі, споруди, силові машини й обладнання, робочі машини тощо, які використовуються у сфері матеріального виробництва) та невиробничі основні засоби, які не беруть безпосередньої участі у процесі виробництва й призначені, в основному, для обслуговування комунальних і культурно-побутових потреб працівників, що використовуються у невиробничій сфері для задоволення побутових потреб працівників. Невиробничі основні засоби не є засобами праці, але вони також використовуються протягом тривалого часу, зберігаючи свою натуральну форму та поступово втрачаючи свою вартість у міру зношення.

За речовим характером розрізняють інвентарні та неінвентарні основні засоби. До інвентарних відносять об'єкти, що мають речове вираження та підлягають перевірці, обміру, підрахунку в натурі; до неінвентарних – капітальні вкладення в земельні ділянки, лісові угіддя тощо. За використанням основні засоби поділяються на діючі і недіючі (ті, що не використовуються в певний період часу в зв'язку з тимчасовою консервацією підприємства) і запасні.

Істотне значення в обліку основних засобів має поділ їх за ознакою належності на власні та орендовані.

Орендовані основні засоби – це засоби, взяті в тимчасове користування у фізичних чи юридичних осіб за відповідну орендну плату. Орендовані основні засоби показують у балансі орендодавця, тим самим виключається можливість

подвійного обліку одних і тих самих засобів [3].

Фінансова оренда – оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування чи володіння активом [3].

Операційна оренда – це оренда, що передбачає передачу орендарю права користування основними засобами на строк, що не перевищує строку їх повної амортизації, з обов'язковим поверненням основних засобів її власнику після закінчення строку дії орендної угоди [3].

Основні засоби протягом свого тривалого функціонування зазнають фізичного (матеріального) і економічного спрацювання, а також техніко економічного старіння. Під фізичним (матеріальним) спрацюванням основних виробничих засобів розуміють явище поступової втрати ними своїх первісних техніко-експлуатаційних якостей, тобто споживної вартості – економічного спрацювання. Фізичне спрацювання будь-якого знаряддя праці (машини, устаткування) можна поділити умовно на дві частини: ту, що періодично усувають проведенням ремонтів, і ту, що її в такий спосіб усунути неможливо. Слід також враховувати мінімально допустимі строки корисного використання основних засобів, згідно з чинним законодавством.

Ступінь фізичного спрацювання окремої одиниці засобів праці можна визначити двома розрахунковими методами:

– за строком її експлуатації (через зіставлення фактичної і нормативної величин з урахуванням ліквідаційної вартості);

– за даними обстежень технічного стану.

Фізичне спрацювання та техніко-економічне старіння діючих знарядь праці можна усунути частково або повністю, застосовуючи різні форми відтворення, зокрема амортизацію.

Амортизація – це відображуваний прийомами бухгалтерського обліку процес перевтілення вартості із необоротних активів в оборотні шляхом перенесення її живою працею на готову продукцію, товари або послуги.

Відповідно до П(С)БО 7 амортизація основних засобів нараховується з використанням наступних методів: прямолінійного списання; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного (суми кількості років) [3].

Отже, необхідність оновлення основних виробничих засобів за ринкових відносин визначається передовсім конкуренцією товаровиробників. Саме конкуренція спонукує підприємства здійснювати прискорене списання основних виробничих засобів з метою нагромадження фінансових ресурсів для наступного вкладання коштів у придбання більш прогресивного устаткування, впровадження нових технологій та іншого поліпшення основних виробничих засобів. Більше того, значну увагу проблемі визначення строку корисного використання основних засобів приділяється науковцями сучасності. Вони зауважують, що термін корисного використання – дуже важлива складова у механізмі відтворення основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.Minfin.gov.ua>

2. Податковий кодекс України № 2755 – VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства Фінансів України № 92 від 27 квіт. 2004 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

4. Утенкова К. О. Теоретичні основи визначення та економічна сутність основних засобів виробництва / К. О. Утенкова // Облік і фінанси АПК. – 2014. – № 8. – С. 85–87.

5. Щукін Є. Основні засоби та основні фонди : визначення і класифікація / Є. Щукін // Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 31. – С. 3 – 7.

Науковий керівник – Яловега Л.В.- к.е.н., доцент.

Шутько Володимир Петрович,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Одним з найважливіших етапів господарської діяльності сільськогосподарських підприємства, що завершує процес кругообігу капіталу, є реалізація сільськогосподарської продукції. Тому виникає необхідність в правильній організації обліку реалізації сільськогосподарської продукції та ефективному контролі за збереженням вирощеного урожаю і виробленої продукції.

На думку М. Ф. Огійчука, реалізація завжди передбачає відчуження активів, що належать підприємству, шляхом їх продажу з метою відтворення використаних засобів підприємства та отримання прибутку для задоволення різноманітних потреб підприємства та його власників [1, с. 679].

П. Л. Сук відмічає, що процес реалізації являє собою сукупність операцій з продажу готової продукції, виконаних робіт і наданих послуг, де відбувається передача готової продукції споживачам, одержання оплати від них, виявлення результату діяльності [2, с. 330].

За економічним змістом сутність категорії «реалізація продукції» характеризується кінцевим результатом роботи підприємства, виконання ним обов'язків перед споживачами та ступенем участі в задоволенні потреб ринку тощо.

Згідно з чинним законодавством продукція вважається реалізованою після передачі її покупцеві й оформлення відповідних розрахункових документів. Положенням «Про форму та зміст розрахункових документів»,

затвердженим наказом Міністерства фінансів України № 13 від 21.01.2016 р., визначено форми і зміст розрахункових документів, які повинні видаватися при здійсненні розрахунків суб'єктами підприємницької діяльності для підтвердження факту продажу сільськогосподарської продукції [3].

Підставою для продажу продукції є укладений договір (замовлення, угода) з покупцями. У договорах відображаються зобов'язання продавця (виконавця) про обсяги і терміни відвантаження продукції (товарів), виконання робіт (послуг) і зобов'язання покупця (замовника) про приймання продукції (товарів). Особлива увага в договорах приділяється ціні, якості товару, термінам поставки, порядку розрахунків, терміну оплати, оскільки ці умови договору є істотними й необхідні у разі вирішення спору у претензійно-позовному порядку [4, с. 41].

Відпуск матеріальних цінностей покупцям здійснюють за товарно - транспортними накладними (форма № 1-ТН) або накладними на відпуск товарно-матеріальних цінностей (форма № М-20), які є підставою для списання цінностей у постачальників і оприбуткування у покупців.

Перераховані документи після оформлення здаються в бухгалтерію, де виписується рахунок-фактура.

Для ефективної організації обліку реалізації сільськогосподарської продукції на підприємстві нами запропоновані наступні заходи:

- формування єдиної законодавчо-нормативної бази, адаптованої до міжнародних вимог та норм, удосконалення методології складання звітності та запровадження інформаційних технологій;

- впровадження автоматизованої обробки інформації з обліку реалізації продукції дозволить підвищити продуктивність праці облікових працівників, оперативність та достовірність облікових даних, своєчасність відстеження відвантаження продукції та взаєморозрахунків з покупцями;

- реалізовувати сільськогосподарську продукцію через Інтернет-ринки, що дозволить аграріям оптимізувати канали розподілу продукції, скоротити витрати на реалізацію і підвищити ефективність збутової діяльності, а відповідно, і прибутку;

- гармонізація та стандартизація організації бухгалтерського обліку реалізації готової продукції відкриє на перспективу тверду основу міжнародного співробітництва та спрощення системи обліку в цілому;

- здійснювати управління якістю при створенні та реалізації продукції з метою встановлення, забезпечення та підтримання необхідного рівня її якості.

Отже, основною метою діяльності підприємства є забезпечення конкурентоспроможності, де процес реалізації відіграє значну роль, оскільки істотно впливає на фінансовий результат. Тому виконання вищезазначених заходів сприятиме ефективній організації обліку реалізації сільськогосподарської продукції на підприємстві

Список використаних джерел:

1. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / М. Ф. Огійчук, Л. О. Сколотій, В. Я. Плаксієнко,

М. І. Беленкова та ін. / за ред. проф. М. Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб. і допов. – К. : «Алерта», 2016. – 1040 с.

2. Сук П.Л. Облік виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції в умовах ринку: методологія і практика : монографія / П. Л. Сук – К. : НАУ, 2010. – 330 с.

3. Положення «Про форму та зміст розрахункових документів», затверджено наказом Міністерства фінансів України № 13 від 21.01.2016 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

4. Шелін С. Економічна суть розрахунків з покупцями і замовниками / С. Шелін // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2012. – № 9. – С. 39 – 44.

Науковий керівник Левченко З. М., к.е.н, доцент, професор кафедри.

Яковенко Олександра Володимирівна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Вивчення особливостей обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками в сучасних умовах господарювання актуально, оскільки раціональна організація їх обліку впливає на величину оборотного капіталу підприємства, дозволяє ефективно використовувати тимчасово вільні кошти і не допускати появи безнадійних боргів. Невірний облік кредиторської заборгованості може призвести до прямих фінансових втрат або недоотримання частини прибутку.

Правильна організація і побудова обліку розрахунків між підприємствами мають велике значення, оскільки забезпечують швидке завершення кругообороту грошових коштів та їх еквівалентів, перехід їх з товарної форми в грошову, створюють необхідні умови для безперервної оплати придбаних товарно-матеріальних цінностей.

Для узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками і підрядниками передбачено пасивний рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». По дебету рахунка 63 відображуються суми оплати рахунків і заліків по заздалегідь виданих у встановленому порядку авансах. По кредиту рахунка 63 відображується вартість товарно-матеріальних цінностей, що фактично надійшли, прийнятих робіт, спожитих послуг у кореспонденції з дебетом рахунків обліку цих цінностей або відповідних затрат. Аналітичний облік розрахунків з постачальниками і підрядниками ведуть по кожному окремо поданому рахунку, а розрахунки в порядку планових платежів - по кожному постачальнику і підряднику [1].

Для обліку розрахунків, відображених на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», призначений Журнал-ордер № 3 В с.-г. та відомість аналітичного обліку, Реєстр операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками № 3 В с.-г [2].

Раціональна організація обліку розрахунків з постачальниками та покупцями передбачає такі заходи: вибір форми розрахунків, яка найбільш сприятлива для даного підприємства; розробка картотек різних реквізитів усіх постачальників; формування методики й техніки аналітичного й синтетичного обліку; встановлення порядку документування розрахункових операцій й оперативного контролю за станом розрахунків. Організація обліку з постачальниками повинна забезпечити своєчасну перевірку розрахунків та попередження прострочки кредиторської заборгованості.

Організація аналітичного обліку розрахунків з постачальниками має забезпечити можливість отримання необхідних даних по: акцептованих та інших розрахункових документах, термін оплати яких не настав; неоплачених у строк розрахункових документах за невідфактурованими поставками; прострочених оплатою векселях; отриманих комерційних кредитах. Аналітичний облік слід організовувати окремо за кожним контрагентом у розрізі кожного документа (рахунку) на сплату.

Оперативний контроль розрахунків з постачальниками слід здійснювати підрозділами з обліку матеріалів. Поточні зобов'язання за розрахунками: з одержаних авансів з бюджетом, з позабюджетних платежів, зі страхування, з оплати праці з учасниками, інші поточні зобов'язання.

Організовуючи облік розрахунків за претензіями, необхідно встановити порядок їх оформлення первинними документами; визначити умови додержання юридичних норм при оформленні первинних документів; організувати роботу претензійної комісії.

Головною метою організації обліку є насамперед створення системи інформаційного забезпечення системи управління. Першочерговими завданнями організації обліку поточних зобов'язань є раціоналізація самого обліку, забезпечення керуючого апарата оперативною інформацією про стан поточної кредиторської заборгованості підприємства для прийняття зважених управлінських рішень.

Варто відзначити, що, незважаючи на велику увагу зі сторони науковців до питання організації обліку зобов'язань підприємства, багато питань залишаються спірними і потребують подальшого вивчення та вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 3-тє вид., доп. і переробл. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 672 с.
2. Вахрушев С. Порядок обліку кредиторської заборгованості / С. Вахрушев // Дебет- Кредит [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.dtkk.com.ua/show/3cid0104.html>.

Науковий керівник – Красота О. Г., к.е.н., доцент.

Яловега Людмила Василівна,
кандидат економічних наук, доцент,

Рубан Аліна Юріївна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр» спеціальність «Облік та аудит»,

Борщагова Наталія Олександрівна,
здобувач СВО «Магістр» спеціальність «Облік і оподаткування»

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ЗНОСУ (АМОРТИЗАЦІЇ) ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Питання бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та контролю нарахування зносу (амортизації) основних засобів регулюється законодавчо-нормативними документами, які можна поділити на чотири групи:

I група – Конституція України; Податковий кодекс України; Господарський кодекс України; Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

II група – Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО), такі як: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до складання фінансової звітності»; П(С)БО 7 «Основні засоби»; П(С)БО 16 «Витрати»; П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»; П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

III група – Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань; Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів; Наказ Міністерства статистики України про затвердження типових форм первинного обліку; інші нормативно-правові акти.

IV – Наказ про облікову політику підприємства; Робочий план рахунків для обліку необоротних активів; Наказ про проведення інвентаризації; посадові інструкції. Ця група документів формується у рамках системи управління конкретного підприємства [5].

Основним нормативним документом, що регламентує облік основних засобів та їх відображення у міжнародній фінансовій звітності є М(С)БО 16 «Основні засоби», а у вітчизняному – П(С)БО 7 «Основні засоби» та Податковий кодекс України.

Між М(С)БО та П(С)БО у частині відображення основних засобів дуже багато спільного, водночас є й відмінності. Так, у П(С)БО чітко визначені класи основних засобів, а ще більш деталізована на їх основі класифікація у Податковому кодексі, тоді як у М(С)БО наведені лише приклади можливих класів основних засобів [1]. Також, у П(С)БО 7 [4], як і у М(С)БО 16 [2], строки корисного терміну експлуатації та нарахування амортизації залишені на розсуд підприємства, водночас, варто при їх визначенні зважати на вимоги податкового законодавства.

У вітчизняному законодавстві нарахування амортизації починається з місяця, що настає за місяцем, в якому об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання. Проте М(С)БО такої чіткої норми початку нарахування та періодичності нарахування зносу немає.

Разом з тим, П(С)БО 7 «Основні засоби» передбачає п'ять методів нарахування амортизації, якими користується підприємство, втім, у Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» зустрічається вимога, що національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку не повинні суперечити міжнародним стандартам [4].

Проте в М(С)БО 16 «Основні засоби» названо лише три методи (прямолінійним метод, метод зменшення залишку та метод сум одиниць продукції) [2]. Також для опису методів амортизації використано тлумачення, відмінне від тлумачення в національного стандарту. Тим не менше, методи амортизації в національному стандарті визначено, і обирати потрібно саме з них. Метод нарахування амортизації на підприємстві визначається наказом про облікову політику і може переглядатися в разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигід. Нарухування амортизації на підприємстві за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.

Згідно з Податковим кодексом України (с. 144) амортизації підлягають [3]:

- витрати на придбання основних засобів, нематеріальних активів та довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності;
- витрати на самостійне виготовлення основних засобів, нематеріальних активів, вирощування довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності, в тому числі витрати на оплату заробітної плати працівникам, які були зайняті на виготовленні таких основних засобів;
- витрати на проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів, що перевищують 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного року;
- витрати на капітальне поліпшення землі, не пов'язане з будівництвом, а саме іригацію, осушення та інше подібне капітальне поліпшення землі;
- капітальні інвестиції, отримані платником податку з бюджету, у вигляді цільового фінансування на придбання об'єкта інвестування (основного засобу, нематеріального активу) за умови визнання доходів пропорційно сумі нарахуваної амортизації по такому об'єкту;
- сума переоцінки вартості основних засобів;
- вартість безоплатно отриманих об'єктів енергопостачання, газо- і теплозабезпечення, водопостачання, каналізаційних мереж, побудованих споживачами на вимогу спеціалізованих експлуатуючих підприємств згідно з технічними умовами на приєднання до вказаних мереж або об'єктів.

У Податковому обліку слід необхідно орієнтуватися на норми п. 145.1 Податкового кодексу. Цим підпунктом встановлено класифікацію груп

основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, а також мінімально допустимі строки їх амортизації (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація основних засобів та інших необоротних активів з метою нарахування амортизації, відповідно до Податкового кодексу Україна [3]

Рахунок обліку	Класифікація згідно ПКУ		Мінімально допустимі строки корисного використання, років
	Група	Найменування	
101	1	земельні ділянки	Невизначений
102	2	капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
103	3	будівлі,	20
		споруди,	15
		передавальні пристрої	10
104	4	машини та обладнання	5
		з них електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного	2
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень			
105	5	транспортні засоби	5
106	6	інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
107	7	тварини	6
108	8	багаторічні насадження	10
109	9	інші основні засоби	12
111	10	бібліотечні фонди	Невизначений
112	11	малоцінні необоротні матеріальні активи	Невизначений
113	12	тимчасові (нетитульні) споруди	5
114	13	природні ресурси	Невизначений
115	14	інвентарна тара	6
116	15	предмети прокату	5
117	16	довгострокові біологічні активи	7

У бухгалтерському обліку необхідно керуватися загальними правилами й вимогами, викладеними у П(С)БО 7. Ці рекомендації актуальні і для випадку, коли підприємство придбає об'єкти основних засобів, що були в експлуатації. Таким чином, проаналізовані нормативно-правові документи дають змогу підприємству охопити зміни у визначенні понять «основні засоби», «амортизація», «строк корисного використання», а також у класифікації основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, порядку нарахування амортизації та порядку документування амортизації основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Кафка С. М. Особливості обліку операцій з основними засобами за МСБО 16 та П(С)БО 7 : порівняльний аспект / С. М. Кафка, О. О. Река // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – №3(24). – С. 223–229.
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>
3. Податковий кодекс України № 2755 – VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства Фінансів України № 92 від 27 квіт. 2004 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Стефанишин Г. С. Законодавчо-нормативна база як чинник ефективного обліку та використання основних засобів підприємства / Г. С. Стефанишин, Г. В. Горин // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3. – С. 101 – 104.

Секція 4

«Досвід та перспективи розвитку аудиту»

Ватуля Іван Данилович,
доцент кафедри,
Дідик Олександра Ігорівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»

АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні підприємства відповідно до умов ринкової економіки здійснюють як готівкові так і безготівкові розрахунки. Адже потрібно підтримувати фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями та робітниками підприємства і окремими особами. Для цього кожне підприємство повинно мати касу для готівкового розрахунку, а для безготівкового розрахунку та зберігання власних коштів - поточні рахунки в установах банків .

Більшість операцій, що здійснюються на підприємстві, пов'язані з рухом грошових коштів, проведенням розрахунків між підприємствами. Особливо це стосується готівки, яка має здатність швидко обертатись, у зв'язку з чим ступінь ризику розкрадань є дуже високим. Тому аудит і ревізія операцій з рухом коштів, інших активів та стану розрахунків є дуже важливими.

Метою аудиту операцій з коштами, та стану розрахунків є встановлення достовірності даних відносно наявності та руху грошових коштів, повноти і своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків у відповідності до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта [1].

При проведенні аудиту операцій з коштами, станом розрахунків та інших активів сформульовані такі завдання:

- перевірка стану збереження готівки в касі;
- дотримання правил обліку грошових коштів та їх витрачання;
- вивчення законності і доцільності проведення операцій з грошовими коштами та грошовими документами;
- своєчасності і повноти оприбуткування та витрачання грошових коштів;
- перевірка законності відкриття підприємством рахунків у банку, своєчасності одержання і обробки виписок банку по всіх відкритих рахунках; стану грошових коштів на рахунках на день аудиту або ревізії за даними виписок банку і за балансом підприємства; чи не допускались зловживання при проведенні розрахунків через банк з метою привласнення коштів;
- перевірка правильності документального оформлення операцій з коштами, розрахунками та іншими активами та відображення цих операцій в обліку і звітності;
- оцінка стану синтетичного та аналітичного обліку коштів, розрахунків та інших активів на підприємстві, яке перевіряється; якості відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку, облікових регістрах та звітності;

– перевірка дотримання підприємством податкового законодавства по операціях, пов'язаних із рухом грошових коштів розрахунками з різними дебіторами;

– перевірка: наявності, своєчасності і правильності укладання договорів;

– аналіз динаміки заборгованості та виявлення простроченої і безнадійної заборгованості;

– перевірка дотримання розрахункової та платіжної дисципліни, порівняння сум дебіторської та кредиторської заборгованостей в балансі на відповідну дату в Головній книзі.

Методика проведення аудиту грошових коштів передбачає: • аудит системи внутрішнього контролю;

- розробку програми аудиту на підставі даних аудиту системи внутрішнього контролю;

- здійснення обраних процедур з метою збору аудиторських доказів;

- формування висновків на підставі зібраних доказів.

Джерелами інформації аудиту грошових коштів та їх еквівалентів є:

– вимоги нормативних документів з обліку грошових коштів на рахунок в банку наведені вище;

– виписки банку за відповідний період;

– первинні розрахункові документи та прикладені до них документи;

– реєстри синтетичного та аналітичного обліку;

– головна книга;

– звітність - «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» ф. № 1, «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» ф. № 3 або «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)» ф. № 3-н, «Примітки до річної фінансової звітності» ф. № 5 у розділі VI «Грошові кошти»;

– відповіді на запити аудитора;

– договори (угоди) з банками про відкриття рахунків;

– первинні і накопичувальні документи з обліку грошових коштів (прибутковий касовий ордер (КО-1), видатковий касовий ордер (КО-2), журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів (КО-3), касова книга (КО-4), грошовий чек, об'ява на внесення готівки, фіскальний касовий чек на товари (послуги), фіскальний касовий чек видачі коштів, розрахункова квитанція, платіжна відомість, розрахунково-платіжна відомість, платіжне доручення, виписка з банку, інші документи, передбачені наказом про облікову політику підприємства);

– розрахунок залишку ліміту готівки в касі;

– аудиторський висновок попередньої перевірки та інша документація, що узагальнює результати контролю;

– відповіді на запити аудитора [1].

При здійсненні аудиту касових операцій аудиторю необхідно:

– дати оцінку стану внутрішнього контролю за рухом і збереженням грошових коштів та інших цінностей у касі підприємства;

– залежно від оцінки стану внутрішнього контролю встановити метод

організації аудиту: суцільний, вибірковий чи комбінований та встановити необхідність проведення фактичного контролю;

– перевірити за обраним методом: забезпечення умов зберігання готівки та інших цінностей у касі при надходженні їх із банку і при здаванні їх у банку; забезпечення порядку збереження чекових книжок; забезпечення контролю за випискою чеків і отримання за ними грошей; дотримання порядку документального надходження грошей у касу і їх видачі; своєчасність оприбуткування готівкових грошей; дотримання ліміту готівки в касі й умов її видачі під звіт на операційні та інші потреби; стан обліку касових операцій; застосування реєстраторів розрахункових операцій [2].

Стратегія проведення аудиту грошових коштів та їх еквівалентів розробляється виходячи із норм МСА 300 «Планування».

Оцінивши систему внутрішнього контролю на підприємстві, аудитор переходить до планування аудиту. За складеною програмою проводиться аудиторська перевірка.

Отже, метою аудиту грошових коштів та їх еквівалентів є встановлення відповідності застосовуваної в організації методики обліку та оподаткування операцій з рухом грошових коштів та їх еквівалентів, що діють в Україні в періоді, коли відбувається перевірка, нормативними документами, для того щоб сформулювати думку про достовірність бухгалтерської звітності в усіх суттєвих аспектах.

Список використаних джерел:

1. Утенкова К. О. Аудит : [навч. посіб]. / К. О. Утенкова. - К. : Алерта, 2011. - 395 с.
2. Пантелєєв В. П. Внутрішній аудит : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Пантелєєв, М. Д. Корінько. - К. : КНЕУ, 2006. - 248 с.
3. Савченко В. Я. Аудит : [навч. посіб.] – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 328 с.

Губарьова Світлана Сергіївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік та аудит»

Хорошко Анатолій Анатолійович,

здобувач вищої освіти СВО «Магістр» спеціальності

«Облік і оподаткування»

Полтавська державна аграрна академія, м Полтава

СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ : ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

В міжнародній практиці основою правового регулювання проведення соціального аудиту є корпоративна соціальна відповідальність як елемент реалізації концепції сталого розвитку. Відповідно соціальний аудит найчастіше застосовується як інструмент більш ефективного реалізації зазначеної концепції, а також з метою підтвердження звітів компаній зі сталого розвитку.

Проблеми соціального аудиту досліджували вчені–економісти Б. Бондарець, М. Буковинська, О. Гнатюк, О. Данилюк, Т. Калінеску, О. Мазурик, Н. Марушко, С. Полякова, А. Свиридов, О. Сотула, М. Чижевська, О. Чутчева, М. Шигун, О. Шулус та інші.

Соціальний аудит, за твердженням М. П. Буковинської та Р. А. Пономаренко, доцільно виокремлювати на 4 етапи:

1) підготовчий (укладання договору між клієнтом і аудиторською фірмою);

2) збір інформації (моніторинг персоналу, спостереження, опитування, робота з відповідною документацією);

3) обробка і аналіз інформації (групування та узагальнення даних, аналіз інформації про соціально–економічні процеси за допомогою методу розрахунку соціального індексу);

4) складання звіту (аналіз причин соціальної напруженості, оцінка результатів діяльності підприємства, пропозиції з поліпшення управління персоналом і поліпшення заходів стимулювання персоналу) [1, с. 35–36].

О. В. Сотула, Н. Юсіф справедливо зазначають: «Соціальний аудит в Україні є достатньо новим та малопоширеним явищем, але й доволі важливим інноваційним проектом, який може слугувати ефективним інструментом регулювання соціоекономічних відносин для підняття їх на якісно новий рівень». Вони наводять також цікаву інформацію щодо соціального аудиту в країнах Європейського Союзу, у тому числі Франції та Німеччини. Так, у Франції основним напрямками соціального аудиту є: відповідність правовим нормам (юридичний аудит); соціально-трудова стосунки в підприємстві (аудит трудових стосунків); можливості підприємства реалізувати стратегічні цілі (аудит соціальної стратегії). Водночас, соціальний аудит у Німеччині спрямований на реалізацію двох найважливіших завдань: надання допомоги роботодавцям у дослідженні соціальної складової виробничих процесів та аналізі дотримання на рівні підприємств соціально–трудових прав працівників [4, с. 50].

Краще було б Україні використати досвід Франції щодо поділу соціального аудиту на юридичний, аудит трудових стосунків, аудит соціальної стратегії. Від Німеччини можемо перейняти її досвід корисності соціального аудиту як для роботодавців, так для працівників підприємств, організацій, закладів.

Аудиторська діяльність передбачає виконання робіт, пов'язаних із наданням упевненості (аудиторські перевірки), надання супутніх та інших аудиторських послуг [2]. Це означає, що інститут аудиту та інституційне середовище аудиторської діяльності повинні розглядатись як інтегруючі поняття, що охоплюють всі ключові аспекти професійної аудиторської діяльності.

В свою чергу, під інституціональним середовищем аудиторської діяльності необхідно розуміти «...сукупність інститутів, норм та зовнішніх угод, а також визначених ними суспільних відносин, в межах яких

здійснюється функціонування інституту аудиту» [3, с. 157].

Інституціоналізація відбувається як перманентний процес, обумовлений дією законів діалектики. Отже, аналіз процесу становлення та розвитку інститутів дозволяє визначити чинники, що впливають не тільки на зміст і структуру конкретного інституту, але й на ефективність його функціонування всередині інституційного середовища.

Особливість інституціоналізації аудиторської діяльності обумовлена наслідками державної політики щодо зміни інституту власності в процесі роздержавлення та приватизації. Потреба в аудиторській діяльності була визначена факторами зовнішнього середовища, в якому вже існувала система забезпечення інформаційної безпеки прийняття економічних рішень. Отже, створення інституту аудиту в Україні спочатку відбувалось шляхом закріплення інституціональних рамок через установлення формальних норм у тексті Закону України «Про аудиторську діяльність», тобто експорту готової інституціональної форми.

Список використаних джерел:

1. Буковинська М. П. Соціальний аудит в оцінці корпоративної соціальної відповідальності [Електронний ресурс] / М. П. Буковинська, Р. А. Пономаренко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2015. – Т. 21, № 4. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2015_21_4_5.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» : від 22 квіт.1993 р. № 3125-ХІІ (зі змінами і доповненнями) - [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Панков В. В. Институциональная теория бухгалтерского учета и аудита [Електронний ресурс] : учебное пособие. – М. : Информбюро, 2011. – 168 с.
4. Сотула О. Соціальний аудит як важлива складова економічного розвитку держави [Електронний ресурс] : О. Сотула, Н. Юсіф // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 36 (2.2). – С. 49–54. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2014_36.

Науковий керівник – Дугар Т. Є., к.е.н., доцент.

Данілова Марина Володимирівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальність «Облік і аудит»
Полтавської державної аграрної академії, м. Полтава

ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ – ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Охорона навколишнього середовища, збереження та раціональне використання природних ресурсів, екологічний контроль набувають дедалі вагомішого значення та пріоритетності у зовнішній і внутрішній політиці

більшості держав світу, у тому числі в Україні. Необхідна реальна система певних заходів та механізмів їх здійснення щодо охорони навколишнього середовища, контролю його стану та поліпшення екологічної ситуації. Саме на вирішення цих питань і було спрямовано прийняття 24 червня 2004 р. Закону України «Про екологічний аудит» [1].

У зв'язку з цим актуальною є проблема розвитку та здійснення екологічного аудиту як самостійного виду незалежного контролю. Запровадження екологічного аудиту було започатковано в європейських країнах, США, Канаді, Японії та інших. Необхідність його здійснення викликана реаліями ринкової економіки, вимогами національного законодавства та міжнародних угод, потребою гармонізації екологічних та економічних аспектів розвитку народного господарства.

У Законі України «Про екологічний аудит» записано, що екологічний аудит — це незалежний вид діяльності, який включає перевірку суб'єктів господарювання, пов'язаних із забезпеченням екологічної безпеки, раціональним використанням та відтворенням природних ресурсів, захистом і конкурентоспроможністю об'єкта аудиту та його інвестиційною привабливістю.

Екологічний аудит може проводитись нарівні з екологічними експертизами, оглядами та оцінками. Він повинен стати обов'язковою складовою аудиторської діяльності в Україні.

Об'єктами екологічного аудиту можуть бути: суб'єкти господарювання, діяльність яких впливає на навколишнє середовище, об'єкти природних ресурсів, які надаються у користування або підлягають приватизації; екологічні ситуації, що склались на певних територіях; проекти планів або програм будівництва чи ліквідації об'єктів; інвестиційні проекти; кредитні угоди тощо.

Виконавцями даного виду контролю мають бути незалежні аудиторські фірми з питань екології та аудиторів з екологічних питань (проблему підготовки і сертифікації яких слід вирішити найближчим часом). Екологічний аудит повинен здійснюватись із дотриманням таких принципів: об'єктивність, достовірність, незалежність, конфіденційність; збалансованість екологічних, економічних та соціальних інтересів, комплексність, законність [2].

Основними видами послуг екоаудиту можуть бути:

- еколого-економічна оцінка ризику інвестиційних проектів;
- експертиза адміністративної діяльності та управлінської політики суб'єктів господарювання з питань екології;
- аудиторський супровід виведення підприємства з експлуатації;
- аудиторський захист корпоративних інтересів;
- оцінювання програм ресурсозбереження;
- інші екоаудиторські послуги.

Належну увагу аудитор повинен приділити оцінюванню впливу екологічних питань на:

1. консолідовану звітність (з цією метою він повинен отримати достовірну інформацію від аудиторів дочірніх компаній та філій щодо правильності відображення екологічних аспектів у перевірених ними

фінансових звітах та зробити узагальнення);

2. довгострокові інвестиції (зміна їх оцінки під впливом екологічних питань);

3. необоротні активи такі як земля, основні засоби (у більшості випадків відбувається знецінення активів під впливом екологічних питань через зміну умов їх експлуатації);

4. величину зобов'язань та резервів, відображених у балансі (як правило, вони збільшуються під впливом екологічних чинників; суттєва проблема — правильність їх оцінки, оскільки їх величина часто є приблизною, а її розрахунок ґрунтується на ряді припущень, а не на реальних даних).

Згідно зі ст. 49 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» в Україні здійснюється добровільне і обов'язкове страхування на випадок шкоди, заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів. У зв'язку з цим аудитор повинен отримати дані про існуючий (або раніше діючий) страховий поліс підприємства щодо страхового покриття екологічних ризиків його діяльності, а також перевірити правильність страхових платежів та розрахунків, та чи повністю покриває страховка екологічні ризики [3].

Усю відповідальність за адекватність та повноту розкриття інформації з екологічних питань у фінансовій звітності несе керівництво підприємства, а не аудитор, який цю звітність перевіряє. Якщо аудитор має докази неправильного відображення екологічних аспектів у звітності відповідно до чинних стандартів, то, залежно від суттєвості викривлення даних, видає один із варіантів модифікованого аудиторського висновку.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про екологічний аудит» від 24 черв. 2004 р., № 1862-IV - [Електронний ресурс]. / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

2. Басанцов І. В., Пантелейчук О. С. Екологічний аудит в Україні: актуальність, проблемні питання та напрями удосконалення / І. В. Басанцов, О. С. Пантелейчук. // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №1. – С. 38-46.

3. Бондар О., Білявський Г., Саталкін Ю. Екологічний аудит : світовий досвід і вітчизняні реалії / Бондар О., Білявський Г., Саталкін Ю., Пилипчук М. // Вісн. НАН України. – 2011. – № 4. – С. 42-51.

Науковий керівник – Пономаренко О. Г., к. е. н., доцент.

Дігтяр Наталія Сергіївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Облік основних засобів зазнав кардинальних змін, що в основному вплинуло на процес аудиту, особливості його здійснення та підбиття підсумків. Використання науково обґрунтованої організації та методики здійснення аудиту є об'єктивним процесом, оскільки сприяє достовірності відображення інформації про вартість основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку, об'єктивній оцінці вартості основних засобів, правильному нарахуванню амортизації, розрахунку собівартості продукції (робіт, послуг) і визначенню фінансового результату.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад і методичних підходів до вирішення проблем аудиту основних засобів внесли вчені-економісти - М. Я. Дем'яненко, Г. Г. Кірейцев, М. Т. Білуха, О. М. Голованов, Л. І. Гомберг, М. В. Кужельний, Л. К. Сук, В. П. Завгородній, В. Ф. Палій, В. В. Сопко, В. Г. Лінник та інші визначні науковці [2].

Методологією аудиту основних засобів є встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття та перевірка правильності розрахунку, своєчасного відображення зносу основних засобів.

Джерелами інформації для аудиту основних засобів є:

- Баланс (Звіт про фінансовий стан) форма № 1;
- Звіт про фінансові результати та їх використання (форма № 2-ОЗ);
- Звіт про фінансово-матеріальний стан підприємства (форма № 3-ОЗ);
- Синтетичні регістри обліку основних засобів (журнал 4-А с.-г. ведеться за кредитом рахунків 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 131 «Знос основних засобів», 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»);
- Первинні документи з обліку основних засобів: ОЗСГ-1 Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) ОЗ, ОЗСГ-2 Акт приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих (модернізованих) об'єктів, ОЗСГ-3 Акт на списання ОЗ, ОЗСГ-4 Акт на списання автотранспортних засобів [1].

Аудиторська перевірка повинна відповідати деяким вимогам і складатися з визначених етапів. Умовно можна виділити три етапи:

- 1) планування;
- 2) збір аудиторських доказів;
- 3) завершення аудиту.

На першому етапі аудитор насамперед знайомиться з клієнтом, оформлює свої відносини контрактом та (або) листом - зобов'язанням, розраховує рівень суттєвості майбутньої перевірки, вивчає та оцінює системи бухгалтерського

обліку та внутрішнього контролю організації клієнта, оцінює аудиторські ризики, готує загальний план та програму аудиту.

Програма аудиту операцій з основними засобами включає перелік питань, які необхідно перевірити, наприклад: правильність проведення переоцінки основних засобів і оформлення її результатів; правильність нарахування податку на прибуток при реалізації основних засобів; чи застосовується індекс інфляції для цілей оподаткування прибутку при реалізації основних засобів, правильність його застосування.

Методика проведення аудиту основних засобів включає наступні етапи перевірки:

1. Перевірка руху основних засобів

1.1. Надходження основних засобів - перевіряється правильність відображення в обліку оцінки щодо надходження основних засобів.

1.2. Вибуття основних засобів - перевірка дозволу та порядку ліквідації основних засобів за відповідними технічними характеристиками.

2. Перевірка нарахування зносу(амортизації) на основні засоби - перевіряється застосування підприємством норм зносу основних засобів відповідно до чинного законодавства.

3. Перевірка проведення індексації основних засобів - перевіряється наявність проведення індексації балансової вартості основних засобів, правильність застосування коефіцієнтів індексації.

4. Перевірка порядку відображення ремонту основних засобів - перевірка правильності відображення в обліку витрат на ремонт основних засобів.

5. Перевірка відповідності, повноти та достовірності обліку основних засобів. На останньому етапі аудиту основних засобів перевіряють відповідність первинних документів даним аналітичного та синтетичного обліку, та обґрунтовується оцінка системи внутрішнього контролю досліджуваного підприємства, визначаються штрафні санкції за порушення норм ведення бухгалтерського обліку.

Дотримання усіх наведених вище складових аудиторської перевірки дасть змогу аудитору охопити загальну картину обліку основних засобів на підприємстві та його організацію, провести якісний аудит. Аудит фінансово-господарської діяльності активно впливає на виявлення негативних явищ у діяльності підприємств, встановлення їх причинних взаємозв'язків, сприяють профілактиці збитків, нестач, втрат у господарській діяльності. Аудит основних засобів дозволяє встановити стан основних засобів на підприємстві, їх правильний облік, нарахування амортизації.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.

2. Іванова Н. А., Ролінський О. В. Організація і методика аудиту. [навч. посібн.] / за заг. ред. Н. А. Іванової – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 216 с.

Науковий керівник - Ватуля І. Д., доцент.

Калашник Анастасія Олександрівна,
Здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальність «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АУДИТУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Запаси займають дуже важливе місце в діяльності підприємства, особливо, якщо це велике промислове підприємство. Кожного дня відбувається їх рух: надходження матеріальних ресурсів, продаж готової продукції, рух всередині підприємства між різними підрозділами. Отже, існує великий ризик помилок в обліку або умисних махінацій з метою крадіжки запасів та грошових коштів. Керівнику підприємства неможливо слідкувати за всіма працівниками та процесами, які відбуваються на підприємстві. Тому постає питання про необхідність проведення аудиторської перевірки. Від того, наскільки якісно аудитор організує свою роботу, залежить якість її виконання.

Відповідно до П(С)БО 9 запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [1].

Виходячи з цього визначення можна дійти висновку, що запаси – це складова частина економічних ресурсів підприємства, які перебувають у процесі виробництва, або утримуються для подальшого продажу.

У літературі зустрічається багато визначень поняття «аудит запасів». Кожен автор має свою думку щодо методики проведення аудиту, етапів проведення, процедур перевірки.

Аудит запасів – це важливий елемент у роботі будь-якого підприємства. На думку Кулаковської Л. П., метою аудиту виробничих запасів є висловлення аудитором думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо руху і залишків виробничих запасів на підприємстві в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам [2].

Метою проведення аудиту запасів є висловлення аудитором думки про: достовірність первинних даних бухгалтерського обліку щодо фактичної наявності та руху запасів; повноту та правильність відображення первинних даних з обліку запасів у зведених регістрах; правильність ведення обліку запасів відповідно до законодавчих та нормативних актів, облікової політики; достовірність відображення залишку запасів у звітності.

Для досягнення основної мети аудиту, а також задоволення потреб користувачів в отриманні повної, правдивої та неупередженої інформації щодо запасів аудитором необхідно виконати такі завдання:

– перевірка наявності та порядку зберігання товарно-матеріальних цінностей;

- перевірка забезпечення контролю за збереженням запасів на всіх етапах їх руху та зберігання;
- перевірка правильності та своєчасності документального відображення операцій із надходження, відпуску та внутрішнього переміщення запасів;
- перевірка правильності визначення первісної вартості запасів та відповідності її обліковій політиці та П(С)БО;
- перевірка дотримання норм витрачання запасів для здійснення господарської діяльності та порядку обліку витрачання запасів у виробництві;
- перевірка додержання підприємством встановлених норм списання;
- перевірка дотримання підприємством податкового законодавства по операціях, пов'язаних із формуванням собівартості продукції;
- перевірка правильності відображення в обліку руху МШП;
- перевірка переоцінки та уцінки товарно-матеріальних цінностей;
- оцінка якості проведених інвентаризацій запасів;
- встановлення законності дій, пов'язаних із рухом виробничих запасів, та відсутності суттєвих порушень і помилок у бухгалтерському обліку та звітності.

Аудиторська практика свідчить, що найтипівішими видами порушень у бухгалтерському обліку запасів є такі:

- 1) у первинних документах з обліку запасів часто відсутні всі необхідні реквізити;
- 2) порушуються терміни проведення інвентаризацій;
- 3) порушується порядок відшкодування вартості запасів матеріально відповідальними особами, результатом чого є недоотримання сум нанесеного збитку;
- 4) неправильне віднесення деяких об'єктів до складу малоцінних і швидкозношуваних предметів;
- 5) порушуються норми списання запасів [3].

Система управління запасами характеризується великою кількістю факторів, які впливають на її ефективність. Загальні вимоги, які пред'являються до системи управління запасами в залежності від цілей наступні:

- 1) цілі, які орієнтовані на підприємство: швидкість отримання матеріалів, товарів та інформації; більш прості ієрархічні структури; узгодженість та можливість виконання цілей управління; мінімізація тривалості зберігання.
- 2) цілі, які орієнтовані на ринок: відповідність управління ринковій стратегії; диференційоване оформлення операцій за групами клієнтів; відповідність структури управління профілю діяльності; здатність до адаптації.
- 3) цілі, пов'язані з системною інтеграцією: відповідність потоків інформації матеріальним потокам; розподіл задач управління за видами продукції; чітке визначення відповідальності та повноважень; цілісна система персональної відповідальності за виконання замовлення.
- 4) цілі, які орієнтовані на виробничий потік: систематичність контролю процесів управління в виробництві; децентралізація функцій управління; централізація стратегічних функцій; узгодження окремих процесів

управління [4].

При проведенні аудиту системи управління запасами перш за все необхідно оцінити діючу систему управління запасами на підприємстві та надати відповідні рекомендації щодо її оптимізації, що бути сприяти підвищенню результатів діяльності підприємства. Наведені рекомендації та пропозиції в подальшій роботі потрібно використовувати в напрямку ранжування факторів впливу на ефективність системи управління запасами, розробки показників, які характеризують кожний окремий фактор та узагальненого показника, який буде характеризувати ефективність системи управління запасами.

Список використаних джерел:

1. П(С)БО 9 «Запаси», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 (зі змінами та доповненнями).
2. Кулаковська Л. П. Основи аудиту : навч. посібн. / Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. – 3-тє вид. – К. : Каравела, 2006. – 312 с
3. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі і аудиті / за ред. Бутинця Ф. Ф. – Житомир : ЖДТУ, 2004. – 352 с.
4. Экономика предприятия (фирмы): Учебник/ Под ред. проф. О.И. Волкова и доц. О.В. Девяткина. – 3-е изд., переаб. и доп. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 601 с. – Серия «Высшее образование»).

Касян Ольга Миколаївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавської державної аграрної академії

МЕТОДИКА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Проведення аудиту власного капіталу дуже важливе як для підприємства так і для засновників, оскільки власний капітал є основним початковим та умовно безстроковим джерелом фінансування господарської діяльності підприємства, а також джерелом погашення збитків підприємства, він є одним з найвагоміших показників, що використовуються при оцінці фінансового стану підприємства, оскільки показує, з одного боку, ступінь фінансової самостійності підприємства, а з іншого – ступінь кредитоспроможності підприємства.

Питання аудиту власного капіталу досліджуються в працях провідних вчених-економістів, таких як: А. Г. Загородній, Ф. Ф. Бутинець, В. В. Сопко, М. М. Мосійчук, В. М. Жук, М. Д. Алексеєнко, Н. Д. Прокопенко, Ф. Є. Поклонський, С. В. Пітель, Н. М. Ткаченко та інші.

Проведення аудиту власного капіталу надасть повну інформацію про формування, рух і використання власного капіталу підприємства [1]. Під час здійснення операцій, що пов'язані з власним капіталом, основними завданнями аудиту є:

- перевірка достовірності відображення показників щодо власного

капіталу в обліку та звітності, встановлення законності й правильності їх формування та цільового використання;

- виявлення повноти і своєчасності внесків засновників підприємства та правильність відображення в обліку величини власного капіталу;
- встановлення дотримання норм чинного законодавства щодо формування власного капіталу та відповідності його даним установчих документів.

Об'єктами аудиту є власний капітал підприємства в розрізі складових, а також операції, пов'язані з його формуванням і використанням [3].

Основними складовими власного капіталу є зареєстрований (пайовий) капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток. Іншими складовими, які можуть коригувати власний капітал у бік збільшення чи зменшення, є додатковий, неоплачений та вилучений капітал (рис. 1).

Джерела інформації для аудиту наступні:

- документи, пов'язані зі створенням підприємства;
- наказ про облікову політику;
- облікові реєстри (журнал-ордер № 7 с.-г. та відомості аналітичного обліку 7.1-7.4 с.-г., Головна книга);
- звітність (ф. 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», ф.4 «Звіт про власний капітал», ф. 5 «Примітки до річної фінансової звітності»);
- аудиторські звіти та документація контролюючих органів щодо звірки розрахунків з учасниками [2].

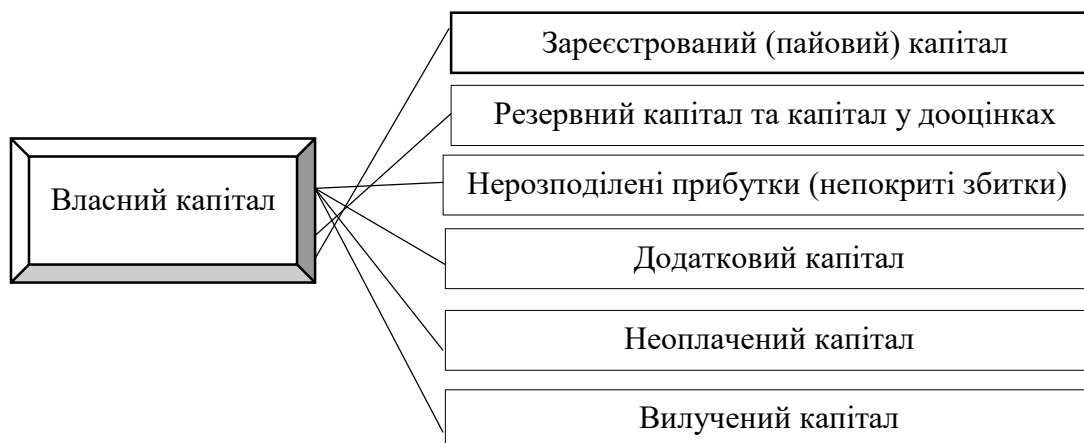

Рис. 1. Складові власного капіталу

Насамперед аудитор має перевірити зобов'язання підприємств перед власниками, учасниками, пайовиками, акціонерами, суми асигнувань з бюджету та державних цільових фондів, забезпеченість цільовими внесками фізичних та юридичних осіб. Стратегія проведення аудиту власного капіталу розробляється виходячи із норм МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності».

На підготовчій стадії аудиту необхідно оцінити систему управління та в цілому установчу діяльність підприємства, крім того перевірити строки дії документів по певних видах діяльності. Узагальнення підготовчого етапу

аудиторської перевірки формує складання Загального плану аудиту власного капіталу.

З метою оцінки ефективності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю аудитор проводить тестування, у процесі якого з'ясовує питання викладені щодо достовірності даних аналітичного та синтетичного обліку із показниками звітності підприємства.

Під час аудиту власного капіталу можуть бути виявлені такі типові порушення:

1) Якщо учасники до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства не внесли (не повністю внесли) свої вклади, загальні збори учасників приймають одне з таких рішень: про виключення із складу товариства тих учасників, які не внесли (не повністю внесли) свої вклади, та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі; про зменшення статутного капіталу та про визначення порядку перерозподілу часток у статутному капіталі; про ліквідацію товариства.

2) неправильне оформлення або відсутність документів, відсутність оригіналів чи засвідчених у відповідності із законодавством копій документів, невірний розрахунок обсягу резервного капіталу із несанкціонованим витрачанням коштів з резервного капіталу;

3) помилки в розрахунках (необґрунтоване збільшення статутного капіталу за рахунок завищення вартості матеріальних цінностей, необоротних активів, які вносяться до статутного капіталу);

4) порушення, пов'язані з укладанням колективного договору, оформленням змін чи доповнень до нього та його виконанням, необумовлене виправлення записів у документах без необхідних підстав.

На сьогоднішній день питанню аудиту власного капіталу приділено багато уваги, оскільки аудит власного капіталу є одним із найважливіших розділів аудиторської перевірки, він є гарантією стабільної діяльності підприємства і від правильності ведення його обліку значним чином залежить відображення майнових відносин власників.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 140-V від 14.09.2006 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. №73 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Сопко В. В. Організація і методика проведення аудиту : [підручник] / В. В. Сопко, В. П. Шило, О. М. Брабул. – К. : Знання, 2003. – 637.

Науковий керівник – Карпенко Н. Г., к. е. н., доцент.

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Грошові кошти є найбільш рухливими активами підприємств і одночасно із цим дані активи найбільш підпадають під загрозу крадіжок та зловживань. Саме тому стан обліку грошових коштів, їх рух та залишки вимагають значної уваги з боку власників і керівників суб'єкта господарювання. Питанню аудиту грошових коштів приділяли багато уваги такі вітчизняні вчені, як Ф.Ф. Бутинець, Н. Дорош, О. Петрик, Л. П. Кулаковська, В. Савченко, П. Л. Сук та інші.

Аудит грошових коштів проводиться за такими напрямками: аудит касових операцій, аудит операцій на поточному рахунку, аудит операцій на валютному та інших рахунках у банках.

Основними завданнями аудиту грошових коштів є:

- перевірка наявності грошових коштів у підприємства та виявлення нестач або надлишків;
- оцінка правильності зберігання та використання грошових коштів;
- перевірка дотримання нормативно-правових актів щодо порядку ведення касових операцій;
- перевірка законності та цільового витрачання грошових коштів;
- оцінка стану розрахунково-платіжної дисципліни та внутрішнього контролю суб'єкта підприємницької діяльності [1].

При аудиті касових операцій, аудитор проводить перевірку в декілька етапів.

На підготовчому етапі аудитор розглядає загальні питання організації роботи каси підприємства. Аудит касових операцій, зазвичай, має починатись з проведення інвентаризації каси. Проводячи інвентаризацію аудитор в обов'язковому порядку має взяти з касира розписку про те, що на момент проведення інвентаризації всі прибуткові і видаткові касові ордери включені до звіту касира. Джерелами даних для аудиту касових операцій є господарські операції по рахунку 30 «Готівка».

Перевіряючи касову книгу, аудитор з'ясовує чи своєчасно касир вносить до неї записи, чи вона пронумерована та прошнурована. Виявлені під час інвентаризації лишки зараховуються в дохід підприємства, а виявлені нестачі – на винну особу.

Другим етапом є перевірка правильності заповнення документів, під час якої аудитор безпосередньо ознайомлюється з наявними документами, та перевіряє їх на помилки. Перевіряючи касові операції, аудитор зобов'язаний встановити їх законність та достовірність, а також вчасність оприбуткування грошей в касу, перевірити додержання підприємством встановленого ліміту залишку каси.

Заключним етапом аудиту касових операцій є зіставлення первинних даних аналітичних і синтетичних облікових документів, з даними відображеними в облікових даних підприємства з метою встановлення їх відповідності.

Що стосується аудиту операцій на поточних рахунках, то в першу чергу необхідно розробити детальну програму аудиторської перевірки, яка повинна включати такі питання: установлення кількості поточних, валютних, розрахункових та інших рахунків в установах банку, відповідності господарських операцій, які відображаються на вказаних рахунках, чинному законодавству; перевірка правильності кореспонденції рахунків за банківськими операціями [2].

Джерелами даних для аудиту операцій на рахунках у банках є виписки банку з особових рахунків і прикладені до них виправдувальні документи, а також записи в облікових регістрах за рахунком 31 «Рахунки в банках».

При проведенні аудиту коштів на поточних рахунках, мають місце випадки таких порушень:

- пряме розкрадання грошових коштів: нічим не приховане, приховане неоформленими документами і розписками;
- покриття зловживань окремими працівниками разом із касиром - проводиться заміна документів або зроблені виправлення у виписках банку відповідних сум;
- привласнення готівки, одержаної з банку (не оприбуткування одержаних коштів за рахунком 31, а віднесення - на рахунки 36, 63, 68);
- не оприбуткування і привласнення грошових сум, що не надійшли з банку, від різних фізичних і юридичних осіб по прибуткових ордерах, від різних юридичних осіб за домовленістю;
- неправильно складена кореспонденція рахунків, тощо.

Аудит грошових коштів закінчується посиланням на порушення, хто допустив помилку або шахрайство, з чієї вказівки здійснено порушення або дозвіл, де і коли допущено порушення, розміру матеріального збитку та інші наслідки. Встановлені аудитором порушення, заносяться до аналітичної частини Звіту незалежного аудитора про висловлення думки, в якому перевіряючий дає свою оцінку стану обліку грошей, оцінку показників платоспроможності та фінансової активності підприємства і висловлює своє позитивне чи негативне судження залежно від серйозності (суттєвості) помилок і похибок, виявлених при проведенні перевірки.

Проведення аудиту грошових коштів для керівника підприємства є досить важливим елементом фінансової діяльності підприємства, адже дана процедура надає можливість провести додатковий контроль за організацією обліку грошових коштів, їх рухом та використанням у процесі виробничо-господарської діяльності підприємства. А це в свою чергу буде сприяти досягненню стійкого росту фінансових показників та надасть більше інформації про цільове використання грошових ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Аудит і ревізія підприємницької діяльності : [навч. посіб.] / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута 2001. – 416 с.

2. Савченко В. Я. Аудит : [навч. посіб.] – Вид. 2-ге, без змін. – К. : КНЕУ, 2006. – 328 с.

Науковий керівник - Тютюнник С. В., к.е.н., доцент.

Канцедал Наталія Анатоліївна,

кандидат економічних наук, доцент

Кошова Карина Анатоліївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік та аудит»,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Аудит розрахунків з оплати праці відіграє важливу роль у системі як зовнішнього, так і внутрішнього контролю. Перш за все тому, що облік праці та її оплати є трудомістким процесом, пов'язаний з обробкою великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу [5].

Відповідно до Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [2].

Мета аудиту розрахунків з оплати праці відповідно до МСА 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності» полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про розрахунки з оплати праці [4].

Основними завданнями аудиту розрахунків з оплати праці є:

– перевірка дотримання підприємством положень законодавства про працю по операціях, пов'язаних з розрахунками з оплати праці, наявності та відповідності законодавству первинних документів з обліку робочого часу, обсягу виконаних робіт, послуг, випущеної продукції;

– оцінка існуючої на підприємстві системи розрахунків з персоналом та її ефективності;

– перевірка обліку та нарахування заробітної плати, інших видів оплат, які відносяться до фонду оплати праці;

– перевірка дотримання встановлених штатним розписом посадових окладів працівників підприємства;

– перевірка своєчасності індексації окладів з урахуванням зростання цін в умовах інфляції;

– перевірка правильності виплати премій працівникам підприємства;

– перевірка правильності нарахування допомоги з тимчасової непрацездатності;

– перевірка правильності нарахування щорічних, додаткових відпусток,

компенсацій за невикористану відпустку тощо.

- перевірка правильності розрахунків по депонованій заробітній платі;
- перевірка дотримання встановлених термінів розрахунків з персоналом підприємства по оплаті праці;
- перевірка правильності утримань із заробітної плати податків та обов'язкових платежів;
- перевірка правильності нарахувань обов'язкових платежів, які здійснюються за рахунок підприємства;
- перевірка повноти та своєчасності перерахувань утриманих та нарахованих податків і зборів;
- перевірка своєчасності і правильності включення до собівартості продукції суми нарахованої заробітної плати та обов'язкових відрахувань у позабюджетні фонди;
- оцінка стану синтетичного та аналітичного обліку операцій з оплати праці (оцінка повноти відображення здійснених операцій у бухгалтерському обліку);
- перевірка правильності класифікації операцій з оплати праці (віднесення за рахунками витрат);
- відповідність даних, відображених у фінансовій звітності, стану розрахунків по операціях з оплати праці;
- оцінка стану внутрішнього контролю підприємства у трудових відносинах [1].

Діючим Планом рахунків для обліку розрахунків з оплати праці призначено рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

На рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» ведеться узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам, які належать як до облікового, так і до необлікового складу підприємства, – з оплати праці (за всіма видами заробітної плати, премій, допомог тощо), за не одержані в установлений строк з каси підприємства суми з виплат працівникам, за іншими поточними виплатами. Він має такі субрахунки:

- 661 «Розрахунки за заробітною платою»;
- 662 «Розрахунки з депонентами»;
- 663 «Розрахунки за іншими виплатами» [3].

Під час проведення перевірки розрахунків з оплати праці, аудитором можуть використовуватись наступні аудиторські процедури:

- тестування засобів внутрішнього контролю;
- перевірка (інспектування) документів;
- спостереження (відстеження) за відображенням фінансово-господарських операцій в бухгалтерській документації;
- перерахунок; одержання роз'яснень всередині підприємства;
- отримання роз'яснень від третіх осіб;
- аналітичні процедури [1].

Система внутрішнього контролю на підприємстві передбачає наявність компетентного персоналу з чітко визначеними правами і обов'язками,

дотримання необхідних процедур при здійсненні господарських операцій, наявність контролю за збереженням документації про виконану роботу і нараховану заробітну плату, а також належну перевірку виконання обов'язків працівниками підприємства тощо.

Для здійснення тестування внутрішнього контролю аудиторською групою використовуються відповідні робочі документи, в яких фіксуються встановлені факти під час перевірки [5]. Оплата праці – це стаття витрат, яка відіграє важливу роль у формуванні собівартості продукції (послуг), тому до неї завжди необхідно підходити з особливою увагою для забезпечення раціонального використання грошових ресурсів та їх економії на підприємстві. Під час перевірки розрахунків з оплати праці аудитору, з одного боку, важливо переконатися в дотриманні підприємством чинного законодавства про оплату праці, відсутності порушень умов оплати праці працівників, а з іншого боку – перевірити правильність здійснених відрахувань податків і зборів із заробітної плати працівників, а також відповідність відображення операцій в бухгалтерському обліку і достовірність їх висвітлення у фінансовій звітності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Жогова О. Аудит розрахунків з оплати праці / О. Жогова // [Електронний ресурс] // Журнал «Незалежний аудитор» – 2016. – № 9–10. – Режим доступу : <http://n-auditor.com.ua>.
2. Закон України «Про оплату праці» № 108/95–ВР від 24 берез. 1995 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
4. Міжнародний стандарт аудиту 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності» [Електронний ресурс] / Міжнародна федерація бухгалтерів. – Режим доступу : <http://online.zakon.kz>.
5. Утенкова К. О. Аудит : навчальний посібник [Електронний ресурс] / К. О. Утенкова. Режим доступу : <http://pidruchniki.com>.

Кравець Яна Олексіївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік та аудит»

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АУДИТУ ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Глобалізація економіки, інтеграційні процеси мають вирішальний вплив на сучасний розвиток бухгалтерського обліку як у світі, так і в кожній

конкретній країні. Питання про стандартизацію обліку сільськогосподарської діяльності було поставлено міжнародною федерацією бухгалтерів у 1994 році. У грудні 2000 року був затверджений міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 41 «Сільське господарство», на підставі якого було розроблено та враховано дію положення (стандарту) бухгалтерського обліку П(С)БО 30 «Біологічні активи».

До складу довгострокових біологічних активів відносять усі біологічні активи, які не є поточними. До довгострокових біологічних активів відносяться багаторічні насадження, зокрема сади, виноградники, плантації хмелю і ягідних культур, багаторічні трави, тощо, а також тварини основного стада великої рогатої худоби, свиней, овець, коней [1]. До цієї статті також відносяться незрілі довгострокові біологічні активи – біологічні активи, операційний цикл створення яких перевищує 12 місяців (крім тварин на вирощуванні і відгодівлі), які у звітному періоді ще нездатні давати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні активи визначеної якості, зокрема багаторічні насадження (сади, виноградники, ягідники тощо, що не досягли пори плодоношення). Аудитор розпочинає перевірку правильності оцінки довгострокових біологічних активів за такими напрямками: правильність віднесення біологічних активів до складу довгострокових біологічних активів, визначення справедливої вартості, первісної та накопиченої амортизації, відповідності даних Балансу і Головної книги.

Джерелами інформації про довгострокові біологічні активи є: законодавчі та нормативні акти; матеріали державного, внутрішнього контролю та ревізії (інвентаризаційні описи, інвентаризаційні картки обліку довгострокових біологічних активів, документи попередніх перевірок); внутрішні організаційні документи підприємства (наказ «Про облікову політику», договори з матеріально-відповідальними особами і т.д.); господарські договори з постачальниками (на поставку посадкового матеріалу, їх відвантаження і т.д.); планово-нормативна інформація про довгострокові біологічні активи (терміни росту, норми витрат на вирощування і т.д.); звітність підприємства: форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» [2].

Правильність визначення первісної чи справедливої вартості довгострокових біологічних активів перевіряють відповідно до П(С)БО 30 «Біологічні активи» за такими напрямками: придбані за плату, безоплатно отримані, внесені до статутного капіталу підприємства, переведені до основних засобів із складу оборотних активів, отримані в результаті обміну на подібний або неподібний об'єкт [3].

Аудитор має встановити відповідність даних про первісну чи справедливу вартість довгострокових біологічних активів, наведених у балансі, дебетовому сальдо рахунка 16 «Довгострокові біологічні активи» (при співставленні даних субрахунків 161–166) з даними Головної книги.

Особливо складною ділянкою аудиту є оцінка біологічних активів за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місцях продажу.

Визначення справедливої вартості біологічних активів і сільськогосподарської продукції ґрунтується на цінах активного ринку, які буде складно визначати для сільськогосподарських підприємств.

Невід'ємною складовою даного етапу аудиту є перевірка відображення в балансі суми накопиченої амортизації. Аудитор враховує, що амортизація нараховується тільки на ті біологічні активи, справедливу вартість яких визначити неможливо. Об'єктом амортизації таких біологічних активів є їх первісна вартість, зменшена на ліквідаційну вартість.

Ліквідаційна вартість приймається в сумі, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) довгострокових біологічних активів після закінчення строку їх корисного використання (утримання) (вартість деревини, насаджень, тварин або їх шкур і м'яса тощо), за вирахуванням витрат, пов'язаних з їх продажем (ліквідацією)[4].

Аудитор повинен встановити відповідність даних сум накопиченої амортизації, відображеної у Балансі, кредитовому сальдо субрахунку 134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів» у Головній книзі [5]. Отже, аудит діяльності сільськогосподарських підприємств є досить складним і потребує науково обґрунтованого підходу до організації та методики його проведення.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»[Електронний ресурс] : станом на 5 грудня 2005 р. № 790 / Мінфін України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. в-цтво, 2012. –Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Білик М.Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств. Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 628 с.
3. Бутинець Ф. Ф. Аудит : [підручник]. – Житомир : ПП «Рута», 2002. – 672 с.
4. Гончарук Я. А., Рудницький В. С. Аудит: [навч. посібник]. – К. : Знання, 2007. – 443 с.
5. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : [навч. пос.]. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.

Краєвська Оксана Русланівна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік та аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АУДИТУ В НІМЕЧЧИНІ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЇ АУДИТОРА

У Німеччині перші кроки по введенню аудиту були здійснені у 1870 р., коли доповнення до закону про акціонерні товариства зобов'язувало спостережливі ради цих об'єднань здійснювати перевірку балансу, звіту про

прибутку і доповідати про результати перевірки на загальних зборах акціонерів. Німецьке законодавство передбачало також проведення зовнішнього аудиту.

За прикладом англійських аудиторів 14 серпня 1884 р. у Німеччині виникає інститут бухгалтерів-ревізорів. Інститут існував на засоби банків і відображав інтереси великого фінансового капіталу. Бухгалтери-ревізори називались трейгндери. Німецькі дослідники по-різному оцінювали їх діяльність [1]. У німецькій школі виділялися три напрямки вивчення балансу: економічний аналіз; юридичний аналіз (сприяв створенню бухгалтерської ревізії; популяризація знань про баланс серед акціонерів.

Заслугою німецьких юристів було формулювання основних вимог до балансу: точність; повнота; ясність; правдивість; наступність; єдність.

З 1908 р. при Лейпцігській Вищій Комерційній школі розпочалась спеціальна підготовка бухгалтерів-ревізорів (строк навчання - 1 рік). На відділення приймалися лише особи, що мали вищу економічну освіту та досвід бухгалтерської роботи [2].

З 1931 року акціонерні товариства зобов'язані були проводити аудиторські перевірки. У 1932 р. у Німеччині був створений Інститут аудиторів, який проіснував до 1945 р., йому були передані функції раніше існуючого Інституту ревізії і піклування. Після закінчення другої світової війни в Дюссельдорфі був утворений Інститут аудиторів, який у листопаді 1954 р. був перейменований в Інститут аудиторів Німеччини. Дюссельдорфський інститут проводив значну професійну діяльність на всій території Німеччини, завоював високий авторитет у країні.

Завдання Інституту аудиторів: сприяння розвитку аудиторської професії, забезпечення країни аудиторськими кадрами, розробка єдиних професійних принципів і норм, дотримання їх всіма представниками аудиторської професії.

З 2008 р. в Інститут аудиторів добровільно входять близько 5600 аудиторів й 600 аудиторських організацій, тобто приблизно 80% всіх представників цієї професії. Головна умова членства - добровільне, але строге дотримання професійних правил і етичних норм.

Для вирішення завдань професійного самоуправління аудиторів сформована палата аудиторів. Ця суспільна організація представляє професійні інтереси всіх аудиторів, присяжних ревізорів бухгалтерських книг, аудиторських фірм і товариств по ревізії бухгалтерських книг, а також здійснює нагляд за виконанням ними професійних обов'язків. Палата аудиторів надає підтримку всім представникам професії порадами і рекомендаціями з різних питань, пов'язаних з виконанням аудиторської діяльності [2, с.17].

Державний вплив на аудиторську діяльність у Німеччині доповнюється тим, що всі аудитори й аудиторські фірми повинні бути в обов'язковому порядку членами Аудиторської палати. Обов'язки Аудиторської палати полягають у виконанні певних функцій: захист професійних інтересів аудиторів, сприяння росту авторитету аудиторської професії, надання консультаційної та правової допомоги членам палати, підвищення кваліфікації аудиторів, контроль за аудиторською діяльністю, підтримка нових

аудиторських кадрів.

Членами Аудиторської палати разом з аудиторами, що займаються винятково своїми професійними обов'язками, є керівники, члени правління та інших відповідальних працівників аудиторських фірм, навіть якщо вони не зайняті безпосередньо аудитом. За порушення, пов'язані із професійною етикою і протиправними діями аудиторів застосовуються різні заходи впливу: попередження, зауваження за незначні провини; грошові штрафи, заборона займатися даною професією. Професійний суд розглядає складні справи, пов'язані з порушеннями законодавства.

Система підготовки кадрів аудиторів досить складна. Високі також вимоги до претендентів: для того, щоб бути допущеним до іспиту, кандидат повинен мати вищу економічну, юридичну чи технічну освіту і шестирічну практичну діяльність в економічній області, із яких не менше чотирьох років працювати у сфері аудиту. Документальне підтвердження стажу практичної роботи не вимагається для здобувача, який має досвід практичної роботи консультанта з податкових питань чи присяжного ревізора бухгалтерських книг не менше 15 років. У якості стажу практичної роботи зараховується 10 років роботи податковим інспекторам [2, с. 16].

Як виняток, допускаються до іспиту кандидати, що не мають закінченої вищої освіти, але мають не менш, ніж 10-річний стаж у якості аудитора-асистента або іншого працівника в аудиторській фірмі.

Існують також інші обмеження, зокрема: до іспитів не допускаються особи, які через порушення законодавства Німеччини не мають права займати пости в офіційних установах; одержали відмову у праві виконувати свої професійні обов'язки; мають фізичні недоліки тривалої дії, що не дають можливості правильно виконувати обов'язки аудитора; мають неурегульовані належним чином фінансові й економічні відносини [2].

Здобувач повинен бути німцем відповідно до визначення ст. 116 Конституції держави. Екзаменаційні комісії формуються владою федеральних земель. Питання про допуск до іспиту претендента вирішує комісія, яка має право в разі потреби запросити у кандидата додаткові відомості та рекомендаційні відгуки.

Допущені до іспиту подають письмову наукову працю за фахом, виконану дома, виконують три письмові роботи у присутності екзаменаторів і складають усну частину іспиту. У випадку успішної здачі іспитів, влади федеральної землі видають документ, що засвідчує професійний статус аудитора.

Після одержання цього документа аудитори стають членами аудиторської палати, що веде професійний реєстр аудиторів, аудиторських спілок, що прийняли присягу контролерів бухгалтерських книг. Кожен аудитор повинен мати власну печатку, що засвідчує його професійний статус і позицію, сформовану на основі законодавчих актів.

Список використаних джерел:

1. Нікольська Ю. П., Мерзлікіна Ю. М. Аудит. Частина 1. [Електронний ресурс] : [навч. посібн.] – Режим доступу : <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook086/01/index.html?part-002.htm>.
2. Ковальова О. В., Констянтинів Ю. П. Аудит. – М. : «Видавництво «ПРІОР». – 2000. – 272 с.

Науковий керівник – Аранчій В. І., к.е.н., професор.

Красовська Світлана Олександрівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік та аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

**ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ І ПОРУШЕННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ
ПРОВЕДЕННІ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ**

Для здійснення аудиту власного капіталу доцільно, насамперед, дослідити саму сутність капіталу, зрозуміти його різновиди та їх зміст.

Рахунки класу 4 ("Власний капітал та забезпечення зобов'язань") призначені для узагальнення інформації про стан і рух коштів різновидів власного капіталу - статутного, пайового, додаткового, резервного, вилученого, несплаченого, а також нерозподілених прибутків (непокритих збитків), цільових надходжень, забезпечень майбутніх витрат і платежів, страхових резервів. Фінансові ресурси, що використовуються на розвиток виробничо-господарського процесу - це капітал у грошовій формі [2].

Капітал - це сукупність матеріальних ресурсів і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав, необхідних для суб'єкта господарювання. Аудиту підлягає структура капіталу за джерелами його утворення. Джерела утворення капіталу суб'єкта господарювання – це власні й позикові кошти. Власний капітал суб'єкта господарювання визначається вартістю його майна, тобто чистими активами. Вона обчислюється як різниця між вартістю майна і позиковим капіталом. Власний капітал складається зі статутного, додаткового і резервного капіталу, нерозподіленого прибутку та цільових (спеціальних) фондів [2].

Власник поділяє капітал на основний (довгостроковий) і оборотний (поточний) капітал. Основний капітал складається з основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інвестицій (довгострокових позичок). Оборотний капітал складається з матеріальних оборотних засобів, коштів у поточних розрахунках, короткострокових фінансових вкладень [1].

Шляхом проведення аудиту можуть бути встановлені порушення, типовими з яких є такі:

- 1) кредитовий залишок по рахунку 40 не відповідає сумі

статутного капіталу, затвердженого в установчих документах;

2) необґрунтоване збільшення статутного капіталу за рахунок завищення вартості матеріальних цінностей, нематеріальних активів, які вносяться до статутного капіталу;

3) невнесення чи неповне внесення засновниками часток до статутного капіталу;

4) несвоєчасне внесення змін до реєстру акціонерів;

5) несвоєчасне оформлення вибуття і приймання нових засновників, акціонерів;

6) невиплати дивідендів за привілейованими акціями;

7) неправильне визначення часток, які вносяться засновниками до статутного капіталу;

8) неправильне визначення часток, які підлягають вилученню засновниками зі статутного капіталу;

9) недооформлені й прострочені документи;

10) необумовлене виправлення записів у документах без необхідних підстав;

Виявлені помилки і факти шахрайства необхідно згрупувати з метою встановлення їх суттєвості і підготовки підсумкової аудиторської документації. За результатами проведеного аудиту аудитор готує інформацію про перевірену сукупність для внесення до Звіту клієнта та до Висновку аудитора.

Якщо аудитор не знайшов порушень чи знайшов порушення, які не впливають на законність функціонування, не завдають шкоди державі, засновникам чи акціонерам, то він фіксує факти перевірки в аналітичній частині аудиторського висновку. При цьому аудитор має право пропонувати видати на перевірену підсукупність позитивний висновок.

Якщо аудитор знайшов порушення, які впливають на законність функціонування чи завдають шкоди державі, засновникам чи акціонерам, то він фіксує всі факти в аналітичній частині аудиторського висновку. У цьому разі аудитор дає час для усунення виявлених порушень. Якщо порушення не виправлені, то аудитор не має права видати позитивний висновок.

Список використаних джерел:

1. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку : [підручник] / за ред. Н. М. Грабова ; 6-е вид., перероб. і доп. – К : А.С.К., 2007. – 310 с.
2. Сопко В. В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності пасивів) : [монографія] / В.В. Сопко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.

Науковий керівник - Тютюнник С. В., к.е.н., доцент.

Красота Олена Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент
Андрущенко Марина Юріївна,
здобувач вищої освіти СВО «Магістр» спеціальності
«Облік і оподаткування»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Заробітна плата – це одна з найскладніших економічних категорій та основне джерело доходу працівників підприємства. Питання обліку праці та її оплати займають одне з чільних місць у всій системі бухгалтерського обліку на підприємстві. Облік праці і заробітної плати є трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу [4].

Аудит праці та її оплата – найскладніша і найважливіша ланка в діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, що потребує оперативних даних та повноти інформації про витрати на оплату праці, у зв'язку з чисельністю працівників, їх плинністю та використанням робочого часу і трудових ресурсів у цілому [2].

Аудит є однією із функцій управління господарською діяльністю підприємства. Одним із його вирішальних завдань є надання інформації про діяльність підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень, що можливе лише за раціональної його організації [1]. Як в обліку, так і в аудиті розрахунків з оплати праці є певні проблеми, які наведемо в табл. 1.

Таблиця 1

Проблеми обліку та аудиту розрахунків з оплати праці

Проблеми	Напрямки вирішення
1	2
Облік розрахунків з оплати праці	
Примусова відпустка працівників за власний рахунок	Відсутні. Бухгалтер лише констатує в первинних документах факт відпустки. При цьому вся відповідальність лягає на керівництво підприємства
Переведення працівників на неповний робочий день	Потрібно ретельно вивчити чинне законодавство щодо можливих наслідків переведення працівників на неповний робочий день. Наприклад, нарахування виплат з тимчасової втрати працездатності, відпускних виплат, вихідної допомоги під час звільнення тощо
Звільнення працівників	Необхідно правильно розрахувати компенсацію за невикористану відпустку та суму вихідної допомоги, якщо це передбачено статтею КЗпП, за якою звільняють працівника

1	2
Недостатня автоматизація обліку розрахунків з оплати праці та відсутність частини додаткових реквізитів у документах, якими підтверджуються операції з обліку праці та її оплати	Зменшення кількості документації завдяки впровадженню багатоденних і накопичувальних документів, використання типових міжвідомчих форм, пристосованих до використання обчислювальної техніки [4]
Аудит розрахунків з оплати праці	
Реформування нарахування заробітної плати за новою спрощеною системою, яка гальмує процес аудиторської перевірки, бо таке спрощення не розповсюджується на аудит праці та її оплати	Розроблення нових облікових методів в аудиті, які будуть підлаштовані під спрощену систему оплати праці в бухгалтерському обліку
Проблеми якісного виконання аудиту розрахунків з оплати праці	Удосконалення організаційно-методичних аспектів перевірки: відбір прийнятих контрольних, оціночних та аналітичних процедур, детальне описання порядку їх проведення, стандартизації робочих документів аудитора [3]
Загроза незалежного та об'єктивного висновку аудитора через вплив змін законодавства, непрофесійність і необ'єктивність аудитора та неточні або неправильно подані твердження управлінського персоналу на перевірку	Підвищення рівня професійної компетентності аудиторів, забезпечення реальної професійної незалежності аудитора, розроблення плану стратегії виконання завдань аудитором, що зменшить вірогідність ризику відносно неточності висновку [2]

Отже, до проблем обліку та аудиту розрахунків з оплати праці відносять примусову відпустку працівників за власний рахунок, переведення працівників на неповний робочий день, звільнення працівників, недостатня автоматизація обліку розрахунків з оплати праці та відсутність частини додаткових реквізитів у документах, якими підтверджуються операції з обліку праці та її оплати, проблеми якісного виконання аудиту розрахунків з оплати праці, загроза незалежного та об'єктивного висновку аудитора. Таким чином, з розвитком економіки існує потреба в подальшому аналізі та розвитку питання вдосконалення обліку та аудиту з оплати праці та її дослідження

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Аудит: підручник [для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф. Ф. Бутинець; [вид. 2-е]. – Житомир : Рута, 2002. – 672 с..
2. Костенко А. В. Аудит праці та її оплати: проблеми і шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / А. В. Костенко. – Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua>.
3. Шевчук О. Д. Сучасні проблеми аудиту оплати праці в Україні [Електронний ресурс] / О. Д. Шевчук, В. Ю. Драчук. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com>
4. Якубовська В. К. Проблеми обліку розрахунків з оплати праці [Електронний ресурс] / В. К. Якубовська. – Режим доступу : <http://ea.donntu.edu.ua>.

Кужельова Юлія Миколаївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальність «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УКРАЇНІ

Важливу роль у підвищенні ефективності роботи підприємств відіграє раціональне використання матеріальних цінностей, які є основою виробничої діяльності та займають більш ніж 60 % у собівартості продукції.

У бухгалтерському обліку під терміном «Запаси» розуміють активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту.

Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Виходячи з вимог чинного законодавства, метою аудиту виробничих запасів є висловлювання аудиторів думки про те, чи відповідає фінансова інформація щодо руху і залишків виробничих запасів на підприємстві в усіх суттєвих аспектах нормативних документам, які регламентують порядок її підготовки і надання користувачам.

Для досягнення основної мети аудиту, а також задоволення потреб користувачів в отриманні повної, правдивої інформації щодо виробничих запасів аудиторів необхідно виконати такі завдання:

- перевірити правильність визнання запасів активами суб'єкта господарювання;
- перевірити, чи відповідають чинному законодавству методи оцінки і обліку виробничих запасів;
- встановити, чи дотримується підприємство прийнятих методів оцінки;
- оцінити стан внутрішнього контролю;
- встановити чи здійснюється контроль за виробничими запасами;
- перевірити чи правильно та своєчасно здійснюється документальне відображення господарських операцій;
- встановити чи немає на підприємстві протизаконних дій, пов'язаних з витрачанням виробничих запасів.

Джерела інформації аудиту виробничих запасів являють собою предметну область дослідження. Це нормативні документи, облікова політика підприємства та джерела, в яких зафіксована інформація, що характеризує залишки і рух виробничих запасів. Для узагальнення інформації про наявність, рух належних суб'єкту господарювання предметів праці, призначені бухгалтерські рахунки класу 2 «Запаси», а для узагальнення інформації про наявність та рух виробничих запасів призначено рахунок 20 «Виробничі запаси».

У ході аудиту використовуються акти ревізії та перевірок запасів, складені відповідними контролюючими органами, і також інформація одержана в ході аудиту. Предметна область дослідження запасів включає: внутрішні нормативні та загальні документи клієнта; облікову політику з питань обліку виробничих запасів; договори про повну та часткову матеріальну відповідальність; первинні документи та реєстри реєстри зведеного синтетичного обліку по рахунках (20, 22, 23); місця збереження виробничих запасів; технологічний процес виробництва.

Аудитор у процесі свого дослідження повинен чітко відслідковувати інформаційні потоки, пов'язані з господарськими діями чи подіями, від прийняття рішення про здійснення господарської операції до відображення факту здійснення в первинних документах, зведених документах, реєстрах обліку та звітності.

Аудит виробничих запасів починають з перевірки своєчасності і повноти проведення інвентаризації запасів та контролю виконання угод з постачальниками і покупцями. Аудитор звертає увагу на терміни проведення інвентаризації, правильність визначення її результатів, вивчає склад комісії та відображення в бухгалтерському обліку даних по інвентаризації.

Наступним етапом є перевірка правильності визначення збитків (шкоди) завданої матеріально відповідальною особою від нестачі ТМЦ. Далі перевіряється процес надходження виробничих запасів (за оцінкою придбання чи виготовлення), тобто запаси можуть надходити від різних постачальників; придбані за відповідну плату; надходження запасів, як внесок в зареєстрований (статутний) капітал; запаси які отримані безоплатно, виготовлені власними силами чи обміняні. Одним із етапів є з'ясування аудитором встановлених методів оцінки вибуття запасів, які регламентовані обліковою політикою підприємства. Таким чином, можна зробити висновок, що виходячи з вимог чинного законодавства, аудит виробничих запасів є актуальним .

Список використаних джерел:

1. Утенкова К. О. Аудит : [навчальний посібник]. - К. : Алерта, 2011. - 408 с.
2. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» / Верховна рада України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» : (в ред. від 01 трав. 2016 р. № 140). / Верховна рада України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.

Науковий керівник - Пономаренко Т. В., завідувач відділу інституту післядипломної освіти ПДАА.

**Максимейко Віталіна Сергіївна,
Фуркайло Наталія Віталіївна,**

здобувачі вищої освіти СВО «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Становлення ринкової економіки та поява значної кількості юридично відокремлених суб'єктів підприємництва зумовили необхідність їх незалежного фінансового контролю. Згідно з Законом України «Про аудиторську діяльність» [3] підприємець має право (а в деяких випадках - зобов'язаний) здійснювати незалежний контроль своєї фінансово-господарської діяльності на комерційній договірній основі за відповідну плату, аудит - це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам [4].

На сьогодні суттєвого значення набуває розвиток методології аудиту звітності та фінансових результатів, яка б не просто підтверджувала їхню достовірність, а надавала замовникам (користувачам) інформацію, скориговану на відповідні вагомні чинники.

Вагомий внесок у вивчення фінансового аудиту зробили як вітчизняні вчені-економісти: В. І. Бачинський, М. Т. Білуха, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, М. В. Корягін, П. О. Куцик Є. В. Мних, В. О. Озеран, В. М. Пархоменко, М. Пушкар, В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко, Б. Ф. Усач, М. Г. Чумаченко, так і зарубіжні вчені-економісти: А. Бабо, Ф. Вуд, К. Друрі, Роберт Н. Єнтоні, С. Котляров, В. В. Леонт'єв, Я. Соколов, та інші вчені. Проте, питання організації ефективної роботи аудитора в ході перевірки фінансової звітності потребують детального вивчення та їх вирішення.

В ході аудиту фінансової звітності суб'єктів підприємницької діяльності встановлюється відповідність її чинним законодавчим та іншим нормативно-правовим актам (Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затвердженим Положенням (стандартам) бухгалтерського обліку тощо) [1]. У зв'язку з цим, серед основних причин допущених перекручувань і порушень при формуванні фінансових результатів на сьогодні виділяють свідомі і не свідомі дії посадових осіб, що займаються підготовкою вихідної інформації про діяльність підприємства. При цьому, багато фактів порушень виникають на практиці в результаті неправильних арифметичних дій при здійсненні різних розрахунків. Ці факти обману і помилок приводять до перекручування даних про рівень витрат на виробництво і фінансових результатів, а також перекручування звітності.

З метою охоплення зазначеної інформації аудиторська перевірка фінансової звітності проводиться у наступній послідовності, рис. 1.

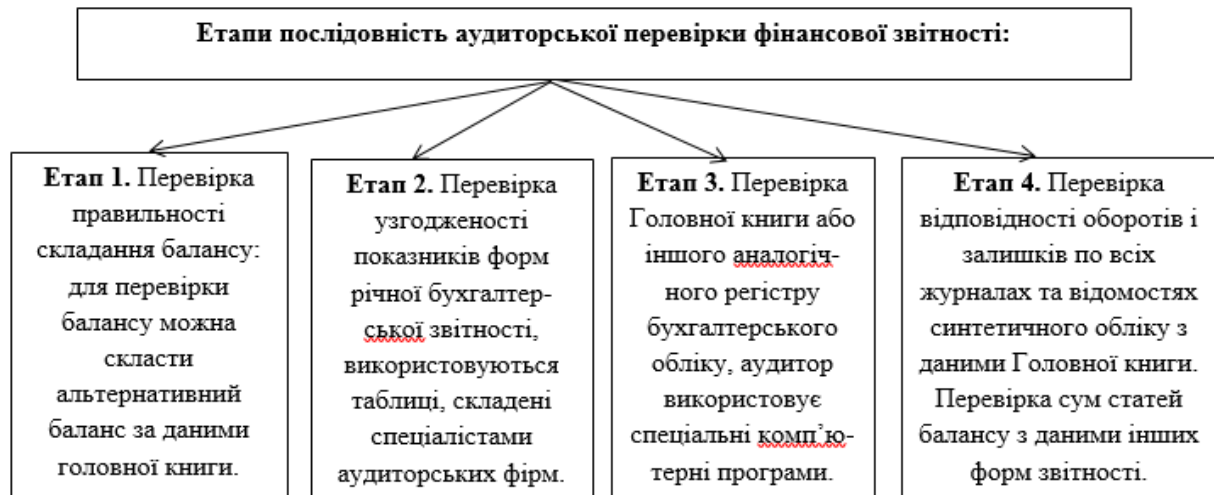

Рис. 1. Етапи послідовності аудиторської перевірки

Аудит фінансової звітності підприємства проводиться з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Перевіряючи фінансову звітність клієнта, аудитор повинен підтверджувати показники, відображені у фінансовій звітності фактичною наявністю, оскільки для складання аудиторського висновку потрібно подати достовірну, точну інформацію. Одночасно аудитор не може вважати аудит завершеним до тих пір, доки він не надав відповіді на поставлені питання. В іншому випадку його думка щодо достовірності фінансової звітності не буде повною та об'єктивною [2].

Підсумком аудиту фінансової звітності підприємства є аудиторський висновок, який не лише засвідчує її достовірність, а й містить у собі висновки стосовно повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності підприємства.

Розглянуте вище підтверджує, що аудит фінансової звітності підприємства сприяє виявленню помилок, запобіганню банкрутства, визначенню перспективних напрямів розвитку підприємницької діяльності в умовах жорсткої конкурентної боротьби. Основною передумовою аудиту фінансової звітності є взаємна зацікавленість підприємства в особі його власників, держави в особі податкової адміністрації і самого аудитора в забезпеченні реальності та достовірності обліку і звітності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Бондаренко Н. О. Аудит суб'єктів підприємницької діяльності : Навч. посібник для студ. вищих навч. Закладів / Н. О. Бондаренко, В. Д. Понікаров, С. М. Попова. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 299 с.

3. Бадеха О.Л. Планування аудиту // Аудитор України. – 2010. – № 11. - С. 33-35.

4. Дорош Н. І. Аудит : методологія і організація / Н. І. Дорош. – К. : Вид-во «Знання», 2001. – 402 с.

Науковий керівник - Плаксієнко В. Я., д.е.н., професор.

Міщенко Дарія Олегівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

АУДИТ В УКРАЇНІ : СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У світі аудиторські фірми займають достатньо вигідну позицію. Так, виконуючи своє завдання, вони приносять користь фінансово-кредитним установам, органам державного регулювання і контролю (податковим органам, фонду державного майна, органами державної статистики та іншим). Однак в Україні сьогодні ситуація на ринку аудиторських послуг досить складна, тому дослідження сучасного стану та перспектив розвитку аудиту є актуальним.

Метою даного дослідження є обґрунтування стану ринку аудиторських послуг в Україні та перспектив його розвитку. Для досягнення мети були поставлені такі завдання: проаналізувати існуючі умови розвитку аудиту в Україні; виявити негативні фактори, які перешкоджають розвитку аудиту в Україні; розробити шляхи вирішення існуючих проблем аудиту в Україні та окреслити можливі перспективи розвитку останнього.

Перш за все, слід відмітити користь роботи аудиторів для державних контролюючих органів. Якщо державні органи у своїх перевірках будуть спиратися на звіти аудиторів, то для перевірок останніх потрібно буде менше часу та сил. Що і сталося після впровадження Нідерландського досвіду та підписання Генеральної угоди про співробітництво та взаємодію між Аудиторською палатою України та Державною податковою службою України [1].

Виходячи з цього, незалежна перевірка сприяє не тільки економії коштів держбюджету за рахунок скорочення штату державних контролюючих органів, а й додатковим надходження коштів до бюджету у вигляді податків, які сплачують аудиторські фірми [2].

По-друге, результати аудиторських перевірок корисні банківським та кредитним установам. Вони, у свою чергу, спираючись на висновок аудитора, мають впевненість і значну економію коштів при проведенні аналізу

платоспроможності, фінансового та майнового стану підприємства тощо.

По-третє, аудитори є ніби радниками в оптимізації роботи підприємства, його підрозділів, ведення бухгалтерського обліку, вони надають практичні поради та методичні рекомендації своїм клієнтам. Їх у своїх інтересах можуть використати власники підприємства, управлінський персонал (менеджери, керівники підрозділів), робітники і службовці.

Отже, при проведенні аудиту необхідність у багаторазовості перевірок однієї та тієї самої інформації відпадає. Ось чому урядами багатьох країн світу широко використовуються аудиторські послуги [3].

Щодо тенденцій, що мають місце як у світі, так і в Україні, кількість аудиторів у цілому збільшується, що обумовлює посилення конкуренції на ринку аудиторських послуг. Цей фактор виступає позитивним, бо призводить до підвищення якості аудиту. Однак поряд із цим є і негативна тенденція: ті, хто не змогли досягти успіху, все рівно залишаються, але залишаються "формальними" аудиторами [4].

До того ж головними суб'єктами на ринку аудиторських послуг в Україні є іноземні компанії (Ernst and Young (Британія); PricewaterhouseCoopers (Англія); KPMG (США); Deloitte and Touch (Великобританія)), які мають довіру іноземних партнерів, використовують передові методики та технології. Як наслідок – більша та найцікавіша для вітчизняних аудиторів частина ринку аудиторських послуг України належить саме цій "Великій четвірці".

На жаль, окрім цього негативного фактора, що стримує розвиток аудиту в Україні, є ще ряд факторів, які негативно впливають на стан вітчизняного аудиту, а саме: недостатня кількість якісних кваліфікованих кадрів; брак досвіду діяльності національних спеціалістів; недостатня комп'ютеризація аудиту; наявність формальних аудиторів; застосування неадаптованого до українських реалій нормативного та методичного забезпечення; нестабільність законодавства в Україні; недостатня підтримка з боку держави вітчизняних аудиторських компаній на ринку.

Тому останнім часом у багатьох вітчизняних аудиторських фірмах головним джерелом прибутку є надходження не від аудиторських перевірок, а від надання супутніх аудиту послуг, таких, як: консалтинг, бухгалтерський аутсорсінг та інше. До того ж, ціни на них суттєво знижені.

Поряд із наведеними негативними факторами, що стримують розвиток аудиту в Україні, цікавим фактом залишається середній рівень рентабельності діяльності вітчизняних фірм, який приблизно складає 25 %, у той час як в іноземних аудиторських фірмах – 44 % [5].

Отже, для покращення та прискорення розвитку вітчизняних аудиторських фірм та аудиту в цілому, необхідно: підвищувати рівень підготовки аудиторів; сприяти розвитку інвестицій в інтелектуальний капітал, комп'ютеризації аудиту; застосовувати страхування професійної відповідальності аудитора перед клієнтом.

Наведені рекомендації слід підсилити ще й діями з боку держави, а саме: забезпечити законодавчу стабільність; підтримку середніх підприємств у

розвитку; адаптацію нормативного та методичного забезпечення до вітчизняних реалій; забезпечити підтримку у формуванні великих національних аудиторських кампаній на ринку аудиторських послуг; упроваджувати міжнародні системи контролю якості аудиторських послуг у роботу аудиторів та Аудиторської палати України; враховувати результати аудиторських перевірок іншими суб'єктами державного фінансового контролю.

Список використаних джерел:

1. Варшавський Р. Новини власна справа [Електронний ресурс] / Р. Варшавський [Електронний ресурс – Режим доступу : <http://vlasnasprava.info>.
2. Вісник податкової служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/article>.
3. Блог журналу «корреспондент»: Ross Rogers [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.korrespondent.net>.
4. Рябцева Я. Г. Правове регулювання аудиту в Україні [Електронний ресурс] / Я. Г. Рябцева. – Режим доступу : <http://blog.ubr.ua/praktika-biznesa>.
5. Блог маркетингових досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poglyad.com/blog/>.

Оніпко Аліна Вікторівна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Аудит розрахунків з оплати праці відіграє важливу роль у системі як зовнішнього, так і внутрішнього контролю. Перш за все тому, що облік праці та її оплати є трудомістким процесом, пов'язаний з обробкою великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу.

Оплата праці - це стаття витрат, яка є важливою у формуванні собівартості продукції (послуг), тому до неї завжди необхідно підходити з особливою увагою для забезпечення раціонального використання грошових ресурсів та їх економії на підприємстві [4].

Мета аудиту розрахунків з оплати праці відповідно до МСА 200 «Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності» полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про розрахунки з оплати праці.

Завдання аудиту розрахунків з оплати праці - встановити: дотримання законодавчо-нормативної бази із питань виплат (КЗпП, П(С)БО); ефективність внутрішнього контролю витрат на оплату праці; правильність розрахунків виробітку за виконані роботи та надані послуги та їх відображення в обліку; обґрунтованість виплат заробітної плати за трудовими угодами та достовірність

відображення в обліку; дотримання встановленого порядку віднесення витрат на оплату праці та собівартість продукції; правильність визначення розміру сукупного доходу, що підлягає оподаткуванню; відповідних нарахувань чи утримань; своєчасність перерахувань до бюджету утриманих сум податків та обов'язкових платежів; дотримання встановленого порядку депонування заробітної плати та своєчасності перерахування депонованих сум після закінчення строку позовної давності; резервування коштів для оплати відпусток [1].

Виконання аудиторських процедур має здійснюватись послідовно. Аудит розрахунків з оплати праці можна розбити на такі етапи:

Етап 1 - виявлення наявності і встановлення відповідності чинному законодавству локальних нормативних документів (правил внутрішнього трудового розпорядку, положень про оплату праці, преміювання, норми й розцінки, трудові угоди, контракти, угоди про оренду та внутрішньогосподарський розрахунок);

Етап 2 - перевірка обґрунтованості виробничої програми, визначення фонду оплати праці на прогнозований обсяг робіт, тарифних ставок, розцінок посадових окладів та оплати за контрактом;

Етап 3 - перевірка правильності розрахунків з оплати праці у грошовій і натуральній формах, остаточних розрахунків за продукцію у кінці року;

Етап 4 - перевірка дотримання встановленого порядку оподаткування та здійснення утримань із заробітної плати;

Етап 5 - дослідження стану синтетичного і аналітичного обліку оплати праці, перевірка достовірності звітності підприємства;

Етап 6 - оцінка стану обліку, звітності щодо праці та її оплати, внутрішньогосподарського контролю використання робочого часу й фонду оплати праці [3].

Важливу роль при проведенні аудиторської перевірки відіграють дані аналітичного обліку, який є незамінним при визначенні розміру заробітної плати та відрахувань з неї окремо за кожним працівником та при віднесенні витрат на відповідні рахунки. Відповідно до Інструкції № 291 розрахунки з оплати праці ведуть на синтетичному рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам». Аудитор перевіряє відповідність даних аналітичного обліку щодо оплати праці показникам синтетичного обліку із рахунка 66 у Головній книзі й балансі на однакову звітну дату. Для цього звіряється сальдо на перше число відповідного місяця у Головній книзі й балансі з підсумковими сумами розрахунково-платіжних відомостей [2].

Аудит розрахунків з оплати праці займає об'ємну частину аудиторської перевірки, ця ділянка обліку є досить специфічною та вимагає від аудиторів особливої уваги і зосередженості. Під час даної перевірки аудитор, з одного боку, важливо переконатись у дотриманні підприємством норм чинного законодавства про оплату праці, відсутності порушень умов оплати праці, а з іншого - перевірити правильність сум нарахованої та виплаченої заробітної плати, інших виплат; правильність здійснених нарахувань на фонд оплати праці

та відрахувань податків і зборів із заробітної плати, а також відповідність відображення операцій в бухгалтерському обліку і достовірність їх висвітлення у фінансовій звітності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Огійчук, М. Ф. Аудит: організація і методика [Текст]: Навч. посібник для вузів / М. Ф. Огійчук, І. Т. Новіков, І. І. Рагуліна. - К. : Алерта, 2010. - 584 с.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291, із змінами [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
3. Акулов М. Г., Драбаніч А. В., Євась Т. В. та ін. Економіка праці і соціально-трудова відносини [Текст] : Навч. посіб. / М.Г. Акулов, А.В. Драбаніч, Т.В. Євась. - К. : Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.
4. Вітвицька Н.В. Контроль і ревізія розрахунків з оплати праці [Текст]: Навч. посіб. / Н. В. Вітвицька. - К. : Знання, 2009 - 244 с.

Романченко Юлія Олександрівна,

кандидат економічних наук, доцент,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

Державний фінансовий аудит виконання місцевого бюджету проводиться з метою перевірки та аналізу фактичного виконання місцевого бюджету, ефективності використання комунальних коштів, майна та інших активів, достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю.

З метою запровадження контролю за ефективним виконанням місцевих бюджетів було розроблено Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів, затверджений Постановою КМУ від 12.05.2007 р. № 698 (зі змінами і доповненнями) [1].

Основними завданнями аудиту виконання місцевого бюджету є: проведення оцінки формування і рівня виконання місцевого бюджету; встановлення причин, що негативно впливають на виконання місцевого бюджету; визначення шляхів удосконалення управління комунальними коштами, майном та іншими активами, зокрема щодо можливості збільшення доходів, місцевого бюджету.

Аудит проводиться відповідно до плану контрольно-ревізійної роботи контролюючого органу, що складається і затверджується в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Повідомлення про проведення аудиту надсилається не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку його проведення відповідній місцевій держадміністрації та/або органу місцевого самоврядування.

Для проведення аудиту контролюючий орган збирає від об'єкта контролю - органу державної влади та/або органу місцевого самоврядування, установи та організації відомості про фактори, що впливають на формування, і дані про виконання бюджету шляхом надіслання запиту або безпосередньо за місцезнаходженням об'єкта.

Для збирання даних за місцезнаходженням об'єкта контролю посадовій особі контролюючого органу видається направлення встановленого зразка, підписане керівником такого органу та скріплене печаткою, яке зазначена посадова особа зобов'язана пред'явити керівникові об'єкта контролю.

На основі зібраних даних встановлюються причини невиконання планованих показників доходів та/або видатків місцевого бюджету, що негативно впливає на ефективне використання комунальних коштів, майна та інших активів, а також можливість збільшення доходів місцевого бюджету.

За результатами проведеного аналізу розробляються пропозиції щодо удосконалення формування і виконання місцевого бюджету, управління комунальними коштами, майном та іншими активами.

За результатами аудиту складається звіт. Проект аудиторського звіту разом з протоколом узгодження надсилається в встановленому порядку відповідній місцевій держадміністрації та/або органу місцевого самоврядування для ознайомлення і протягом трьох робочих днів після його надходження повертається контролюючому органу із зауваженнями і пропозиціями.

Після опрацювання зауважень і пропозицій контролюючий орган надсилає аудиторський звіт разом з протоколом узгодження відповідній місцевій держадміністрації та/або органу місцевого самоврядування для підписання протоколу узгодження. У разі невиконання зазначених вимог контролюючий орган має право здійснити у встановленому порядку заходи щодо реалізації пропозицій аудиту.

Аудиторський звіт подається у встановленому порядку Мінфіну. Відповідний орган державної влади та/або орган місцевого самоврядування інформує щокварталу до 10 числа місяця наступного періоду контролюючий орган про стан реалізації пропозицій. Контролюючий орган проводить моніторинг реалізації пропозицій.

Список використаних джерел:

1. Порядок проведення Державною фінансовою інспекцією, її територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів, затверджений Постановою КМУ від 12.05.2007 р. № 698 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України - Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Романченко Ю. О. Фінансовий контроль в бюджетних та фінансових установах : [навч. посібник] / Ю. О. Романченко. – Полтава : ФОП Крюков, 2012. – 344 с.

Сокіл Валерія Олександрівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр», спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ОРГАНАХ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ

Дефіцит коштів Пенсійного фонду України (надалі - ПФУ) спричинив як проблеми, безпосередньо пов'язані з його діяльністю, так і проблеми зовнішнього характеру, що є наслідком соціально-економічних перетворень у державі. З огляду на це потребують вирішення насамперед проблеми підвищення ефективності діяльності органів Пенсійного фонду України, що передбачає створення адекватної нинішній економічній ситуації системи контролю та внутрішнього аудиту. Не вирішеними залишаються питання дублювання контрольних функцій різними органами державної влади, що потребує створення єдиної інформаційної й методологічної бази внутрішнього аудиту. Через це особливо важливим є поглиблення і доповнення його положень для вдосконалення контролю та внутрішнього аудиту за коштами пенсійного страхування.

Питання внутрішнього аудиту як у практичному, так і в теоретичному аспекті розкриті у працях вітчизняних учених-економістів, зокрема: О. В. Адамик, М. Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, З. В. Гуцайлюка, Г. М. Давидова, Н. І. Дорош, В. П. Завгороднього, С. Я. Зубілевич, С. В. Івахненкова, С. Б. Ільїної, А. М. Кузьмінського, Я. В. Меха, Є. В. Мниха, В. Я. Савченка, В. В. Сопка, О. А. Петрик, В. С. Рудницького, В. П. Шило, Б. Ф. Усача й ін. Хоч ці науковці зробили значний внесок у дослідження вказаних проблем слід зазначити, що питання організації та методики внутрішнього аудиту в діяльності органів Пенсійного фонду України мало вивчені [1, с. 6].

Особливо гострою є проблема організаційно-економічного розвитку внутрішнього аудиту в органах Пенсійного фонду. Практично не здійснено наукових напрацювань щодо адаптації органів державного сектору до вимог системи якості управління персоналом і надання послуг [1, с. 8].

Внутрішній аудит має забезпечити контроль за цільовим спрямуванням коштів шляхом здійснення перевірки. Порядок такої перевірки визнано за доцільне проводити за етапами:

- 1) інформаційне забезпечення перевірки (визначення переліку документів правового, економічного, організаційно-технологічного й організаційного забезпечення);
- 2) складання плану перевірки (складання графіка роботи аудитора);
- 3) процес перевірки (визначення способів виконання роботи за кожним завданням, отримання необхідної інформації та її систематизація);
- 4) обговорення попередніх висновків і пропозицій аудитора з керівництвом структурної одиниці, що перевіряється (отримання додаткової інформації, якщо виникла потреба в нових даних для обґрунтування висновків);
- 5) підготовка звіту (висновку) та пропозицій аудитора (систематизація

аудиторських записів за завданнями, формулювання узагальнюючих висновків, виділення основних позицій достовірності загального й окремих висновків);

б) впровадження рішень, пропозицій за результатами перевірки (підготовка проекту наказу і розпоряджень щодо усунення порушень та відхилень, виявлених перевіркою) [1, с. 14].

Запорукою успішного виконання завдань, визначених для органів Пенсійного фонду, є ефективне функціонування елементів його системи, до яких належать органи управління, платники страхових внесків та одержувачі пенсій. Водночас слід наголосити, що саме від ефективної роботи органів ПФУ значною мірою залежить наповнення його бюджету, а також своєчасне фінансування пенсійних виплат.

Бюджет ПФУ – головний фінансовий план утворення та використання цільового страхового фонду, що формується за рахунок страхових внесків до солідарної системи та надходжень з інших джерел, визначених чинним пенсійним законодавством, для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами Пенсійного фонду [2, с.12].

Не менш важливим аспектом, що визначає умови функціонування внутрішнього аудиту, є установка і характеристика тих принципів, що визначають його особливість і вимоги, запропоновані до нього з боку системи управління ПФУ. До цих принципів відносять: незалежність, чесність, сумлінність, об'єктивність, конфіденційність, професійну компетентність, професійне поведіння [3].

Більшість внутрішніх досліджень діяльності Пенсійного фонду України обумовлена внутрішньою зацікавленістю працівників служби Внутрішнього аудиту ПФУ. Тому слід підкреслити недоліки у проведенні, документуванні та реалізації результатів здійснюваних підрозділами внутрішнього аудиту досліджень, які фактично були аналогами ревізій фінансово-господарської діяльності суб'єктів ПФУ. До того ж аудиторські рекомендації, які надавали підрозділи внутрішнього аудиту, не відповідали вимогам Стандартів внутрішнього аудиту, оскільки не містили конкретних пропозицій щодо налагодження системи внутрішнього контролю, запобігання виникненню порушень надалі, а в багатьох випадках – навіть не визначали шляхів усунення виявлених порушень).

Таким чином, доведено доцільність формування відділу внутрішнього аудиту в органах Пенсійного фонду України насамперед для спостереження за змінами стану підпорядкованих управлінь Пенсійного фонду України й їхнім рухом до досягнення визначеної мети. Водночас зазначено, що основним інструментарієм аудиторів мають стати консультації з питань основної діяльності системи пенсійного страхування, ведення бухгалтерського обліку, формування звітності, аналізу фінансово-господарської діяльності та підготовки пропозицій щодо усунення допущених порушень.

Список використаних джерел:

1. Бондар Ю. А. Внутрішній аудит в органах Пенсійного фонду України : дис. канд. наук з держ. упр. : 08.00.09 : захищена 12.05.2011 р. /

Бондар Юлія Анатоліївна; Кіровоградський національний технічний університет. – Кіровоград, 2011. – 35 с.

2. Зайчук Б. О. Пенсійний фонд України : організаційно-правові та соціально-економічні засади функціонування. / Зайчук Б. О., Зарудний О. Б., Березіна С. Б., Александров В. Т., Недбаєва С. М. – Київ : «АВТ», – 2006. – 1056 с.

3. Положення про Пенсійний фонд України, затверджене Указом Президента України від 01.03.2001 р. №121/2001/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

Науковий керівник : Ватуля І. Д., доцент кафедри.

Ходаківська Лілія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

СУЧАСНІ АВТОМАТИЗОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АУДИТІ

У сучасному суспільстві інформація є важливим і цінним ресурсом, а рівень розвитку країни оцінюється рівнем її інформатизації. Тому всі країни світу докладають чималих зусиль для забезпечення розвитку інформаційної сфери, створення відповідного комп'ютерного інформаційного середовища.

Інформаційне середовище – це поєднання окремих суб'єктів національного інформаційного простору України, інформаційної інфраструктури та інформаційних ресурсів, що взаємодіють в інформаційних процесах [1].

Економічний ринок, зокрема, сфера управління, для нормального і успішного функціонування вимагає від його учасників, суб'єктів підприємницької діяльності, достовірної і неупередженої інформації про фінансово-майновий стан, перспективи розвитку й фінансову стабільність підприємства. Подання та отримання такої інформації забезпечується через інформаційні системи, що діють на підприємстві.

Інформаційні системи (ІС) існували з моменту появи суспільства, оскільки на будь-якій стадії розвитку вони вимагають для свого управління систематизованої, попередньо підготовленої інформації. Для того, щоб забезпечити всі вимоги сьогоденного рівня розвитку економічного ринку, підприємствам потрібні не тільки кваліфікований персонал, досвід, а й чітка внутрішня організація бізнесу.

Комп'ютерна інформаційна технологія – це сукупність інформації, методів, моделей, технічних, програмних, технологічних засобів та рішень із використанням комп'ютерів.

Із установкою комп'ютерної програми у компанії створюється єдине

інформаційно-управлінське середовище або система. Доступ до нього отримують практично всі – від керівника до працівника нижньої ланки підприємства. При цьому для кожного користувача встановлюється відповідний йому рівень доступу.

Інформаційна технологія повинна відповідати таким вимогам:

– забезпечувати високий рівень розподілу всього процесу опрацювання інформації на етапи (фази), операції, дії;

– включати весь набір елементів, необхідних для досягнення поставленої мети;

– мати регулярний характер. Етапи, дії, операції технологічного процесу можуть бути стандартизовані й уніфіковані, що дозволить більш ефективно здійснювати цілеспрямоване керування інформаційними процесами [2].

Сьогодні, в Україні, більша частина підприємств використовує такі технології, а деякі сфери економіки, наприклад, банківська, взагалі не можуть існувати без комп'ютеризації.

Тим самим, підприємства піднімають свій професійний рівень, максимально точно охоплюють визначений об'єм інформації, з мінімальними похибками визначають певні показники; у них з'являється можливість здійснення більш комплексного, більш глибокого аналізу господарської діяльності підприємства в залежності від поставлених цілей. Важливо, що великий об'єм роботи здійснюється за максимально короткий термін. Зараз ставиться питання не просто автоматизувати роботу, а як, за допомогою яких програм та комп'ютерних технологій автоматизувати, як максимально використати можливості програм в своїх цілях.

Сучасна технологія обробки інформації досягла високого рівня розвитку і широкого застосування. Достатньо поширеними на сьогодні є такі технології:

1) Електронні офіси – це інтегровані пакети прикладних програм, куди входять спеціалізовані програми та інформаційні технології, які дають можливість комплексно вирішувати поставлені завдання.

2) Віртуальні офіси – це інформаційні системи, при використанні яких співробітники територіально знаходяться у різних місцях і співпрацюють завдяки спільній роботі локальної і глобальної мереж.

3) Система підтримки прийняття рішень (СППР) – це інтерактивна комп'ютерна система, яка призначена для підтримки різних видів діяльності при прийнятті рішень.

Системи підтримки прийняття рішень (СППР) – це особливі інтерактивні ІС, які використовують обладнання, програмне забезпечення, дані, базу моделей і роботу менеджера з метою підтримки всіх стадій прийняття рішень у процесі аналітичного моделювання. Іншими словами, система підтримки прийняття рішень – це комплекс програмних засобів, що включає різні алгоритми підтримки рішень, базу моделей, базу даних, допоміжні та керівну програми. Керівна програма забезпечує процес прийняття рішень з урахуванням специфіки проблеми. СППР використовується для підтримки різних видів діяльності у процесі прийняття рішень, а саме для:

– полегшення взаємодії між даними, процедурами аналізу й обробки даних і моделями прийняття рішень, з одного боку, й особи, що приймає рішення, як користувача цих систем, – з іншого;

– надання допоміжної інформації, особливо для виконання неструктурованих або слабоструктурованих завдань, для яких важко заздалегідь визначити дані та процедури відповідних рішень.

СППР складається з двох основних підсистем – це люди, що приймають рішення, і комп'ютерна система. Якщо менеджеру потрібно скласти виробничий план на рік, то його першим кроком стане створення моделі прийняття рішень за допомогою простої СППР програми, наприклад, Microsoft Excel, Lotus 1-2-3, Microsoft Project. Систематику СППР можна побудувати за функціональними галузями (маркетинг, планування, інвестиції та ін.), в яких підтримується прийняття рішень; за рівнями інформаційного забезпечення (тактичний, операційний, стратегічний, рівень середньої ланки управління).

Класифікація СППР, розроблена на основі емпіричних досліджень 56 різних СППР, виділяє два типи систем.

1. Системи, орієнтовані на дані (вибирають інформацію):

– накопичування файлів (Data collection system);

– аналізу даних (Data analysis system).

2. Системи, орієнтовані на моделі (дають змогу підтримувати прийняття рішень):

– розрахункові (або облікові) та фінансові моделі;

– репрезентативні (або образні);

– оптимізаційні;

– рекомендаційні.

4) Штучний інтелект – це електронні системи, створені людиною, що імітують розв'язування людиною складних завдань; у них поряд з математичними моделями, використовуються і логіко-лінгвістичні.

Таким чином, як ми бачимо, сучасні інформаційні системи мають досить широкий спектр можливого застосування при здійсненні аудиторських перевірок. Кожна система відповідає конкретним завданням, а тому їх використання має ґрунтуватися на глибокому знанні як теоретичної складової цієї роботи, так і її технічних моментів. Проте ситуація, яка склалася нині в Україні з рівнем автоматизації аудиторської діяльності, загалом є далекою від бажаної, що значно знижує конкурентоспроможність вітчизняних аудиторських фірм порівняно із зарубіжними транснаціональними компаніями і стримує подальший розвиток вітчизняного аудиту.

Розвиток інформаційних технологій позитивно впливає на покращення методології та технології бухгалтерського обліку, організації проведення аудиту чи внутрішнього контролю на підприємстві. Застосування інформаційних технологій в обліковому процесі сприяє науковому обґрунтуванню даних бухгалтерського обліку в оцінці фінансово-господарської діяльності підприємств.

Окрім того, застосування інформаційних технологій посилює функцію

контролю правильності, законності, а іноді й економічної доцільності бухгалтерських операцій. Сучасний розвиток інформаційних технологій, що застосовуються в бухгалтерському обліку, сприяє інтеграції видів обліку і контролю в єдиному інформаційному просторі.

Список використаних джерел:

1. Івахненко С. В. Комп'ютерний аудит : контрольні методики і технології : [навчальний посібник] / С. В. Івахненко. – К. : Знання, 2005. – 286 с.

2. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : [навчальний посібник] / С. В. Івахненко ; 4-те вид., випр. і допов. – К. : Знання, 2008. – 343 с.

Науковий керівник - Тютюнник С. В., к.е.н., доцент.

Ходіс Аліна Володимирівна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АУДИТУ ВИТРАТ

Аудит виробничої діяльності підприємства і витрат є найважливішою і водночас, найскладнішою частиною аудиторської перевірки. Одним з основних показників роботи будь-якого підприємства є випуск продукції а її собівартість. Методичні засади формування такої інформації та її розкриття у фінансовій звітності викладені в П(С)БО 16 «Витрати» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», згідно з якими витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [1].

Аудиторська перевірка – це складний і тривалий процес. Аудитори постійно працюють над тим, щоб максимально скоротити час перевірок, не занижуючи при цьому їх якості і не збільшуючи аудиторського підприємницького ризику. Вирішення цієї проблеми можливе лише за умови формування чіткої методики аудиту, під якою мають на увазі послідовність і порядок застосування окремих методів аудиторської перевірки та її організації з метою встановлення об'єктивної істини щодо аудиторської інформації і доведення цієї істини через аудиторський висновок до користувачів фінансової звітності й аудиту.

Методика аудиту – це спосіб дослідження дій і подій у системі суб'єкта господарювання з метою підтвердження виданої ним фінансової інформації. Метою аудиту витрат є встановлення вірогідності даних первинних документів щодо визначення витрат, повноти та своєчасності їх відображення в облікових реєстрах, відповідності методики обліку витрат чинним нормативним актам [2].

Під час проведення аудиту витрат на виробництво, собівартості

виробленої і реалізованої продукції вивчаються процеси та явища, відображені документально і пов'язані з виробничою діяльністю суб'єкта господарювання. Дослідження не обмежується вивченням бухгалтерських документів, оскільки межі відображення господарських операцій значно ширші. Проведення аудиторських перевірок обліку витрат на виробництво є одним із основних питань аналізу діяльності підприємств.

Аудиторська перевірка формується у відповідній послідовності від загального до конкретного або від конкретного до загального. Найчастіше застосовується підхід від загального до детального (конкретного). Кожен аудитор самостійно вибирає послідовність своєї роботи залежно від особливостей діяльності клієнта й умов договору.

Аудитор оформлює звіт за наслідками аудиторської перевірки, який включає загальну (вступну), аналітичну і підсумкову частини [3]. Аудитор складає звіт про те, чи відповідає інформація, відображена у фінансовій звітності щодо витрат і собівартості реалізованої продукції, в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок обліку, підготовки і подання фінансових звітів.

Щоб скласти об'єктивну думку щодо інформації про витрати суб'єкта господарювання, випуск продукції та її собівартість, аудитору необхідно одержати обґрунтовану гарантію того, що інформація в бухгалтерській документації та інших джерелах даних із питань перевірки достовірна і достатня; вирішити, чи правильно відтворена в обліку і звітності відповідна інформація. Така методика дозволяє найбільш детально перевірити використання, облік і управління витратами на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами та доповненнями). [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73. [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Аудит : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / В. Я. Савченко, В. О. Зотов, С. А. Кириленко та ін. – К. : КНЕУ, 2003. – 268 с.

Науковий керівник: Пономаренко Т. В., завідувач відділу інституту післядипломної освіти ПДАА.

Хоменко Ірина Ігорівна,
здобувачі вищої освіти СВО «Магістр» спеціальності «Облік і оподаткування», Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Для підтримки конкурентоспроможності, забезпечення платоспроможності і попередження ризику банкрутства служба внутрішнього аудиту повинна приділяти особливу увагу перевірці обліку операцій з грошовими коштами, ефективності їх використання та відповідності встановленим нормам. Це обумовлено тим, що грошові кошти на поточних рахунках, в касі організації і в дорозі, а також еквіваленти грошових коштів є найбільш ліквідними статтями активу балансу і мають відносно вільний характер обігу, який контролюється лише керівництвом підприємства [1].

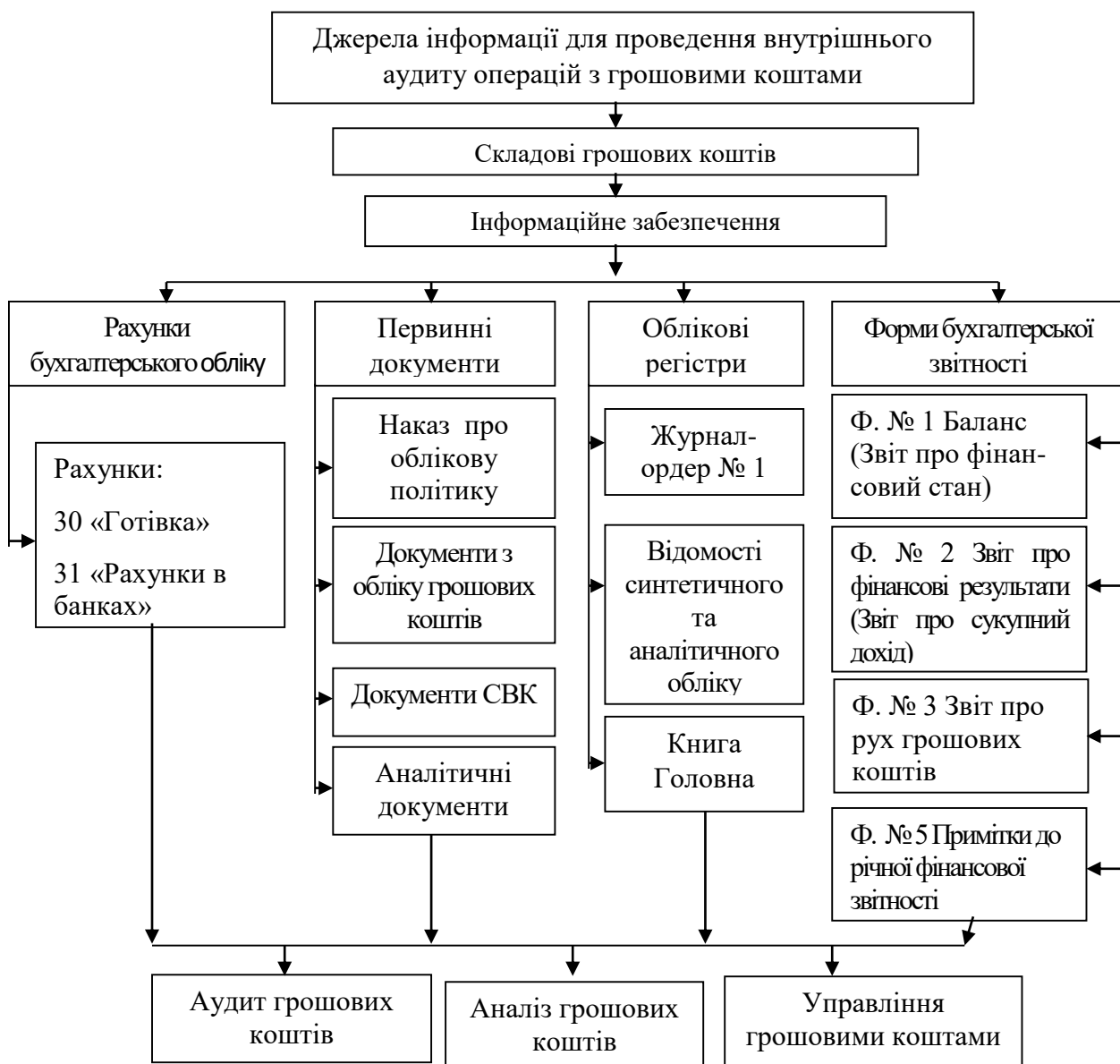

Рис. 1. Інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту грошових коштів

Внутрішній аудит операцій з грошовими коштами повинен бути спрямований на розробку рекомендацій стосовно збалансованості грошових виплат та надходжень, а також на підтвердження правильності організації та методики ведення бухгалтерського обліку грошових коштів вимогам чинного законодавства з метою надання рекомендацій, спрямованих на вдосконалення системи обліку та підвищення ефективності використання грошових коштів.

З рис. 1 видно, що основним інформаційним джерелом внутрішнього аудиту виступають первинні документи, які мають безпосередній вплив на формування бухгалтерських записів, складання облікових регістрів та форм звітності. У ході проведення аудиторських перевірок внутрішні та зовнішні аудитори використовують загальний підхід стосовно використання аудиторських процедур з метою збору аудиторських доказів:

1. Н. І. Гордієнко детально розглядає організацію та методику проведення зовнішнього аудиту грошових коштів та розрахунків на підприємствах України, але не приділяє уваги питанням аудиту ефективності використання грошових коштів [2, с.155-177];

2. А. В. Євдокімова, І. Н. Пашкіна розглядають питання з проведення внутрішнього аудиту операцій з грошовими коштами та оформленням результатів перевірки [3, с.110-122].

Проведений аналіз літературних джерел показав, що питання з організації та методики внутрішнього аудиту операцій з грошовими коштами та ефективності їх управління потребують подальшого дослідження.

Для використання аудиторських процедур аудитору необхідно мати чітку технологію та методику проведення перевірки, яка розробляється на стадії планування та спрямована на збір аудиторських доказів з метою проведення аналізу та впровадження заходів щодо підвищення ефективності використання грошових коштів. Аудит операцій з обліку грошових коштів проводиться в декілька етапів (табл.1).

Таблиця 1

Етапи проведення внутрішнього аудиту

№ пп.	Характеристика етапу
1.	Перевірку на наявність договорів матеріальної відповідальності; своєчасність та повноту проведення інвентаризації каси та грошових еквівалентів
2.	Перевірка надходження грошових коштів
3.	Контроль вибуття грошових коштів та їх еквівалентів (документальна перевірка)
4.	Підтвердження інформації про фактичні залишки грошових коштів та їх еквівалентів у касі та на поточних рахунках в банківських установах
5.	Аналіз грошових коштів
6.	Складання та подання аудиторського звіту

Отже, з метою уникнення розкрадань, на підприємствах проводиться як зовнішній так і внутрішній аудит грошових коштів. Внутрішній аудит повинен

бути спрямований на збір аудиторських доказів, проведення аналізу, застосування моделей і методів з метою розробки рекомендації щодо оптимізації роботи облікового апарату, а також напрямів підвищення ефективності управління грошовими коштами.

Список використаних джерел:

1. Виноградова М. О. Аудит : навчальний посібник / М. О. Виноградова. – К. : ЦУЛ, 2014. – 500 с.

2. Гордієнко Н. І., Аудит, методика і організація: навчальний посібник/ Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Карпенко М. Ю. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 293 с. (452 с.) Укр.мова. - ((для студентів економічних спеціальностей). У 2 частинах. Частина 2.).

3. Евдокимова А. В. Внутренний аудит и контроль финансово-хозяйственной деятельности организации : Практическое пособие / Евдокимова А. В., Пашкина И. Н. - М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2009. - 208 с.

Закон України «Про аудиторську діяльність» № 3126-ХІІ від 22 квіт. 1993 р (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України . – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

Науковий керівник - Нездойминога О. Є., к. е. н., доцент кафедри.

Шацький Ігор Анатолійович,

здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

АСПЕКТИ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Ефективність діяльності підприємств значною мірою залежить від бухгалтерського обліку власного капіталу, який повинен сприяти своєчасному наданню об'єктивної інформації щодо виявлених внутрішніх резервів, поліпшення використання активів, економії матеріальних та трудових ресурсів.

Метою аудиту власного капіталу є перевірка достовірності показників фінансової звітності щодо нього та відповідності ведення бухгалтерського обліку вимогам чинного законодавства.

Завдання аудиту капіталу визначаються його власником з метою сприяння раціональному використанню капіталу на всіх стадіях обігу для його примноження.

Джерела інформації аудиту власного капіталу: статут підприємства і засновницький договір (для товариств); протоколи зборів засновників; зареєстровані зміни до установчих документів; документи, що підтверджують внесення часток засновників у статутний капітал у грошовій, натуральній, нематеріальній формі чи у вигляді цінних паперів (виписки банку, прибуткові

касові ордери, акти оприбуткування майна та ін.); акти переоцінки необоротних активів; методики оцінки часток що вносяться в статутний капітал в натуральній і нематеріальній формах; реєстри вкладників (засновників) та пайовиків; реєстри бухгалтерського обліку; звітність за початковий період діяльності суб'єкта господарювання після державної реєстрації; річна звітність; довідка органів державної податкової адміністрації про своєчасну сплату податків, тощо.

При проведенні аудиту капіталу аудитор повинен планувати свою роботу так, щоб ефективно провести аудиторську перевірку. Тому її планування згідно Міжнародного стандарту аудиту 300 «Планування» передбачає визначення головної стратегії і конкретних методів та термінів проведення аудиту, яке допомагає належно розподіляти роботу. Основними питаннями, які слід розглянути при плануванні аудиту:

- мета;
- застосовувані критерії;
- процес виконання завдання та можливі джерела доказів;
- попередні судження про суттєвість та ризик;
- персонал та вимоги щодо необхідного досвіду, зокрема участь експертів.

Предмет аудиту власного капіталу – господарські операції та процеси, пов'язані з формуванням власного капіталу та його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємствами та його власниками та учасниками [1].

Аудиторська перевірка передбачає вивчення достовірності вихідної інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання та формування на їх основі висновків про їх реальний фінансовий стан. При цьому аудитор самостійно визначає форми і методи перевірки на підставі чинного законодавства, існуючих норм і стандартів, умов договору із замовником, професійних знань та досвіду.

Згідно Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг 500 - «Аудиторські докази» аудиторський доказ - це інформація, отримана аудитором під час перевірки, на якій ґрунтується аудиторська думка. До аудиторських доказів належать первинні документи та облікові записи, які є основою для складання фінансових звітів, а також підтверджена інформація з інших джерел.

Основні порушення, які можуть бути виявлені під час перевірки статутної діяльності підприємства:

- а) здійснення статутної діяльності без свідоцтва про державну реєстрацію та ліцензій на право здійснення певних видів підприємницької діяльності;
- б) невідповідність зафіксованого в установчих документах розміру статутного капіталу нормам, затвердженим законодавством;
- в) відсутні (недооформлені чи фіктивні) документи, що підтверджують внесення часток засновниками (акціонерами) у статутний капітал;
- г) арифметичні помилки в документах про внесення часток засновників при визначенні їхнього розміру та загальної суми до сплати.

Отримані у процесі аудиту докази систематизуються і на їхній основі відповідно до затверджених розділів програми розробляються пропозиції, спрямовані на усунення виявлених відхилень. Переконавшись у виконанні його пропозицій, аудитор складає звіт про результати аудиторської перевірки і висновок про правильність ведення бухгалтерського обліку і вірогідності даних фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Виноградова М. О. Аудит [текст] : навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидєєва – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 654 с.

Науковий керівник - Нездойминога О. Є., к. е. н., доцент.

Секція 5
**«Фінанси та податкова політика
держави»**

Балюк Дарина Сергіївна,
здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ

Класифікація податків дає можливість більш повно висвітлити сутність та функції податків, показати їх роль у податковій політиці держави, напрям і характер впливу на соціально-економічну сферу.

Класифікація податків відбувається:

1) По методу встановлення оподаткування податки можуть бути прямими і непрямим, що обумовлює можливість їхнього перенесення на споживача. Прямі податки, у свою чергу, підрозділяються на реальні й особисті.

2) У залежності від характеру ставок розрізняють: пропорційні; прогресивні; регресивні податки.

3) За часом оплати вони класифікуються на одноразові і багаторазові.

Податки класифікують за кількома ознаками.

За економічним змістом об'єкта оподаткування податки поділяються на податки на доходи, податки на споживання, податки на майно.

Залежно від рівня державних структур, які встановлюють податки, вони поділяються на загальнодержавні і місцеві.

За способом стягнення розрізняють два види податків - розкладні і окладні.

За формою оподаткування розрізняють прямі і непрямі податки. Прямі податки встановлюються безпосередньо щодо платників, їх розмір прямо залежить від масштабів об'єкта оподаткування. Непрямі податки встановлюються в цінах товарів і послуг, а їх розмір для окремого платника прямо не залежить від його доходів.

Якщо розглядати функції податків у суспільстві, то в першу чергу необхідно відзначити, що в податках безпосередньо реалізується їхнє соціальне призначення як інструмента вартісного розподілу і перерозподілу доходів держави [1]. У той же час, необхідно відзначити, що на практичному рівні оподаткування виконує кілька функцій, у кожній з яких реалізується те чи інше призначення податків. Взаємодіючи, дані функції утворюють систему.

Розглядаючи сучасну систему оподаткування, можна зробити висновок про те, що на даному етапі податки виконують наступні основні функції:

1. Фіскальна функція є основною функцією оподаткування, за допомогою якої реалізується головне призначення податків: формування і мобілізація фінансових ресурсів держави, а також акумулювання в бюджеті засобів для виконання загальнодержавних чи цільових державних програм. Всі інші функції оподаткування можна назвати похідними по відношенню до цієї. У всякому разі, поряд з чисто фіскальними цілями податки можуть переслідувати й інші цілі, наприклад економічні чи соціальні. Тобто фінансові

цілі, будучи самими істотними, не є винятковими.

2. Розподільна (соціальна) функція податків складається в перерозподілі суспільних доходів між різними категоріями населення. Через оподаткування досягається «підтримка соціальної рівноваги шляхом зміни співвідношення між доходами окремих соціальних груп з метою згладжування нерівності між ними» [2]. Іншими словами відбувається передача засобів на користь більш слабких і незахищених категорій громадян за рахунок покладання податкового тягара на більш сильні категорії платників.

3. Контрольна функція податків. Через податки держава здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю організацій і громадян, а також за джерелами доходів і витратами. Завдяки грошовій оцінці сум податків можливо кількісне зіставлення показників доходів з потребами держави у фінансових ресурсах. Завдяки контрольній функції оцінюється ефективність податкової системи, забезпечується контроль за видами діяльності і фінансових потоків. Крім того, через контрольну функцію оподаткування виявляється необхідність внесення змін у податкову систему і бюджетну політику [3].

4. Заохочувальна функція податків. Порядок оподаткування може відбивати визнання державою особливих заслуг визначених категорій громадян перед суспільством (надання податкових пільг учасникам Великої Вітчизняної війни, Героїв України і т. д.) [4]. Однак дана функція являє собою просте пристосування податкових механізмів з метою реалізації соціальної політики держави і є скоріше супутньою, чим ведучою.

5. Регулююча функція податків. Вже в Римській імперії податки виконували не тільки фіскальне призначення - у деяких випадках їм надавались і функції керування соціальними процесами. Однак питання про місце і значення податків як регулятора тих чи інших суспільних відносин до цих пір не має одностайної оцінки.

Аналізуючи цей аспект податкових відносин, представляється необхідним виділити стимулюючу, дестимулюючу і відтворювальну підфункції оподаткування.

Стимулююча підфункція спрямована на підтримку розвитку тих чи інших економічних явищ. Вона реалізується через систему пільг і звільнень.

Історія також знає приклади введення спеціальних податків для досягнення конкретних тих чи інших економічних результатів. Так, у 1948 році у Франції був установлений «винятковий податок для боротьби з інфляцією». В 2014 році нашою країною було введено військовий збір, в розмірі 1,5 % від сукупного доходу громадян у вигляді заробітної плати, для наповнення бюджету на військові цілі. Його економічна мета - зменшити надлишкову купівельну спроможність і була відбита в самій назві.

Дестимулююча підфункція навпроти спрямована на встановлення через податковий тягар перешкод для розвитку яких-небудь економічних процесів, наприклад через реалізацію державою своєї протекціоністської економічної політики. Це виявляється через введення підвищених ставок податків (наприклад, для казино), установлення податку на вивіз капіталу, підвищених

митних тарифів, податку на майно, акцизів і ін.

Можна назвати також відтворювальну підфункцію, що призначена для акумуляції засобів на відновлення використовуваних ресурсів. Цю підфункцію виконують відрахування на відтворення мінерально-сировинної бази, плата за воду і т.д.

У той же час, фіскальна і регулююча функції суперечливі не тільки самі по собі - вони також суперечать один одному. Зокрема, фіскальний компонент здобуває велике стабілізуюче значення, коли тягне за собою зниження загального податкового тягаря. Це можливо тільки шляхом перерозподілу податкової ваги між платниками, що безпосередньо вимагає врахування регулюючих механізмів оподаткування.

Однак у будь-якому випадку, податок не має на меті підризу власної основи: податок існує для одержання засобів і не повинний обмежувати, гнітити джерело цих засобів. Він не призначений для обмеження, заборони, конфіскації, покарання. Так, збільшенню митних імпорتنих тарифів викликається в основному протекціоністсько-політичними розуміннями, а підвищене оподаткування ігорного й алкогольного бізнесу обумовлено платоспроможністю, а не заборонними мірами.

Список використаних джерел:

1. Ходов Л. Функции налогов. В кн. «Экономика. Учебник» / Под ред. А. Булатова - М. : Издательство БЕК, 1994. - С. 309.

2. Эклунд К. Эффективная экономика - шведская модель. Пер. со швед. / К. Эклунд. - М. : Экономика, 1991.- С. 163.

3. Дадашев А. Функции налогов. В кн. «Налоги. Учебное пособие» / Под ред. Черника Д. - М. : Финансы и статистика, 1996.- С. 51.

4. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI, із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

Науковий керівник - Пилипенко К. А. - к. е. н., доцент.

Вермієнко Тетяна Григорівна,

кандидат економічних наук, доцент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

СТАН РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

За 1991–2015 рр. податкова система України стала потужним джерелом доходів держави, забезпечуючи понад 70% доходів Зведеного бюджету України. За цей період уряд постійно шукав шляхи вдосконалення податкової політики. Розпочавши з високого рівня податкових ставок і надвисокого податкового тягаря, держава перейшла до зменшення податків та оптимізації пільг. Визначальним етапом у розвитку вітчизняної податкової системи стало прийняття Податкового

кодексу України у грудні 2010 р., який набув чинності з 1 січня 2011 р.

Черговий етап реформування податкової системи розпочався з 1 січня 2015 р. анонсуючи податкову реформу, Уряд задекларував зменшення кількості обов'язкових платежів із 22 до 11 та зниження рівня податкового навантаження на економіку. Проте скорочення кількості податків та зборів реально не відбулося, а фактично було перегруповано деякі податки та навіть завуальовано справляння у складі інших обов'язкових платежів.

Не прослідковується і зниження рівня податкового навантаження, зокрема ставку податку на прибуток зафіксовано на рівні 18%, чим скасовано визначену в первісному варіанті Податкового кодексу тенденцію до зниження рівня оподаткування прибутку (передбачалося зниження ставки до 16%). Зазначимо, що тактика зменшення базової ставки податку на прибуток є перспективним напрямком стратегічної діяльності держави у боротьбі за інвестиційні ресурси. [1].

Змінами до кодексу збільшено рівень оподаткування доходів громадян: у 2015 р. запроваджено нову прогресивну шкалу ставок податку на доходи фізичних осіб (15% і 20% замість 15% і 17%).

Збільшено ставки з інших податків та зборів [2]. Здійснено чергову спробу максимального наближення податкового та бухгалтерського обліку щодо визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток, зокрема об'єктом оподаткування визначено прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Податкового кодексу.

Проте в Європейській бізнес-асоціації резюмують, що хоча і очікується полегшення адміністрування податку на прибуток, в цілому податкове навантаження на легальний бізнес у 2015 р. збільшилось [3].

Єдиним реальним кроком на шляху до зменшення навантаження на суб'єктів малого бізнесу стало зниження ставок єдиного податку до 2% від доходу у випадку сплати ПДВ (на противагу 3% та 5% залежно від групи платників єдиного податку) та 4% у випадку включення ПДВ до складу єдиного податку (на противагу 5% та 7% залежно від групи платників єдиного податку).

Розуміючи відсутність продуктивних зрушень в економіці України, восени 2015 р. Уряд проголошує черговий етап реформування податкової системи у напрямку її лібералізації. Ключовими напрямами та цілями податкової реформи визначено: створення унікальних фіскальних умов для розвитку бізнесу та відновлення економіки країни; розв'язання найбільш болючих проблем у сфері оподаткування – рівень податкового навантаження на фонд оплати праці не більше 30%; оздоровлення інвестиційного клімату – зниження ставок прямих податків, перехід до оподаткування розподіленого прибутку; виведення економіки з тіні – встановлення справедливих ставок податків та спрощення адміністрування для стимулювання легалізації бізнесу;

стабільність та передбачуваність податкового законодавства – запровадження мораторію на 3 роки щодо змін податкового законодавства [4].

Проте знову революційних змін в оподаткуванні не сталося: збережено види податків, ставки податку на прибуток та ПДВ, підвищено й уніфіковано ставку податку на доходи фізичних осіб – до 18% (хоча компенсатором є скасування утримань єдиного соціального внеску із заробітної плати найманих працівників – 3,6%), збільшено ставки зі всіх інших податків і зборів.

Позитивні зрушення мають місце в механізмі справляння єдиного соціального внеску: ставки знижено і уніфіковано на рівні 22% для всіх суб'єктів господарювання незалежно від класу професійного ризику. Ряд змін впроваджено за принципом: «Нове – це добре забуте старе», – зокрема, повернуто квартальні звітні періоди з податку на прибуток (за певними виключеннями) та ставки єдиного податку третій групі, які діяли у 2014 р. (3% – для платників ПДВ та 5% – для неплатників ПДВ).

Таким чином, на нашу думку, у податковій політиці України не відбулося реальних перетворень у напрямку зростання інвестиційної привабливості та активізації економіки, натомість на фоні запроваджених змін, політичної та економічної нестабільності очікувані тенденції зростання рівня тінізації, падіння ключових індикаторів конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році : Закон України від 24 груд. 2015 р. № 909-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.

2. Європейський бізнес негативно оцінює податкові реформи в Україні / Українська правда. – 11 лют. 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2015/02/11/527720/>.

3. Податкова реформа 2016 – фіскальна лібералізація // Комітет Верховної Ради України з питань податкової та митної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fortetsya.org.ua/projects/vrprojects/10782-2015-19-07-28-42>.

Гаврюшенко Наталія Михайлівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ В СТЯГНЕННІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Податок на додану вартість є особливою формою податку з обігу, який введений в більшості країн світу. Податок на додану вартість набув широкого застосування, як в Україні, так і в багатьох країнах світу.

Якщо розглядати податкову систему України в цілому, то податок на додану вартість (ПДВ) заслуговує на найбільшу увагу, оскільки він є основним джерелом наповнення Державного бюджету України і в той же час одним із найбільш корумпованих податків України. ПДВ в Україні став стабільним джерелом доходів Державного бюджету. Це зумовлено тим, що він є податком на споживання, і кінцевий споживач є платником цього податку [1, с. 54].

Насьогодні ПДВ застосовують понад 135 держав світу. Наявність податку є однією з обов'язкових умов вступу країн до Європейського Союзу. Ставки ПДВ дуже часто коригуються і зазнають змін залежно від макроекономічних умов.

З метою поповнення державного бюджету, ПДВ було введено і в Україні. На початку 90-х років його ставка складала 28%, на сьогоднішній день її зменшено до 20%. Нульова ставка є пільговою та застосовується до товарів, виробництво та реалізацію яких стимулює держава. У Податковому кодексі України зазначено, що ставка ПДВ залишається без змін і становить 20%.

Функціонування ПДВ в Україні породжує велику кількість проблем для системи державних фінансів. З одного боку, він має переваги разом з іншими типами податку з обороту, а саме: високу фіскальну ефективність, можливість регулювати ціни, стримує кризу надвиробництва і витісняє з ринку слабких виробників, має вбудований механізм взаємної зв'язки платниками податкових зобов'язань і вносить гармонізацію у торгівлю із іншими країнами [2, с. 33].

З іншого – це найбільш проблемний податок, а саме: як податок на кінцеве споживання він лягає на населення і бюджетну сферу, ПДВ при досить високій ставці і високих темпах інфляції може перетворитися в один із факторів, що стримують розвиток виробництва; може стимулювати інфляційні процеси; існує можливість ухилення від сплати податку та зловживання за допомогою різних схем і фіктивних ланцюгів постачання; є масовим регресивним податком на товари і послуги широкого споживання, що є тягарем для бідних верст населення.

Актуальною на даний момент є проблеми відшкодування ПДВ спрямована на вирішення двох її сторін: по-перше, доцільно спростити порядок такого відшкодування з метою повернення сплачених сум ПДВ добросовісними платниками (проблеми з відшкодуванням ПДВ, з точки зору платників податків, створюють перешкоди для нормального товарообігу, заважають розвитку економічних відносин, обмежують свободу договору і підприємницької діяльності); по-друге, законодавець повинен забезпечити такий порядок відшкодування ПДВ, який не допустить зловживань у сфері відшкодування податку з боку недобросовісних платників податків, оскільки ситуація, що склалася, з незаконним його відшкодуванням з бюджету завдає відчутного збитку економіці держави.

Водночас, необґрунтоване копіювання зарубіжного законодавства про ПДВ у вітчизняну практику є недопустимим. Сьогодні, виступаючи податком на кінцеве споживання, ПДВ при досить високій ставці і стрімкій інфляції стає одним із факторів, що стримують розвиток виробництва. У зарубіжних країнах

ПДВ використовується у фіскальному і регулюючому аспектах як засіб стримування кризи перевиробництва, витіснення з ринку «слабких» товаровиробників і наповнення національної казни [3, с. 21].

Дедалі загострюється проблема несвоєчасного відшкодування ПДВ з бюджету, що спонукає до збільшення ухилень від його сплати. Тому, удосконалення дієвих засобів боротьби з такими негативними явищами має відбуватись поступово, з урахуванням національних правових традицій. Рівнятись до промислово розвинених країн і переймати досвід застосування ПДВ, не враховуючи особливостей розвитку не лише податкової системи, а й економіки України, неможливо. Проблему зловживань у сплаті ПДВ необхідно ефективно вирішувати узгодженими діями органів виконавчої влади, на які покладено функції справляння ПДВ.

Список використаних джерел:

1. Семенко Т. М. Податок на додану вартість у контексті адаптації законодавства України до законодавства ЄС / Т. М. Семенко // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - №10 (124). - 222 с.

2. Пікінер В. О. Оцінка фіскального потенціалу податку на додану 89 <http://finance.mnau.edu.ua> вартість в Україні / В. О. Пікінер, К. І. Швабій // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). - 2012. - №2(57). - 42 с.

3. Мороз Ю. А. Правові проблеми відшкодування податку на додану вартість / Ю. А. Мороз // Європейські перспективи. - 2011. - № 2, Ч. 2. - 192 с.

Науковий керівник - Дугар Т.Є. - к.е.н., доцент.

Горобець Дар'я Сергіївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПРО МІСЦЕ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Функціонування системи податків передбачає взаємозв'язок та взаємодію її складових і, відповідно, вимагає виявлення подібності та відмінності акцизу від інших податків, які близькі за своєю економіко-правовою природою до акцизних платежів. Останнє, у свою чергу, дозволить сформулювати специфічні риси економіко-правової природи акцизів.

Сучасні податкові системи свідчать про те, що непрямі податки відіграють значну роль у формуванні дохідної частини державного бюджету та у податковому регулюванні. Серед акцизів за розміром бази оподаткування виділяють дві підгрупи: універсальні та специфічні.

Універсальні акцизи оподатковують усі групи товарів, а специфічні – встановлюються лише на окремі групи товарів.

Податок на додану вартість з'явився як універсальний акциз, коли суто акцизних надходжень стало явно недостатньо для обслуговування потреб держави.

Акцизний податок, як і податок на додану вартість, є непрямим податком, входить у ціну товару та у кінцевому підсумку сплачується споживачем, а не виробником товару.

Об'єктом оподаткування акцизами визнається, зокрема, ввезення підакцизних товарів на митну територію України (пп. 213.1.3 п. 213.1 ст. 213 Податкового кодексу України) [2]. У цьому разі акцизи мають статус митних платежів. Митний кодекс України визначає митні платежі як мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції) (п. 4.27 ст. 4 Митного кодексу України).

Об'єктом оподаткування мита є ввезення товару на митну територію України або вивезення з неї товару. Для акцизів об'єктом оподаткування визнається ввезення підакцизних товарів на митну територію. При цьому оподаткування здійснюється залежно від обраного митного режиму.

Визначення бази оподаткування для акцизів та мита відрізняється при застосуванні адвалорних податкових ставок: мито входить до податкової бази для обчислення акцизу. Відповідно до Податкового кодексу України не допускається встановлення диференційованих ставок податків та зборів залежно від соціальної, расової, національної, релігійної належності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу (пп. 4.1.2 п. 4.1 ст. 4 Податкового кодексу України) [2].

Акцизи є внутрішніми податками, вони не є об'єктом міжнародно-правового регулювання, їх застосування не регламентується торговельними домовленостями й договорами та перебуває у полі регулювання національних органів влади. Важливим критерієм розподілу є те, що окремі види ввізних на митну територію України підакцизних товарів підлягають обов'язковому маркуванню акцизними марками, що зумовлює особливості їх сплати порівняно з відповідними видами мита.

Отже, ПДВ має основне навантаження з реалізації фіскальної функції оподаткування завдяки широкому охопленню оподаткуванням споживчих товарів (універсальний акциз). Тоді як у функціональному значенні індивідуального акцизу переважає регулятивне начало.

Мито, крім забезпечення фіскальної функції держави, характеризує також створення рівних умов на внутрішньому ринку держави – ставка податку, яка сплачується при імпорті, не має перевищувати ставок оподаткування товарів національного виробництва. Тобто для імпортних товарів забезпечується національний режим, який урівнює їх за параметрами оподаткування з вітчизняними аналогами.

Крім того, якщо акцизи, які стягуються при імпортних операціях, можуть вирівнювати умови конкуренції між вітчизняними та іноземними товарами, можливі також й інші прояви регулятивної функції.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України від 13 берез. 2012 р. № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

Науковий керівник – Канцедал Н. А. - к. е. н., доцент.

Гринь Валентина Іванівна,
старший викладач
Риженко Валерія Вікторівна
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ СТЯГНЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ В УКРАЇНІ

Військовий збір – це податок в Україні на зарплату у розмірі 1,5%. З 03 серпня 2014 року кожен громадянин України віддає 1,5 % своєї зарплати для потреб країни [1]. Кошти, які надходять до бюджету від військового збору, спрямовуються на фінансування потреб оборони України, тому своєчасна та повна сплата цього збору є надзвичайно важливою для посилення обороноздатності нашої країни.

Об'єктом оподаткування збором є, зокрема, доходи у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами [4].

Платники збору: фізичні особи - резиденти, які отримують доходи з джерелом їх походження в Україні та іноземні доходи; фізичні особи - нерезиденти, які отримують доходи з джерелом їх походження в Україні; податкові агенти до яких віднесено юридичних осіб (їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи), самозайнятих осіб, представництва нерезидентів - юридичних осіб, інвесторів (операторів) за угодою про розподіл продукції, які виплачують доходи фізособам [3].

Податок сплачується (перераховується) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом. Банки приймають платіжні документи на виплату доходу лише за умови одночасного подання розрахункового документа на перерахування цього податку до бюджету.

Особою, відповідальною за нарахування, утримання та сплату (перерахування) до бюджету податку з доходів у вигляді заробітної плати, є роботодавець, який виплачує такі доходи на користь платника податку.

Особою, відповідальною за нарахування, утримання та сплату (перерахування) до бюджету податку з інших доходів, є:

- а) податковий агент - для оподатковуваних доходів з джерела їх

походження в Україні;

б) платник податку - для іноземних доходів та доходів, джерело виплати яких належить особам, звільненим від обов'язків нарахування, утримання або сплати (перерахування) податку до бюджету [3].

У разі, коли податковий агент не нарахував, не втримав або не сплатив військовий збір, для нього передбачена фінансова відповідальність - штрафні санкції. Вони складають 25% суми збору, що підлягає нарахуванню - за перше порушення, 50% суми збору - за друге порушення, 75% суми збору - за третє порушення. На субрахунку 642 ведеться облік розрахунків за зборами (обов'язковими платежами), які справляються відповідно до чинного законодавства й облік яких не ведеться на рахунку 65 «Розрахунки зі страхування». Доцільно застосовувати для нарахування військового збору субрахунок 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» і складати такі кореспонденції рахунків: утримання військового збору Дт 661 Кт 642, сплата військового збору Дт 642 Кт 311[2].

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» від 31 лип. 2014 № 1621-VII, із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» від 30 лист. 1999 р. № 291, із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI, із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

4. Лист Державної фіскальної служби України від 08 верес. 2014 р. № 3095/6/99-99-17-03-03-15 «Про розгляд листа щодо оподаткування військовим збором доходів фізичних осіб». [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://byhgalter.com/forum/?mingleforumaction=viewtopic&t=92>.

Дроботенко Катерина Володимирівна,
викладач Полтавського кооперативного коледжу, м. Полтава

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТА ДОВГОСТРОКОВОЮ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ

В умовах фінансової нестабільності простежується зменшення платоспроможності підприємства. Однак приймати рішення стосовно його фінансового оздоровлення та поліпшення фінансового становища треба не тоді,

коли воно перебуває на межі банкрутства, а на самому початку погіршення становища. У цих умовах аналіз фінансової стійкості та довгострокової платоспроможності в ринкових умовах є одним з основних елементів стабільного розвитку підприємства. Для цілісності господарської системи підприємства є актуальним прийняття економічних рішень стосовно передбачення управління доходами та витратами, рухом активів, капіталу й грошових потоків, управління структурою капіталу та іншими аспектами його діяльності, рис. 1 [1].

Рис.1. Основні складові механізму управління фінансовою стійкістю підприємства [2]

Сьогодні підприємства для функціонування на ринку та збереження конкурентоспроможності повинні постійно планувати свою господарську діяльність. При цьому кожна зміна несе не тільки загрози, але й нові додаткові можливості для досягнення майбутньої економічної вигоди.

Ефективне фінансове управління дозволяє формувати ресурсний, виробничий, фінансовий, кадровий, технологічний, інноваційний потенціал та забезпечувати необхідний рівень кредитоспроможності підприємства і стабільний економічний розвиток у перспективі.

Механізм управління фінансовою стійкістю частиною загальної системи управління підприємством, що забезпечує вплив на чинники, від яких залежить результат діяльності суб'єкта господарювання [2].

Доцільно відзначити, що у системі управління фінансовою стійкістю

важливу роль відіграє визначення головної мети, адже саме вона визначає концепцію розвитку підприємства, основні напрями його ділової активності та служить орієнтиром у середовищі ринкових перетворень (рис. 2).

Рис. 2. Управління довгостроковою платоспроможністю [4]

Платоспроможність, навпаки, характеризується можливістю підприємства своєчасно розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями і водночас подовжувати безперервну діяльність. Тобто оборотні активи у формі дебіторської заборгованості і частини запасів можуть бути перетворені в грошові кошти, достатні для погашення короткострокових боргів [3].

Управління платоспроможністю господарюючого суб'єкта в довгостроковій перспективі являє собою сукупність засобів впливу суб'єктів управління (керівництво, фінансовий менеджмент) на об'єкт або на систему об'єктів управління з метою досягнення і підтримання оптимального значення платоспроможності для даного суб'єкта господарювання. Рис. 2, наочно демонструє застосування методів і засобів безпосереднього управління довгостроковою платоспроможністю [5].

В свою чергу, головною метою управління фінансовою стійкістю є забезпечення фінансової безпеки та стабільності функціонування і розвитку підприємства у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику.

Відповідно досягнення високого рівня фінансової стійкості в процесі його розвитку й функціонування дозволяє формувати оптимальну та гнучку структуру капіталу, платоспроможність і ліквідність, збалансування грошових потоків, забезпечення кредитоспроможності, вільне маневрування грошових коштів, оптимальну структуру активів і постійне стабільне перевищення доходів над витратами [1].

Отже, забезпечення довгострокової платоспроможності та фінансової стійкості підприємства в умовах нестабільного середовища вимагає створення системи взаємоузгодженого управління на кожному рівні впливу.

Список використаних джерел:

1. Філонич О. М., Дряпак О. Я. / О. М. Філонич, О.Я. Дряпак Управління фінансовою стійкістю підприємства // Економіка і регіон. – 2012. – № 1 (32). – С.199-202.
2. Артус М. М. / М. М. Артус Фінансовий механізм в умовах ринкової економіки // Фінанси України. – 2005. – № 5. – С. 54–59.
3. Степуріна С.О. Механізм санаційного управління підприємством / С.О. Степуріна // Економіка: проблеми теорії та практики. Зб. наук. пр. Випуск 213. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2006.
4. Терещенко О.О. / О.О. Терещенко Антикризове фінансове управління на підприємстві. – К.: КНЕУ. – 2004. – С. 467 – 473.
5. Управління довгостроковою платоспроможністю підприємства в ринковому середовищі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.enuftir.nuft.edu.ua>.

Дугар Тетяна Євгеніївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Шовкопляс Анна Юріївна,

здобувачі вищої освіти СВО «Магістр» спеціальності

«Облік і оподаткування»,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ

В умовах ринкових відносин необхідність перевірки достовірності показників фінансової звітності суб'єктів господарювання значно підвищується. Сьогодні зростає інтерес до практичного використання показників фінансової звітності в управлінні економічними процесами, особливо в галузі інвестування, кредитування, збереження, відчуження, розподілу та перерозподілу власності, а також у формуванні фінансових, податкових відносин і в багатьох інших ситуаціях.

Проблеми обліку й аналізу бухгалтерського балансу підприємства розглянуті в працях провідних вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретичні

положення та практичні рекомендації щодо методики складання та використання бухгалтерського балансу обґрунтовані в працях Ф. Ф. Бутинця, З.М. Левченко, Є. В. Мниха, С. О. Олійник, М. С. Пушкаря й інших.

Однією з найважливіших форм фінансової звітності є баланс, згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Важливе знання змісту кожної зі статей, способу її оцінки, ролі в діяльності підприємства, зв'язку з іншими статтями, методики використання показників балансу у фінансовому аналізі [3].

Актив відображається в балансі за умови, що оцінка його може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням.

Зобов'язання відображається у балансі, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Власний капітал відображається в балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни [1].

На рис. 1. відображено інформацію про I розділ активу «Необоротні активи» при формуванні балансу підприємства.

У розділі II «Оборотні активи» активу балансу містяться запаси, поточні біологічні активи, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Також відображається дебіторська заборгованість за розрахунками: за видані аванси, з бюджетом, у т.ч. за податком на прибуток.

В II розділі описується інша поточна дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, кошти та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів та інші оборотні активи.

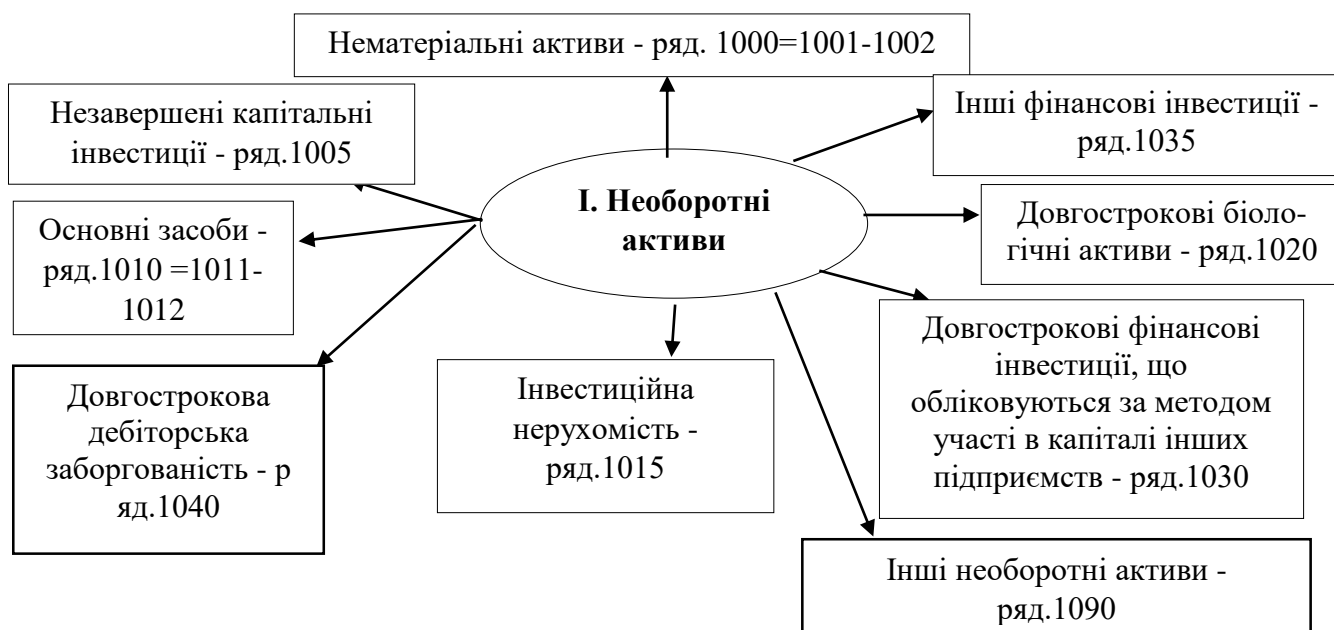

Рис. 1. Склад і структура I розділу активу балансу «Необоротні активи»

У III розділі активу балансу «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» відображається вартість необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначається відповідно до П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність».

У I розділі «Власний капітал» пасиву балансу відображують інформацію про джерела власних коштів підприємства. Власний капітал показує частку майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства. Тут розміщують дані про розмір зареєстрованого капіталу, капіталу в дооцінках, додаткового капіталу, резервного капіталу, нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), неоплаченого капіталу, вилученого капіталу [2].

У II розділі пасиву балансу «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» відображаються відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові кредити банків, інші довгострокові зобов'язання, довгострокові забезпечення та цільове фінансування, що зображені на рис. 2.

У III розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення» пасиву балансу відображаються короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за : довгострокові зобов'язання; товари, роботи, послуги; розрахунки з бюджетом, у т.ч. із податку на прибуток; розрахунки за страхуванням; розрахунки з оплати праці. Також описуються поточні забезпечення, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов'язання.

В IV розділі «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття» пасиву балансу відображаються зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

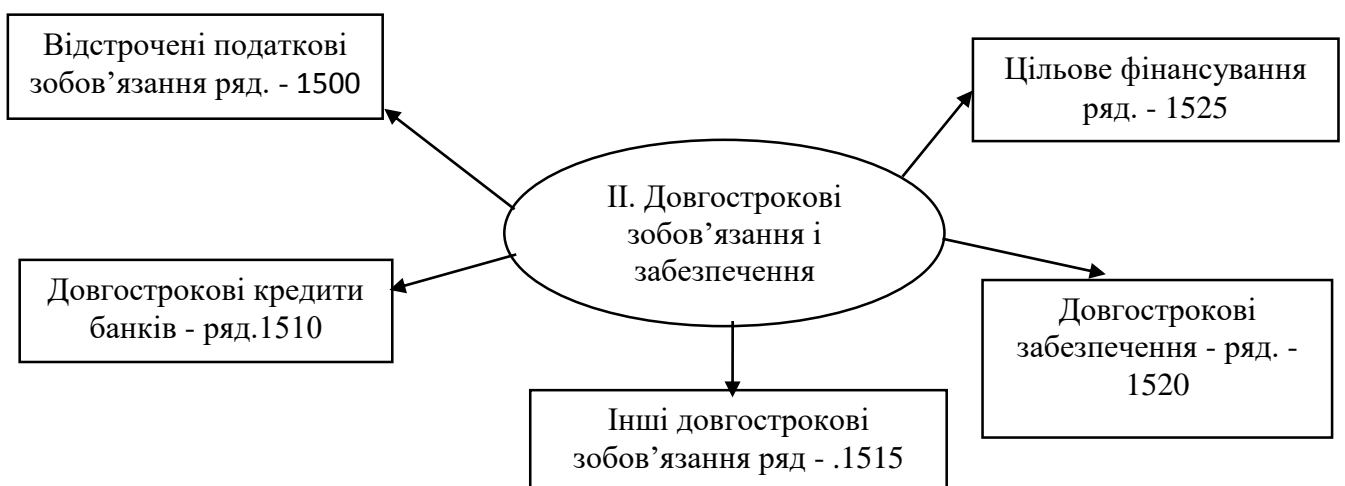

Рис. 2. Склад і структура II розділу пасиву балансу
«Довгострокові зобов'язання і забезпечення»

В пасиві балансу існує також вписуваний V розділ «Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду». По рядку 1800 недержавні пенсійні фонди наводять різницю між вартістю активів пенсійного фонду на звітну дату й сумою зобов'язань пенсійного фонду, що підлягають виконанню на звітну дату.

Оскільки у Балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал, то підсумок активу Балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу, тобто пасиву Балансу [3].

Отже, баланс є невід'ємною частиною функціонування підприємства та має важливе значення при діяльності. При формуванні бухгалтерської звітності повинні бути виконані вимоги нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку по розкриттю в бухгалтерській звітності інформації про зміни облікової політики, що зробили або здатних зробити істотний вплив на фінансове становище, рух грошових коштів чи фінансові результати діяльності організації.

Список використаних джерел:

1. Алексеева А. В. Звітність підприємств : навч. посібник [для студ. вищих навч. закл.] / Алексеева А. В., Шаповалова А. П., Уманців Г. В. ; 2-ге вид., доп. та переробл. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. - 369 с.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-ВР від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.Zakon.rada.gov.ua>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджено Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

Міщенко Олена Миколаївна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ШТРАФНІ САНКЦІЇ ЗА НЕСВОЄЧАСНЕ ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Актуальність теми дослідження. Сучасна податкова система України формувалася і продовжує розвиватися в надзвичайно несприятливих соціально-економічних умовах. Тривале ігнорування в нашій країні світового досвіду оподаткування, постійне втручання політичних факторів у хід реформування податкової системи, тяжка фінансова криза економіки – все це негативно впливає на ефективність податкової політики в Україні.

Сьогодні актуальним є питання зменшення втручання контролюючих органів у діяльність платників податків. Тому в останні роки держава приділяє багато уваги регулюванню процесів проведення податкового аудиту, конкретизації процедур його проведення, прав та обов'язків як контролюючих органів, так і платників податків [4].

До контролюючих органів, які мають відповідні повноваження у податковій сфері, віднесено органи державної податкової служби та митні органи. Державна податкова служба України та Державна митна служба є

центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України[2].

Останні дослідження щодо фінансової звітності підприємств, здійснювали, зокрема М. Бондар, Т. Бутинець, Л. Гнилицька, М. Шигун та інші. Не зменшуючи вагомості наукових напрацювань провідних вчених можна зауважити, що питання деяких особливостей термінів подання фінансової звітності підприємства та відповідальність за її неподання не знайшли достатнього напрацювання в їх дослідженнях. Це зумовлює поглиблення та розширення дослідження в напрямі термінів подання фінансової звітності підприємства та відповідальність за її неподання.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції створення та функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» починаючи з 01 січня 2015 р. приймання та обробка фінансової звітності здійснюється за допомогою автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності». Тобто, фінансова звітність, яка надсилається в автоматизовану систему «Єдине вікно подання електронної звітності» автоматично надсилається одночасно як і до органів Державної фіскальної служби України та Державної служби статистики України, так і до інших контролюючих органів [3].

Відповідно до ст. 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення внесення неправдивих даних до фінансової звітності, неподання фінансової звітності тягнуть за собою накладення штрафу від восьми до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (136,00 – 255,00 грн). Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одну з правопорушень, зазначених у частині 1 ст. 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від 10 до 20 (170,00 – 340,00 грн) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Постанову про притягнення до адміністративної відповідальності (накладення штрафу) приймають органи контролюючого управління відповідно до ст. 234 Кодексу України про адміністративні правопорушення [1].

Несвоєчасне подання органам Державної служби статистики України передбачає відповідальність за ст. 186 Кодексу України про адміністративні правопорушення за ці порушення для керівників і посадових осіб підприємства як штраф у розмірі від 10 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (170,00 – 255,00 грн). А за повне порушення протягом року – від 15 до 25 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (255,00 – 425,00 грн). Рішення про накладення штрафу приймають органи Державної служби статистики України відповідно до ст. 244 Кодексу України про адміністративні правопорушення[1].

Відповідно до п. 120 ст. 120 Податкового кодексу України неподання або несвоєчасне подання платником податків або іншими особами, зобов'язаними

нараховувати та сплачувати податки, збори податкових декларацій (рахунків), - тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі 172,00 грн за кожне таке неподання або несвоєчасне подання. Ті самі дії, вчинені платником податків, до якого протягом року було застосовано штраф за таке порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 1020,00 грн за кожне таке неподання або несвоєчасне подання. Тобто, неподання фінансової звітності до податкової декларації з податку на прибуток підприємства тягне за собою накладання вище наведених штрафів [2].

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/aws/show/2755>.
3. Розпорядження Кабінету міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції створення та функціонування автоматизованої системи «Єдине вікно подання електронної звітності» від 17.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
4. Онищенко В. А. Податковий контроль (основи організації) : - К. : Ред. Журн. «Вісник податкової служби України», 2015.
Науковий керівник – Гринь В. І. – старший викладач.

Подаков Євгеній Сергійович,
кандидат економічних наук, доцент
ДВНЗ «Херсонський ДАУ», м. Херсон

ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Реформа органів Державної фіскальної системи України (далі – ДФС України) є запорукою успішного проведення реформи податкової системи, поступової зміни світогляду платників податків від правового нігілізму до зростання соціальної відповідальності у формі добровільної та сумлінної сплати податків.

Збереження старої недосконалої системи взаємовідносин між платниками податків і контролюючими органами, завуальованої за «новими» деклараціями, без запровадження дієвих механізмів зміни принципів та підходів в діяльності служби, знівелює не тільки будь-які зусилля у сфері реформування служби, але і перетворить найкращі законодавчі ініціативи у сфері податкового та митного законодавства у «мертвонароджені» та неефективні норми. З іншого боку, наповнення дієвими механізмами заходів з реформування фіскальної служби повинно супроводжуватися реформою у сфері оподаткування шляхом переходу на більш ліберальні моделі оподаткування, які зменшують дискреційність податкової системи та можливості для корупції. Таким чином, вирішення

проблем у сфері оподаткування без вирішення проблем у сфері управління фіскальною службою, та навпаки, є неможливим.

Основними проблемами є відсутність довіри бізнесу до влади, обумовлена спротивом старої корумпованої системи реформам, розбіжностями між деклараціями та фактичними діями влади, збереженням старої системи взаємовідносин між контролюючими органами та платниками податків. Презумпція невинності платників податків залишається красивою декларацією, судова система потребує реформування.

Відсутність такої системи, яка б сприяла добровільній сплаті податків, прагнення органів ДФС України до суцільного контролю за сплатою податків та демонстрування ними недовіри до платників податків, змушує багатьох представників бізнесу залишатися в тіні або переходити в тіньовий сектор економіки. Проблеми є у кожній складовій системи управління ДФС України, а тому класифікацію проблематики представимо за такими напрямками: цілі та принципи діяльності ДФС України; структура ДФС України та функціональний розподіл повноважень; підходи та інструментарій в діяльності ДФС України; кадрова політика ДФС України; оцінка діяльності ДФС України та її посадових осіб; контроль за діяльністю органів ДФС України та їх підзвітність перед громадськістю та суспільством.

На наше переконання, у разі практичного запровадження запропонованих підходів у сфері оподаткування відбудеться справжня реформа – тобто, докорінна зміна відносин між платниками та державою (наразі уособлену працівниками ДФС) з приводу нарахування та сплати податків. При цьому надходження можуть як зменшитися, так і збільшитися, в залежності від ставок. Тому необхідно, з одного боку, наполегливо запроваджувати механізми, що дозволяють збирати податки безособово і унеможливають ухиляння, але з іншого – законодавчі (зокрема, конституційні) обмеження на загальний обсяг перерозподілу. Серед іншого, це важливо і тому, що завеликі апетити держави самі по собі вже створюють ситуацію «невиконаного закону», адже вони є надмірно обтяжливими. Це, зокрема, стосується проблеми ЄСВ, ПДВ для сільськогосподарських товаровиробників, але так само може перетворитися на проблему з будь-яким іншим податком.

Загалом, збільшення надходжень за абсолютною величиною (у постійних цінах) має стати одним з позитивних наслідків реформи. Але, на відміну від інших способів досягнення такого результату, реформа має призвести до нього через зростання економіки та добровільну детінізацію. Адже само по собі вирівнювання правил гри, передбачуваність платежів, зменшення оподаткування фінансових результатів, та позбавлення адміністративного (корупційного) тиску має дати поштовх зростанню. Тим більше, що податкове навантаження на тих, хто може зростати за рахунок створення нових робочих місць буде істотно зменшено. Окрім того, податки зменшуються у тій частині, яка має високу еластичність, натомість збільшуються ті, від яких дуже важко, якщо взагалі можливо, втекти: ПДВ та податки на майно. Саме це пропонується у рекомендаціях європейських партнерів України як комбінація,

найсприятливіша для економічного зростання.

Утім, у такої реформи напевне буде багато ворогів. Насамперед, це ті, хто сьогодні має доступ до «схем», або сам керує «податковими ямами». Найімовірніше, що значна частина цих людей працює саме у податкових органах, адже без їхньої зацікавленості «ями» та інші схеми можна було б ліквідувати досить швидко. Далі, потерпатимуть керівники та власники неефективних підприємств, що звикли до пільгових умов, неформально створених завдяки «зв'язкам».

Особливо невдоволені мають бути власники підприємств з великими площами землі, або з великими основними фондами, у разі вибору більш широкої бази. Натомість, зітхнути з полегшенням зможуть працеміські підприємства. Нарешті, залишається ризик недовиконання бюджету, навіть у разі фіскально-нейтрального підходу: щось може піти «не так», і на виправлення недоліків знадобиться час, протягом якого буде втрачено певну частину надходжень. Однак справа того варта.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17. - Ст. 112.

2. Подаков Є. С. Шляхи удосконалення оподаткування сільськогосподарських товаровиробників/ Є. С. Подаков// Таврійський науковий вісник: Науковий журнал. Вип. 91 – Херсон: Грінь Д. С., 2015. – С.307-312.

3. Колотуха С. Адаптація податкового законодавства до європейських стандартів – лише перший крок // [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.sta.kr.ua/integration/110106/index.html>.

Романченко Юлія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент,

Момот Ірина Олегівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ В ЄДИННИКІВ, ЯКІ НЕ ЗАСТОСОВУЮТЬ РЕЄСТРАТОРІВ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Фізоособи-підприємці на єдиному податку (єдинники) можуть застосовувати у своїй господарській діяльності різні види розрахунків з урахуванням норм діючого законодавства.

За загальним правилом порядок проведення єдинниками готівкових розрахунків регулюється Положенням № 637. Вони проводять грошові розрахунки із суб'єктами господарювання, громадянами України через касу за рахунок виручки та грошей, отриманих із поточних рахунків банків. Уся готівка, що надходить у касу єдинника, повинна оприбутковуватися в повній сумі та у день її отримання [2].

Сума готівки, що перебуває у касі законодавчо не обмежена. На відміну від юридичних осіб єдиники не зобов'язані вести касову книгу та Книгу обліку виданих і прийнятих старшим касиром кошті, не виписують прибуткові та видаткові касові ордери.

Згідно зі ст. 6 Закону № 1023 продавець зобов'язаний на вимогу покупця видати йому розрахунковий документ, що підтверджує факт купівлі та захищає його права. Такими документами можуть бути: товарний чек, квитанція, акт виконаних робіт. Документи, що підтверджують виданої з каси готівки, можуть бути: Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, Заява на переказ готівки, Грошовий чек, Відомість на виплату коштів.

Оприбуткування готівки для підприємців є облік виручки: для єдиників першої-третьої груп – у Книзі обліку доходів, для єдиників третьої групи (платників ПДВ) – у Книзі обліку доходів і витрат. Доходом фізособи-єдиника є дохід, отриманий протягом податкового періоду в грошовій формі, матеріальній або нематеріальній формі [1].

У єдиників, які виступають у ролі посередників, при виконанні робіт, наданні послуг за договорами комісії, доручення, агентськими договорами, доходом є сума винагороди. Саме ця сума повинна потрапити до Книги обліку як реально отриманий дохід.

На єдиників поширюється встановлені законодавством обмеження суми готівкових розрахунків протягом одного дня за одним чи декількома платіжними документами з необмеженою кількістю інших фізосіб. Обмеження також стосуються розрахунків за товари, придбані на виробничі потреби за рахунок готівки, отриманої з використанням електронного платіжного засобу, зокрема платіжної карти. Граничні суми готівкових розрахунків протягом одного дня становлять: для підприємств між собою – 10 000 грн, фізосіб із підприємством – 150000 грн.

Готівкові платежі понад установлені граничні суми проводять через банки, фінансові установи, що мають відповідну ліценції НБУ. Обмеження не поширюються: на розрахунки суб'єктів господарювання з бюджетом та державними цільовими фондами; добровільні пожертвування; використання коштів, на відрядження.

За порушення порядку проведення готівкових розрахунків за товари, у тому числі перевищення підприємцем граничних сум розрахунків готівкою [ст. 163 КУпАП], передбачена адміністративна відповідальність: штраф у розмірі 100-200 НМДГ (від 1700 до 3400 грн), а за повторне порушення протягом року – у розмірі від 500 до 1000 НМДГ (від 8500 до 17000 грн).

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Положення Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджено постановою НБУ від 15 груд. 2004 р. № 637 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show>.

Сацька Катерина Володимирівна,

Хоча Тетяна Миколаївна,

здобувачі вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПРАВЛЯННЯ ЄДИНОГО ФІКСОВАНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПОДАТКУ

Фіксований сільськогосподарський податок (ФСП) – це спеціальний режим прямого оподаткування доходів від ведення сільськогосподарського виробництва. Метою запровадження даної податкової форми була необхідність зменшення податкового тиску на сільськогосподарських товаровиробників галузі і суттєвого спрощення податкових відносин. Порядок справляння фіксованого сільськогосподарського податку з 01 січня 2011 року регламентується Главою 2 розділу XIV Податкового кодексу.

Відповідно до п. 301.1 ст. 301 Податкового кодексу платниками податку з урахуванням обмежень можуть бути сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків. Частка сільськогосподарського товаровиробництва – це питома вага доходу сільськогосподарського товаровиробника, отриманого від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, у загальній сумі його доходу, що враховується під час визначення права такого товаровиробника на реєстрацію як платника податку (пп. 14.1.262 п. 14.1 ст.14 Кодексу).

Об'єктом оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Не можуть бути платниками ФСП:

- Суб'єкти господарювання, у яких понад 50 відсотків доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра

- Суб'єкти господарювання, що провадять діяльність з виробництва та/або реалізації підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції

- Суб'єкти господарювання, які на день подання документів для набуття статусу платника податку мають податковий борг (недоїмку), за винятком безнадійного податкового боргу (недоїмки), який виник внаслідок дії обставин

непереборної сили.

Можуть бути платниками ФСП (Якщо частка с/г товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік, дорівнює або перевищує 75 %): сільськогосподарські товаровиробники; сільськогосподарські товаровиробники, утворені шляхом злиття або приєднання (в рік утворення); сільськогосподарські товаровиробники, утворені шляхом перетворення платника податку (в рік перетворення); сільськогосподарські товаровиробники, утворені шляхом поділу або виділення (з наступного року); новоутворені сільськогосподарські товаровиробники (з наступного року).

Базою оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена за станом на 1 липня 1995 року, для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) – нормативна грошова оцінка одного гектара ріллі в Автономній Республіці Крим або в області, проведена за станом на 1 липня 1995 року. Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду для сільськогосподарських товаровиробників залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та встановлюється у відсотках до бази оподаткування.

Основні ставки фіксованого сільськогосподарського податку на 2016 рік:

- Ставка податку Рілля, сіножаті і пасовища (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди) 0,15;

- рілля, сіножаті і пасовища, розташовані у гірських зонах та на поліських територіях 0,09;

- багаторічні насадження (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) 0,09;

- багаторічні насадження, розташовані у гірських зонах та на поліських територіях 0,03;

- землі водного фонду 0,45;

- рілля, сіножаті і пасовища, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди 1,0.

Порядок нарахування та строки сплати ФСП. Відповідно до п. 305.1 ст. 305 Податкового кодексу базовим податковим (звітним) періодом для податку є календарний рік, який починається з 1 січня і закінчується 31 грудня того ж року. Сільськогосподарські товаровиробники самостійно обчислюють суму податку щороку за станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року подають відповідному органу ДПС за місцезнаходженням платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік. Сплата

податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах: у I і II кварталі – 10 %; у III кварталі – 50 %; у IV кварталі – 30 %.

Список використаних джерел:

1. Метелиця В. М., Мельничук Б. В. Методичні рекомендації з облікового забезпечення оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.

2. Верховна Рада України [Електронний ресурс] : [Офіційний веб-портал]- Електронні дані - [Головна сторінка розділу «Законодавство України»] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://sfs>.

Науковий керівник – Пономаренко Т. В., завідувач відділу інституту післядипломної освіти ПДАА.

Секція 6

«Сучасний менеджмент»

Дорофєєв Олександр Вікторович,
к. е. н., доцент, професор кафедри менеджменту,
Домненко Юлія Олександрівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Сучасна теорія і практика менеджменту набуває особливого значення, оскільки впливає на раціональне управління підприємством, що в свою чергу дає можливість підвищити його ефективність в процесі економічних реформ.

Питаннями впровадження інформаційних систем займаються багато з дослідників інформаційного менеджменту, ІТ технологій, фахівців, практиків. Серед них - П. Друкер, Р. Шеннон, Е. Тофлер, У. Мартін, І. Масуди, С. Парінов, М. Ф. Ситник, Л. В. Плескач, Т. П. Ніколаєва та інші.

Для візуалізації і ефективного аналізу просторової інформаційної системи (ГІС), які не лише допомагають створити ефективні електронні карти, а завдяки аналізу наявної інформації – розв'язувати проблеми в управлінні сільськогосподарським виробництвом.

Геоінформаційні системи – це сучасні комп'ютерні технології, що слугують інструментом для картографування об'єктів природи та моделювання процесів на основі аналізу різноманітних даних. Тобто це сучасний засіб проведення ефективного оцінювання поточного стану довкілля й управління ним. Використання таких систем можливе у декількох варіантах: як офісна програма, що інсталюється на комп'ютер фермера, агронома чи керівника підприємства (вони ж її обслуговують, оновлюють та проводять резервне копіювання). Зразком такої офісної системи може бути програмне рішення AGRO-NET NG розробки AGROCOM GmbH & Co.

Другий варіант - сама система виконана у вигляді web-платформи і працює в інтернет-мережі. У такому варіанті виконання користувачеві не потрібно самостійно проводити операції інсталювання та обслуговування програмного інструмента, проте всі дані зберігаються на віддалених серверах. Зразком такої системи є система управління рослинництвом VitalFields, що розроблена компанією WeatherMe OU. Робота із цією програмою можлива на сайті компанії після реєстрації та отримання відповідного коду доступу.

Таким чином сучасні системи, використовувані у сільському виробництві, дають змогу комплексно інтерпретувати накопичену інформацію, маніпулювати нею, оперативної її поновлювати та аналізувати, поєднуючи із прийняттям управлінських рішень, як на внутрішньогосподарському, так і регіональному рівні. Головна цінність таких інформаційних систем із позиції управління полягає у можливості зв'язування усіх даних до об'єкта і відомими координатами, що істотно полегшує процес прийняття рішень під час можливих варіантів реалізації технологій із урахуванням поточних умов.

Ринкові відносини призводять до серйозної зміни змісту та організації

процесів управління, управлінської праці. Кардинальні зміни в технології виробництва і характер трудових процесів, зростання ролі людини в організації, глобалізація процесів в економіці, загострення конкуренції та інші явища і чинники призводять до необхідності трансформації парадигми менеджменту. Тому необхідно розглядати нові концепції менеджменту як інтегрованого, сучасного підходу до стратегічного, інноваційного та конкурентного управління на основі ефективного використання потенціалу сучасного менеджера і нових управлінських технологій.

Сучасні умови ведення господарства потребують від керівника та головних спеціалістів не лише вміння вільно володіти внутрішньогосподарською інформацією свого рівня, а й вільно користуватись комп'ютером та програмним забезпеченням, і з їхньою допомогою осмислено оперувати інформацією про цільові об'єкти і події у реальному часі.

Список використаних джерел:

1. Любченко С. Сучасний менеджмент у сільськогосподарському виробництві / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://propozitsiya.com/ua/suchasniy-menedzhment-u-silskogospodarskomuvirobnictvi>
2. Сучасні інформаційні системи – інвестиції в розвиток підприємства / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2009/5.pdf
3. Трегун А. Геоінформаційні системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://stud.com.ua/14324/logistika/geoinformatsiyni_sistemi.

Остапенко Тетяна Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент,

Зігаленко Аліна Володимирівна,

здобувач вищої освіти ОКР «Бакалавр» спеціальності «Облік і аудит»

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

У сучасному менеджменті дедалі більше значення мають мотиваційні аспекти. Мотивація персоналу є основним засобом забезпечення оптимального використання ресурсів, мобілізації наявного кадрового потенціалу. Основна мета процесу мотивації - це отримання максимальної віддачі використання наявних трудових ресурсів, що дозволяє підвищити загальну результативність і прибутковість діяльності підприємства [3].

Мотивація як функція управління реалізується системою стимулів, тобто будь-які дії підлеглого повинні мати позитивні чи негативні наслідки з погляду задоволення його потреб чи досягнення своїх цілей. Вивчення колективу можуть дозволити керівнику створити мотиваційну структуру, з допомогою якої він здійснить виховання колективу, у потрібному напрямі.

Нині організація ефективної системи стимулювання персоналу є однією із найскладніших практичних проблем менеджменту. Типовими проблемами в організаціях, пов'язаних з низькою мотивацією персоналу є :

1. Висока плинність кадрів;
2. Низький рівень виконавчої дисципліни;
3. Низька ефективність впливу керівників на підлеглих;
4. Слабка перспектива кар'єрного росту;
5. Невдоволеність роботою співробітників;
6. Низький професійний рівень персоналу;
7. Не налагодженість системи стимулювання праці;
8. Низький моральний дух у колективу [2].

Мотивація трудової діяльності ґрунтується на стимулюванні бажання людини задовольнити свої потреби. Теорій щодо того, як влаштована мотивація і як необхідно мотивувати персонал в менеджменті багато, хоча так і не створено універсальної практичної схеми мотивування персоналу. Але, разом з тим вдалось визначити деякі помилки, яких слід остерігатись здійснюючи процес мотивування [3].

Таким чином, щоб запобігти помилок у мотивуванні працівників, можна запропонувати три основні принципи мотивування:

1. Необхідно завжди пам'ятати: « Людина розпочинає роботу тільки для того, щоб задовольнити свої потреби» - це аксіома. Людина починає діяти тільки за наявності у неї мотивів.

2. Розуміючи, що потреб у людини, які можна задовольнити в процесі трудової діяльності багато, необхідно створити набір можливостей для їх задоволення у межах професійної діяльності. Чим більше потреб співробітника буде задоволено, тим більше людина буде «прив'язана» до місця роботи.

3. Проаналізувавши ті особливості діяльності працівника, які є необхідними, бажано розробити систему заохочень саме цих особливостей. Тобто зробити так, щоб співробітник захотів робити те, чого від нього бажає керівник.

Без вирішення питань мотивації неможливо налагодити ефективне і якісне управління підприємством.

У сучасних умовах весь персонал організації повинен діяти як згуртована команда з чітким баченням майбутнього, ясним уявленням про своє значення на самостійні дії для досягнення поставлених цілей. Добре організований і мотивований персонал реально визначає долю підприємства.

Список використаних джерел

1. Менеджмент в АПК Ю. Б. Королев, В. Д. Коротнев, Г. Н. Кочетова и др. - М. : Колос-С, 2007. – 424 с.
2. Богоявленська Ю. В., Ходаківський Є. І. Економіка та менеджмент праці (праксеологічний аспект) : Навчальний посібник. – К. : Кондор, 2006. - 366 с.
3. Виноградський М. Д., Виноградська А. М., Шканова О. М. Управління персоналом. 2-ге видання: Навч. посіб. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 502 с.

Сененко Марина Олександрівна,
здобувач вищої освіти ОКР «Магістр» спеціальність
«Менеджмент організацій і адміністрування»
Полтавська державна аграрна академія

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Трудовий потенціал – це сукупна здатність до праці, що визначає міру можливої участі будь-якої людини в суспільно-корисній діяльності, може бути охарактеризована не тільки з точки зору психофізіологічної придатності і професійної підготовленості до виконання конкретних трудових функцій, але і за часом і витратами праці, а також за ступенем громадянської і духовної зрілості особистості [1].

На даний час основними напрямками, що будуть сприяти підвищенню ефективності стратегічного управління трудовим потенціалом підприємства є:

1. Забезпечення комплексного вирішення завдань якісного формування й ефективного використання кадрового потенціалу на основі управління всіма компонентами людського фактора: від трудової підготовки і профорієнтації молоді до піклування про ветеранів праці;

2. Широке впровадження активних методів пошуку і цілеспрямованої підготовки потрібних підприємству працівників. Основною формою залучення працівників повинні стати договори з навчальними закладами. Актуальною є випереджаюча підготовка робітників і спеціалістів для освоєння нової техніки і технології, що вимагає від кадрових служб удосконалення планування підготовки кадрів.

3. Планомірна робота з управлінським персоналом, з резервом для заміщення, висунення, яке повинно ґрунтуватися на таких організаційних формах, як планування ділової кар'єри, підготовка кандидатів на заміщення посад за індивідуальними планами, ротаційні переміщення керівників і спеціалістів, навчання на спеціальних курсах і стажування на відповідних посадах;

4. Активізація діяльності по стабілізації трудових колективів, підвищення трудової і соціальної активності працівників на основі удосконалення соціально-культурних і морально-психологічних стимулів;

5. Забезпечення соціальних гарантій у сфері зайнятості, що вимагає від працівників відділу кадрів дотримання порядку працевлаштування і перенавчання працівників, які вивільняються, надання їм встановлених пільг і компенсацій;

6. Перехід від переважно адміністративно-командних методів управління кадрами до демократичних форм оцінки, підбору та їх розміщення, широкої гласності в кадровій роботі;

7. Оновлення науково-методичного забезпечення кадрової роботи і матеріально-технічної та інформаційної бази [2].

Таким чином, запропоновані заходи по підвищенню ефективності

стратегічного управління трудовим потенціалом підприємства повинні зробити свій внесок у підвищення економічної ефективності виробництва в цілому, сприятимуть зростанню доходів підприємства, що є основою розширення і вдосконалення виробництва, підвищення оплати праці і поліпшення культурно-побутових умов. Удосконалена система стратегічного управління трудовим потенціалом дає змогу знизити витрати ресурсів на виробництво одиниці продукції, підвищити їх якість, збільшити кількість, удосконалити систему організації праці, що дасть змогу виявити паралельні функції працівників і вжити заходів щодо удосконалення їх праці; посилити зацікавленість працівників усіх рівнів у своїй роботі, а, отже, збільшити загальну прибутковість підприємства.

Список використаних джерел:

1. Маслов Е. В. Управление персоналом предприятия : [Учеб. Пособие] / Под ред. И. В. Шеметова. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 367 с.
2. Мопп Е. Г. Менеджмент. Организационное поведение / Е. Г. Мопп. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 418 с.

Науковий керівник – Дорофеев О. В. - к. е. н., доцент, професор кафедри.

З М І С Т

СЕКЦІЯ 1	
«ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ»	6
Ільченко Людмила Анатоліївна, Мельник Ерна Георгіївна	7
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СПОЖИВЧОГО ТОВАРИСТВА	
Литвиненко Валентина Романівна	9
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ТА ТРУДОВИЙ ДОГОВОРИ: СУТНІСТЬ ТА ВІДМІННІ РИСИ	
Минкіна Ганна Олександрівна	12
ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ	
Мірошниченко Вікторія Олександрівна	13
ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ФОРМУВАННІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Нездойминога Олена Євгеніївна	16
ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ	
Некlesa Антон Ігорович	18
ВИКОРИСТАННЯ ДИРЕКТ-КОСТИНГУ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ВИТРАТ ХЛІБОПЕКАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	
Погребняк Людмила Павлівна	20
ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ	
Покас Вікторія Миколаївна	22
ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ПРО ДЕБІТОРСЬКУ ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ОБЛІКУ	
Пристемський Олександр Станіславович	24
ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ	
Размахнін Костянтин Сергійович	27
СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ УПРАВЛІННЯ ІЗ УРАХУВАННЯМ ЗАКОНУ «ЗОЛОТОГО ПЕРЕРІЗУ»	
Репілевська Оксана Юріївна	28
СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ОБСЛУГОВУЮЧИХ КООПЕРАТИВІВ	
Руденко Руслан Юрійович	30
РЕФОРМА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ, НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ В АПК	
Сененко Марина Олександрівна	33
СИСТЕМА ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ДОЛАННЯ ОПОРУ СТРАТЕГІЧНИМ ЗМІНАМ	
Синенко Олександр Олександрович	35
ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Скрипник Світлана Валентинівна	38
ВАЖЛИВІ АСПЕКТИ НОВОГО СТАТУСУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	
СЕКЦІЯ 2	
«СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА»	40
Пилипенко Катерина Анатоліївна	41
СПОЖИВАННЯ ОСНОВНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ НАСЕЛЕННЯМ УКРАЇНИ ТА ЇХ ІМПОРТОЗАЛЕЖНІСТЬ	

Романченко Юлія Олександрівна, Панченко Вікторія Віталіївна	43
ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА МАЛОГО БІЗНЕСУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	
Танклевська Наталія Станіславівна	45
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	
Фролова Оксана Олексіївна	47
ВИДИ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ	
СЕКЦІЯ 3	50
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»	
Антоненко Едуард Віталійович	51
ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИТРАТИ ДІЯЛЬНОСТІ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	
Андрущенко Олена Юріївна	53
ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО ЗАПАСІВ	
Балабуха Дар'я Сергіївна	56
ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	
Бехтір Інна Вікторівна	58
ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНОЇ ПОСЛІДОВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	
Бодня Надія Юріївна	60
ЗАСТОСУВАННЯ НАТУРАЛЬНОГО КОЕФІЦІЄНТА ПРИ ВИПЛАТІ ОРЕНДНОЇ ПЛАТИ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ ЗА ОРЕНДУ ЗЕМЕЛЬНИХ ЧАСТОК (ПАІВ)	
Гладир Вікторія Володимирівна, Михайлик Вікторія Вікторівна	61
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Голушко Ірина Володимирівна	63
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПОНЯТТЯ «ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ»	
Гуменюк Карина Олександрівна	65
ВИЗНАННЯ ДОХОДІВ ВІД НАДАННЯ ПОСЛУГ ЗА МСФЗ ТА ПСБО	
Духіна Анжеліка Сергіївна	67
АНАЛІЗ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	
Євстефєєва Анна Олександрівна	68
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ	
Єретик Вікторія Олександрівна	71
ПОРЯДОК ВІДОБРАЖЕННЯ В ЗВІТНОСТІ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ	
Жадан Юлія Анатоліївна	73
ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	
Карабаза Аліна Анатоліївна	75
ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ АУДИТУ	
Карпенко Ніна Григорівна	77
УМОВИ ТА ОБЛІК ПЕРЕРОБКИ ТОВАРІВ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ	
Клименко Світлана Юріївна	79
ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	

Коляка Анжела Анатоліївна ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ТА ПОДАННЯ ЗВІТНОСТІ ЩОДО ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	81
Круковська Олена Володимирівна ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ: ВІТЧИЗНЯНА ТА ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА	83
Купрієнко Ольга Миколаївна ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРОШОВІ КОШТИ» В НОРМАТИВНІЙ ТА ЕКОНОМІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	85
Левченко Зоя Михайлівна ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ	88
Лемішко Марина Геннадіївна ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ	90
Лук'янчук Анжела Леонідівна ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	92
Люлькіна Наталія Георгіївна ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	95
Мац Тетяна Павлівна, Васюха Алла Миколаївна ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРОШОВІ КОШТИ»	97
Онiпко Світлана Анатоліївна АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА	99
Орехівська Тетяна Сергіївна ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВИТРАТ ТА ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	101
Плаксiєнко Валерій Якович, Фисун Анна Володимирівна РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	103
Романченко Юлія Олександрівна, Бойко Оксана Сергіївна ГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ ФІЗОСІБ-ЄДИННИКІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ РЕЄСТРАТОРІВ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ	105
Сергєєва Тетяна Валеріївна, Сазонов Владислав Андрійович ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ	106
Скрипник Галина Миколаївна ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	110
Смірнова Євгенія Сергіївна ВИЗНАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ВИТРАТ ЗА МСБО ТА ПСБО	112
Собченко Аліна Миколаївна ОРГАНІЗАЦІЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙ З БІОЛОГІЧНИМИ АКТИВАМИ ТВАРИННИЦТВА	114
Тищенко Ірина Леонідівна АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	116
Ткаченко Алла Олексіївна ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	119
Тріфонова Марина Сергіївна МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	121
Тютюнник Юрій Михайлович, Ігнашкіна Ольга Анатоліївна НАПРЯМИ ГОРИЗОНТАЛЬНОГО І ВЕРТИКАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	123

Тютюнник Юрій Михайлович, Яреська Олександра Олександрівна, ОЦІНЮВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В АНАЛІЗІ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	125
Тютюнник Ірина Юріївна МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТОЧКИ БЕЗЗБИТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	127
Тютюнник Світлана Василівна ДЕТАЛІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ ФАКТОРНОГО АНАЛІЗУ МАТЕРІАЛОМІСТ- КОСТІ ПРОДУКЦІЇ	129
Хлус Вікторія Олександрівна ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У НОРМАТИВНО- ПРАВОВОМУ АСПЕКТІ	132
Шепель Інеса Вадимівна ПОРЯДОК ОБЛІКУ СПИСАННЯ БЕЗНАДІЙНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ	133
Шинкаренко Валерія, Бган Владислав Анатолійович ОСНОВНІ ЗАСОБИ: ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА	136
Шутько Володимир Петрович ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	139
Яковенко Олександра Володимирівна ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ	141
Яловега Людмила Василівна, Рубан Аліна Юріївна, Борщагова Наталія Олександрівна НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ЗНОСУ (АМОРТИЗАЦІЇ) ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	143
СЕКЦІЯ 4 «ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ»	147
Ватуля Іван Данилович, Дідик Олександра Ігорівна АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА	148
Губарьова Світлана Сергіївна, Хорошко Анатолій Анатолійович СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ : ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ	150
Данілова Марина Володимирівна ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ В УКРАЇНІ – ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	152
Дігтяр Наталія Сергіївна МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	155
Калашник Анастасія Олександрівна УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АУДИТУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА	157
Касян Ольга Миколаївна МЕТОДИКА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ	159
Коломієць Наталія Сергіївна ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ	162
Канцедал Наталія Анатоліївна, Кошова Карина Анатоліївна АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	164
Кравець Яна Олексіївна ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АУДИТУ ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ	166
Красівська Оксана Русланівна ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АУДИТУ В НІМЕЧЧИНІ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЇ АУДИТОРА	168

Красовська Світлана Олександрівна	171
ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ І ПОРУШЕННЯ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	
Красота Олена Григорівна, Андрущенко Марина Юріївна	173
ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	
Кужельова Юлія Миколаївна	175
ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УКРАЇНІ	
Максимейко Віталіна Сергіївна, Фуркайло Наталія Віталіївна	177
ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
Міщенко Дарія Олегівна	179
АУДИТ В УКРАЇНІ : СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
Онiпко Аліна Вікторівна	181
ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ	
Романченко Юлія Олександрівна	183
ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ	
Сокіл Валерія Олександрівна	185
ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ОРГАНАХ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ	
Ходаківська Лілія Олександрівна	187
СУЧАСНІ АВТОМАТИЗОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АУДИТІ	
Ходіс Аліна Володимирівна	190
УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АУДИТУ ВИТРАТ	
Хоменко Ірина Ігорівна	192
ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ	
Шацький Ігор Анатолійович	194
АСПЕКТИ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	
СЕКЦІЯ 5	197
«ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ»	
Балюк Дарина Сергіївна	198
КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ	
Вермієнко Тетяна Григорівна	200
СТАН РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	
Гаврюшенко Наталія Михайлівна	202
ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ В СТЯГНЕННІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	
Горобець Дар'я Сергіївна,	204
ПРО МІСЦЕ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	
Гринь Валентина Іванівна, Риженко Валерія Вікторівна	206
ОСОБЛИВОСТІ СТЯГНЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ В УКРАЇНІ	
Дроботенко Катерина Володимирівна	207
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ТА ДОВГОСТРОКОВОЮ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ	
Дугар Тетяна Євгеніївна, Шовкопляс Анна Юріївна	210
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ СКЛАДАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ	
Міщенко Олена Миколаївна	213
ШТРАФНІ САНКЦІЇ ЗА НЕСВОЄЧАСНЕ ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	

Подаков Євгеній Сергійович	215
ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	
Романченко Юлія Олександрівна	217
ГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ В ЄДИНИКІВ, ЯКІ НЕ ЗАСТОСОВУЮТЬ РЕЄСТРАТОРІВ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ	
Сацька Катерина Володимирівна, Хоча Тетяна Миколаївна	219
ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПРАВЛЯННЯ ЄДИНОГО ФІКСОВАНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПОДАТКУ	
СЕКЦІЯ 6	222
«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»	
Дорофєєв Олександр Вікторович, Домненко Юлія Олександрівна,	223
СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	
Остапенко Тетяна Миколаївна, Зігаленко Аліна Володимирівна	224
ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ	
Сененко Марина Олександрівна	226
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	
Зміст	224-233